

VÝVOJ OBYVATELSTVA ČESKÉ REPUBLIKY

2023

Obyvatelstvo

Praha, 2. 10. 2024

Kód publikace: 130069-24

Zpracoval: Odbor statistiky obyvatelstva

Ředitel odboru: Mgr. Robert Šanda

Kontaktní osoba: Mgr. Magdaléna Baštecká, e-mail: magdalena.bastecka@csu.gov.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.csu.gov.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.csu.gov.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 056 789 | e-mail: infoservis@csu.gov.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@csu.gov.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 732 | e-mail: esds@csu.gov.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@csu.gov.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673
e-mail: infoservispraha@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/praha

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/stredocesky

České Budějovice | Žižkova 1a, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihocesky

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108
e-mail: infoservisplzen@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/plzensky

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 525
e-mail: infoserviskv@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/karlovarsky

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176
e-mail: infoservisul@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/ustecky

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/liberecky

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 762 322
e-mail: infoservishk@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/kralovehradecky

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480
e-mail: infoservispa@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/pardubicky

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062
e-mail: infoservisvys@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/vysocina

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihomoravsky

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 511
e-mail: infoservisolom@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/olomoucky

Zlín | třída Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 936
e-mail: infoserviszl@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/zlinsky

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230
e-mail: infoservisov@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/moravskoslezsky

ISBN XX-XXXX-XXX-X (brožováno) (pouze u nepravidelných a ročních publikací)

ISBN XX-XXXX-XXX-X (pdf) (pouze u nepravidelných a ročních publikací)

© Český statistický úřad, místo, rok vydání

Obsah

Úvod	4
1 Obyvatelstvo podle věku a rodinného stav	5
2 Sňatečnost	17
3 Rozvodovost	27
4 Porodnost	35
5 Úmrtnost	51
6 Migrace	66

Tabulková příloha – krajské srovnání:

- 1 Obyvatelstvo podle věku a rodinného stav
- 2 Sňatečnost
- 3 Rozvodovost
- 4 Porodnost
- 5 Úmrtnost
- 6 Migrace

Úvod

Populace Česka se v průběhu roku 2023 rozrostla o 73,0 tisíce obyvatel, čímž překročila hranici 10,9 milionu. Po přechodném mírném omlazení populace v roce 2022 v důsledku silné uprchlické vlny z Ukrajiny v roce 2023 pokračovalo stárnutí populace. Rok 2023 se dále vyznačoval výrazným 12% poklesem počtu sňatků (na 48,3 tisíce). Snížila se rovněž intenzita sňatečnosti. Ministerstvo spravedlnosti ČR zaznamenalo v roce 2023 rozvod u 19,5 tisíce manželství, o 2 % méně než v předchozím roce. Klesající trend je pozorován již od předchozí dekády tohoto století. Během roku 2023 se živě narodilo 91,1 tisíce dětí, poprvé od roku 2005 méně než 100 tisíc. Jednalo se již o druhé 10tisícové meziroční snížení počtu narozených v řadě. Úhrnná plodnost poklesla na 1,45 dítěte na jednu ženu, zatímco průměrný věk žen při narození dítěte zůstal stejně jako v předcházejících dvou letech na hodnotě 30,4 let. Počet zemřelých se v roce 2023 meziročně snížil o 6 % na 112,8 tisíce a souvisel zejména s poklesem počtu úmrtí na onemocnění covid-19. Naděje dožití při narození meziročně vzrostla, u mužů na 76,9 let (nárůst o 0,7 roku) a u žen na 82,8 let (nárůst o 0,8 roku). Saldo zahraničního stěhování 94,7 tisíce osob představovalo druhý nejvyšší zisk obyvatel stěhování v poválečné historii Česka.

Na konci roku 2023 mělo Česko poprvé od konce druhé světové války více než 10,9 milionu obyvatel, konkrétně podle bilance zpracované Českým statistickým úřadem 10 900 555. Za poslední rok se populace zvětšila o 73,0 tisíce osob, což představovalo 0,7% meziroční nárůst. Populační růst tak zůstal ve srovnání s lety 2014–2021, kdy dosahoval 0,1–0,4 %, výrazně nadprůměrný, i když zdaleka nedosahoval tempa roku 2022. Tehdy populace Česka v důsledku masivní imigrační vlny z válkou zasažené Ukrajiny početně vzrostla o 3,0 %, v absolutním počtu o 310,8 tisíce, v obou vyjádřeních (relativním i absolutním) nejvíce v historii. Oproti tomu absolutně i relativně nejnižší byl v rámci posledního desetiletí přírůstek obyvatel v roce 2020 (7,8 tisíce resp. o 0,1 %), v prvním roce pandemie covidu-19. Celkově se Česku od počátku roku 2014 do konce roku 2023 navýšil počet obyvatel o 388,1 tisíce, když před deseti lety dosahovala velikost populace 10 512 419 osob.

Rostoucí trend populace byl primárně spjat s kladným saldem zahraničního stěhování. To v roce 2015 a pravidelně od roku 2019 zajišťovalo veškerý populační růst Česka, v předcházejících letech 2014 a 2016–2018 jeho převážnou část. Přírůstky populace přirozenou měnou (převahou živě narozených dětí nad zemřelými) byly výrazně nižší, či dokonce směřovaly k poklesu populace. Nejhlubší úbytek obyvatel přirozenou měnou –28,1 tisíce – byl zaznamenán v roce 2021, úbytky na úrovni zhruba 20 tisíc osob ročně však charakterizovaly obecně populační vývoj celých posledních čtyř let. V roce 2023 počet zemřelých převyšoval počet živě narozených dětí o 21 646. Zatímco v letech 2020 a 2021 stál v pozadí přirozeného úbytku zejména vysoký počet zemřelých, v letech 2022 a 2023 šlo primárně o důsledek nízkého počtu narozených.

Tab. A Přírůstek obyvatel, 2014 a 2018–2023

Ukazatel	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Přirozený přírůstek	4 195	1 116	-131	-19 089	-28 098	-18 920	-21 646
Přírůstek stěhování	21 661	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672
Celkový přírůstek	25 856	39 745	44 139	7 838	21 871	310 822	73 026
	Na 1 000 obyvatel						
Přirozený přírůstek	0,4	0,1	0,0	-1,8	-2,7	-1,8	-2,0
Přírůstek stěhování	2,1	3,6	4,1	2,5	4,8	30,6	8,7
Celkový přírůstek	2,5	3,7	4,1	0,7	2,1	28,9	6,7

1 Obyvatelstvo podle věku a rodinného stavu

Po přechodném mírném omlazení populace v roce 2022 v důsledku silné uprchlické vlny z Ukrajiny v roce 2023 pokračovalo stárnutí populace. Poklesl podíl dětské složky populace a naopak vzrostlo zastoupení seniorské složky, průměrný věk populace i věkový medián. Druhým rokem v řadě se zvýšila váha obyvatel v produktivním věku 15–64 let. V rámci pětiletých věkových skupin zůstala nejpočetnější skupina 45–49letých osob tvořená populačně silnými ročníky ze 70. let 20. století. V populaci se dále zvýšilo zastoupení svobodných osob, zatímco těch v manželství bylo opět relativně méně.

V populaci Česka tradičně mírně převažují ženy nad muži. Na počátku¹ roku 2014 byla populace tvořena ženami z 50,9 % a muži ze 49,1 %, což znamenalo, že na 100 žen připadalo 96,5 mužů. V letech 2014–2019 pokračovalo postupné sblížení podílu žen a mužů v populaci a v letech 2020 a 2021 pak struktura podle pohlaví stagnovala na hodnotách 50,7 % pro ženy a 49,3 % pro muže, resp. počtu 97,2 muže na 100 žen (tzv. index maskulinity). V průběhu roku 2022 se zastoupení žen v populaci Česka skokově vrátilo zpět na 51,0 % a stejné zůstalo i v roce 2023. V pozadí poklesu maskulinity stála specifická skladba imigrační vlny, kdy mezi uprchlíky z Ukrajiny převládaly ženy². Z celkového počtu 10,901 milionu obyvatel k 31. 12. 2023 bylo žen 5,558 milionu (51,0 %), což bylo o 215,3 tisíce více než mužů, kterých bylo 5,343 milionu (49,0 %). Na 100 žen tak připadalo 96,1 mužů.

Tab. 1.1 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku, 2014 (k 1. 1.) a 2018–2023 (k 31. 12.)*

Věková skupina, pohlaví	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem (tis.)	10 512,4	10 649,8	10 693,9	10 701,8	10 516,7	10 827,5	10 900,6
v tom: - muži	5 162,4	5 244,2	5 272,0	5 275,1	5 183,8	5 308,5	5 342,6
- ženy	5 350,0	5 405,6	5 421,9	5 426,7	5 332,9	5 519,0	5 557,9
Podíl mužů (%)	49,1	49,2	49,3	49,3	49,3	49,0	49,0
Muži (tis.) ve věku: 0–14	809,2	867,7	876,3	880,9	866,9	895,9	884,5
15–64	3 601,2	3 499,6	3 497,7	3 484,7	3 404,1	3 483,3	3 515,1
65+	751,9	876,9	898,0	909,5	912,8	929,3	943,0
Ženy (tis.) ve věku: 0–14	768,2	825,4	833,9	838,8	826,5	854,9	843,3
15–64	3 508,2	3 370,5	3 354,4	3 339,0	3 250,1	3 385,5	3 420,3
65+	1 073,6	1 209,8	1 233,7	1 248,9	1 256,3	1 278,5	1 294,3
Počet mužů na 100 žen	96	97	97	97	97	96	96
Převaha žen nad muži od věku	55	59 ¹⁾	58	58	59	59	57

* Stav a struktura obyvatel do roku 2020 včetně navazují na výsledky SLDB 2011, zatímco od roku 2021 data vychází z výsledků SLDB 2021. Pokles početního stavu populace mezi roky 2020 a 2021 je odrazem nasazení nových stavů pro bilanci obyvatel, srovnání počátečního a koncového stavu roku 2021 ukazuje početní růst populace i v průběhu roku 2021 (o 21,9 tisíce).

¹⁾ Ženy početně převyšovaly muže nepřetržitě od věku 59 let, mírně více žen než mužů bylo ale i ve věku 57 let.

Převaha žen však neplatí ve všech věkových skupinách. U dětí a téměř po celé období produktivního věku naopak převažují v jednotlivých věcích muži, a to poměrně podobnou mírou. V letech 2014–2021 až do cca padesáti let věku index maskulinity pravidelně dosahoval hodnot v rozmezí 104 až 106 (případně 107 či 108) mužů na 100 žen. Teprve u padesátníků nabírá s věkem sestupný trend a v jednotlivých věkových skupinách v důsledku vyšší úrovně úmrtnosti mužů již převažují ženy³ a to stále výrazněji. V čase přitom index maskulinity ve starších věcích rostl, zejména díky rychlejšímu snižování úmrtnosti u mužů ve srovnání s ženami. Například ve věkové skupině 55–59 let mezi 1. lednem 2014 a 31. prosincem 2023 vzrostl z 97 na 100 mužů na 100 žen (tj. dřívější převaha žen již v tomto věku neplatí, její počátek se posunul do vyššího

¹ Aby bylo pokryto celé analyzované desetileté období 2014–2023, byl jako výchozí bod v textu i tabulkách používán počáteční stav roku 2014.

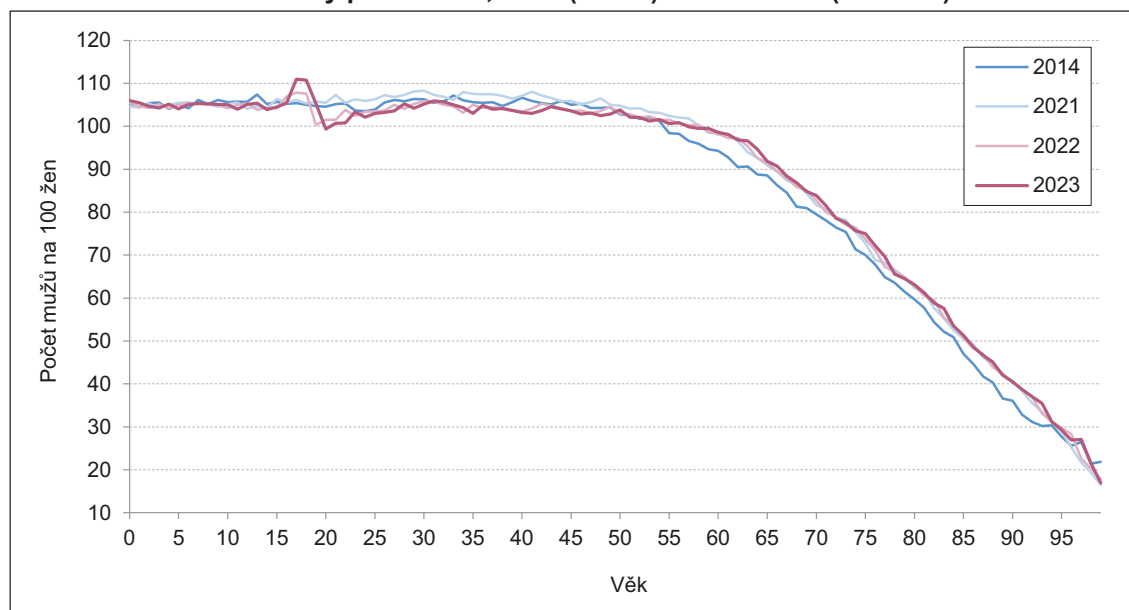
² Blíže viz kapitola 6 o migraci.

³ Na začátku roku 2014 bylo více žen než mužů od věku 55 let, později se tento bod obratu posunul do staršího věku (59 v letech 2021 a 2022), na konci roku 2023 šlo o věk 57 let.

věku), u nejmladších seniorů ve věku 65–69 let vzrostl index maskulinity z 85 na 88, u mladších osmdesátníků z 55 na 59 a ve věkové skupině 90–94 let z 33 až na 38 mužů na 100 žen.

V posledních dvou letech bylo složení populace podle pohlaví v některých dílčích věkových skupinách mírně vychýleno od běžných hodnot v důsledku imigrační vlny z Ukrajiny. Mezi příchozími uprchlíky totiž obecně převažovaly ženy, což stlačilo index maskulinity, zejména mezi 25. a 50. rokem, do nižších hodnot. Na druhou stranu ale z pohledu jednotek věku byli výrazně nepočetnější v saldu migrace muži ve věku 17 let (a dále 16letí muži a 18–19leté ženy). To se projevilo skokovým zvýšením indexu maskulinity ve věcích 17 a 18 let, v roce 2023 až na 111 mužů na 100 žen, a naopak jeho přechodným snížením k úrovni 100, tj. k úrovni pohlavní rovnováhy, ve věcích 19–22 let (obr. 1.1). U dětí a ve starším produktivním a v seniorském věku se průběh indexu maskulinity ani jeho hodnoty oproti předchozím letům tak výrazně nezměnily.

Obr. 1.1 Index maskulinity podle věku, 2014 (k 1. 1.) a 2021–2023 (k 31. 12.)

Věkové složení obyvatel

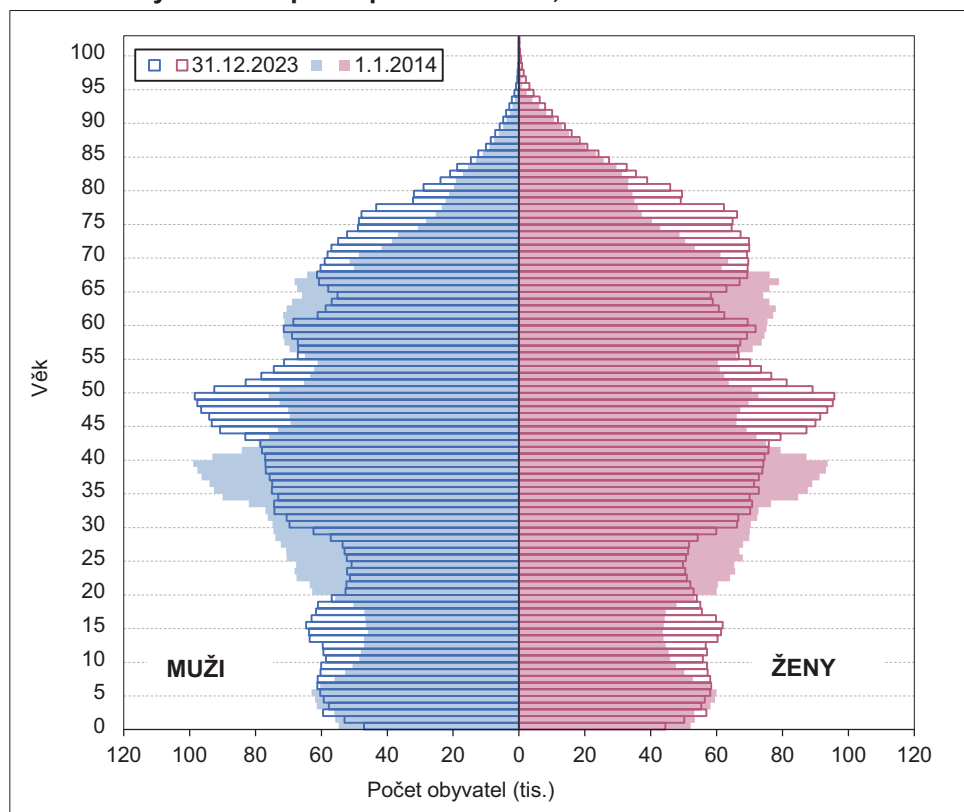
Věková struktura populace je odrazem populačního vývoje předchozího století. Různorodost v početnosti jednotlivých generací, která primárně vzniká hned v roce narození a v dalších letech ji formuje vývoj migrace a úmrtnosti, je jasně viditelná ve stromu života české populace (obr. 1.2). Početně nejsilnější byli na konci roku 2023 obyvatelé ve věkovém rozpětí 44 až 50 let, kdy v každém z věků tohoto intervalu bylo 178–194 tisíc osob. Jedná se o ročníky narozených v letech 1973 až 1979 (maximum stále přísluší generaci 1974, v roce 2023 šlo o osoby ve věku 49 let). Naopak nejméně obyvatel, odhlédneme-li od starších seniorů nad 75 let věku, mělo Česko ve dvou věkových intervalech, a to ve věku 0 (92 tisíc) a 1 rok (103 tisíc) a ve věku 20 až 27 let (101–106 tisíc v jednotlivých věcích). První odráží výrazný pokles porodnosti v posledních dvou letech (viz kapitola 4), druhý nízkou porodnost v 2. polovině 90. let 20. století a na počátku století 21. (generace 1996–2003 s minimem v roce 1999). Generace narozených 2023 je ve srovnání s nejsilnějším ročníkem 1974 méně než poloviční. Další zářezy či výstupky stromu života odrážejí například slabší ročníky narozených na přelomu 50. a 60. let 20. století (osoby ve věku 61–65 let) či zvýšenou porodnost ve 2. polovině 40. let 20. století (značně vyšší počet osob ve věku 75–77 let než ve věcích 78 a 79 let) a v letech 2007–2010 (dětí ve věku 13–16 let).

V demografické statistice je populace tradičně dělena do tří hlavních věkových skupin – dětské (0–14 let), produktivní (15–64 let) a seniorské (65 a více let). I ve vývoji těchto širokých věkových skupin se projevuje střídání a přesouvání různě silných, resp. slabých ročníků mezi jednotlivými skupinami, i když v případě produktivní složky působí na její velikost nezanedbatelně i (pozitivní) saldo zahraniční migrace a v seniorské

složce hraje důležitou roli úroveň úmrtnosti. Na konci roku 2023 zahrnovala nejširší hlavní věková skupina 15–64 let 63,6 % populace Česka, seniorská složka 20,5 % a dětská 16,2 %.

Obr. 1.2 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku, 1. 1. 2014 a 31. 12. 2023

Tab. 1.2 Obyvatelstvo v hlavních věkových skupinách, 2014 (k 1. 1.) a 2018–2023 (k 31. 12.)*

Věková skupina	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel (tis.) ve věku: 0–14	1 577,5	1 693,1	1 710,2	1 719,7	1 693,4	1 750,8	1 727,8
15–64	7 109,4	6 870,1	6 852,1	6 823,7	6 654,2	6 868,9	6 935,5
65+	1 825,5	2 086,6	2 131,6	2 158,3	2 169,1	2 207,8	2 237,3
Podíl věkové skupiny (%): 0–14	15,0	15,9	16,0	16,1	16,1	16,2	15,9
15–64	67,6	64,5	64,1	63,8	63,3	63,4	63,6
65+	17,4	19,6	19,9	20,2	20,6	20,4	20,5

* Stav a struktura obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021; údaje za předchozí roky navazují na výsledky SLDB 2011.

¹⁾ Z důvodu číselného zaokrouhlení jednotlivých podílů věkových skupin na jedno desetinné číslo nemusí součet dávat 100,0 %.

Pozn.: Podrobná věková struktura obyvatel Česka je dostupná v tabulce Věkové složení obyvatel ve Veřejné databázi na <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=30845#katalog=33156>.

Dětská složka populace (0–14 let) v letech 2008–2022 nepřerušně⁴ početně přibývala. Zpočátku šlo primárně o důsledek postupného odcházení početně slabších ročníků přes hranici 15 let věku (např. v roce 2014 se z dětské do produktivní složky přesunul nejslabší ročník narozených v roce 1999) a přicházením ročníků, které ty odcházející početně převažovaly. Po vyčerpání tohoto vlivu tempo růstu dětské složky populace v letech 2019–2021 zpomalilo. O prodloužení rostoucí trajektorie se zasloužil příliv uprchlíků z Ukrajiny, když díky vysokému kladnému saldu zahraničního stěhování počet dětí dále vzrostl i v roce 2022, a to dokonce s nezvykle velkou 3,4% intenzitou (absolutně o 57,4 tisíce na téměř 1,751 milionu)⁵. Během

⁴ Pokles počtu dětí mladších 15 let věku mezi 31. 12. 2020 a 31. 12. 2021 o 26,3 tisíce (viditelný v tab. 1.2) byl způsoben narovnáním stavu obyvatel v návaznosti na výsledky sčítání 2021. Data o stavu k počátku a konci roku 2021 (oba údaje na základě sčítání 2021) ukazují, že dětská složka populace rostla i během roku 2021, a to o 9,0 tisíce.

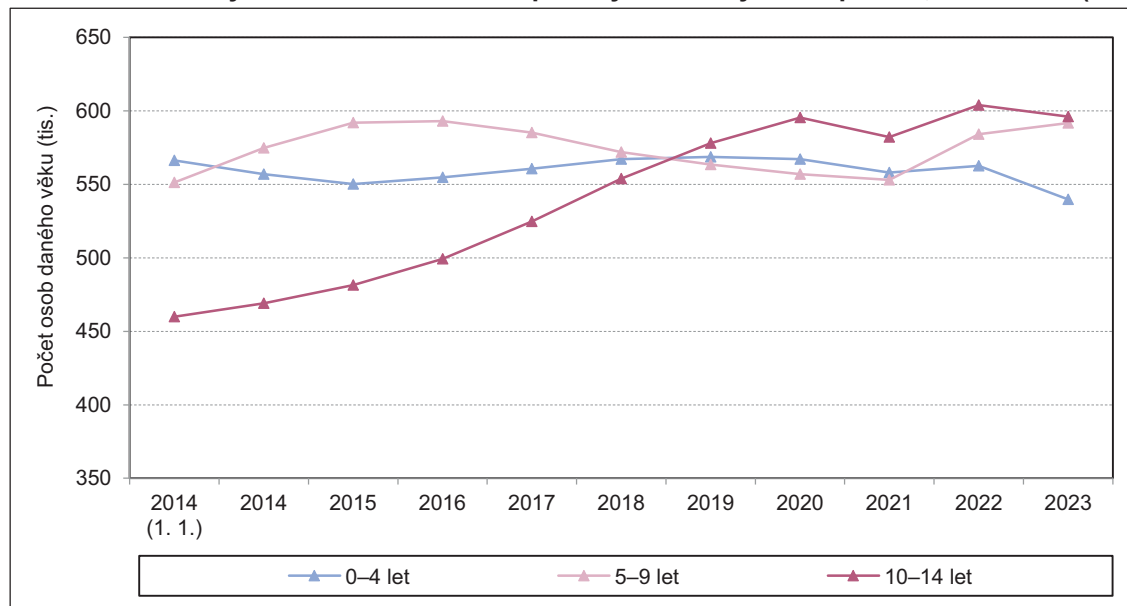
⁵ Šlo v absolutním i relativním pohledu o nejvyšší přírůstek dětské složky od konce druhé světové války. Nejblíže mu byl 3,0% meziroční růst v roce 1974.

roku 2023 se však i přes pokračující nadprůměrný přírůstek zahraničním stěhováním počet dětí do 15 let věku v populaci Česka již snížil a poklesl o 23,1 tisíce (o 1,3 %) na 1 727 758. K tomu přispěl v řadě druhý velký meziroční propad porodnosti (počtu narozených). Ve srovnání s početním stavem o deset let dříve, na počátku roku 2014, bylo však na konci roku 2023 v populaci Česka dětí stále o 150,3 tisíce více. Vyšší byl i podíl dětí v populaci (15,9 % oproti 15,2 % o deset let dříve), i když meziroční pokles o 0,3 p. b. jej vrátil (z 16,2 % v roce 2022) na úroveň z roku 2018.

Rozložení dětské složky populace do pětiletých věkových skupin se v uplynulém desetiletí změnilo (obr. 1.3). Starší období let 2014–2017 bylo charakteristické nezanedbatelně nižším počtem dětí ve věku 10–14 let než ve skupinách 0–4 a 5–9 let, přičemž na počátku roku 2014 rozdíl činil 106 tisíc a 91 tisíc osob. Postupně však díky rostoucímu počtu obyvatel ve věku 10–14 let tato skupina ty mladší dvě dotahovala a od roku 2018 jsou si všechny tři početně poměrně blízké. Nejméně se lišily na konci roku 2019, kdy bylo jejich rozpětí méně než 15tisícové, v roce 2023 činilo 56 tisíc. Nejsilnější pětiletou věkovou skupinou byla pátým rokem v řadě právě nejstarší dětská skupina 10–14 let, která na konci roku 2023 čítala 596,1 tisíce osob. Bylo to o 136,2 tisíce více než o deset let dříve, meziročně však jejich počet o 7,9 tisíce poklesl. Šlo o první snížení jejich počtu po nepřetržitém dvanáctiletém růstu⁶; přes hranici 15 let věku se posunula zatím nejsilnější generace narozených z 21. století – ročník 2008.

Jen o čtyři tisíce méně, 591,9 tisíce, bylo na konci roku 2023 dětí ve věku 5–9 let, jejichž počet se po celé sledované desetiletí pohyboval v intervalu 551–592 tisíce. Meziročně vzrostl o 7,6 tisíce a oproti počátku roku 2014 byl o 40,6 tisíce vyšší. Početně nejslabší byla v roce 2023 (i 2022) skupina nejmladších dětí do 5 let věku. Na konci roku 2023 jich bylo v populaci Česka 539,8 tisíce, o 22,8 tisíce méně než o rok dříve a o 26,5 tisíce méně než na počátku roku 2014, přičemž v mezidobí se jejich počet pohyboval v rozmezí 550–568 tisíce. Meziroční pokles 0–4letých dětí v roce 2023 odrážel výrazný propad porodnosti v letech 2022 a 2023 (ročník narozených 2023 byl nejslabší za posledních 22 let).

Obr. 1.3 Počet obyvatel mladších 15 let v pětiletých věkových skupinách, 2014–2023 (k 31. 12.)

Produktivní složka obyvatelstva zahrnující osoby ve věku 15–64 let v letech 2014–2021, resp. již od roku 2009, pravidelně početně ubývala. Do seniorského věku (od 65 let) se totiž přesouvaly početně silnější generace, než jaké do produktivního věku přes hranici 15 let vstupovaly. Během prvních osmi let uplynulého

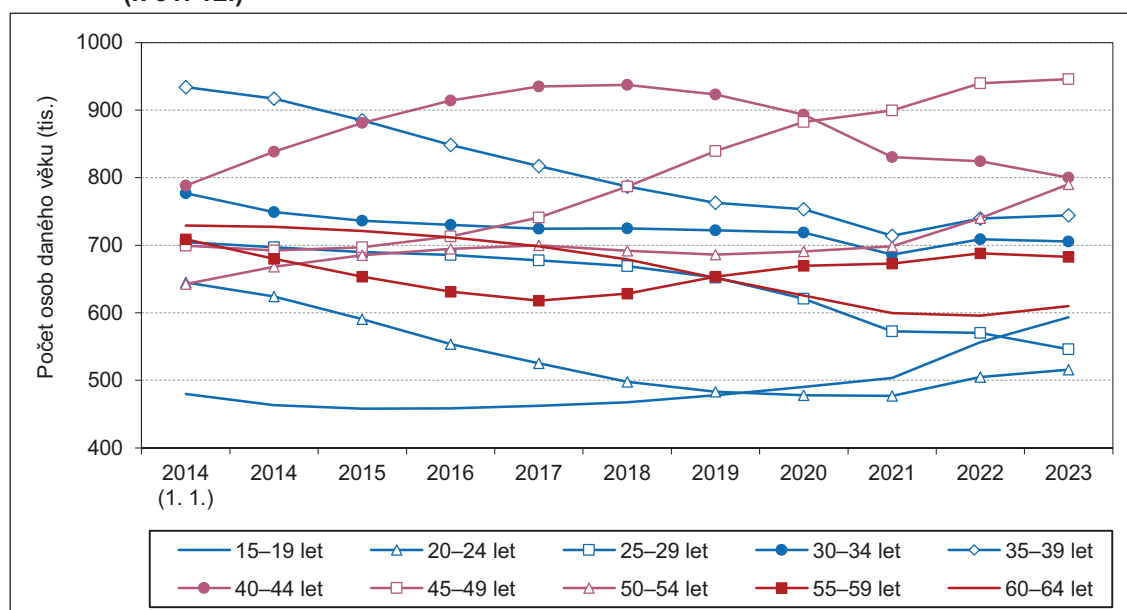
⁶ Pokles mezi 31. 12. 2020 a 31. 12. 2021 viditelný v obr. 1.3 byl způsoben narovnááním stavu obyvatel v návaznosti na výsledky sčítání 2021. V průběhu roku 2021 (mezi stavem k 1. 1. a 31. 12.) počet 10–14letých vzrostl o 4,2 tisíce.

desetiletí se počet obyvatel ve věku 15–64 let snížil ze 7,057 milionu na 6,664 milionu, tj. o 455,2 tisíce⁷. Poslední dva roky naopak tato hlavní věková skupina početně rostla. V roce 2022 přibýlo tohoto věku téměř 215 tisíc obyvatel (3% růst), za čímž stála imigrační vlna osob z válkou zasažené Ukrajiny. Následný nárůst o 66,6 tisíce (o 1 %) během roku 2023 pak pozvedl počet 15–64letých obyvatel na 6 935 475. Na tomto přírůstku se pozitivně projevila také početní převaha 15letých (jakožto nově vstupujících do této hlavní věkové skupiny) nad 65letými (jakožto odchozích z produktivní složky), která byla zaznamenána poprvé po 14 letech, když tomu bylo naopak. Ve srovnání s počtem obyvatel ve věku 15–64 let na počátku roku 2014 však zůstal koncový stav roku 2023 o 173,9 tisíce nižší, podobný stavu v roce 2016. Váha produktivní složky na celé populaci v roce 2023 podruhé v řadě meziročně vzrostla, tentokráte o 0,2 p. b. na 63,6 %, o deset let dříve ale byla o 4,0 p. b. vyšší.

Variabilita počtu obyvatel v jednotlivých pětiletých věkových skupinách produktivní složky je velká – ta nejméně a ta nejvíce početná se v posledním desetiletí každoročně lišily o 400–500 tisíc osob. V produktivní složce se totiž nachází jak nejslabší, tak nejsilnější generace soudobé populace. V roce 2023 byla třetím rokem v řadě nejpočetnější skupina obyvatel ve věku 45–49 let, která čítala 946,1 tisíce osob. Velikostně tato skupina roste již od roku 2015, nicméně poslední meziroční přírůstek o 6,4 tisíce (o 1 %) byl oproti předchozím šesti letům výrazně nižší⁸. Populačně silné generace ze 70. let 20. století, které byly tahounem jejího růstu (a předtím skupiny 40–44), se totiž začaly přesunovat přes hranici 50 let věku, a výrazné přírůstky obyvatel tak začaly být nově zřetelné již ve věkové skupině 50–54 let. Během roku 2023 posílila skupina mladších padesátníků čtvrtým rokem v řadě, tentokráte o 50,0 tisíce (o 7 %) na 790,4 tisíce a byla třetí nejpočetnější⁹. Na druhém místě s počtem 800,4 tisíce osob byla skupina obyvatel ve věku 40–44 let, jenž byla v letech 2016–2020 v populaci vůbec nejsilnější, ale již od roku 2019 má početně sestupnou trajektorii. V roce 2023 se počet 40–44letých obyvatel snížil o 24,1 tisíce (o 3 %).

Obr. 1.4 Počet obyvatel v produktivní složce 15–64 let v pětiletých věkových skupinách, 2014–2023 (k 31. 12.)

Téměř shodný úbytek – o 24,0 tisíce, resp. o 4 % – vykázala meziročně i věková skupina 25–29 let, jejíž početnost se nepřetržitě snižuje již od roku 2004. Na konci roku 2023 bylo v tomto věku 546,3 tisíce obyvatel Česka a v žebříčku pětiletých věkových skupin produktivního věku se 25–29letí propadli na předposlední místo. Nově je početně převýšila skupina 15–19letých obyvatel, která v posledních dvou letech

⁷ Příčemž pokles o 165 tisíc osob byl způsoben zpřesněním stavu obyvatelstva podle výsledků nového sčítání k 1. 1. 2021.

⁸ Nejvíce vzrostl počet obyvatel ve věku 45–49 let v roce 2019 a 2018, a to o 7 resp. 6 %.

⁹ Počet obyvatel ve věku 50–54 let vzrostl výrazně (o 6 %) i roku 2022, zatímco dva předchozí roky o 1–2 %.

zaznamenává výrazný početní růst. V roce 2022 meziročně vzrostla o 11 %, v roce 2023 o dalších 7 %, absolutně o 36,6 tisíce na 593,3 tisíce osob. Velkou zásluhu na tom měly zisky obyvatel zahraniční migrací, nicméně skupina posílila i díky populačně silnějším generacím narozených v letech 2007 a 2008. Nejméně početnou věkovou skupinou produktivního věku je od roku 2020 skupina obyvatel ve věku 20–24 let. Na konci roku 2023 bylo tohoto věku 515,8 tisíce obyvatel, meziročně o 10,8 tisíce (o 2 %) více. Zbylé věkové skupiny produktivní složky 30–34, 35–39, 45–49, 55–59 a 60–64 let zaznamenaly v roce 2023 jen mírnou meziroční změnu počtu obyvatel (nejvýše o 2 %).

V desetiletém odstupu lze pouze u 40–44 a 55–59letých osob sledovat mírnou početní změnu (+2 resp. –4 %). Ostatní věkové skupiny se početně proměnily mnohem výrazněji (o pětinu až třetinu). Nejvýraznější nárůst mezi počátečním stavem roku 2014 a koncovým rokem 2023 zaznamenalo obyvatelstvo ve věku 45–49, 15–19 a 50–54 let a naopak nejhlubší pokles obyvatelstvo ve věku 25–29, 20–24 a 35–39 let.

Seniorská složka populace zahrnující osoby ve věku 65 let a více se v průběhu posledního desetiletí měnila ze všech tří hlavních věkových skupin nejdynamičtěji a zároveň měla po celou dobu neměnný – rostoucí – trend. Na konci roku 2023 bylo ve věku 65 a více let celkem 2 237 322 obyvatel, meziročně o 29,5 tisíce (o 1,3 %) více a o 411,8 tisíce (o 23 %) více než na počátku roku 2014. Za posledních deset let zaznamenala tato složka největší meziroční navýšení (o 3,0 %) v roce 2014¹⁰, následně se tempo jejího meziročního růstu postupně snižovalo, nejprve mírně, v letech 2020 a 2021 pak výrazněji (na +1,3 % resp. 0,8 %) v důsledku epidemie covidu-19 a jejího negativního vlivu na úmrtnost. V posledních dvou letech počet seniorů rostl o 1–2 %. V rámci celé populace představovali v roce 2023 senioři 20,5 %, tedy více než jednu pětinu obyvatelstva (tab. 1.2). Ve srovnání s počátkem roku 2014 to bylo o 3,2 p. b. více, meziročně o 0,1 p. b. Pouze jedenkrát za uplynulou dekádu se podíl seniorů v populaci meziročně snížil, a to roku 2022 (o 0,2 p. b.), kdy šlo o odraz mnohem výraznějšího početního růstu ostatních věkových skupin ve srovnání se seniory v důsledku přílivu uprchlíků z Ukrajiny (růst absolutního počtu seniorů nebyl ani v tomto roce přerušen).

Z hlediska pětiletých věkových skupin zůstává tou nejsilnější nejmladší seniorská skupina 65–69letých osob, přestože po výrazném růstu v letech 2005–2015 naopak od roku 2016 její početnost klesá (obr. 1.5), čímž se snižuje i její váha v seniorské populaci. Na konci roku 2023 bylo ve věku 65–69 let 28,5 % seniorů, absolutně 637,6 tisíce, zatímco o deset let dříve k ní příslušelo 36,0 % seniorů a bylo jich o 19,7 tisíce více. Skupina 65–69 let byla jedinou seniorskou skupinou, u které se počet obyvatel mezi počátkem roku 2014 a koncem 2023 snížil. Ostatní seniorské věkové skupiny zaznamenaly růst. Relativně nejvýrazněji za poslední dekádu početně posílila skupina osob ve věku 95 a více let, která vzrostla na více než dvojnásobek (ze 4,6 tisíce na počátku roku 2014 na 11,4 tisíce na konci roku 2023). Slabé ročníky narozených za 1. světové války zde byly postupně nahrazeny silnějšími poválečnými generacemi z 20. let 20. století, navíc se díky zlepšování úmrtnostních poměrů dožívá vyššího věku stále větší část obyvatelstva. Procentuální zastoupení skupiny 95letých a starších v seniorské populaci však zůstává nízké (0,5 % v roce 2023). Druhý nejvyšší relativní přírůstek, o 63 % za posledních deset let, zaznamenala věková skupina 75–79letých (absolutně o 192,3 tisíce), do které se přesouvaly silnější ročníky ze 40. let 20. století. Zhruba o třetinu se pak navýšil počet seniorů ve věku 70–74 let (o 35 %, absolutně o 159,3 tisíce) a 90–94 let (o 32 %, absolutně o 13,6 tisíce osob). Věková skupina 80–84letých zaznamenala pětinnový nárůst a nejmenší, 7%, skupina osob 85–89letých, ve které se aktuálně nachází narození v polovině 30. let 20. století.

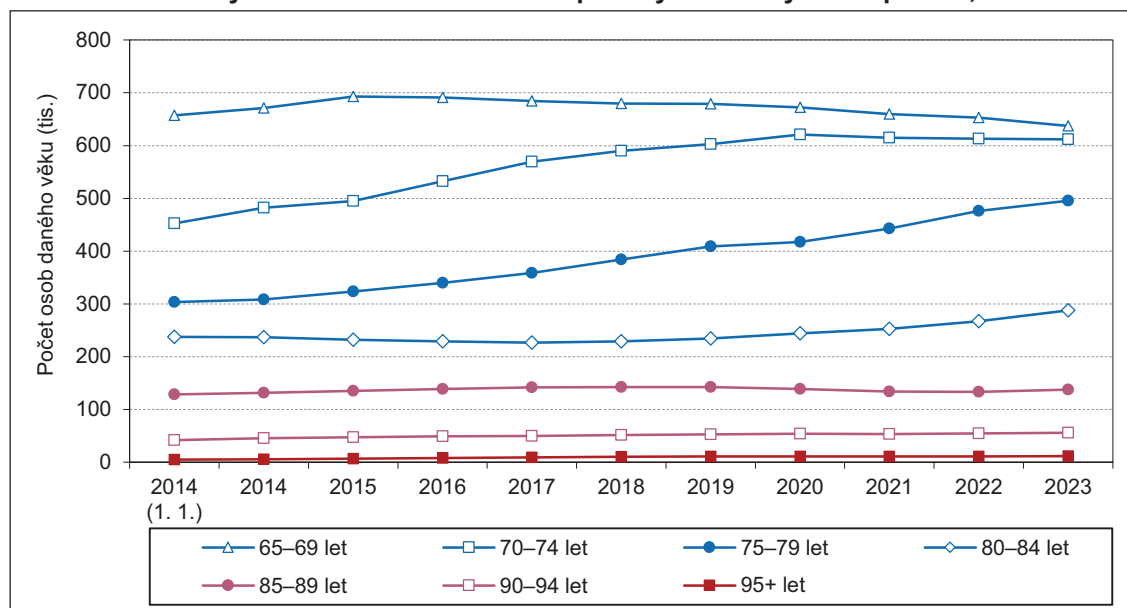
V průběhu roku 2023 se snížil počet obyvatel nejen ve věku 65–69 let (o 15,5 tisíce), ale mírně také ve skupině 70–74 let (o 0,9 tisíce), kde odráží pokles porodnosti v průběhu 50. let 20. století. Velikost populace ve všech ostatních seniorských věkových skupinách vzrostla. Nejvýrazněji, o 7,7 % resp. o 20,5 tisíce, se navýšil počet seniorů ve věku 80–84 let, kam se nově přesunuly osoby silného ročníku 1943. Druhá nejvyšší

¹⁰ Seniorská složka populace roste nepřetržitě již od poloviny 80. let 20. století. Vůbec největší tempo růstu zaznamenala v letech 2011 a 2012 (v obou případech o 3,9 %), kdy do seniorského věku vstupovaly početně silné ročníky narozených v letech 1946 a 1947. Více jak 3% byl meziroční růst také v letech 2013 a 2014.

byla míra růstu u nejstarší skupiny 95+ let (o 6,1 %, absolutně o 0,7 tisíce) a třetí nejvyšší ve skupině 75–79 let (o 4,2 %, absolutně o 19,8 tisíce).

Obr. 1.5 Počet obyvatel v seniorské složce v pětiletých věkových skupinách, 2014–2023 (k 31. 12.)

Vývoj ukazatelů věkového složení

Populace Česka dlouhodobě stárne, což kromě rostoucího zastoupení seniorské složky v populaci ukazuje také vývoj souhrnných ukazatelů věkového složení. Velká imigrační vlna uprchlíků z Ukrajiny v roce 2022 tento proces zbrzdila jen lehce a dočasně (tab. 1.3). Průměrný věk obyvatel, plynule rostoucí od počátku 80. let 20. století, v roce 2023 meziročně vzrostl o dvě desetiny roku na 42,8 let. Během posledních deseti let, od počátku roku 2014, narostl o 1,3 roku ze 41,5 let. Růst byl zaznamenán pro muže i ženy stejně velký, a to jak v případě změny v roce 2023, tak i co se týče celkového přírůstku za posledních deset let. V roce 2023 byl průměrný věk muže-obyvatele Česka 41,4 let a žena-obyvatelka Česka byla v průměru 44,2letá, tedy o 2,8 roku starší než muž.

Tab. 1.3 Ukazatele věkového složení, 2014 (k 1. 1.) a 2018–2023 (k 31. 12.)*

Ukazatel	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Průměrný věk - celkem	41,5	42,3	42,5	42,6	42,8	42,6	42,8
- muži	40,0	40,9	41,1	41,1	41,3	41,2	41,4
- ženy	42,9	43,7	43,9	44,0	44,2	44,0	44,2
Věkový medián - celkem	40,8	42,6	43,0	43,3	43,8	43,7	44,0
- muži	39,5	41,4	41,8	42,0	42,5	42,4	42,6
- ženy	42,2	43,9	44,2	44,5	45,1	44,9	44,9
Index stáří ¹⁾	115,7	123,2	124,6	125,5	128,1	126,1	129,5
Index ekonomické závislosti ²⁾	58,6	66,3	67,8	69,0	71,0	71,5	71,9
z toho: 65+ let / 20–64 let	27,5	32,6	33,4	34,1	35,3	35,0	35,3
0–19 let / 20–64 let	31,0	33,7	34,3	34,9	35,7	36,6	36,6

* Stav a struktura obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021; údaje za předchozí roky navazují na výsledky SLDB 2011.

¹⁾ Počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let.

²⁾ Počet osob ve věku 0–19 let a osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let.

Věkový medián, který rozděluje populaci na dvě stejně početné části, se během let 2014–2023 zvýšil více než průměrný věk obyvatel, a to o 3,2 roku ze 40,8 na 44,0 let. Díky rychlejšímu růstu od roku 2017 věkový medián průměrný věk obyvatel převyšuje, podle posledních dat o 2,6 roku, zatímco o deset let dříve byl naopak medián o 0,6 roku nižší než průměrný věk obyvatel. Stejně jako u průměrného věku je i mediánový věk tradičně vyšší u žen než mužů. Na konci roku 2023 byla polovina mužů mladších, resp. starších, než

42,6 let, zatímco populaci žen rozděloval na polovinu věk 44,9 let. Za posledních deset let vzrostl věkový medián u mužů o 3,0 a u žen o 2,7 roku.

Index stárí, který porovnává početnost seniorské a dětské složky obyvatelstva, s výjimkou roku 2022 nepřetržitě roste již od poloviny 80. let 20. století, přičemž od roku 2006 početně převažují senioři nad dětmi. V letech 2014–2021 se počet seniorů na sto dětí do 15 let věku zvýšil ze 116 na 128. Po mírném poklesu v roce 2022 na hodnotu 126, způsobeném vyšším nárůstem počtu dětí v důsledku migrační vlny uprchlíků z Ukrajiny, v roce 2023 jeho rostoucí trend pokračoval, když na konci roku připadalo na sto dětí 129 seniorů ve věku 65 a více let.

Důležitým ukazatelem zejména pro vývoj ekonomiky je vzájemný poměr počtu osob ve věku potenciální ekonomické aktivity a neaktivity. Vzhledem k delší než 14leté době vzdělávání je při výpočtu indexu ekonomické závislosti uvažováno, že potenciálně ekonomicky aktivní jsou osoby ve věku 20–64 let a potenciálně ekonomicky neaktivní všechny osoby ve věku 0–19 či 65 a více let. Ve sledovaném desetiletí 2014–2023 index ekonomické závislosti plynule rostl (včetně roku 2022), a to z 59 na 72 osob ekonomicky neaktivního věku na sto osob ekonomicky aktivního věku. Na růstu indexu se až do roku 2021 podílely obě závislé složky, přičemž významněji ta seniorská. Zatímco v roce 2014 totiž bylo na 100 osob ekonomicky aktivního věku 31 osob 0–19letých a 28 osob 65+letých, v roce 2021 šlo o 36 osob z mladší a 35 ze starší uvedené skupiny. V letech 2022 a 2023 růst indexu závislosti výrazně zpomalil (tab. 1.3), když poměr počtu 0–19letých k počtu 20–64letých se zvýšil pouze v roce 2022 a další rok stagnoval a poměr 65+letých k počtu 20–64letých zůstal v obou letech na úrovni 35 (na 100).

Složení obyvatel podle rodinného stavu

Trendy v oblasti dlouhodobě měnící se skladby obyvatel podle rodinného stavu zůstaly v posledních letech zachovány i přes nemalý vliv epidemie covidu-19 a imigrační vlny z Ukrajiny na demografický vývoj. Hybatelem proměny byla zejména nízká úroveň sňatečnosti, dlouhodobě poměrně vysoká rozvodovost a pokles úmrtnosti, rychlejší u mužů. V populaci Česka se tak již několik desetiletí zvyšuje zastoupení svobodných a rozvedených a naopak klesá podíl osob ženatých či vdaných a ovdovělých¹¹.

Na konci roku 2023 bylo mezi obyvateli Česka ve věku 15 a více let 45,0 %, absolutně 4,124 milionu osob, v rodinném stavu ženatý/vdaná a dalších 33,4 %, tj. 3,060 milionu osob, bylo svobodných. Zhruba tři čtvrtiny 15letých a starších tak patří do těchto dvou kategorií. Poslední čtvrtinu tvořilo 1,258 milionu, tj. 13,7 %, rozvedených a 730,3 tisíce, resp. 8,0 %, ovdovělých. Ve srovnání s počtem obyvatel v jednotlivých kategoriích rodinného stavu na konci roku 2022 došlo k růstu počtu obyvatel v úhrnném pohledu (muži a ženy dohromady) ve všech kategoriích.

Majoritní skupinu obyvatel z hlediska rodinného stavu tvoří v Česku osoby ženaté/vdané, nicméně jejich podíl klesá již více jak čtyři desetiletí. Pod úroveň jedné poloviny obyvatel ve věku 15 a více let se poprvé dostal v roce 2010 (resp. u žen v roce 2007 a u mužů roku 2013). Na konci roku 2023 bylo sezdaných 45,0 % obyvatel tohoto věku, mezi muži bylo 46,1 % ženatých a mezi ženami 43,9 % vdaných. Od počátku roku 2014 do konce roku 2023 pokleslo jejich zastoupení o 3,3 p. b. v úhrnném pohledu, u mužů o 3,5 p. b. a u žen o 3,0 p. b. V posledním meziročním srovnání klesly podíly sezdaných osob o 0,3 p. b. (v úhrnu a u žen), resp. o 0,4 p. b. u mužů (tab. 1. 4).

Rodinného stavu svobodný/svobodná¹² bylo na konci roku 2023 celkem 33,4 % obyvatel ve věku 15+ let, oproti počátku roku 2014 o 2,9 p. b. více. I v tomto případě jde o trend trvající již několik desetiletí. Mužů bylo svobodných podle posledních údajů 38,8 % (za deset let o 3,1 p. b. více) a žen 28,2 % (nárůst o 2,7 p. b. za

¹¹ Podrobnou bilanci obyvatel podle rodinného stavu a pohlaví lze najít každoročně v publikaci *Věkové složení obyvatelstva (údaje k 31. 12. 2023 dostupné na <https://csu.gov.cz/produkty/vekove-slozeni-obyvatelstva-je6ib60eh0>)*. Časovou řadu počtu obyvatel podle pohlaví, rodinného stavu a pětiletých věkových skupin lze najít v *Demografické příručce (vydání z roku 2023 dostupné na <https://csu.gov.cz/produkty/demograficka-prirucka-2022>)*.

¹² Jde o rodinný stav *de iure*, který nemusí ve všech případech odpovídat osobě bez partnerského vztahu.

deset let). Vyšší váha svobodných mezi muži než mezi ženami, a to zhruba o deset procentních bodů (v roce 2023 o 10,6 p. b.), platí dlouhodobě a odráží mj. pravidelně nižší úroveň sňatečnosti mužů. Meziročně vzrostly v roce 2023 podíly svobodných osob u mužů i u žen o 0,5 p. b., podobně jako v letech 2022 a 2021, zatímco v předešlých letech se zvyšovaly méně.

Tab. 1.4 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a rodinného stavu, 2014 (k 1. 1.) a 2018–2023 (k 31. 12.)

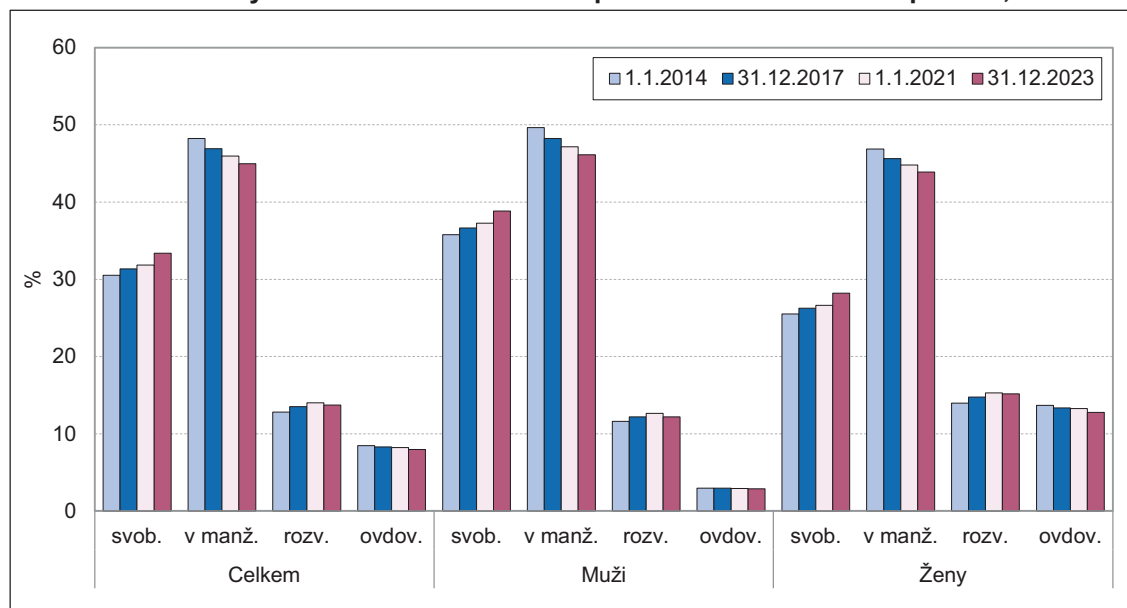
Pohlaví, rodinný stav	Počet obyvatel (tis.)			Podíl obyvatel daného rodinného stavu (%) ¹⁾						
	2014	2018	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem - svobodní/é	2 725,3	2 822,5	3 060,1	30,5	31,5	31,7	32,1	32,3	32,8	33,4
- ženatí/vdané	4 309,1	4 181,9	4 124,5	48,2	46,7	46,5	46,1	45,5	45,3	45,0
- rozvedení/é	1 144,8	1 216,2	1 257,9	12,8	13,6	13,6	13,7	14,0	13,8	13,7
- ovdovělí/é	755,7	736,2	730,3	8,5	8,2	8,2	8,1	8,2	8,0	8,0
Muži - svobodní	1 557,3	1 611,9	1 731,2	35,8	36,8	37,0	37,5	37,8	38,3	38,8
- ženatí	2 161,7	2 100,4	2 056,0	49,7	48,0	47,8	47,3	46,7	46,5	46,1
- rozvedení	505,5	535,5	543,0	11,6	12,2	12,3	12,3	12,6	12,3	12,2
- ovdovělí	128,7	128,7	127,9	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Ženy - svobodné	1 168,0	1 210,6	1 328,9	25,5	26,4	26,6	27,0	27,1	27,7	28,2
- vdané	2 147,4	2 081,5	2 068,5	46,9	45,4	45,3	44,8	44,3	44,2	43,9
- rozvedené	639,3	680,6	714,9	14,0	14,9	15,0	15,0	15,3	15,2	15,2
- ovdovělé	627,0	607,5	602,3	13,7	13,3	13,2	13,1	13,2	12,9	12,8

* Stav a struktura obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021; údaje za předchozí roky navazují na výsledky SLDB 2011.

¹⁾ Z důvodu číselného zaokrouhlení jednotlivých podílů věkových skupin na jedno desetinné číslo nemusí součet dávat 100,0 %.

Trend rostoucího podílu rozvedených osob v populaci nastartoval ještě dříve než v případě svobodných (již v 60. letech 20. století), ale nedávné údaje již vykazují známky jeho ukončení. V letech 2020 a 2021 se u obou pohlaví podíl rozvedených meziročně neměnil a v letech 2022 a 2023 dokonce mírně snížil. Na konci roku 2023 představovali rozvedení 13,7 % populace 15letých a starších, v případě mužů 12,2 % a u žen 15,2 %. Ve srovnání s podíly ve stavu k 1. 1. 2014 šlo o hodnoty o 0,9 p. b. v úhrnu, o 0,6 p. b. u mužů a o 1,2 p. b. u žen vyšší (tab. 1.4). Větší váha rozvedených mezi ženami než mezi muži odráží mj. skutečnost, že muži častěji než ženy uzavírají po rozvodu další manželství.

Podíl ovdovělých se v čase mění nejméně a zároveň po nejkratší dobu – jeho klesající trend započal v 90. letech 20. století a meziroční změny bývají na úrovni desetin procentního bodu. Za posledních deset let se váha ovdovělých v populaci 15letých a starších snížila o 0,5 p. b. z 8,5 na 8,0 % (tab. 1.4). K celkovému snížení přispěl zejména pokles podílu ovdovělých mezi ženami (z 13,7 % na 12,8 %), když podíl ovdovělých mužů poklesl jen mírně (z 3,0 na 2,9 %). V pozadí stojí o něco rychlejší zlepšování úmrtnosti mužů než žen. Podobně jako u svobodných se zastoupení ovdovělých mezi muži a ženami dlouhodobě liší zhruba o deset procentních bodů.

Obr. 1.6 Složení obyvatel ve věku 15 a více let podle rodinného stavu a pohlaví, 2014–2023

Složení obyvatel podle rodinného stavu se v čase měnilo i v rámci dílčích pětiletých věkových skupin, i když s různou mírou intenzity a různými směry. Nejvíce se během posledního desetiletí proměnilo složení obyvatel ve věkových skupinách 35–39, 40–44 a 45–49 let, neboť těmito věky procházely populačně silné generace osob narozených v 70. letech 20. století, které byly klíčovými nositeli změn demografického chování po roce 1989, a další generace v těchto trendech pokračovaly, popř. je ještě prohlubovaly. V těchto věkových kategoriích nejvíce vzrostly podíly svobodných a současně nejvíce poklesly podíly osob v rodinném stavu ženatý/vdaná jakožto důsledek snížení intenzity sňatečnosti a odkládání vstupu do manželství do pozdějšího věku.

Konkrétně ve věkové skupině 35–39 let mezi počátkem roku 2014 a koncem roku 2023 zastoupení svobodných vzrostlo u mužů i u žen o 15 p. b. na 51,4 % u mužů a 37,3 % u žen; u 40–44letých pak u mužů o 19 p. b. na 41,1 % a u žen o 17 p. b. na 28,1 % a ve věkové skupině 45–49letých u mužů o 15 p. b. na 29,7 % a u žen o 12 p. b. na 18,6 % (tab. 1.5). Naopak váha osob žijících v manželství v horizontu desetiletí poklesla u 35–39letých o 9 p. b. na 43,2 % (muži), resp. o 8 p. b. na 53,2 % (ženy), u 40–44letých o 11 p. b. na 48,7 % (muži), resp. o 7 p. b. na 55,9 % (ženy) a ve věkové skupině 45–49letých o 8 p. b. na 53,2 % (muži) a o 6 p. b. na 57,2 % (ženy). Obdobnou změnu zaznamenalo také zastoupení rozvedených ve věkové skupině 40–44 let, které se během deseti let snížilo u mužů o 8 p. b. na 10,0 % a u žen o 9 p. b. na 15,1 %, zatímco u starších věkových skupin 60–64 a 65–69 (muži), resp. 55–59 a 60–64 (ženy), o 7–8 p. b. vzrostlo. U žen došlo také k významnému snížení váhy ovdovělých ve věkových skupinách 70–74 až 80–84 let, konkrétně dohromady za období let 2014–2023 o 9 až 11 p. b. (na vrub zejména vyššímu zastoupení rozvedených a vdaných).

Z pohledu skladby jednotlivých věkových skupin pochopitelně u nejmladších osob dominují osoby svobodné, které pak postupně u starších ustupují ženatým a vdaným (obr. 1.7). V roce 2023 tvořily osoby žijící v manželství majoritní skupinu poprvé u 35–39letých žen a 40–44letých mužů, zatímco na počátku roku 2014 tomu tak bylo o jednu mladší pětiletou věkovou skupinu dříve. Převahu si ženatí muži a vdané ženy udržují až do seniorského věku, podle údajů k 31. 12. 2023 platila ještě pro 85–89leté muže a 70–74leté ženy. Zatímco podíl vdaných žen se napříč věkem dlouho držel v pásmu 50–60 procent (včetně skupiny 35–39 let, kde vrcholil) a teprve od skupiny 65–69 let měl sestupnou tendenci, u mužů podíl ženatých s věkem rostl ještě u starších sedmdesátníků (kde dosáhl 72 %) a teprve u 80letých a starších prudce klesal. U nejstarších věkových kategorií tak převládají osoby ovdovělé, a to přitom mnohem výrazněji u žen (89 % u 95+letých) než u mužů (68 % u 95+letých).

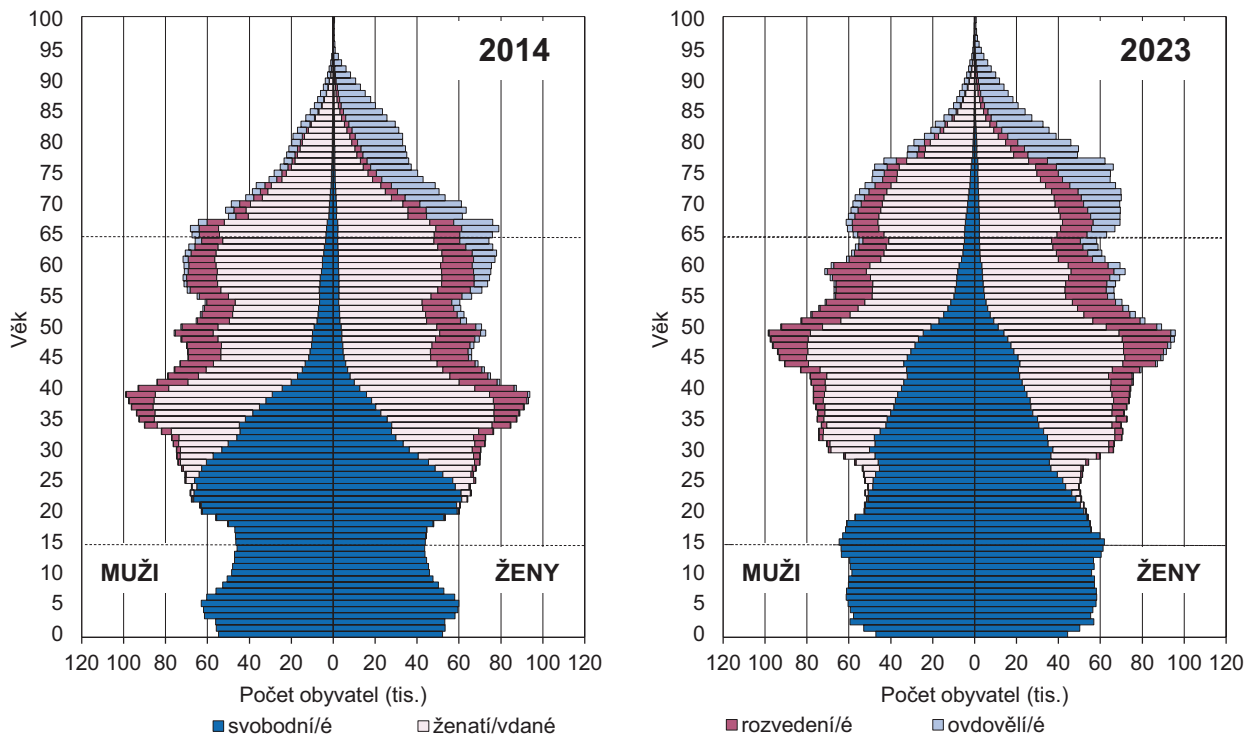
Tab. 1.5 Obyvatelstvo podle rodinného stavu (%) v daném pohlaví a věku, 2014 (k 1. 1.), 2018 a 2023 (k 31. 12.)

Věková skupina	Svobodní/é			Ženatí/vdané			Rozvedení/é			Ovdovělí/é		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Muži: 15–19	99,9	100,0	100,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
20–24	98,2	97,8	98,1	1,6	2,0	1,8	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
25–29	85,9	85,9	84,4	13,0	13,3	14,8	1,1	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0
30–34	59,7	66,1	64,4	35,7	30,8	33,1	4,6	3,0	2,5	0,0	0,1	0,0
35–39	36,8	47,7	51,4	52,2	44,7	43,2	10,8	7,5	5,3	0,1	0,1	0,1
40–44	22,2	32,2	41,1	59,3	53,2	48,7	18,2	14,4	10,0	0,3	0,2	0,2
45–49	14,9	20,6	29,7	61,4	57,3	53,2	23,0	21,7	16,8	0,6	0,5	0,4
50–54	11,6	14,1	19,3	64,6	59,6	56,8	22,8	25,3	23,2	1,1	1,0	0,7
55–59	9,1	11,0	13,0	68,4	63,5	59,5	20,5	23,8	26,2	2,1	1,7	1,4
60–64	6,6	8,4	9,9	72,8	68,0	63,9	16,9	20,4	23,8	3,8	3,2	2,4
65–69	4,5	5,9	7,3	76,2	72,2	68,2	12,9	16,2	19,8	6,3	5,7	4,7
70–74	3,4	4,0	5,0	77,4	74,8	71,2	9,4	12,1	15,6	9,9	9,1	8,3
75–79	2,7	2,9	3,3	75,0	74,5	71,7	6,4	8,6	11,5	15,8	14,1	13,5
80–84	2,4	2,2	2,2	67,9	69,6	68,5	4,7	5,8	8,1	25,0	22,4	21,2
85–89	2,2	2,0	1,7	55,0	60,5	60,2	3,6	4,1	5,4	39,2	33,4	32,8
90–94	2,3	1,8	1,6	40,0	47,0	45,9	3,0	2,8	4,0	54,6	48,4	48,5
95+	4,1	3,6	1,7	25,2	36,2	27,0	3,4	0,6	2,9	67,3	59,7	68,4
Ženy: 15–19	99,8	99,8	99,9	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0
20–24	94,6	94,0	94,0	5,0	5,7	5,7	0,3	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
25–29	71,1	74,0	70,9	26,1	24,3	27,2	2,7	1,7	1,8	0,1	0,1	0,1
30–34	41,2	49,9	49,7	50,6	44,4	45,6	7,9	5,6	4,6	0,3	0,2	0,2
35–39	22,6	33,0	37,3	61,2	54,9	53,2	15,5	11,6	9,0	0,7	0,4	0,4
40–44	11,4	20,3	28,1	63,1	59,1	55,9	24,0	19,6	15,1	1,6	1,0	0,9
45–49	6,7	10,8	18,6	63,4	59,8	57,2	27,1	27,3	22,5	2,9	2,1	1,7
50–54	4,9	6,4	10,1	65,3	60,7	58,3	24,8	28,9	28,3	5,0	4,0	3,3
55–59	3,8	4,7	6,1	66,0	62,5	58,7	21,3	25,6	29,1	8,9	7,2	6,1
60–64	3,1	3,7	4,4	63,5	62,2	59,4	18,3	21,4	25,4	15,1	12,7	10,8
65–69	2,7	3,0	3,4	57,6	57,7	56,7	15,0	18,3	21,3	24,7	21,0	18,6
70–74	2,5	2,6	2,7	47,2	49,7	49,6	11,6	14,8	18,0	38,7	32,9	29,7
75–79	2,2	2,3	2,3	33,7	37,0	38,9	8,9	11,3	14,6	55,2	49,4	44,2
80–84	2,0	2,0	2,1	19,5	22,9	24,4	7,6	8,5	11,2	70,8	66,6	62,3
85–89	2,6	1,9	1,8	8,7	10,8	11,6	6,8	7,2	8,5	82,0	80,2	78,1
90–94	3,1	2,3	1,7	3,2	4,4	4,1	5,8	5,9	7,6	88,0	87,4	86,7
95+	4,2	3,2	2,6	2,6	3,5	1,2	4,3	3,2	7,0	88,9	90,2	89,3

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší podíly v rámci roku, daného pohlaví a rodinného stavu.

Rozvedené osoby nepředstavují většinu v žádné pětileté věkové skupině. Na konci roku 2023 měli rozvedení nejvyšší zastoupení u 55–59letých (26,2 % mužů, 29,1 % žen), zatímco na počátku roku 2014 ve skupině 45–49 let (23,0 %, resp. 27,1 %). Posun tohoto vrcholu v čase do staršího věku odráží odklad sňatečnosti, a spolu s prodlužující se průměrnou délkou manželství při rozvodu, i rozvodovosti do vyššího věku. Ve starších věcích pak podíl rozvedených opět klesá, přičemž v každé věkové skupině zůstává mírně vyšší u žen než u mužů.

Obr. 1.7 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu, 2014 (k 1. 1.) a 2023 (k 31. 12.)

2 Sňatečnost

V roce 2023 uzavřeli obyvatelé České republiky 48,3 tisíce manželství, o 6,6 tisíce méně než v předchozím roce. Po výrazném meziročním nárůstu sňatků v roce 2022 (o 17 %) tak došlo opět k jejich poklesu (celkem o 12 %), a to jak v případě prvních sňatků, tak i u těch vyššího pořadí. Snížila se rovněž intenzita sňatečnosti, když při setrvání měr sňatečnosti z roku 2023 by před 50. rokem věku vstoupilo do prvního manželství 56 % mužů a 65 % žen a další sňatek by uzavřelo 47 % rozvedených mužů a 45 % rozvedených žen. Průměrná doba mezi rozvodem a dalším sňatkem se zvýšila na historicky nejvyšších 9,8 let u mužů a 10,2 let u žen. U rekordně vysokého podílu 15 % párů uzavírajících manželství měl v roce 2023 alespoň jeden ze snoubenců jiné než české státní občanství.

Po ukončení dlouhodobého trendu klesajícího počtu sňatků, kdy v roce 2013 vstoupilo do manželství historicky nejméně párů, a to 43 499, následovalo šestileté období růstu s průměrným meziročním přírůstkem 4 % ukončené v roce 2019 počtem 54 870 sňatků. Do dalšího vývoje zasáhla pandemie onemocnění covid-19, kdy vlivem omezování hromadných akcí včetně svatebních obřadů v důsledku vládních protiepidemických opatření došlo v roce 2020 k meziročnímu poklesu počtu sňatků (o 17 %) na 45 415. V roce 2021 pak bylo evidováno 46 778 nově uzavřených manželství, tedy meziročně pouze o 3 % více, jejich počet tak nedosáhl úrovně z let 2015–2019 (48,1–54,9 tisíce). Teprve v roce 2022, kdy již podstatná část roku nebyla ovlivněna proticovidovými nařízeními, se úhrn sňatků 54 820 meziročním nárůstem o 17 % téměř vrátil na úroveň z roku 2019 (tehdy uzavřeno ještě o 50 sňatků více). V roce 2023 však došlo k opětovnému výraznému poklesu, když nově uzavřených manželství bylo meziročně o 12 % méně, celkem 48 268, nejméně od roku 2015.

Sezónnost

V roce 2023 bylo v tradičně nejvíce frekventovaném období červen–září uzavřeno 65,9 % všech sňatků. Vůbec nejvyšší byl jejich počet v červnu (9 242), dále v září (8 334), v červenci (7 488) a srpnu (6 737). Naopak nejnižší je počet sňatků v zimních měsících a vůbec nejméně oblíbeným bývá měsíc leden. Rok 2023 v tomto nijak nevybočoval, když v první měsíci roku bylo sezdáno pouze 861 párů. Druhý na sňatky nejméně početný byl měsíc prosinec (1 120) a třetí únor (1 253).

Tab. 2.1 Sezónnost sňatečnosti, 2014 a 2018–2023

Měsíc	Absolutní počet sňatků						Měsíční index*						
	2014	2018	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Leden	981	827	889	758	840	861	0,25	0,18	0,21	0,23	0,19	0,18	0,21
Únor	1 333	1 247	2 306	1 138	2 307	1 253	0,38	0,30	0,30	0,64	0,32	0,55	0,34
Březen	1 628	1 618	647	1 028	1 377	1 878	0,42	0,35	0,41	0,17	0,26	0,30	0,46
Duben	3 477	3 614	742	2 120	3 589	2 956	0,93	0,81	0,78	0,20	0,55	0,80	0,75
Květen	2 872	3 819	1 856	2 797	4 212	3 732	0,74	0,83	0,98	0,48	0,71	0,90	0,91
Červen	8 504	10 717	7 253	7 585	9 821	9 242	2,27	2,40	2,40	1,95	1,98	2,18	2,33
Červenec	5 861	7 224	6 240	8 493	9 081	7 488	1,52	1,56	1,44	1,62	2,14	1,95	1,83
Srpen	8 766	10 638	10 084	8 664	8 354	6 737	2,27	2,30	1,97	2,62	2,19	1,79	1,65
Září	6 686	9 068	8 629	7 649	8 517	8 334	1,79	2,03	1,97	2,32	2,00	1,89	2,10
Říjen	2 794	2 780	4 561	3 695	3 634	2 925	0,72	0,60	0,87	1,19	0,93	0,78	0,71
Listopad	1 565	1 609	1 068	1 756	1 870	1 742	0,42	0,36	0,43	0,29	0,46	0,42	0,44
Prosinec	1 108	1 309	1 140	1 095	1 218	1 120	0,29	0,28	0,24	0,30	0,28	0,26	0,27

*Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočten na stejný počet dnů v měsíci).

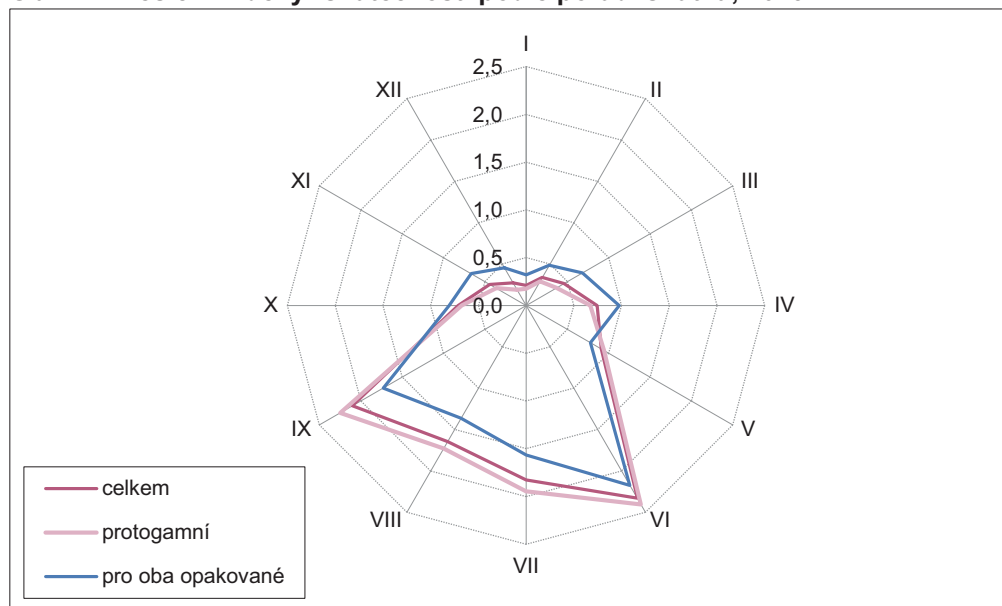
Pozn.: Tučně a barvou označeny nejvyšší počty/indexy v daném roce, pouze barvou nejnižší počty/indexy v daném roce.

Meziročně největší propad v počtu sňatků zaznamenal měsíc únor (o 46 %), když v roce 2022 byl početně bohatší (tab. 2.1) vlivem atraktivních dat s kombinací dvojek v kalendáři, zatímco v roce 2023 se blížil počtům z předcovidových let (resp. průměru let 2017–2019). K výraznému poklesu počtu sňatků (o pětinu) došlo mezi roky 2022 a 2023 také v měsíci říjnu a srpnu. Z dvanácti kalendářních měsíců meziročně na sňatky početně posílil pouze březen (o 36 %) a mírně leden.

Měřeno hodnotou měsíčního indexu, který eliminuje vliv různého počtu dnů v měsíci a vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku, bylo v červnu, nejoblíbenějším měsíci roku 2023, uzavřeno 2,3krát více sňatků, než byl průměr roku, v září 2,1krát, v červenci 1,8krát a srpnu 1,6krát. Ostatních osm kalendářních měsíců bylo na sňatky podprůměrných. Nejnižší index vykazoval první měsíc roku (0,21), za ním následoval měsíc prosinec (0,27) a únor (0,34). V meziročním srovnání zaznamenal největší změnu zářijový index, který narostl z 1,89 v roce 2022 na 2,10 v roce 2023, a únorový index, který naopak nejvíce poklesl, a to z 0,55 na 0,34 v roce 2023.

Mnohem výrazněji nepravidelně jsou v průběhu kalendářního roku rozloženy sňatky, kdy se jedná pro oba snoubence o jejich první manželství (variační koeficient 65,2 % v roce 2023) než sňatky z tohoto pohledu heterogenní (pro jednoho ze snoubenců se jedná o první sňatek, pro druhého již o druhý či další sňatek), a zejména pak než sňatky, kde jde pro oba snoubence o manželství vyššího než prvního pořadí (var. koef. 30,7 %). Rozložení měsíců na podprůměrné a nadprůměrné přitom bylo v roce 2023 u obou skupin shodné, avšak protogamní sňatky se do letních měsíců koncentrovaly, stejně jako v předchozích letech, výrazněji. Nejvyšší měsíční index vykazoval u obou skupin červen, přičemž u protogamních sňatků dosáhl úrovně 2,41násobku průměrného měsíčního počtu a u opakovaných sňatků 2,17násobku. U druhého nejvyššího měsíčního indexu pro září byl mezi oběma skupinami největší rozdíl (protogamní sňatky 2,25 resp. opakované sňatky 1,73). Nejnižší měsíční index, který u obou skupin příslušel lednu, byl naopak vyšší v případě opakovaných sňatků (protogamní sňatky 0,17; opakované sňatky 0,32).

Obr. 2.1 Měsíční indexy* sňatečnosti podle pořadí sňatku, 2023

* Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočet na stejný počet dnů v měsíci).

Rozložení sňatků do jednotlivých dnů týdne se v roce 2023 nijak zásadně nelišilo od předchozích let, když 64,6 % všech manželství bylo uzavřeno v sobotu a 24,0 % v pátek. Nejvíce svateb se uskutečnilo v sobotu 9. 9. 2023, kdy si řeklo své „ano“ 1 828 párů. Druhá v pořadí byla sobota 17. 6. 2023 (1 546 svateb) a třetí sobota 3. 6. 2023 (1 537 svateb). Na dalších místech následovaly zbylé dvě červnové soboty (každá s necelým 1,5 tisíce sňatků). Toto umístění všech červnových sobot v čele žebříčku přispělo značnou měrou k vítězství června jako nejsilnějšího měsíce co do počtu sňatků. Krom toho ho podpořily také dva páteční

červnové termíny, které se v žebříčku pro tento den týdne umístily na první a třetí příčce: 23. 6. 2023 (725 svateb) a 16. 6. 2023 (523 svateb). Druhý nejsilnější páteční úhrn přineslo datum 7. 7. 2023 (657 svateb). Také maxima pro ostatní kalendářní dny týdne byly z velké části spjaty s daty atraktivních číselných kombinací. Čtvrtečním termínům vévodilo datum 23. 3. 2023 (209 svateb), středečním 5. 7. 2023 (92 svateb), v úterý byly nejvyšší počty sňatků 4. 7., 8. 8. (oba dny shodně 80 svateb) a 6. 6. (74 svateb), mezi pondělky 17. 7. a 28. 8. (shodně 28 svateb) a v rámci nedělí 23. 7. 2023 (28 svateb).

Sňatky podle pořadí a podle rodinného stavu snoubenců

V roce 2023 vstoupilo poprvé do manželského svazku 35 827 mužů (74,2 % z celkového počtu ženichů) a 36 028 žen (74,6 % z celkového počtu nevěst), do manželství druhého či vyššího pořadí pak 12 441 mužů a 12 240 žen. Zastoupení sňatků vyššího než prvního pořadí (tzv. opakované sňatky) se na úrovni jedné čtvrtiny drží poslední čtyři roky, ale v předchozích letech bylo jen mírně nižší (tab. 2.2). Oproti předchozímu roku v roce 2023 výrazně ubylo sňatků v obou skupinách, u první zmíněné o 12 % (svobodných ženichů méně o 5 020 a svobodných nevěst o 5 110) a u druhé o 11 % (rozvedených či ovdovělých ženichů méně o 1 532 a nevěst o 1 442). Stejně jako v předchozích letech byla většina opakovaných sňatků mužů i žen druhého pořadí (10 190 sňatků u mužů a 9 936 sňatků u žen, tj. 89 resp. 88 % opakovaných sňatků, u nichž bylo známé jejich konkrétní pořadí). Zhruba jedna desetina sňatků vyššího pořadí pak připadala na sňatky třetího pořadí a na sňatky čtvrtého či dalšího pořadí jen cca jedno procento.

Tab. 2.2 Sňatky podle pohlaví a pořadí, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sňatky celkem	45 575	54 470	54 870	45 415	46 778	54 820	48 268
Pořadí sňatku muže: 1.	34 691	41 316	41 606	33 814	34 930	40 847	35 827
vyšší (2. +)	10 884	13 154	13 264	11 601	11 848	13 973	12 441
v tom 2.	9 203	10 815	10 749	9 513	9 671	11 366	10 190
3.	840	1 202	1 285	1 039	1 066	1 272	1 114
4.+	103	157	156	146	137	192	161
neznámé vyšší	738	980	1 074	903	974	1 143	976
Pořadí sňatku ženy: 1.	35 155	41 592	41 724	33 974	34 856	41 138	36 028
vyšší (2. +)	10 420	12 878	13 146	11 441	11 922	13 682	12 240
v tom 2.	8 845	10 552	10 693	9 236	9 690	11 063	9 936
3.	909	1 313	1 336	1 189	1 167	1 375	1 238
4.+	131	157	183	169	149	195	170
neznámé vyšší	535	856	934	847	916	1 049	896
Podíl opakovaných sňatků (%): muži	23,9	24,1	24,2	25,5	25,3	25,5	25,8
ženy	22,9	23,6	24,0	25,2	25,5	25,0	25,4

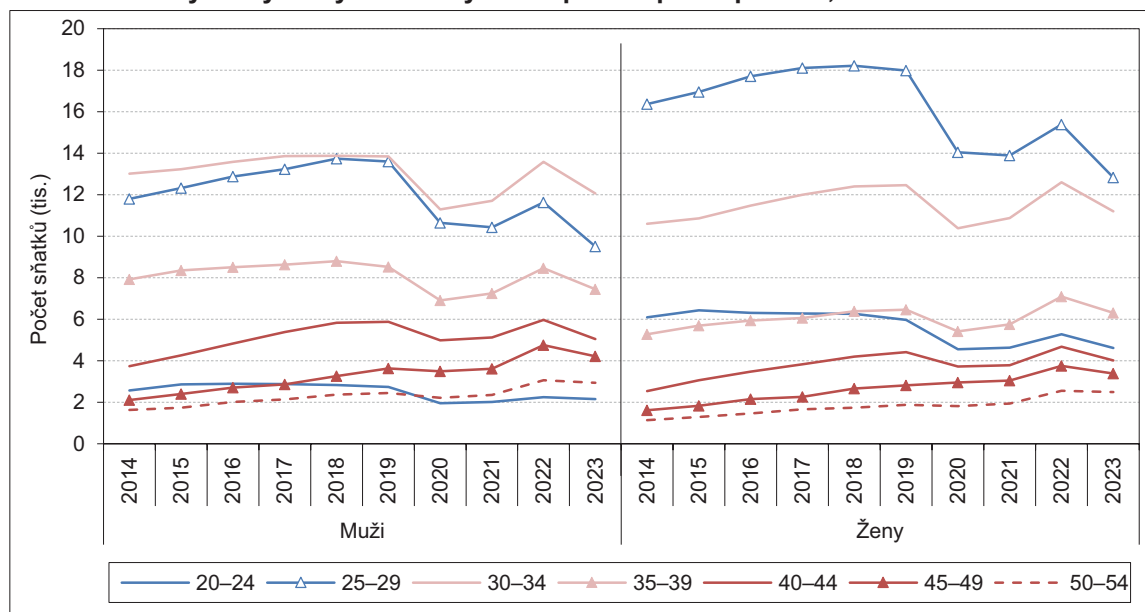
Dlouhodobě ve čtyřech z pěti svatebních obřadů vstupují do manželství osoby stejného rodinného stavu, v roce 2023 to bylo přesně u 80 %. Nejvíce sňatků, absolutně 31 439, resp. 65,1 % z celkového počtu, bylo tzv. protogamních, kdy oba snoubenci byli dosud svobodní (tab. 2.3). Druhé nejčastější byly sňatky dvou rozvedených snoubenců, kterých bylo 7 085 (14,7 % z úhrnu). Sňatky dvou ovdovělých osob zahrnovaly každoročně jen jednu desetinu procenta (absolutně 70 v roce 2023), další v pořadí podle četnosti tak již byly svazky z pohledu rodinného stavu snoubenců heterogenní. Mezi nimi převažovaly sňatky jedné rozvedené a jedné svobodné osoby: sňatků rozvedeného ženicha a svobodné nevěsty v roce 2023 bylo 4 503 (9,3 % z úhrnu) a sňatků svobodného ženicha a rozvedené nevěsty 4 208 (8,7 % z úhrnu). Ostatní nejmenované kombinace čítaly zbylých 963 sňatků (2,0 % z úhrnu).

Tab. 2.3 Sňatky podle rodinného stavu snoubenců, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rodinný stav ženicha: svobodný	34 691	41 316	41 606	33 814	34 930	40 847	35 827
rozvedený	10 466	12 702	12 802	11 192	11 412	13 550	11 989
ovdovělý	418	452	462	409	436	423	452
Rodinný stav nevěsty: svobodná	35 155	41 592	41 724	33 974	34 856	41 138	36 028
rozvedená	9 949	12 275	12 443	10 866	11 303	12 983	11 589
ovdovělá	471	603	703	575	619	699	651
Svobodný ženich i nevěsta (protogamní s.)	30 785	36 593	36 690	29 694	30 519	35 869	31 439
Rozvedený ženich i nevěsta	5 851	7 362	7 411	6 611	6 748	7 913	7 085
Svobodný ženich a rozvedená nevěsta	3 792	4 591	4 723	3 976	4 260	4 794	4 208
Rozvedený ženich a svobodná nevěsta	4 299	4 922	4 943	4 194	4 258	5 183	4 503
Ostatní	848	1 002	1 103	940	993	1 061	1 033
	% z úhrnu						
Svobodný ženich i nevěsta (protogamní s.)	67,5	67,2	66,9	65,4	65,2	65,4	65,1
Rozvedený ženich i nevěsta	12,8	13,5	13,5	14,6	14,4	14,4	14,7
Svobodný ženich a rozvedená nevěsta	8,3	8,4	8,6	8,8	9,1	8,7	8,7
Rozvedený ženich a svobodná nevěsta	9,4	9,0	9,0	9,2	9,1	9,5	9,3
Ostatní	1,9	1,8	2,0	2,1	2,1	1,9	2,1

Sňatky podle věku snoubenců

Stejně jako v předcházejících letech 2014–2022 byli v roce 2023 mezi ženichy nejvíce zastoupeni 30–34letí (12 058, tj. 25 % z celku) a mezi nevěstami 25–29leté (12 838, tj. 27 %). Jako druzí v pořadí následovali naopak 25–29letí ženiši (9 517; tj. 20 %) a 30–34leté nevěsty (11 208; tj. 23 %). Ve věku 25 až 34 let tak byla téměř polovina osob vstupujících do manželství. Váha této věkové skupiny mezi všemi snoubenci se nicméně během posledního desetiletí postupně snížila z bezmála 57 % v roce 2014 na 47 % v roce 2023. Třetí nejčetnější byly mezi snoubenci (jak mezi muži, tak ženami) osoby ve věku 35–39 let, nicméně u ženichů tomu tak bylo po celé poslední desetiletí, kdežto u nevěst až od roku 2018 (obr. 2.2). Věková skupina na dalším místě se již podle pohlaví diferencovala – u ženichů šlo o 40–44leté, zatímco u nevěst, které vstupují do manželství v průměru dříve, to byly 20–24leté (před rokem 2018 představovaly dokonce třetí početně nejsilnější skupinu). Mezi lety 2014 a 2023 narostly počty sňatků osob starších věkových skupin (u mužů nad 40 let, u žen mírnější nárůst již nad 30 let), zatímco mladší věkové skupiny měly obecně klesající trend.

Obr. 2.2 Sňatky ve vybraných věkových skupinách podle pohlaví, 2014–2023

Na vývoj četnosti sňatků v jednotlivých věkových kategoriích má nemalý vliv věková struktura obyvatel. Úbytek či nárůst počtu sňatků tak nemusí být vždy spojen se změnou samotné úrovně sňatečnosti a naopak. Z porovnání grafů 2.2 a 2.3 je tak například zřejmé, že výrazný úbytek sňatků ve věku 25–29 let mezi lety 2014 a 2023 odráží převážně pokles počtu obyvatel v tomto věku v populaci Česka.

Pořadí pětiletých věkových skupin podle absolutního počtu sňatků je na předních příčkách v souladu s úrovní sňatečnosti v daných věkových skupinách. Nejvíce sňatků na tisíc obyvatel vykazují 30–34letí muži a 25–29leté ženy, na druhém místě pak 25–29letí muži a 30–34leté ženy. Třetí nejvyšší je intenzita vstupu do manželství mezi 35–39letými, přičemž u mužů je poměrně blízká sňatečnosti 25–29letých, zatímco u žen je oproti druhé v pořadí výrazně nižší (obr. 2.3). Porovnání měř sňatečnosti z let 2014 a 2023 pak ukazuje, že ve většině sledovaných věkových skupin se v desetiletém horizontu sňatečnost zvýšila. Ve věkových skupinách mužů od 45 let a u žen od 35 let vzrostla o více než čtvrtinu.

Obr. 2.3 Čisté míry sňatečnosti* ve vybraných věkových skupinách podle pohlaví, 2014–2023

* Čistá míra sňatečnosti vyjadřuje počet sňatků osob daného věku na 1 000 sňatkuschopných osob (tj. rodinného stavu svobodný/á, rozvedený/á, ovdovělý/á) ve středním stavu daného roku. Ten je vypočítán jako průměr počátečního a koncového stavu populace.

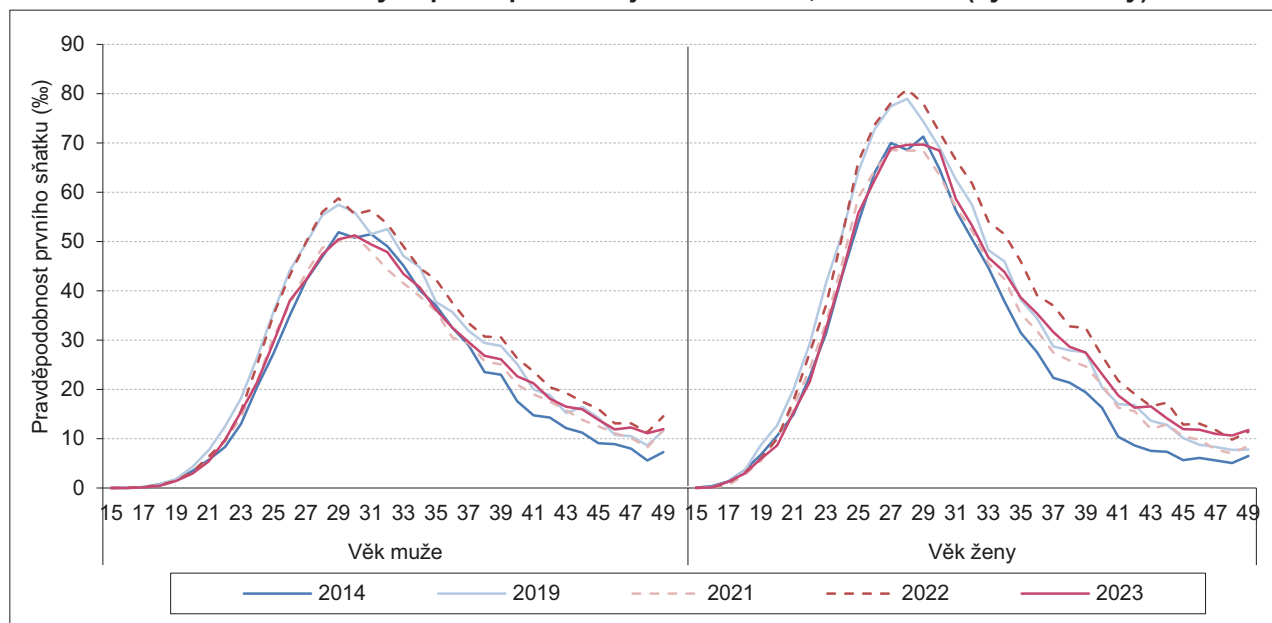
Sňatečnost svobodných

Intenzitu vstupu svobodných do prvního manželství popisuje nejlépe ukazatel úhrnné sňatečnosti svobodných neboli prvosňatečnost. Ta vyjadřuje, jaký podíl osob by při zachování řádu sňatečnosti, úmrtnosti a zahraničního stěhování svobodných z daného roku uzavřel před dovršením 50. roku věku první sňatek. Historicky nejnižší byla úhrnná sňatečnost svobodných v roce 2013, kdy činila 51,4 % u mužů a 59,0 % u žen. Poté následovalo šestileté období jejího růstu na 59,0 % resp. 67,5 % v roce 2019. Specifické podmínky pro konání obřadu nastolené z důvodu špatné epidemické situace v roce 2020 a 2021 se podepsaly na úrovni prvosňatečnosti jejím poklesem. V prvním zmíněném roce spadla u mužů na 51,9 % a u žen na 60,8 %, v roce 2021 se sice mírně navýšila na 54,4 % resp. 63,7 %, ale zůstala pořád nižší oproti průměru let 2015–2019. K výraznému oživení prvosňatečnosti došlo v roce 2022, kdy u mužů narostla na 60,4 % a u žen na 70,2 %. Šlo o nejvyšší hodnoty od roku 2008. V roce 2023 se úroveň sňatečnosti svobodných naopak opět výrazně snížila – o 4,8 p. b. na 55,6 % u mužů a o 5,0 p. b. na 65,2 % u žen, a vrátila se tak na úroveň podobnou roku 2015 resp. 2017.

Věk, kdy sňatečnost svobodných kulminovala, se v období let 2014–2023 střídal u mužů mezi věky 29 a 30 let, u žen kolísal v rozmezí 27–29 let (obr. 2.4). V roce 2023 s největší intenzitou vstupovali do prvního manželství muži ve věku 30 let (51 z 1 000 svobodných mužů) a ženy ve věku 29 let (70 z 1 000 svobodných žen). Nejvyšší zaznamenaná intenzita sňatečnosti se oproti roku 2022 výrazně snížila, u mužů o 7,5 a u žen

o 11,2 promilových bodů. Meziroční pokles byl přitom v roce 2023 až na ojedinělé výjimky (mírný nárůst u mužů ve věku 22 let a u žen ve věku 17 a 48–49 let) pozorován ve všech věcích, a to poměrně podobný (s výjimkou krajních skupin u žen rámcově o desetinu). Ve srovnání s rokem 2014 se intenzity sňatečnosti svobodných z roku 2023 nejvýrazněji lišily u žen starších 35 let a u mužů nad 40 let věku, přičemž sňatečnost svobodných v tomto věku je aktuálně vyšší než o deset let dříve. V mladších věcích se sňatečnost svobodných tak významně nezměnila, u nejmladších naopak poklesla. To se odrazilo mj. ve vývoji tabulkového podílu svobodných v jednotlivých věcích (tab. 2.4).

Obr. 2.4 Sňatečnost svobodných podle pohlaví a jednotek věku, 2014–2023 (vybrané roky)

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

Tab. 2.4 Sňatečnost svobodných, 2014 a 2018–2023

Ukazatel	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Prvosňatečnost (%): muži	53,1	58,8	59,0	51,9	54,4	60,4	55,6
ženy	60,8	66,9	67,5	60,8	63,7	70,2	65,2
Průměrný věk při 1. sňatku: muži	32,3	32,2	32,1	32,6	32,6	32,5	32,7
ženy	29,8	29,8	29,8	30,4	30,3	30,3	30,6
Podíl svobodných mužů (%) ve věku: 25	94,8	93,3	93,0	94,6	94,5	93,9	94,4
30	77,0	72,8	72,5	77,3	76,2	73,2	76,4
35	60,4	56,4	56,0	62,7	60,6	56,1	60,2
40	52,1	47,5	47,4	54,7	52,2	47,0	51,6
45	48,6	43,3	43,1	50,3	47,8	42,1	46,9
Podíl svobodných žen (%) ve věku: 25	87,3	84,4	84,2	87,4	86,9	85,5	87,5
30	62,2	57,9	57,5	63,7	61,8	57,8	62,4
35	47,9	43,3	42,9	50,2	47,3	42,1	47,2
40	42,3	37,1	36,6	43,8	40,8	34,8	40,1
45	40,2	34,4	33,7	40,9	37,7	31,4	36,6

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

Z pravděpodobností uzavření prvního sňatku (a z nich vycházejících tabulkových počtů sňatků ve věku 15–49 let) lze vypočítat také průměrný věk mužů a žen vstupujících do svého prvního manželství. Poté, co od počátku 90. let 20. století po dvě desetiletí rostl, v letech 2014–2019 průměrný věk při vstupu do prvního manželství fakticky stagnoval – u mužů mírně nad úroveň 32 let, u žen pod hranici 30 let (tab. 2.4). V roce 2020 pak došlo k jeho výraznému meziročnímu navýšení o 0,5 resp. 0,6 let na 32,6 roku (muži) resp. 30,4 roku (ženy). Jednalo se do té doby o vůbec nejvyšší průměrný věk při uzavření prvního manželství, u žen

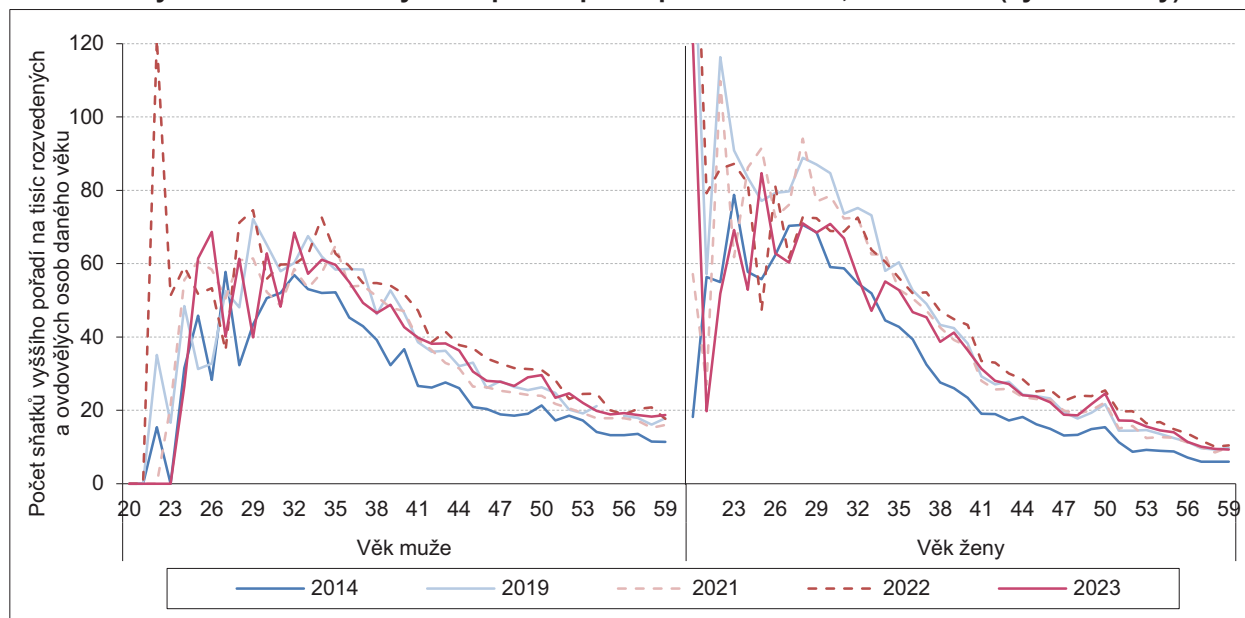

poprvé nad hranicí 30 let. V následujících dvou letech 2021 a 2022 zůstal průměrný věk v případě svobodných ženichů neměnný a u svobodných nevěst se nejprve o 0,1 roku snížil na 30,3 let a ve druhém roce stagnoval. V roce 2023 byl zaznamenán další výrazný růst průměrného věku při vstupu do prvního manželství, a to u mužů o 0,2 na 32,7 let a u žen dokonce o 0,4 na 30,6 let. V obou případech se jedná o nové dosud nejvyšší hodnoty.

Sňatečnost vyššího pořadí

Míra sňatečnosti vyššího pořadí, která udává počet uzavřených manželství 2. či vyššího pořadí (včetně neznámých vyšších) na tisíc rozvedených a ovdovělých osob středního stavu, v mladších věcích velmi silně kolísá. I tak je z jejího profilu (obr. 2.5) zřejmé, že rozvedení či ovdovělí muži vstupují s nejvyšší intenzitou do dalšího manželství kolem 30. roku věku, zatímco rozvedené či ovdovělé ženy relativně nejvíce již před 30. rokem věku, přičemž vrchol je širší (zahrnuje více jednotek věku) než u mužů. Zhruba do 35 let věku přitom vykazují vyšší intenzitu opakované sňatečnosti ženy, zatímco u starších naopak vstupují do dalšího manželství relativně více muži. Z pohledu pětiletých věkových kategorií v rozpětí 25–59 let míra sňatečnosti vyššího pořadí v roce 2023 meziročně poklesla jak u mužů, tak u žen ve všech intervalech. Naopak ve srovnání s rokem 2014 byla sňatečnost vyššího pořadí v roce 2023 napříč všemi věkovými skupinami vyšší, přičemž méně výrazně narostla u 25–29 a 30–34letých než u starších.

Obr. 2.5 Míry sňatečnosti 2. a vyššího pořadí podle pohlaví a věku, 2014–2023 (vybrané roky)

Úroveň opakované sňatečnosti lze zhodnotit také pomocí tzv. úhrnné sňatečnosti rozvedených¹³, která vychází z měr sňatečnosti rozvedených podle doby uplynulé od rozvodu. Při setrvání těchto měr na úrovni roku 2023 by další manželství uzavřelo 46,6 % rozvedených mužů a 44,7 % rozvedených žen. Šlo o obdobnou (mírně vyšší) úroveň sňatečnosti, než jakou vykazovali rozvedení v posledním předcovidovém roce 2019 poté, co jejich sňatečnost, podobně jako sňatečnost prvního pořadí, po roce 2013 rostla (tab. 2.5). Vzhledem k roku 2022, kdy byla sňatečnost rozvedených nejvyšší od roku 1993, však úroveň sňatečnosti rozvedených meziročně poklesla, u mužů o 4,7 p. b. a u žen o 4,1 p. b.

Rozvedené osoby obecně uzavírají nejčastěji nový svazek hned v prvních letech po právním zániku předchozího manželství, přičemž mírně častěji tak činí rozvedení muži než ženy (tab. 2.5, obr. 2.6). S rostoucí dobou od rozvodu úroveň opakované sňatečnosti klesá a zároveň se stírá rozdíl mezi pohlavími (cca po 10. roku od rozvodu se již významně neliší). V roce 2023 vstoupili rozvedení muži znovu do manželství průměrně po 9,8 let od rozvodu a ženy po 10,2 let a (i když jen s velmi mírným meziročním

¹³ Úroveň sňatečnosti ovdovělých se z důvodů nízkých počtů událostí samostatně nehodnotí.

nárůstem) šlo o dosud rekordní hodnoty ukazatele. Mezi lety 2014 a 2023 průměrná doba mezi rozvodem a dalším sňatkem vzrostla u mužů o 1,6 let a u žen o 1,7 let. K jejímu prodloužení docházelo v posledních letech zejména v důsledku růstu sňatečnosti rozvedených v delších intervalech od rozvodu.

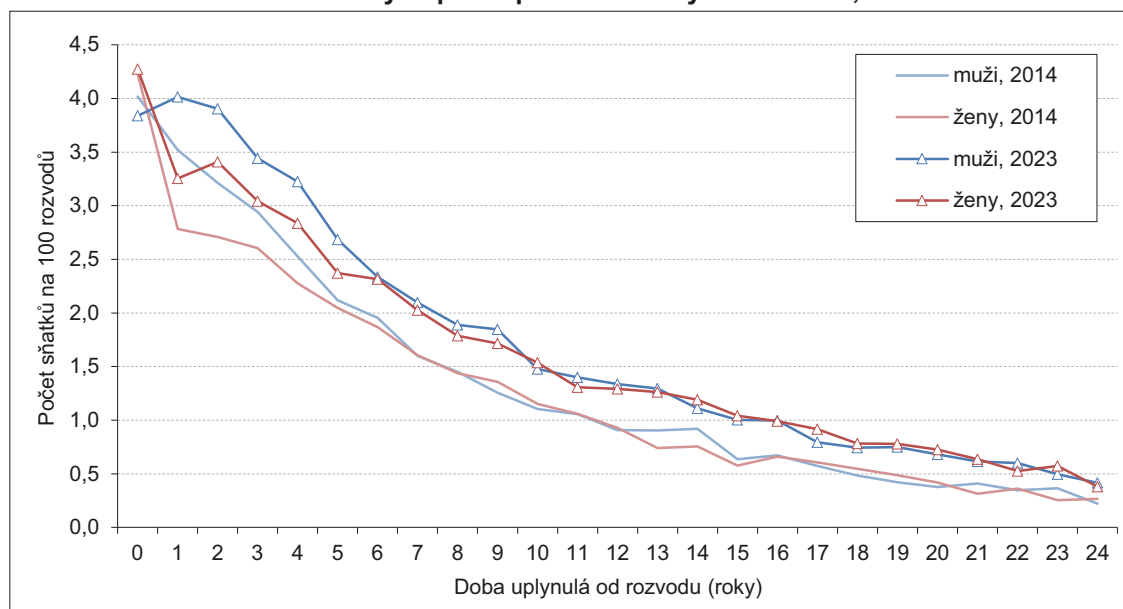
Tab. 2.5 Sňatečnost rozvedených, 2014 a 2018–2023

Ukazatel	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sňatečnost rozvedených (%): muži	35,4	45,0	46,0	40,8	42,5	51,3	46,6
ženy	33,6	43,4	44,5	39,4	42,0	48,9	44,7
Průměrná doba* mezi rozvodem a sňatkem (roky): muži	8,1	8,8	8,9	9,3	9,3	9,7	9,8
ženy	8,5	9,1	9,4	9,6	9,7	10,1	10,2
Míry sňatečnosti mužů podle doby od rozvodu: 0–1	3,8	4,3	4,3	3,7	3,8	4,3	3,9
2–3	3,1	3,6	3,9	3,2	3,4	3,9	3,7
4–5	2,3	2,8	2,9	2,5	2,7	3,2	2,9
6–9	1,6	2,1	2,0	1,7	1,8	2,3	2,0
10–14	1,0	1,3	1,3	1,2	1,3	1,5	1,3
15–19	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	1,0	0,9
20–24	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Míry sňatečnosti žen podle doby od rozvodu: 0–1	3,5	4,1	4,1	3,6	3,7	4,0	3,7
2–3	2,6	3,3	3,2	2,8	3,0	3,3	3,2
4–5	2,2	2,5	2,7	2,3	2,5	2,9	2,6
6–9	1,6	2,0	2,0	1,7	1,9	2,2	2,0
10–14	0,9	1,3	1,3	1,2	1,2	1,5	1,3
15–19	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	1,0	0,9
20–24	0,3	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6

* Vypočtena z rozložení měr sňatečnosti rozvedených podle doby od rozvodu.

Pozn.: Míry sňatečnosti podle doby od rozvodu uvedené v intervalech jsou průměrné (připadající na jeden rok daného intervalu).

Obr. 2.6 Sňatečnost rozvedených podle pohlaví a doby od rozvodu, 2014 a 2023

Sňatky cizinců

Zhruba jedna desetina manželství bývá uzavírána snoubenci, z nichž alespoň jeden má cizí, jinou než českou, státní příslušnost (tab. 2.6)¹⁴. Nejnižší váhu měly tyto sňatky během posledního desetiletí v roce 2020, kdy představovaly 9,5 % úhrnu; šlo o rok, kdy podmínky vstupu do manželství ovlivňovala protiepidemická opatření. V roce 2023 byl jejich podíl naopak historicky nejvyšší, a to 15,0 %, absolutně šlo o 7 254 sňatků. Meziročně narostl podíl sňatků s cizincem mezi snoubenci o 2,8 p. b., což bylo za poslední desetiletí nejvíce, a jejich počet se absolutně zvýšil o 531.

Nejvíce bývá tradičně takových sňatků, kdy nevěsta-Češka si bere za manžela muže s cizím státním občanstvím (38 % ze všech sňatků s cizinci v roce 2023), na druhém místě pak sňatky opačného uspořádání, tedy ženicha-Čecha a nevěsty-cizinky (36 %). Nejmenší část pak představují sňatky dvou cizích státních občanů (26 %). Oproti roku 2022 přitom přibýlo pouze těch sňatků, kdy právě oba snoubenci měli cizí státní občanství.

Tab. 2.6 Sňatky podle státního občanství snoubenců, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sňatky alespoň s 1 cizincem	5 215	5 371	6 159	4 337	5 653	6 723	7 254
- podíl na všech sňatcích (%)	11,4	9,9	11,2	9,5	12,1	12,3	15,0
Podíl cizinek u nevěst (%)	4,8	4,9	5,8	5,0	6,6	6,8	9,3
Podíl cizinců u ženichů (%)	7,5	5,9	6,6	5,6	7,0	7,5	9,7
Sňatky - žena ČR + cizinec	3 048	2 680	2 996	2 046	2 584	2 969	2 772
státní občanství muže: Slovensko	717	940	987	768	965	1 031	950
Německo	361	234	319	213	243	254	238
Velká Británie	256	176	201	95	96	176	153
Sňatky - muž ČR + cizinka	1 802	2 183	2 514	1 796	2 400	2 607	2 584
státní občanství ženy: Slovensko	830	899	1 015	687	950	1 058	953
Ukrajina	213	475	572	456	604	521	641
Rusko	155	171	190	136	183	254	169
Sňatky - oba cizinci	365	508	649	495	669	1 147	1 898
z toho: oba Ukrajinci	80	103	150	101	175	569	1 317
oba Slováci	31	100	102	68	94	102	131
oba Rusové	39	43	30	30	34	47	40

Pozn.: Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2023.

Mezi samotnými ženichy v roce 2023 bylo 9,7 % cizinců (absolutně 4 670) a mezi nevěstami 9,3 % cizinek (absolutně 4 482). V obou případech se jednalo o dosud nejvyšší zaznamenané podíly, s meziročním výrazným navýšením (tab. 2.6). Žena s českým státním občanstvím se nejčastěji sezdala s ženichem-cizincem s občanstvím Slovenska (950), Německa (238) a Velké Británie (153). Toto pořadí se za období 2014–2023 změnilo pouze v roce 2020 a 2021, kdy místo občana z Velké Británie byl na třetím místě ženich-občan Ukrajiny (který byl jinak od roku 2017 v tomto žebříčku pravidelně na čtvrtém místě). Pokud před oltářem stál ženich s českým a nevěsta s cizím státním občanstvím, šlo nejčastěji o ženu s občanstvím Slovenska (953 sňatků), dále Ukrajiny (641) a Ruska (169), přičemž toto pořadí platilo v celé poslední dekádě. Uvedené první tři nejčetnější skupiny snoubenců/snoubenek cizího státního občanství tvořily v roce 2023 u svazku Češky s cizincem 48 % ze všech daných sňatků a v případě Čecha s cizinkou 68 %. Skladba ženichů-cizinců podle státní příslušnosti tak byla, stejně jako v předchozích letech, mnohem pestřejší než nevěst-cizinek.

¹⁴ Aby byl sňatek zahrnut do demografické statistiky obyvatel ČR, musí mít alespoň jeden ze snoubenců v době sňatku v Česku registrovaný trvalý či přechodný pobyt, nebo udělenou dočasnou ochranu s obvyklým pobytem. Není přitom možno sledovat, zda snoubenec-občan(ka) ČR nikdy neměl(a) jiné státní občanství, či zda jde o občana(ku), který(á) získal(a) občanství ČR až v průběhu svého života.

Zastoupení sňatků dvou cizinců na svazcích s cizinci je sice tradičně nejmenší, v čase se však zvyšuje. V letech 2016–2021 jejich váha rostla pozvolna (z 6,8 % v roce 2015 na 11,8 % v roce 2021), v letech 2022 a 2023 pak velmi výrazně - přes 17,1 % na 26,2 % ze všech sňatků s cizincem. Absolutní počet sňatků, kdy ani jeden ze snoubenců neměl české státní občanství, v roce 2023 meziročně vzrostl bezmála o dvě třetiny na 1 898 (přičemž již o rok dříve o 71 % z 669 na 1 147). V pozadí stál z výrazné části příliv osob z válkou zmítané Ukrajiny, když v posledních dvou letech zásadně přibýlo právě sňatků dvou občanů Ukrajiny. I když ti byli nejčetnější skupinou dvou snoubenců-cizinců každoročně již od roku 2001. V roce 2023 bylo do statistiky zařazeno 1 317 sňatků dvou Ukrajinců (2x více než v předchozím roce), dále šlo nejčetněji o svazek dvou občanů ze Slovenska (131) a dvou občanů Ruska (40).

3 Rozvodovost

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v roce 2023 rozvedeno 19,5 tisíce manželství, o 2 % méně než v předchozím roce. Pokračoval tak klesající trend počtu rozvodů sledovaný již v předchozí dekádě tohoto století. Ve čtyřech pětinach se jednalo o první rozvod muže resp. ženy. Z úhrnu rozvedených manželských svazků bylo 57,9 % s vlastními nezletilými dětmi, kterých bylo v rozvedených rodinách celkem 18,0 tisíce, nejméně v historii samostatné České republiky. Při setrvání měr rozvodovosti z roku 2023 by rozvodem skončilo 37,1 % manželství, nejméně od počátku století. Průměrná délka trvání manželství do jeho ukončení rozvodem se posledních tři roky mění jen minimálně a v roce 2023 činila 13,5 roku. U 9,7 % rozvedených manželství měl alespoň jeden z manželů jiné než české státní občanství.

Počet rozvodů měl mezi roky 2014 a 2023, které ohraničují poslední desetiletí, klesající trend s průměrným meziročním poklesem o 3,5 %; mírné meziroční zvýšení bylo evidováno pouze v roce 2017 a to o 3 %. V roce 2023 bylo soudem rozvedeno celkem 19 453 manželských párů, nejméně od roku 1969. Meziročně se jejich počet snížil o 2,0 %, oproti roku 2014 celkem o 27 %.

Rozvody podle navrhovatele, pořadí a příčiny rozvratu

Rozvodové řízení ukončené v roce 2023 bylo v 54 % zahájené na základě společného návrhu obou manželů (absolutně 10 482 manželství), dalších 30 % (abs. 5 815) na návrh ženy a 16 % (abs. 3 152) na návrh muže. Tato struktura se v posledních třech letech v podstatě nezměnila¹⁵ (tab. 3.1). Společný návrh na rozvod manželství je možné podávat¹⁶ od 1. 1. 2014, statisticky je však toto třídění zachyceno až od roku 2015, kdy bylo takto iniciováno 31 % rozvodů. V dalších letech jejich podíl každoročně rostl, přičemž hned v roce 2016 se stal nově převažujícím typem návrhu (dříve převažovaly rozvody na návrh ženy).

Dlouhodobě přes 80 % rozvádějících se mužů, resp. žen, stojí u rozvodového soudu poprvé (tab. 3.1). V roce 2023 se jednalo o 15 715 mužů a 15 846 žen. Zbývá jedna pětina absolvuje svůj druhý či v pořadí vyšší rozvod (tzv. opakovaný rozvod), v roce 2023 šlo o 3 738 mužů a 3 607 žen. Meziroční úbytek rozvodů se v roce 2023 projevil jak u prvních rozvodů (u mužů o 2 %, u žen o 1 %), tak i u rozvodů vyššího pořadí (u mužů pokles o 3 %, u žen dokonce o 6 %). V detailnějším pohledu na skupiny rozvodů podle vzájemného pořadí rozvodu muže a ženy byl nejvýraznější meziroční úbytek zaznamenán u rozvodů prvního pořadí pro muže a vyššího pro ženu (o 6 %), naopak nejmírnější u rozvodů prvního pořadí pro muže i ženu (o 1 %).

Příčina rozvratu byla v roce 2023 zjišťována zhruba u třetiny rozvádějících se manželství, přesněji u 6 745 tzv. sporných rozvodů. Z toho u 5 734 (85,0 %) z nich byla evidována příčina na straně obou partnerů, u dalších 754 (11,2 %) jen na straně muže a ve zbylých 257 (3,8 %) jen na straně ženy (tab. 3.2). Od roku 2022 je přitom možné uvést až tři příčiny rozpadu manželství zvláště jak na straně muže, tak ženy, ale v praxi je možnost identifikovat více než jednu příčinu na straně muže/ženy využívána minimálně¹⁷. Pokud byla uvedena jen jedna příčina rozpadu manželství a zjištěna na straně obou manželů, tak se ve většině případů jednalo shodně o „rozdílné názory, zájmy a postoje, vzájemné odcizení“ (abs. 4 795 rozvodů). V případech zjištěné příčiny pouze na straně muže či ženy šlo nejčastěji o nevěru (abs. 230 resp. 108 rozvodů).

¹⁵ Od 1. 1. 2022 lze nově třídít rozvody podle druhu návrhu nejen při zahájení řízení o rozvodu (viz hodnoty v textu), ale i ve vazbě na výsledek řízení o rozvodu manželství. Statistika výsledku řízení o rozvodu manželství pro rok 2023 např. udává, že 65 % manželství bylo rozvedeno na společný návrh - nesporný rozvod, 17 % manželství na návrh manželky - sporný rozvod, 9 % na návrh manžela - sporný rozvod a 8 % na společný návrh - sporný rozvod. Je tedy zřejmé, že struktura rozvodů podle navrhovatele se v průběhu rozvodového řízení může měnit.

¹⁶ Podle nového občanského zákoníku (§755–758).

¹⁷ Tři příčiny na straně jednoho z manželů byly v roce 2023 zaznamenány pouze u 19 mužů a 11 žen.

Tab. 3.1 Rozvody podle druhu návrhu a pořadí, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozvody celkem	26 764	24 313	24 141	21 734	21 107	19 846	19 453
Navrhovatel*: muž	9 710	4 517	4 246	3 758	3 445	3 202	3 152
žena	17 054	8 121	7 667	6 572	6 211	5 960	5 815
společný návrh	x	11 675	12 228	11 404	11 451	10 679	10 482
Pořadí rozvodu muže: 1.	21 391	19 677	19 506	17 612	17 120	15 985	15 715
2.	4 792	4 094	4 098	3 625	3 563	3 420	3 329
3.+	581	542	537	497	424	441	409
Pořadí rozvodu ženy: 1.	21 582	19 774	19 797	17 685	17 215	16 028	15 846
2.	4 602	4 053	3 840	3 607	3 458	3 413	3 213
3.+	580	486	504	442	434	405	394
1. pořadí muže i ženy	19 106	17 561	17 482	15 746	15 282	14 203	14 043
Vyšší pořadí muže i ženy	2 897	2 423	2 320	2 183	2 054	2 036	1 935
Vyšší pořadí muže a 1. pořadí ženy	2 476	2 213	2 315	1 939	1 933	1 825	1 803
1. pořadí muže a vyšší pořadí ženy	2 285	2 116	2 024	1 866	1 838	1 782	1 672
	% z úhrnu						
Opakované rozvody - muži	20,1	19,1	19,2	19,0	18,9	19,5	19,2
- ženy	19,4	18,7	18,0	18,6	18,4	19,2	18,5
1. pořadí muže i ženy	71,4	72,2	72,4	72,4	72,4	71,6	72,2
Vyšší pořadí muže i ženy	10,8	10,0	9,6	10,0	9,7	10,3	9,9
Vyšší pořadí muže a 1. pořadí ženy	9,3	9,1	9,6	8,9	9,2	9,2	9,3
1. pořadí muže a vyšší pořadí ženy	8,5	8,7	8,4	8,6	8,7	9,0	8,6

*Stav při zahájení řízení o rozvodu. V roce 2023 kromě uvedených tří kategorií se 4 rozvodové řízení zahájily „jinak“.

Tab. 3.2 Rozvody podle příčiny rozvratu manželství, 2023

Příčiny rozvratu manželství	Počet	Struktura (v %)			
Nezjišťovány (tzv. nesporné rozvody)	12 708	65,3	x	x	x
Zjišťovány (tzv. sporné rozvody)	6 745	34,7	x	x	x
v tom: zjištěny na straně muže	754	x	11,2	x	x
jedna příčina*	714	x	x	94,7	x
nevěra	230	x	x	x	32,2
alkoholismus, drogová závislost	157	x	x	x	22,0
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	98	x	x	x	13,7
ostatní	229	x	x	x	32,1
kombinace dvou až tří příčin	40	x	x	5,3	x
zjištěny na straně ženy	257	x	3,8	x	x
jedna příčina*	243	x	x	94,6	x
nevěra	108	x	x	x	44,4
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	42	x	x	x	17,3
nezájem o rodinu a/nebo partnera vč. opuštění soužití	27	x	x	x	11,1
ostatní	66	x	x	x	27,2
kombinace dvou až tří příčin	14	x	x	5,4	x
zjištěny na straně obou manželů	5 734	x	85,0	x	x
jedna příčina u muže i ženy* (na straně muže x na straně ženy)	5 500	x	x	95,9	x
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení x rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	4 795	x	x	x	87,2
ostatní důvody x ostatní důvody	263	x	x	x	4,8
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení x nevěra	44	x	x	x	0,8
ostatní kombinace	398	x	x	x	7,2
kombinace min. tří příčin u muže a ženy dohromady	234	x	x	4,1	x

* Vybrány hlavní příčiny rozvratu manželství podle tří nejčetnějších u mužů a žen v roce 2023.

V roce 2022 bylo zastoupení jednotlivých příčin rozpadu manželství podobné jako v roce 2023. V předchozích letech 2014–2021 byla rovněž soudem nejčastěji shledána příčina rozvratu u obou manželů (v 91–95 % rozvodů se zjišťovanou příčinou), přičemž s velkým náskokem dominovala příčina „rozdíl povah, názorů a zájmů“¹⁸. U rozvedených manželství se zjištěnou příčinou pouze na straně muže byla nejčteněji uváděna nevěra či rozdíl povah, názorů a zájmů, pokud byla příčina rozvratu nalezena jen na straně ženy, tak téměř po většinu času převládala kategorie „ostatní příčiny“.

Rozvody podle počtu nezletilých dětí

V roce 2023 bylo rozvedeno 11 263 manželství s nezletilými dětmi (meziročně o 1,8 % méně) a 8 190 bez nezletilých dětí (o 2,2 % méně než v roce 2022). Podíl rozvodů s nezletilými dětmi z celkového počtu rozvodů se meziročně mírně zvýšil o 0,1 p. b. na 57,9 % a nijak významně nevybočoval oproti předchozím letům. V období let 2014–2022 se s výjimkou roku 2021, kdy byl vyšší (60,9 %), tento podíl pohyboval mezi 56,8–59,0 % (nejnižší v roce 2014). Celkem se v roce 2023 rozvod dotkl 17 961 nezletilých dětí, o 2,2 % méně než v předchozím roce a nejméně v historii samostatné České republiky.

Mezi roky 2014 a 2023 došlo s určitými nepravidelnostmi mezi rozvody s nezletilými dětmi k posílení zastoupení rodin se dvěma dětmi (ze 40,3 % na 43,5 %, s vrcholem 45,7 % v roce 2020) na úkor rodin s jedním dítětem (pokles z 54,3 % na 49,2 % v desetiletém horizontu). Zastoupení rozvodem rozdělených rodin s třemi a více nezletilými dětmi (tab. 3.3) zůstávalo dlouhodobě stabilní na úrovni 5–6 %, nicméně od roku 2021 se postupně zvýšilo na 7,3 % v roce 2023 a bylo tak největší od roku 1989. Průměrný počet dětí připadající na jedno rozvedené manželství s dětmi narostl z 1,52 v roce 2014 na 1,59 dítěte v roce 2023 (meziročně však došlo k mírnému poklesu o 0,01).

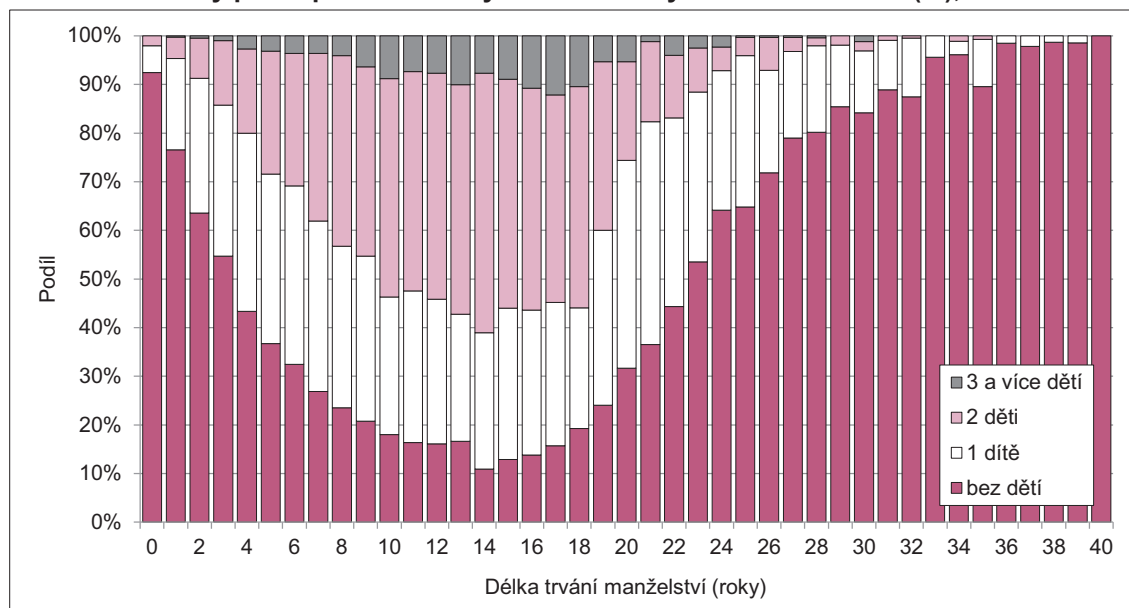
Tab. 3.3 Rozvody podle počtu nezletilých dětí, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozvody bez nezletilých dětí	11 557	10 120	9 905	9 015	8 253	8 378	8 190
Rozvody s nezletilými dětmi	15 207	14 193	14 236	12 719	12 854	11 468	11 263
v tom s 1 dítětem	8 265	7 114	6 866	6 138	6 294	5 534	5 541
s 2 dětmi	6 133	6 211	6 489	5 817	5 687	5 127	4 898
s 3 a více dětmi	809	868	881	764	873	807	824
Počet nezletilých dětí při rozvodu	23 119	22 294	22 644	20 187	20 444	18 369	17 961
Prům. počet dětí v manželstvích s dětmi	1,52	1,57	1,59	1,59	1,59	1,60	1,59
Prům. počet dětí v manželství při rozvodu	0,86	0,92	0,94	0,93	0,97	0,93	0,92
Rozvody s nezletilými dětmi (%)	56,8	58,4	59,0	58,5	60,9	57,8	57,9
v tom s 1 dítětem (%)	54,3	50,1	48,2	48,3	49,0	48,3	49,2
s 2 dětmi (%)	40,3	43,8	45,6	45,7	44,2	44,7	43,5
s 3 a více dětmi (%)	5,3	6,1	6,2	6,0	6,8	7,0	7,3

Struktura rozvodů podle počtu nezletilých dětí se významně liší podle délky trvání manželství, přičemž koresponduje s časováním rození dětí do manželství a s jejich nabýváním zletilosti (obr. 3.1). Manželské páry bez nezletilých dětí u rozvodu v roce 2023 převažovaly v nejkratších (0–5 let) a nejdelších délkách trvání manželství (po 22 a více letech), manželé se dvěma vlastními nezletilými dětmi u rozvodů v délce 8–18 let a s jedním dítětem pouze v délkách 6–7 let a 19–21 let. Rozvody manželů s rodinou tvořenou třemi a více nezletilými dětmi nedominovaly v žádné délce trvání manželství a jejich zastoupení bylo nejvyšší (10–12%) v intervalu 16–18 let.

¹⁸ Od roku 2022 platí nová verze Statistického listu o rozvodu. Kategorie příčin rozvratu manželství u rozvodů před rokem 2022 se od těch aktuálně používaných mírně liší.

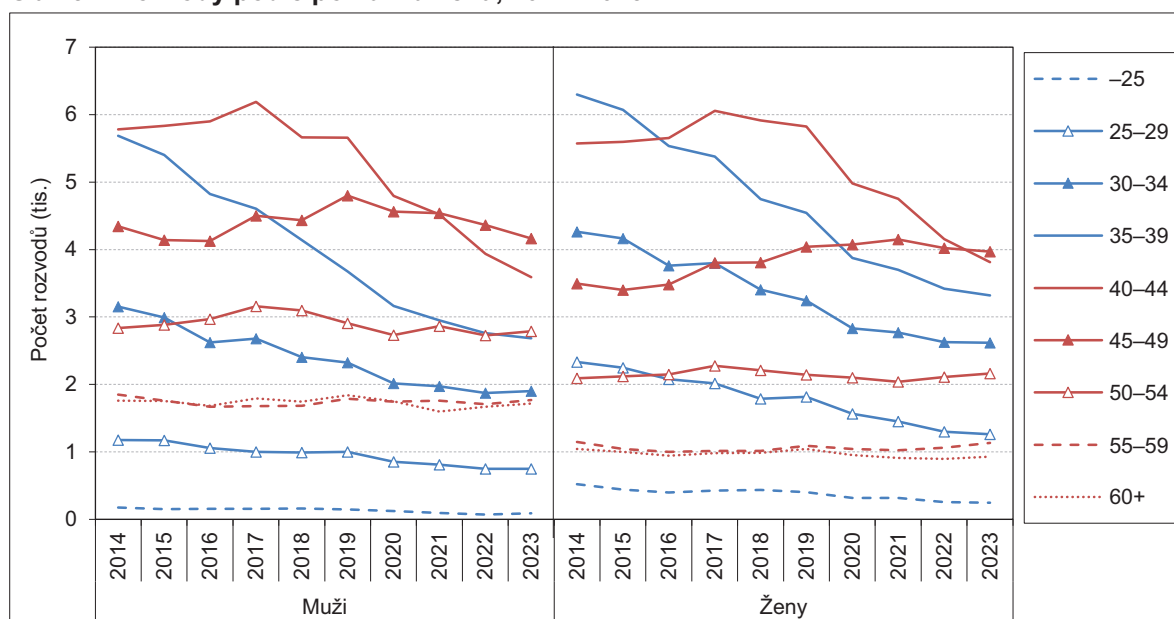
Obr. 3.1 Rozvody podle počtu nezletilých dětí a délky trvání manželství (%), 2023

Rozvody podle věku muž/ženy

V souladu se změnami ve věkové skladbě obyvatelstva, posunem vstupu manželství do vyššího věku a růstem průměrné délky trvání manželství při rozvodu docházelo mezi lety 2014 a 2023 k proměně věkové struktury rozvádějících se osob (obr. 3.2). Z pohledu pětiletých věkových skupin bylo v letech 2014–2020 nejvíce nově rozvedených mužů ve věku 40–44 let, od roku 2021 pak ve věku 45–49 let (v roce 2023 absolutně 4 164, tj. šlo o 21,4 % všech rozvedených mužů). Nově rozvedených žen bylo v letech 2014 a 2015 ještě nejvíce 35–39letých, poté sedm let převažovaly u rozvodu ženy ve věku 40–44 let a roku 2023 šlo poprvé v maximu o ženy ve věku 45–49 let (absolutně 3 969, podíl 20,4 %), i když jejich převaha nad 40–44letými byla malá (abs. 3 815 žen, podíl 19,6 %). Za tímto vývojem stálo zejména posouvání nejsilnějších generací narozených v 70. letech 20. století do vyšších věků (z pohledu intenzity rozvodovosti ta zůstává vyšší u mladších čtyřicátníků ve srovnání s těmi staršími).

Obr. 3.2 Rozvody podle pohlaví a věku, 2014–2023

Mezi lety 2014 a 2023 se mnohem výrazněji změnilo počty rozvodů v jednotlivých věkových skupinách do 45 let věku než v těch starších vybraných (obr. 3.2). Až na počet rozvodů žen ve věku 45–49 a 50–54 let šlo ve

všech případech o posun k nižším hodnotám. Nejvýrazněji, zhruba o polovinu, ubylo během deseti let rozvodů mužů a žen ve věku do 25 let (v tomto případě ale šlo absolutně o malé počty) a ve věkové skupině 35–39 let (pro každé pohlaví cca o 3 tisíce). Významné (cca o třetinu a více) byly ale i úbytky v ostatních věkových skupinách do 45 let věku, zatímco počty rozvodů ve věkových skupinách 45–49 až 55–59 let se v roce 2023 oproti těm z roku 2014 lišily o jednotky procent.

Rozvody podle délky trvání manželství

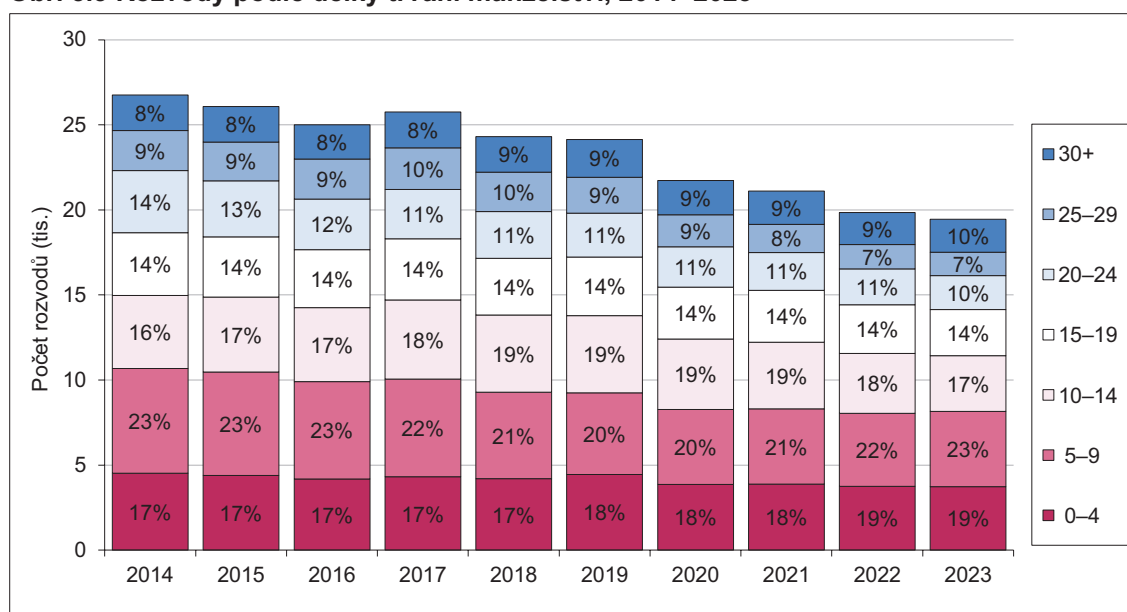
Z pohledu pětiletých intervalů délky trvání manželství při rozvodu byly v roce 2023 tradičně nejpočetnější (platí již od poloviny 90. let 20. století) rozvody po 5–9 letech manželství (abs. 4 416) a svým podílem (23 %) se nijak nevymykaly jejich 20–23% zastoupení z předešlého období 2014–2022 (tab. 3.4, obr. 3.3). Druhou nejčetnější skupinu (stejně jako v letech 2014, 2015 a 2022) představovaly rozvody do 5 let trvání manželství (abs. 3 733), jejichž 19% zastoupení bylo, stejně jako v případě první skupiny, na horní hranici intervalu hodnot z posledních deseti let (pohybovalo se v rozmezí od necelých 17 do 19 %). Třetí nejčetnější (v letech 2016–2021 druhé) byly v roce 2023 rozvádějící se manželství po 10–14 letech trvání (abs. 3 273), jejichž podíl dosáhl 17 % (v posledním desetiletí tvořily 16–19 % ročního úhrnu).

V porovnání s rokem 2022 bylo v roce 2023 více rozvodů pouze v kategorii 5–9 let trvání manželství (o 132 resp. 69), v ostatních délkách manželství došlo k meziročnímu poklesu. Nejvýrazněji absolutně i relativně ubylo rozvodů po 10–14 letech od sňatku (abs. o 257; celkově se počet rozvodů meziročně snížil o 393). Ve srovnání s rokem 2014 se počet rozvodů snížil ve všech sledovaných délkách trvání manželství, relativně nejvíce (o více než 40 %) v kategoriích 20–24 a 25–29 let po sňatku.

Tab. 3.4 Rozvody podle délky trvání manželství, 2014 a 2018–2023

Délka trvání manželství (roky)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0–4	4 523	4 195	4 450	3 870	3 873	3 753	3 733
5–9	6 153	5 091	4 800	4 396	4 424	4 284	4 416
10–14	4 298	4 532	4 534	4 146	3 927	3 530	3 273
15–19	3 682	3 343	3 444	3 057	3 052	2 853	2 727
20–24	3 659	2 734	2 590	2 368	2 226	2 106	1 988
25–29	2 343	2 328	2 097	1 869	1 641	1 444	1 371
30+	2 106	2 090	2 226	2 028	1 964	1 876	1 945
Celkem	26 764	24 313	24 141	21 734	21 107	19 846	19 453

Obr. 3.3 Rozvody podle délky trvání manželství, 2014–2023

Úroveň rozvodovosti

Při setrvání intenzit rozvodovosti v jednotlivých délkách trvání manželství na úrovni roku 2023 by rozvodem skončilo 37,1 % manželství, o 0,6 p. b. méně, než tomu bylo o rok dříve. Úroveň rozvodovosti se snížila již čtvrtým rokem v řadě (nejvýrazněji, o 4,2 p. b., v roce 2020) a byla současně nejnižší od počátku století. Klesající trend přitom vykazuje od roku 2010, kdy činila rekordních 50,0 %. V letech 2014–2019 se úroveň rozvodovosti pohybovala v intervalu 44,8–47,2 %, v roce 2020 se skokově snížila na 40,6 %, poslední tři roky se nachází pod hranicí 40 % (tab. 3.5). Průměrná délka trvání manželství do jeho zániku rozvodem měla po tři desetiletí (s menšími výkyvy) rostoucí trend, nejdelší byla v roce 2020, kdy dosáhla 13,7 let. Poté mírně poklesla a v letech 2022 a 2023 se držela na hodnotě 13,5 let. Oproti roku 2014 je tak aktuálně vyšší o 0,5 roku.

Tab. 3.5 Rozvodovost* podle délky trvání manželství, 2014 a 2018–2023

Délka trvání manželství (roky)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	0,44	0,37	0,37	0,31	0,23	0,29	0,28
1	1,82	1,77	1,72	1,40	1,37	1,39	1,39
2	2,27	2,07	2,22	1,81	1,85	1,64	1,76
3	2,65	2,18	2,29	1,98	2,03	1,88	1,96
4	2,70	2,32	2,23	1,94	1,90	2,08	1,99
5	2,68	2,39	2,12	2,04	1,97	1,87	1,95
6	2,52	2,27	2,19	1,99	1,96	1,86	1,84
7	2,34	2,05	2,16	1,97	1,93	1,84	1,84
8	2,06	2,10	2,14	1,85	1,88	1,80	1,69
9	2,06	2,14	1,95	1,83	1,85	1,66	1,62
0–4	1,99	1,70	1,74	1,49	1,51	1,47	1,47
5–9	2,33	2,19	2,11	1,94	1,92	1,81	1,79
10–14	1,64	1,72	1,72	1,60	1,55	1,45	1,41
15–19	1,33	1,26	1,32	1,18	1,18	1,10	1,03
20–24	0,98	0,96	0,93	0,86	0,81	0,78	0,75
25–29	0,57	0,59	0,56	0,54	0,52	0,48	0,48
30+	0,24	0,26	0,28	0,25	0,24	0,23	0,24
Úhrnná rozvodovost (%)	46,7	44,8	44,8	40,6	39,7	37,7	37,1
Průměrná délka trvání manželství	13,1	13,4	13,5	13,7	13,6	13,5	13,5

* Počet rozvodů dané délky trvání manželství na sto sňatků uzavřených před daným počtem let. U intervalu 30+ let počet rozvodů vztahován k 10 příslušným sňatkovým kohortám. U pětiletých intervalů délky trvání manželství hodnota vyjadřuje průměrnou míru rozvodovosti na jeden rok v daném intervalu délky.

Pozn.: Barevně označeny nejvyšší míry rozvodovosti v daném roce.

Míra rozvodovosti je dlouhodobě nejvyšší v délce 3 až 6 let po sňatku a s prodlužující se délkou manželství klesá (obr. 3.4.). Mezi lety 2014 a 2020 její maximální výše klesla z 2,7 na 2,0 rozvodů ze sta sňatků (uzavřených před daným počtem let) a v posledních čtyřech letech se na 2% hladině drží. V roce 2023 se vrchol rozvodovosti meziročně snížil o 0,1 p. b. na 1,99 rozvodů ze sta sňatků a byl dosažen v délce 4 dokončených let od sňatku. Také u ostatních délek trvání manželství došlo mezi lety 2022 a 2023 převážně k poklesu míry rozvodovosti.

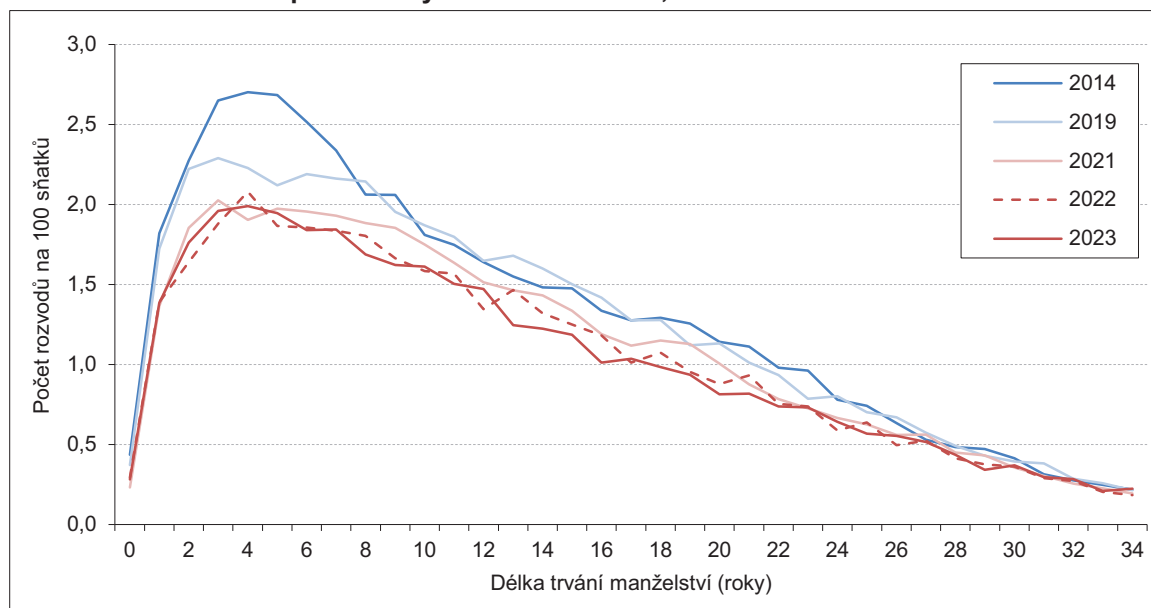
Z pohledu pětiletých intervalů délky trvání manželství měla úroveň rozvodovosti mezi lety 2014 a 2023 (zejména v druhé polovině desetiletého období) ve všech délkách klesající trend, u otevřeného intervalu 30+ let pak kolísala (v pásmu 0,23–0,28¹⁹). Nejvýrazněji se během daných deseti let změnila intenzita rozvodovosti u délky 0–4 let (z 1,99 na 1,47; relativně o 26 %) a 20–24 let (z 0,98 na 0,75; relativně o 24 %). Více než pětinové bylo snížení úrovně rozvodovosti rovněž v intervalu 5–9 let (pokles o 23 %) a 15–19 let (pokles o 22 %), ve zbylých délkách 25–29 let a 10–14 let pak poklesla rozvodovost o 16 %. Meziročně se

¹⁹ Počet rozvodů v dané délce trvání manželství vztahovaný k počtu sňatků uzavřených před daným počtem let, resp. v přepočtu na sto sňatků, vyjádřený jako průměrná hodnota na jednu délku/rok trvání.

míra rozvodovosti v roce 2023 snížila ve všech uvedených pětiletých intervalech o 1–6 % s výjimkou průměrné hodnoty pro interval 0–4 let, která stagnovala.

Obr. 3.4 Rozvodovost podle délky trvání manželství, 2014–2023

Rozvody cizinců

V roce 2023 bylo v ČR rozvedeno 1 893 manželství, kde alespoň jeden z manželů měl jiné než české státní občanství. Bylo to o 23 rozvodů méně než o rok dříve a jejich meziroční úbytek (o 1,2 %) byl mírnější než v případě celkového počtu rozvodů. V rámci posledního desetiletí bylo absolutně nejvíce rozvodů s cizincem mezi manželi (2 046) v roce 2015, naopak nejméně (1 765) v roce 2020. Zastoupení těchto rozvodů na ročním úhrnu se mezi lety 2014 a 2023 zvýšilo, i když nepravidelně, ze 7,1 % až na 9,7 %. Tento dosud nejvyšší podíl platil pro statistiku jak roku 2022, tak 2023.

Podobně jako u sňatků je i u rozvodů vyšší počet cizinců na straně mužů. V roce 2023 bylo u českého rozvodového soudu rozvedeno 1 332 mužů-cizinců (představovali 6,8 % ze všech rozvedených mužů) a 1 075 žen-cizinek (5,5 % ze všech rozvedených žen), dohromady tak 2 407 cizinců. Více jak dvoutisícový byl počet cizích státních občanů mezi rozvedenými manželi ve všech letech posledního desetiletí, v maximu v roce 2017 šlo o 2 466 cizinců.

V roce 2023 se ze všech rozvodů s cizinci v 43,2 % jednalo o ukončení manželství mezi Češkou a mužem-cizincem (818 rozvodů), ve 29,6 % o rozvod manželství mezi Čechem a ženou-cizinkou (561 rozvodů) a ve zbylých 27,2 % (514 rozvodů) šlo o rozvod dvou cizích státních občanů²⁰. Rozvody, kde alespoň jeden z manželů měl české státní občanství, tak ve skupině rozvodů s cizinci aktuálně (resp. poslední dva roky) představují necelé tři čtvrtiny, nicméně v předešlých letech byla jejich váha ještě vyšší, kolem čtyř pětín. V čase se totiž zvýšil podíl rozvodů dvou cizinců –výrazně zejména v roce 2022 (o 3,9 p. b. na 26,1 %), v posledním sledovaném roce 2023 pak o dalších 1,1 p. b. na zmíněných 27,2 %. O deset let dříve přitom tvořily 15,6 % celkového počtu rozvodů s cizinci.

²⁰ Na základě Nařízení Rady č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem, je možné rozvést v České republice manželství dvou manželů – cizinců, a to v případě, kdy mají manželé obvyklé bydliště v České republice, nebo měli manželé poslední společné obvyklé bydliště v České republice, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo zde má odpůrce bydliště, nebo v případě společného návrhu na zahájení řízení má alespoň jeden z manželů obvyklé bydliště v České republice, nebo má v České republice navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení. Rozvedeno v ČR může být jen takové manželství, které bylo uzavřeno v ČR anebo v ČR uznáno.

Žena s českým státním občanstvím se v roce 2023 nejčastěji rozváděla s mužem-občanem Slovenska (abs. 207), dále s občanem Ukrajiny (abs. 63) a Tuniska (abs. 52). První dvě pozice byly v posledních deseti letech neměnné, třetí příčka patřila Tunisu také v letech 2017, 2018, 2020 a 2022, zatímco v ostatních šlo buď (čtyřikrát) o občana Německa nebo (v roce 2015) Vietnamu. Muž s českým státním občanstvím stanul v roce 2023 před rozvodovým soudem nejčastěji s ženou-občankou Slovenska (abs. 222), dále Ukrajiny (abs. 142) a Ruska (abs. 39), přičemž dané pořadí od roku 2014 nedoznalo žádných změn. V Česku rozvedené manželství, kdy ani jeden z partnerů neměl české státní občanství, nejčastěji v roce 2023 představovalo manželství dvou Ukrajinců (122), dále dvou Vietnamců (abs. 102) a Slováků (abs. 81). V letech 2014–2020 a 2022 byly oproti tomu pravidelně nejčetnějším párem u rozvodů dvou cizinců dvě osoby vietnamského státního občanství a v roce 2021 se jednalo o dva občany Slovenska (rozdíly v počtech rozvodů nejsilnějších skupin však v některých letech nebyly výrazné).

Tab. 3.6 Rozvody podle státního občanství manželů, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozvody alespoň s 1 cizincem	1 894	1 978	1 930	1 765	1 854	1 916	1 893
- podíl na všech rozvodech (%)	7,1	8,1	8,0	8,1	8,8	9,7	9,7
Počet cizinců u rozvodů	2 190	2 365	2 348	2 134	2 266	2 416	2 407
Rozvody - žena ČR + cizinec	942	914	883	837	839	786	818
z toho státní občanství: Slovensko	259	273	213	258	267	235	207
Ukrajina	62	71	77	70	54	55	63
Tunisko	27	45	34	44	28	36	52
Rozvody - muž ČR + cizinka	656	677	629	559	603	630	561
z toho státní občanství: Slovensko	216	256	239	238	232	239	222
Ukrajina	190	152	150	119	134	155	142
Rusko	51	50	57	44	56	64	39
Rozvody - oba cizinci	296	387	418	369	412	500	514
z toho: oba občané Ukrajiny	35	59	60	63	83	101	122
oba občané Vietnamu	98	102	98	77	81	109	102
oba občané Slovenska	77	87	91	68	91	94	81
	Průměrná délka trvání manželství při rozvodu*						
Rozvody dvou občanů ČR	15,2	15,3	15,3	15,3	15,1	15,0	15,0
Rozvody Češky s cizincem	10,3	10,7	10,8	11,2	11,1	11,5	10,6
Rozvody Čecha s cizinkou	10,2	11,2	10,4	10,9	10,9	10,4	10,3
Rozvody dvou cizinců	11,1	11,2	11,7	11,7	11,9	12,2	10,7

Pozn.: Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2023.

* Výpočet z absolutních počtů rozvodů podle délky trvání manželství.

Rozvedená manželství s cizinci mají v průměru²¹ kratší dobu trvání než v případě manželů-dvou občanů ČR. V průměru vůbec nejkratší byla v roce 2023 rozvedená smíšená manželství jednoho českého a jednoho cizího státního občana (10,3 roku u Čecha s cizinkou a 10,6 let u Češky s cizincem), jen mírně delší (10,7 let) byla průměrná délka manželství při rozvodu dvou cizinců. Oproti tomu manželství dvou občanů Česka byla rozvedena v průměru cca o 4–5 let později (po 15,0 letech).

²¹ Výpočet průměrné délky trvání manželství při rozvodu z absolutních počtů rozvodů podle délky trvání manželství. Takto vypočtená průměrná délka byla ve sledovaném období cca o 1,5 roku vyšší než údaj uvedený v tab. 3.5 vycházející z rozložení měř rozvodovosti podle délky trvání manželství.

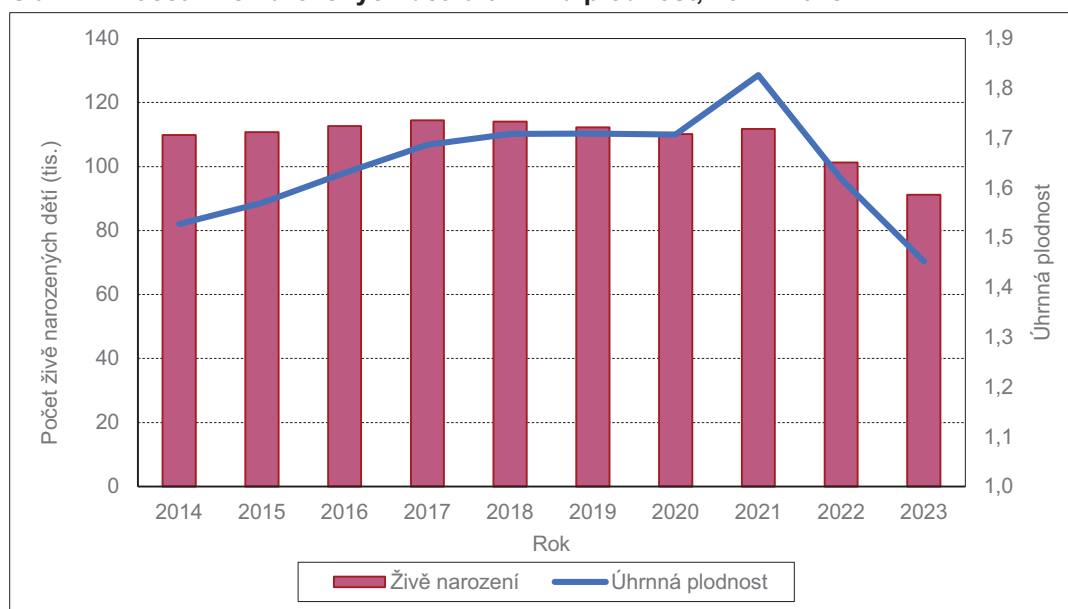

4 Porodnost

Rok 2023 se vyznačoval jak pokračujícím poklesem počtu živě narozených dětí o 10,2 tisíce (na 91,1 tis.), tak i dalším snížením hodnoty úhrnné plodnosti na 1,45 dítěte na jednu ženu. Na snížení intenzity úhrnné plodnosti v posledních dvou letech se podílely obdobnou měrou úhrnné plodnosti prvního i druhého pořadí. Průměrný věk matky při narození dítěte zůstal v roce 2023 stejný jako v předcházejících dvou letech, a to 30,4 let. Meziroční pokles porodnosti se více projevil u dětí živě narozených mimo manželství a jejich podíl na úhrnu všech živě narozených o více jak jeden procentní bod poklesl na 47,1 %.

Prudký pokles počtu živě narozených dětí, který nastal v roce 2022 (o 10,5 tis.), pokračoval i v roce 2023 (o 10,2 tis.). Během roku 2023 se živě narodilo 91 149 dětí, poprvé od roku 2005 méně než 100 tisíc. V horizontu posledních deseti let, to ale nebylo poprvé, kdy se snižoval počet živě narozených dětí, stalo se to již v letech 2018–2020, ovšem výrazně mírněji (obr 4.1). Snižující se počty živě narozených dětí také souvisejí se vstupem populačně slabých ročníků z 90. let minulého století do reprodukčního období.

Obr. 4.1 Počet živě narozených dětí a úhrnná plodnost, 2014–2023

Mezi živě narozenými dětmi převažují chlapci, kterých se v roce 2023 narodilo 46 910, zatímco dívek 44 239. To odpovídalo poměru 106,0 chlapců na 100 dívek. Tento ukazatel (sekundární index maskulinity) se mezi roky 2014 a 2023 pohyboval v rozmezí 104,4 až 106,0 chlapců na 100 dívek a průměrná hodnota za celé období posledních deseti let činila 105,2.

Mrtvě se v roce 2023 narodilo 306 dětí, o 71 méně než v roce 2022. Meziročně nižší byla i míra mrtvorodenosti (podíl mrtvě narozených ze všech narozených dětí), která poklesla na 3,3 ‰, čímž se vrátila na nejnižší dosaženou úroveň od změny definice živě narozeného dítěte v roce 2012 (zaznamenanou i v letech 2017 a 2018).

Počet porodů meziročně poklesl o více než 10 tisíc na 90 362 v roce 2023, z toho 89 272 (98,8 %) z nich připadalo na jednočetné porody. Zbýlých 1 090 porodů bylo vícečetných – v 1 087 případech se narodila dvojčata, ve 3 případech trojčata. Podíl vícečetných porodů se meziročně mírně snížil na 1,2 % ze 1,3 % dosahovaných v letech 2018–2022.

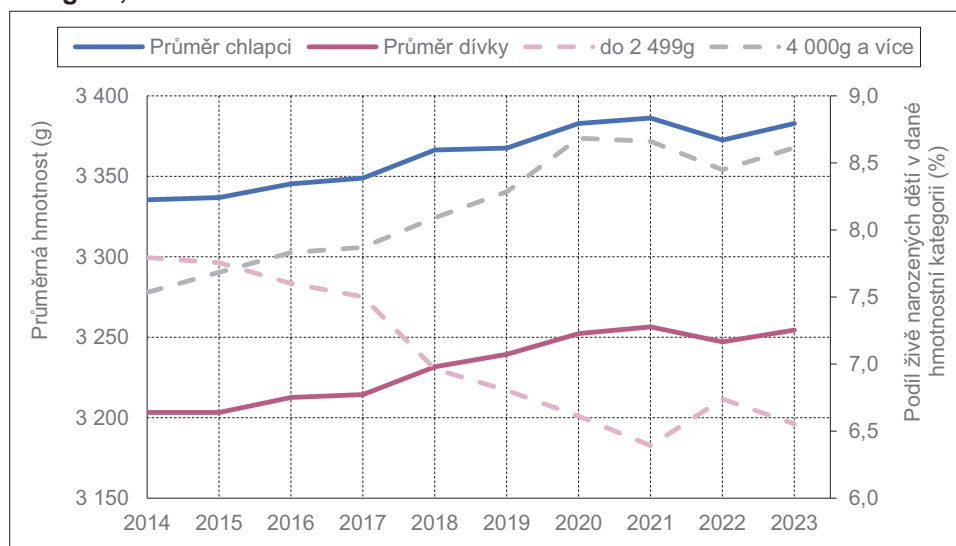
Tab. 4.1 Narození a porody, 2014, 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Narození celkem	110 252	114 419	112 633	110 631	112 197	101 676	91 455
Živě narození	109 860	114 036	112 231	110 200	111 793	101 299	91 149
v tom: chlapci	56 410	58 256	57 585	56 276	57 179	51 987	46 910
dívky	53 450	55 780	54 646	53 924	54 614	49 312	44 239
Mrtvě narození	392	383	402	431	404	377	306
Mrtvorozenost (%)	3,6	3,3	3,6	3,9	3,6	3,7	3,3
Porody celkem	108 547	112 903	111 166	109 161	110 793	100 403	90 362
v tom: jednočetné	106 853	111 398	109 705	107 696	109 395	99 138	89 272
dvojčat	1 683	1 495	1 455	1 460	1 392	1 257	1 087
trojčat	11	9	6	5	6	8	3
čtyřčat	-	1	-	-	-	-	-
Podíl vícečetných porodů (%)	1,6	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2

Narození podle porodní hmotnosti a délky trvání těhotenství

Průměrná porodní hmotnost živě narozených dětí v roce 2023, u kterých byla porodní váha zjištěna, dosáhla 3 321 g (o 9 gramů více než v předchozím roce) a po poklesu v roce 2022 se téměř vrátila na úroveň z roku 2021 (obr. 4.2). Srovnání průměrné hmotnosti živě narozených dětí na počátku a na konci uplynulého desetiletí ukazuje na její nárůst o 50 g, o 48 g u chlapců a o 51 g u dívek. Průměrná hmotnost živě narozených chlapců v roce 2023 byla 3 383 g (tedy o 10 g více ve srovnání s předchozím rokem), dívky se rodily v průměru s hmotností 3 255 g (tj. v průměru o 7 g více než o rok dříve). Rozdíl v hmotnosti chlapců a dívek byl v letech 2014 až 2023 stabilní, pohyboval se v rozmezí 125 g (v roce 2022) a 135 g (v letech 2013, 2017 a 2018).

Obr. 4.2 Průměrná hmotnost chlapců a dívek a podíl živě narozených dětí podle hmotnostních kategorií, 2014–2023

Struktura živě narozených dětí podle intervalů porodní hmotnosti se v průběhu uplynulé dekády měnila jen mírně. V roce 2023 do nejčetnější váhové kategorie novorozenců 3 000–3 499 g spadalo 38,8 % ze všech živě narozených dětí, ve 29,9 % se jednalo o děti vážící při narození 3 500–3 999 g a 16,1 % připadlo na děti ve váhovém intervalu 2 500–2 999 g. Novorozenců vážících 4 000 g a více bylo 8,6 %, zatímco těch s nízkou porodní hmotností pod 2 500 g 6,6 %. Před deseti lety si byly podíly těchto dvou skupin hmotnostních kategorií bližší – v roce 2014 se 7,8 % dětí narodilo s hmotností do 2 500 g a 7,5 % dětí s porodní hmotností 4 000 g a více. Od roku 2015 se podíl živě narozených dětí s porodní hmotností 4000 g

a více pozvolně zvyšoval a podíl živě narozených s nejnižší hmotností snižoval. V roce 2022 došlo k obrácení trendu, který se obnovil v minulém roce (obr. 4.2).

Porodní hmotnost dítěte úzce souvisí s délkou trvání těhotenství. V posledním desetiletí se nejčastěji děti rodily ve 40. dokončeném týdnu těhotenství (tj. přesná délka těhotenství 40 týdnů + 0 dní až 40 týdnů + 6 dní), a to necelých 30 % (tab. 4.2). Zhruba čtvrtina dětí se narodila ve 39. dokončeném týdnu těhotenství (tj. přesná délka těhotenství 39 + 0 dní až 39 týdnů + 6 dní), mezi 15–17 % ve 41. dokončeném týdnu a mezi 13–15 % ve 38. dokončeném týdnu. Průměrné porodní hmotnosti podle délky trvání těhotenství se v posledních deseti letech příliš neměnily. S prodlužující se délkou těhotenství narůstá i průměrná porodní hmotnost, když dosahuje okolo 2 200 g pro děti živě narozené do 36. dokončeného týdne, přes 2 900 g ve 37. dokončeném týdnu a více než 3 500 g ve 41. dokončeném týdnu.

Tab. 4.2 Podíly živě narozených dětí podle délky trvání těhotenství (%) a průměrná porodní hmotnost (g) živě narozených dětí podle délky trvání těhotenství, 2014, 2018 a 2023

Dokončený týden	Délka trvání (dokončené týdny a dny)	Podíl živě narozených dětí podle délky těhotenství (%)			Průměrná hmotnost (g)		
		2014	2018	2023	2014	2018	2023
-36	do 36+6	7,8	6,9	6,7	2 256	2 251	2 280
37	37+0 až 37+6	5,7	5,6	6,0	2 897	2 895	2 904
38	38+0 až 38+6	13,4	13,5	14,8	3 138	3 154	3 181
39	39+0 až 39+6	24,5	25,0	26,8	3 319	3 340	3 368
40	40+0 až 40+6	29,8	30,0	28,9	3 446	3 473	3 507
41	41+0 až 41+6	15,7	16,1	15,0	3 555	3 586	3 619
42+	42+0 a déle	3,1	2,8	1,9	3 594	3 616	3 627

Pozn.: Pouze ze živě narozených dětí se zjištěnou délkou trvání těhotenství a zjištěnou porodní hmotností.

Předčasný porod je definován jako narození dítěte před 37. dokončeným týdnem těhotenství (tzn. do 36 týdnů a 6 dnů)²². Podíl předčasně narozených dětí v období 2014–2021 poklesl ze 7,8 % na 6,7 %. Po jednorázovém nárůstu v roce 2022 (na 6,9 %) se v následujícím roce vrátil na hodnotu 6,7 % (v úhrnu v roce 2023 šlo o 5 849 dětí). Riziko předčasně narození se mimo jiné liší v závislosti na věku rodičky – vyšší riziko mají velmi mladé ženy (mladší 19 let) nebo naopak ty starší (40 a více let), přičemž věk hraje roli zejména u prvorodíček. V posledních devíti letech se nejvyšší podíl předčasných porodů (mezi 9–11 %) vyskytoval u nejmladších matek ve věku do 19 let a v roce 2023 dosáhl hodnoty 9,7 %. V období 2014–2016 byly podíly předčasně narozených dětí u nejmladších a nejstarších matek obdobné. Od roku 2017 byl jejich výskyt relativně častější u rodiček mladších dvacet let než u žen 40letých a starších, u kterých již nepřesáhl hranici 9 %. U zbývajících věkových skupin podíl mezi roky 2014 a 2023 také klesl a v roce 2023 dosahoval 6–8 %.

Tab. 4.3 Podíly (%) předčasně* narozených dětí podle věku rodičky, 2014–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-19	10,2	10,4	10,4	10,0	9,7	10,9	9,7
20–24	7,8	7,5	7,4	7,3	7,0	7,0	6,8
25–29	7,4	6,6	6,6	5,9	6,1	6,7	6,0
30–34	7,3	6,6	6,2	6,2	5,9	6,4	6,3
35–39	8,4	7,1	7,6	6,9	7,0	7,4	7,6
40+	10,8	8,5	8,6	8,2	8,4	8,2	8,2
Celkem	7,8	6,9	6,9	6,7	6,6	6,9	6,7

* Za předčasně narozené je považováno dítě narozené před dokončeným 37. týdnem těhotenství

²² Dle definice Světové zdravotnické organizace viz: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preterm-birth>.

Narození podle rodinného stavu ženy a pořadí narozeného dítěte

Z pohledu rodinného stavu rodičky dlouhodobě převažují děti narozené vdaným ženám a nejinak tomu bylo i v roce 2023 (tab. 4.4), kdy se vdaným ženám narodila více než polovina (52,9 %) všech živě narozených dětí. V průběhu posledních deseti let nejdříve pokračoval pokles tohoto podílu z 53,3 % v roce 2014 až na historické minimum (51,0 %) v roce 2017, pak do roku 2022 stagnoval mezi 51,5–51,8 % a v roce 2023 podíl dětí narozených v manželství vzrostl na 52,9 %. Poslední pokles počtu narozených dětí se totiž více projevil u mimomanželsky narozených dětí (–12 %) než u těch narozených do manželství (–8 %).

Tab. 4.4 Živě narození podle rodinného stavu matky, 2014 a 2018–2023

Rodinný stav matky	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Svobodná	44 985	49 956	49 137	48 799	49 950	45 091	39 473
Vdaná	58 593	58 698	58 138	56 792	57 590	52 427	48 224
Rozvedená	6 089	5 227	4 818	4 482	4 140	3 678	3 353
Ovdovělá	193	155	138	127	113	103	99
	% ¹⁾						
Svobodná	40,9	43,8	43,8	44,3	44,7	44,5	43,3
Vdaná	53,3	51,5	51,8	51,5	51,5	51,8	52,9
Rozvedená	5,5	4,6	4,3	4,1	3,7	3,6	3,7
Ovdovělá	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

¹⁾ Z důvodu číselného zaokrouhlení jednotlivých podílů věkových skupin na jedno desetinné číslo nemusí součet dávat 100,0 %

Absolutně se v roce 2023 narodilo vdaným ženám 48 224 dětí, ženám svobodným 39 473 dětí (43,3 %), matku s rodinným stavem rozvedená mělo 3 353 dětí (3,7 %) a se stavem ovdovělá 99 dětí (0,1 %). Uplynulé desetiletí se vyznačovalo oslabením váhy podílu dětí narozených rozvedeným ženám, které doprovázelo i snížení počtu rozvedených žen v reprodukčním věku. Pro období 2014–2017 bylo charakteristické sblížování podílu dětí narozených svobodným²³ a vdaným rodičkám, v roce 2014 činil rozdíl více než 12 p. b a oproti tomu v roce 2017 dosahoval již jen bezmála 7 p. b. Pak do roku 2022 stagnoval mezi necelými 7 až 8 p. b. a v roce 2023 se navýšil na téměř 10 p. b. V období rostoucích počtů živě narozených dětí v letech 2014–2017 nejprve vzrostly počty narozených u svobodných matek a později u vdaných matek. S obdobným časováním reagovaly matky také v období mírného poklesu počtu narozených 2018–2020 (tj. nejdříve snížení u svobodných matek, později u vdaných). Jednorázový nárůst porodnosti v roce 2021 se objevil jak u svobodných, tak i vdaných matek. Pokles počtu živě narozených započatý v roce 2022 se nejdříve projevil poměrně rovnoměrně mezi svobodnými a vdanými matkami (46 % poklesu tvořily živě narození svobodným matkám a 49 % vdaným), kdežto v roce 2023 více zasáhl děti rozené svobodnými matkami, když se na poklesu podílely z více než poloviny.

Struktura živě narozených dětí podle pořadí narození byla v posledních deseti letech relativně stabilní (tab. 4.5). Prvorozené děti představovaly 46,3 % (v letech 2022 a 2023) až 48,7 % (v letech 2016–2017) všech živě narozených dětí, děti narozené jako druhé se podílely na úhrnu všech dětí z 36,6 % (v roce 2017) až 39,1 % (v roce 2023) a živě narozené děti třetího a vyššího pořadí tvořily 14,6 % (v letech 2016, 2019, 2021 a 2023) až 15,1 % (v letech 2014 a 2022) z celku. Meziročně došlo v roce 2023 k poklesu absolutního počtu živě narozených dětí všech pořadí (o jednu desetinu u prvorozených, o 9 % druhorozených a u dětí vyšších pořadí o 13 %) oproti tomu v prvním roce poklesu počtu živě narozených (v roce 2022) se snížili počty narozených v prvním i druhém pořadí o 10 % a u dětí vyšších pořadí o 6 %.

Struktura dětí podle pořadí se liší podle toho, zda se narodily v manželství či mimo něj. Z celkového počtu živě narozených v manželství jich v roce 2023 bylo 39,1 % prvního pořadí, 45,2 % druhého pořadí a 15,7 % třetího a vyššího pořadí. Zatímco u dětí narozených v manželství tak převažují děti druhého pořadí, u dětí narozených mimo manželství připadá nejvyšší podíl na děti prvního pořadí – 54,3 % v roce 2023. Děti

²³ Ovšem u svobodných matek ovšem nejsme schopni rozlišit, zda se jedná o matky samoživitelky nebo o matky v nesezdaném soužití.

druhého pořadí se mimo manželství narodilo výrazně méně, a to 32,3 %, a třetího a vyššího pořadí 13,5 % (tab. 4.5). Tato rozdělení se v čase částečně proměnilo vlivem struktury úbytku počtu narozených, který započal v roce 2022. U narozených mimo manželství se z více než 60 % v obou letech snížení týkalo dětí narozených v prvním pořadí, kdežto u dětí narozených vdaným matkám největší úbytky připadaly na druhorozené, i když v roce 2023 již nepředstavovaly nadpoloviční podíl. V roce 2023 se u dětí narozených v manželství projevil významný pokles i u dětí narozených ve třetím a vyšším pořadí, které se podílely téměř jednou třetinou na celkovém poklesu počtu živě narozených u vdaných žen.

Obr. 4.3 Živě narození podle pořadí a rodinného stavu matky, 2014–2023

Uvedené rozdíly se odráží také v hodnotách podílu dětí narozených mimo manželství podle pořadí. Tradičně nejvyšší je u prvorozených dětí, kde od roku 2010 převyšuje jednu polovinu. Vývoj podílu prvorozených dětí narozených mimo manželství kopíruje vývoj celkového podílu (stejně jako v případě druhorozených). Do roku 2017 vzrostl na hodnotu 58,6 %, v letech 2018–2022 kolísal mezi hodnotami 57,3–58,5 % a v roce 2023 poklesl na 55,3 %. Od vývoje celkového podílu se odlišuje podíl dětí narozených mimo manželství ve třetím a vyšším pořadí, který od roku 2022 vzrůstá a v roce 2023 dosáhl 43,4 %, který představuje jeho nejvyšší hodnotu nejen v posledních deseti letech.

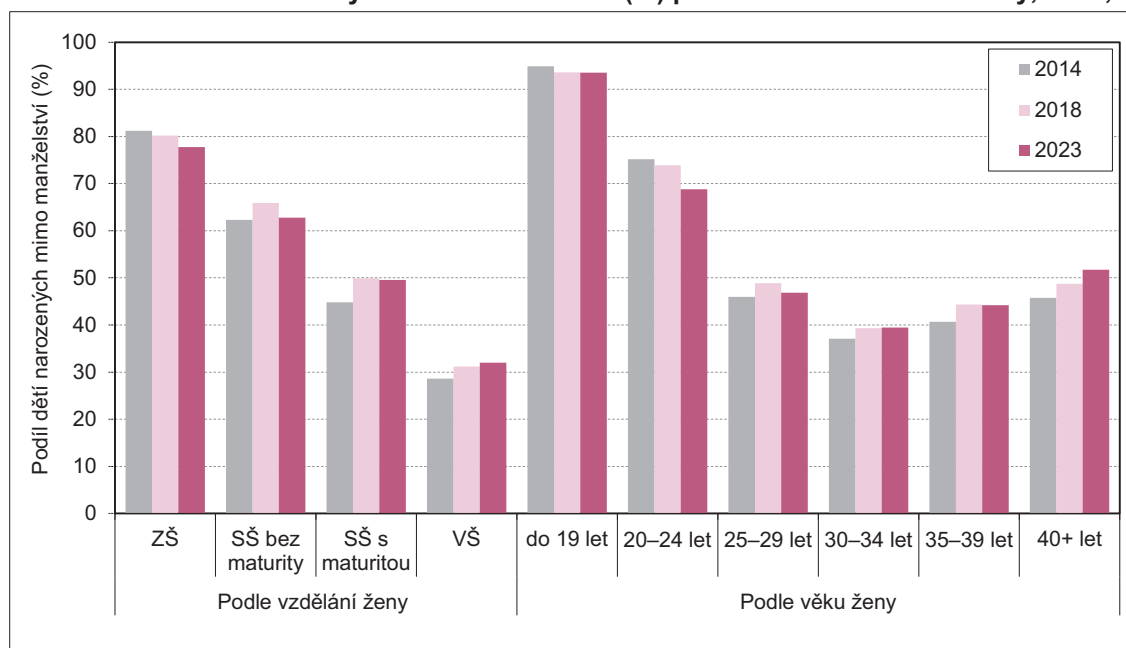
Tab. 4.5 Živě narození podle pořadí a legitimacy, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Děti 1. pořadí celkem	52 106	54 755	53 647	52 414	51 900	46 905	42 165
z toho v manželství	22 243	23 032	22 890	21 964	21 531	19 910	18 864
mimo manželství	29 863	31 723	30 757	30 450	30 369	26 995	23 301
Podíl dětí narozených mimo manželství (%)	57,3	57,9	57,3	58,1	58,5	57,6	55,3
Děti 2. pořadí celkem	41 196	42 462	42 173	41 432	43 623	39 130	35 658
z toho v manželství	26 515	25 905	25 653	25 326	26 322	23 585	21 811
mimo manželství	14 681	16 557	16 520	16 106	17 301	15 545	13 847
Podíl dětí narozených mimo manželství (%)	35,6	39,0	39,2	38,9	39,7	39,7	38,8
Děti 3. a vyššího pořadí celkem	16 558	16 819	16 411	16 354	16 270	15 264	13 326
z toho v manželství	9 835	9 761	9 595	9 502	9 737	8 932	7 549
mimo manželství	6 723	7 058	6 816	6 852	6 533	6 332	5 777
Podíl dětí narozených mimo manželství (%)	40,6	42,0	41,5	41,9	40,2	41,5	43,4

Podíl dětí narozených mimo manželství je významně ovlivněn mimo jiné faktorem nejvyššího dokončeného vzdělání ženy. Úrovní vzdělání je podíl dětí narozených mimo manželství nepřímo úměrný – čím vyšší

úroveň dosaženého vzdělání ženy, tím nižší zastoupení nevdaných žen mezi rodičkami dané vzdělanostní kategorie. V roce 2023 dosahoval podíl dětí narozených mimo manželství u vysokoškolsky vzdělaných žen 32,0 %, u žen se středním vzděláním s maturitou 49,6 %, bez maturity 62,8 % a u žen s pouze základním vzděláním 77,7 %. Ve srovnání s rokem 2014 došlo ke zvýšení podílu mimomanželsky narozených dětí u všech vzdělanostních kategorií s výjimkou žen se základním vzděláním (pokles o 3 p. b.). Podíl dětí narozených mimo manželství v této vzdělanostní skupině žen klesá již třetím rokem v řadě. Naopak relativně nejvíce, zhruba o desetinu, se zvýšilo zastoupení dětí narozených mimo manželství u žen s vysokoškolským vzděláním (na 32,0 % v roce 2023) a u žen se středním vzděláním s maturitou (na 49,6 % v roce 2023). U žen se středním vzděláním bez maturity byl nárůst váhy mimomanželských dětí mezi roky 2014 a 2023 minimální (o necelý 1 p. b.), navíc stejně jako u skupiny žen se základním vzděláním jejich podíl od roku 2021 klesá.

Obr. 4.4 Podíl živě narozených mimo manželství (%) podle vzdělání a věku matky, 2014, 2018 a 2023

Dalším významným faktorem diference podílu dětí narozených mimo manželství je věk matky (obr. 4.4). U nejmladších rodiček do 19 let je podíl dětí narozených mimo manželství zdaleka nejvyšší. Ve všech letech uplynulého desetiletí přesahoval hranici 90 %, nejvyšší byl v roce 2021, kdy dosáhl 96,7 %. Výrazně nadprůměrný ve srovnání s ostatními věkovými skupinami byl i u matek ve věku 20–24 let. V letech 2014–2021 se pohyboval okolo tří čtvrtin a od roku 2022 se mírně snižoval na 68,8 % v roce 2023. Poslední věkovou skupinou, kde tento podíl dosáhl více než poloviny, jsou od roku 2022 40ti leté a starší matky. Věkovou skupinou s nejnižším podílem, který se v posledních osmi letech pohyboval kolem dvou pětin, je dlouhodobě věková skupina 30–34 let.

Úhrnná plodnost a míry plodnosti podle věku ženy

Mezi lety 2014 a 2023 se v Česku významně měnila úroveň plodnosti. Zatímco v letech 2014–2018 vrcholilo období růstu úhrnné plodnosti, v následujících dvou letech plodnost stagnovala na hodnotě 1,71 dítěte na jednu ženu. Poté se v roce 2021 dočasně zvýšila na 1,83 a v posledních dvou letech naopak výrazně (o 11 %, resp. 10 %) klesala (tab. 4.6). Výše změny v letech 2021 a 2022 byla umocněna změnami v počtu žen v reprodukčním věku²⁴. Úhrnná plodnost v roce 2023 dosáhla 1,45 dítěte na jednu ženu, což představovalo o jednu pětinu nižší úroveň plodnosti než v roce 2021 a odpovídalo intenzitě plodnosti v roce 2012. Obdobně

²⁴ V roce 2021 proběhlo sčítání lidu, domů a bytů, které provedlo korekci v počtu obyvatel. U žen v reprodukčním věku (15–49 let) došlo oproti roku 2020 meziročně k poklesu o 83 tisíc žen, což částečně podpořilo zvýšení hodnoty ukazatele. V roce 2022 zasáhla Česko migrační vlna uprchlíků z Ukrajiny, která zahrnovala především ženy v produktivním věku a děti, což naopak mírně přispělo k poklesu úrovně plodnosti.

se v posledních deseti letech vyvíjela i čistá míra reprodukce²⁵. Ta mezi roky 2014 a 2018 vrostla z hodnoty 0,74 na hodnotu 0,83, na které se držela do roku 2020, v roce 2021 se skokově zvýšila na 0,89, ze které během dvou let spadla na úroveň 0,70 narozené dívky jedné ženě v roce 2023.

Dvě třetiny celkové plodnosti připadá na ženy ve věku 25–34 let a na zbývající jedné třetině plodnosti se společně podílí ženy do 25 let věku a ve věku 35 let a více. V celém posledním desetiletí byla v rámci pětiletých věkových skupin nejvyšší intenzita plodnosti 30–34letých žen, která však jen mírně převyšovala úroveň plodnosti žen ve věku 25–29 let. V roce 2023 připadlo v průměru na tisíc žen ve věku 30–34 let 95 živě narozených dětí a na tisíc žen ve věku 25–29 let téměř také 95 narozených. Vzájemně poměrně blízké si byly i míry plodnosti ve skupinách žen 20–24letých a 35–39letých. V letech 2015–2017 byla mírně vyšší plodnost ve věku 20–24 let, oproti tomu v roce 2014 a od roku 2018 se vyšší hodnota plodnosti přenesla do věkové skupiny 35–39letých. V posledních třech letech se rozdíl mezi oběma věkovými skupinami mírně zvýšil (činil 8–11 dětí na tisíc žen). Obdobná situace se týkala i měr plodnosti na obou krajích věkového spektra rodiček, když až do roku 2018 (včetně) měly vyšší plodnost dívky 15–19leté než ženy 40–44leté, v roce 2019 se úroveň plodnosti těchto dvou skupin žen vyrovnala a od roku 2020 převyšovala plodnost starších žen plodnost náctiletých dívek.

Tab. 4.6 Ukazatele plodnosti, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Úhrnná plodnost*	1,53	1,71	1,71	1,71	1,83	1,62	1,45
Čistá míra reprodukce**	0,74	0,83	0,83	0,83	0,89	0,78	0,70
Míry plodnosti*** podle věku žen							
15–19	11,9	10,8	9,9	9,3	8,1	7,2	6,2
20–24	43,0	51,3	49,7	49,7	47,6	42,7	37,7
25–29	95,6	105,4	107,9	108,8	117,6	105,0	94,7
30–34	104,4	112,6	111,4	110,4	122,5	106,2	95,4
35–39	43,2	51,6	52,5	53,3	58,7	51,5	45,9
40–44	7,4	9,8	9,9	10,2	10,9	10,7	9,7
45–49	0,4	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
Průměrný věk žen při narození dítěte	29,9	30,1	30,2	30,2	30,4	30,4	30,4

* Průměrný počet živě narozených dětí jedné ženě reprodukčního věku (15–49 let) za předpokladu zachování měr plodnosti daného roku po celé reprodukční období ženy.

** Průměrný počet živě narozených dívek jedné ženě reprodukčního věku (15–49 let), které by se při úrovni plodnosti a úmrtnosti daného roku dožily věku svých matek při porodu.

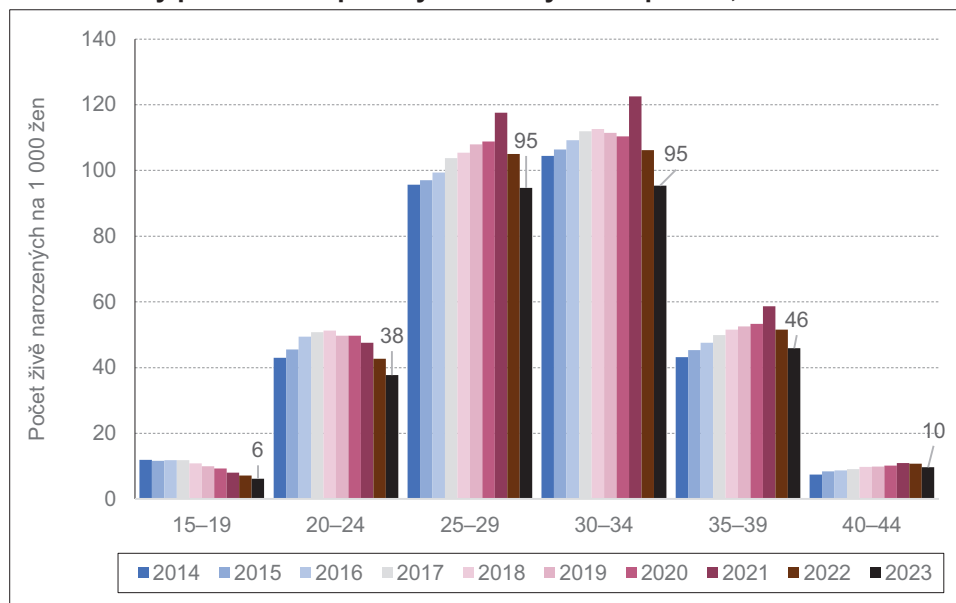
*** Poměr počtu živě narozených dětí ženám daného věku a počtu žen v daném věku, vyjádřeno na tisíc žen středního stavu.

Srovnání měr plodnosti pro pětileté věkové skupiny žen reprodukčního věku v čase ukazuje, že v období výrazných změn v úrovni plodnosti, tj. v posledních třech letech, se největším nositelem změn staly ženy věkové skupiny 25–29 let a 30–34 let, kde je plodnost nejvyšší, a to ať už se jednalo o rok 2021 charakterizovaný růstem úhrnné plodnosti (růst ze 109 ‰ na 118 ‰, resp. ze 110 ‰ na 123 ‰) nebo o roky 2022–2023 s poklesem intenzity úhrnné plodnosti (pokles ze 118 ‰ na 94,7 ‰, resp. ze 123 ‰ na 95,4 ‰). V roce 2021 vzrostly míry plodnosti ve věkových skupinách od 25 let výše a relativně nejvíce také ve věku 30–34 let (o více než desetinu), oproti tomu v mladších věkových skupinách se naopak snížily. V roce 2022 měly míry plodnosti sestupnou tendenci ve všech věkových skupinách, relativně nejvýraznější ve věkových skupinách mezi 30. a 40. rokem věku (s poklesem o 12–13 %), ale nemalým i ve věkových skupinách 25–29 let a 40–44 let (o 10–11 %). V roce 2023 se u věkových skupin mezi 25. a 40. rokem věku propad měr plodnosti trochu zpomalil (meziročně se snížily o dalších 9–11 %), zatímco u zbylých věkových skupin mimo nejstarší matky (45–49 let) došlo naopak k ještě mírně hlubšímu poklesu plodnosti než o rok dříve.

²⁵ Čistá míra reprodukce vyjadřuje průměrný počet dívek narozených jedné ženě, které se při zachování měr plodnosti a úmrtnosti daného roku dožijí věku své matky při porodu. Úroveň 1,0 přitom znamená, že je zajištěna alespoň prostá reprodukce populace. Hodnoty 1,0 nebo vyšší bylo naposledy dosaženo v roce 1979 (1,08).

Ve srovnání s tím v předcházejícím období 2014–2020 byly meziroční změny pozvolnější a týkaly se více věkových skupin. Relativně nejvíce, když se opominou krajní věkové skupiny do 19 let a nad 40 let, v období 2014–2020 vzrostla plodnost ve věkové skupině 35–39 let o necelou jednu čtvrtinu, dále pak ve věku 20–24 a 25–29 let (o 16 %, resp. 14 %). Ve věkové skupině 30–34 let intenzita plodnosti vzrostla pouze o necelých 6 %, protože v letech 2019–2020 již začala klesat.

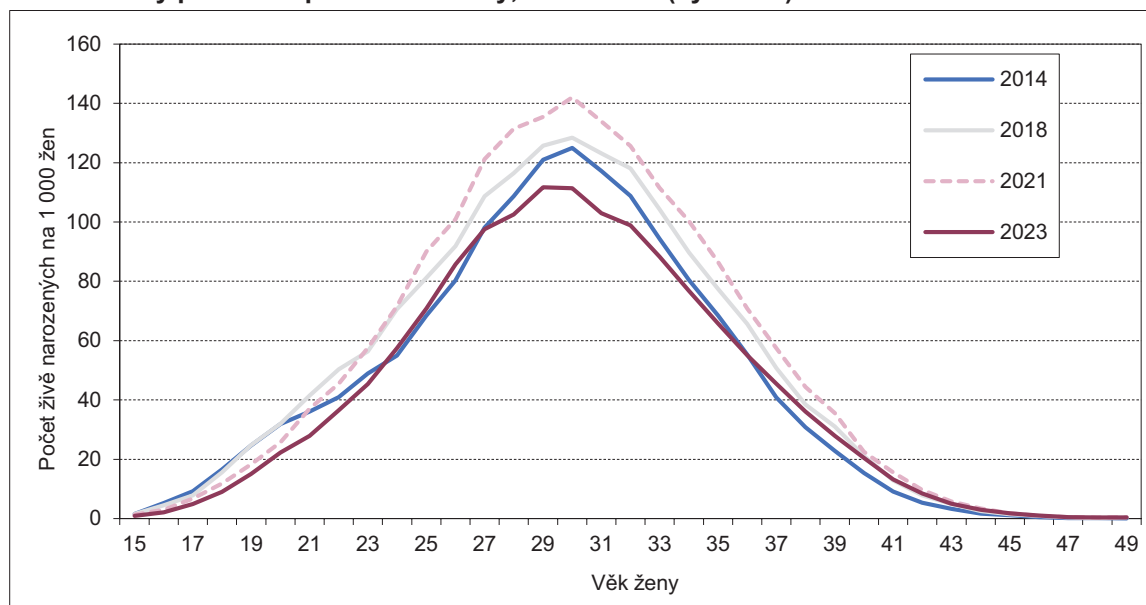
Obr. 4.5 Míry plodnosti* v pětiletých věkových skupinách, 2014–2023

* Míra plodnosti ve věkové skupině je vypočtena jako poměr celkového počtu živě narozených dětí ženám daného věku a celkového počtu žen v daném věku (na tisíc žen).

Z pohledu jednoletých měr plodnosti příslušela nejvyšší intenzita plodnosti ženám ve věku 29 (roky 2020, 2022, 2023) či 30 let (roky 2014–2019 a 2021). V letech 2014–2020 a 2022 dosahovala hodnoty 124–127 dětí na tisíc žen, v roce 2021 dokonce 142, zatímco v roce 2023 poklesla na necelých 112 dětí na tisíc žen. Ve srovnání s rokem 2014 zůstala intenzita plodnosti v roce 2023 vyšší ve věcích 24–26 let a 37 a více let. V ostatních věcích poklesla, relativně nejvíce u matek mladších 21 let (o jednu třetinu až polovinu).

Obr. 4.6 Míry plodnosti podle věku ženy, 2014–2023 (výběr let)

Průměrné stáří rodiček se v posledních deseti letech stabilizovalo a průměrný věk matek při porodu se zvyšoval velmi pozvolně. V posledních třech letech se drží na hodnotě 30,4 let. Celkově mezi roky 2014 a 2023 narostl o půl roku.

Průměrný věk otce při narození dítěte²⁶ se v období 2014–2023 zásadně neměnil a zůstával na úrovni 33,5–33,6 roku. Nejčtenější věkovou skupinou otců narozených dětí byla po celých deset let skupina otců ve věku 30–34 let, aktuálně s více než třetinovým podílem. Druhou nejčastější věkovou kategorií otců byli otcové ve věku 35–39 let, jejichž podíl se pohyboval okolo jedné čtvrtiny. Zhruba pětinu tvořili otcové ve věku 25–29 let a desetinu pak otcové 40–44letí. Podíl otců 45letých a starších postupně v průběhu poslední dekády rostl, a to ze 4,0 % v roce 2014 na 5,9 % v roce 2023. Od roku 2019 převyšoval podíl dětí narozených 45letým a starším otcům podíl dětí narozeným otcům ve věku 20–24 let. Ten se mezi roky 2014 a 2023 mírně snížil z 5,3 % na 4,3 %. Podíl dětí narozených otcům mladších 20 let se v minulém desetiletí udržoval na nízké úrovni 0,3–0,4 %.

Tab. 4.7 Průměrný věk otce při narození dítěte, průměrný věkový rozdíl rodičů a podíly živě narozených podle věkového rozdílu rodičů, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Průměrný věk otce ¹⁾	33,6	33,5	33,5	33,5	33,6	33,6	33,6
Průměrný věkový rozdíl mezi rodiči	4,3	4,3	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2
Podíl živě narozených podle věku rodičů (%) ²⁾							
Otec mladší	18,3	18,8	19,2	19,0	19,1	18,8	18,9
Stejně staří rodiče	10,2	10,5	10,6	10,8	10,9	10,8	11,0
Otec starší	71,4	70,7	70,2	70,2	70,0	70,4	70,0

¹⁾ Vypočítaný z rozložení specifických měr (očistěn od vlivu změn věkového složení).

²⁾ Pouze ze živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Zhruba desetina rodičů byla při narození jejich potomka stejně stará, u 70 % narozených byl otec starší než matka a necelá jedna pětina dětí měla otce mladšího než matku (tab. 4.7). Průměrný věkový rozdíl mezi matkou a otcem mírně přesahoval čtyři roky ve prospěch otce. V období 2014–2023 byl nejvyšší věkový rozdíl ve prospěch ženy – 25 let – zaznamenán v roce 2018 a ve prospěch muže dosahoval až 55 let v roce 2017.

Plodnost žen podle pořadí narozeného dítěte

Z pohledu úhrnné plodnosti podle pořadí se rok 2023 odlišuje od roku 2014 především úrovní plodnosti v prvním pořadí (0,70 dítěte na jednu ženu), která byla o 0,06 nižší než v roce 2014. Úroveň plodnosti zbývajících pořadí si byla v obou letech poměrně blízká a v desetiletém horizontu lišila o jednu setinu (na 0,55 druhé pořadí a na 0,20 třetí pořadí). Růst intenzity plodnosti v období 2014–2017 určovala úroveň plodnosti prvního pořadí, která vzrostla z hodnoty 0,76 na 0,86 (tab. 4.8), zatímco úhrnná plodnost druhého pořadí rostla pomaleji (z 0,56 na 0,60). V roce 2018 a 2021 naproti tomu měla na zvýšení celkové úhrnné plodnosti největší podíl plodnost druhého pořadí. V roce 2018 u druhého pořadí k růstu o dvě setiny a u ostatních pořadí úhrnná plodnost stagnovala. V případě roku 2021 meziroční růst úhrnné plodnosti druhého pořadí činil sedm setin a zvýšil tento ukazatel na 0,69 dítěte na jednu ženu, u prvního pořadí se zvýšil o tři setiny na hodnotu 0,88 a o jednu setinu u třetího a vyššího pořadí na 0,25. V následujících dvou letech (2022 a 2023) pokles intenzity plodnosti zasáhl první i druhé pořadí obdobnou silou (první pořadí pokleslo o 0,18 a druhé pořadí o 0,14 dítěte na jednu ženu). Snížení úrovně plodnosti třetího a vyššího pořadí z absolutního pohledu dosáhlo jen 0,05 dítěte, ale relativně se vyrovnalo míře poklesu u předchozích pořadích, také pokleslo o jednu pětinu.

²⁶ Počítaný stejně jako průměrný věk matky z rozložení věkově specifických měr (počet živě narozených v daném věku otce ke střednímu stavu mužů v daném věku). Tato metoda je očistěna od vlivu velikosti kohorty.

Z pohledu pětiletých věkových skupin (tab. 4.8) je plodnost prvního pořadí nejvyšší u žen ve věkové skupině 25–29 let, u ostatních pořadí pak ve skupině 30–34 let, a tato situace se po celé poslední desetiletí neměnila. Změnily se však výše dosahovaných měr plodnosti podle pořadí v těchto věkových skupinách, Maximální hodnoty věkově specifických měr plodnosti se v roce 2023 dostaly pod úroveň z roku 2014 jak u prvního, tak i u druhého a třetího a vyššího pořadí.

Tab. 4.8 Ukazatele plodnosti podle pořadí dítěte a věku ženy, 2014–2023

Ukazatel, pořadí	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Úhrnná plodnost: 1. pořadí	0,76	0,86	0,85	0,85	0,88	0,78	0,70
2. pořadí	0,56	0,62	0,62	0,62	0,69	0,61	0,55
3.+ pořadí	0,21	0,23	0,23	0,24	0,25	0,23	0,20
Průměrný věk matek při narození dítěte: 1. pořadí	28,1	28,4	28,5	28,5	28,8	28,8	28,9
2. pořadí	31,1	31,3	31,3	31,3	31,4	31,4	31,4
3.+ pořadí	33,3	33,4	33,4	33,3	33,4	33,4	33,2
Pořadí, věk	Míry plodnosti v pětiletých věkových skupinách (na 1 000 žen)						
1. pořadí: 15–19	10,1	9,1	8,2	7,7	6,7	5,9	5,1
20–24	29,6	35,4	34,1	34,2	32,4	28,8	25,5
25–29	57,6	64,4	65,6	65,3	69,2	60,8	54,2
30–34	42,2	46,2	45,5	45,3	49,3	42,8	38,2
35–39	10,6	14,1	14,7	15,1	16,6	15,0	13,7
40–44	1,4	2,1	2,3	2,3	2,6	2,8	2,7
45–49	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3
2. pořadí: 15–19	1,6	1,5	1,6	1,3	1,2	1,1	0,9
20–24	10,1	11,9	11,8	11,8	11,6	10,6	9,4
25–29	30,4	32,8	34,2	34,8	39,5	35,3	32,5
30–34	47,8	51,2	50,9	49,9	56,8	48,7	43,9
35–39	19,2	22,8	23,0	23,5	26,2	22,6	20,5
40–44	2,3	3,3	3,4	3,5	3,9	3,6	3,4
45–49	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3.+ pořadí: 15–19	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
20–24	3,3	3,9	3,8	3,7	3,6	3,3	2,8
25–29	7,6	8,2	8,2	8,8	8,9	8,9	8,0
30–34	14,4	15,1	15,0	15,1	16,5	14,7	13,3
35–39	13,4	14,7	14,8	14,8	15,8	13,9	11,6
40–44	3,7	4,3	4,2	4,3	4,4	4,3	3,6
45–49	0,2	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3

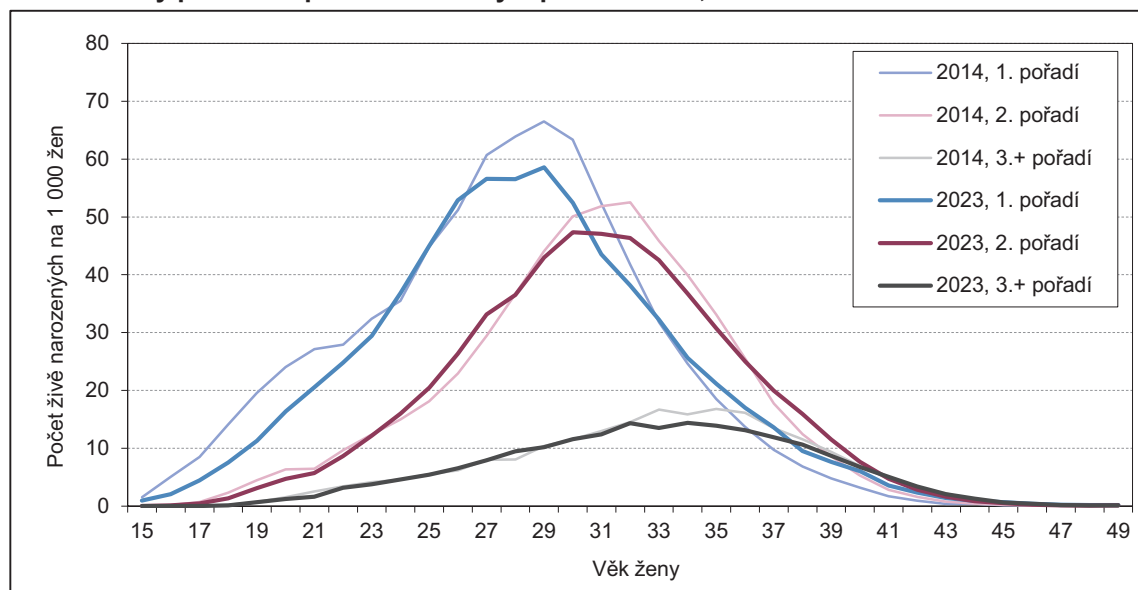
Pozn.: Barevně označeny nejvyšší míry plodnosti pro dané pořadí v daném roce.

V jednoletém věkovém detailu (obr. 4.7) byla v celé uplynulé dekádě míra plodnosti prvního pořadí maximální u žen ve věku 28 nebo 29 let (v roce 2023 šlo o 59 prvorozenných dětí na tisíc žen ve věku 29 let) s jedinou výjimkou roku 2020, kdy maximum připadlo již na ženy 27leté. Srovnání měr plodnosti podle věku mezi rokem 2014 a 2023 ukazuje snížení měr plodnosti u prvorodiček mladších 24 let a ve věku 27–32 let. Matky starší 32 let si i přes celkový pokles plodnosti v posledních dvou letech udržely v roce 2023 vyšší míry plodnosti než v roce 2014. Nejvyšší úroveň plodnosti druhého pořadí byla zaznamenávána ve věku 31 nebo 32 let kromě roku 2023, kdy se objevila již ve 30 letech (47 %), u třetího či vyššího pořadí pak ve věku 34 nebo 35 let (v roce 2023 14 ‰ u 34letých). Obdobně jako u prvního pořadí se i u druhého pořadí snížila mezi lety 2014 a 2023 plodnost matek mladších 24 let a pak ve věku 28–36 let. Nad úroveň plodnosti z roku 2014 se udržela plodnost druhorodiček ve věku 24–27 let a u 37letých a starších žen. U třetího pořadí pokles intenzity plodnosti zasáhl širší věkové spektrum matek než u nižších pořadí, ale se slabší intenzitou.

Průměrný věk žen při narození dítěte (tab. 4.8) mezi roky 2014 a 2023 absolutně i relativně nejvíce vzrostl u prvorodiček, a to o 0,8 roku z 28,1 na 28,9 let. Průměrný věk matek-druhorodiček se ve stejném období pozvolna zvyšoval z 31,1 na 31,4 let, zatímco průměrný věk matek při narození dítěte třetího a vyššího pořadí mezi roky 2014 a 2022 stagnoval na úrovni 33,3–33,4 let a v posledním roce poklesl na 33,2 let.

Obr. 4.7 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte, 2014 a 2023

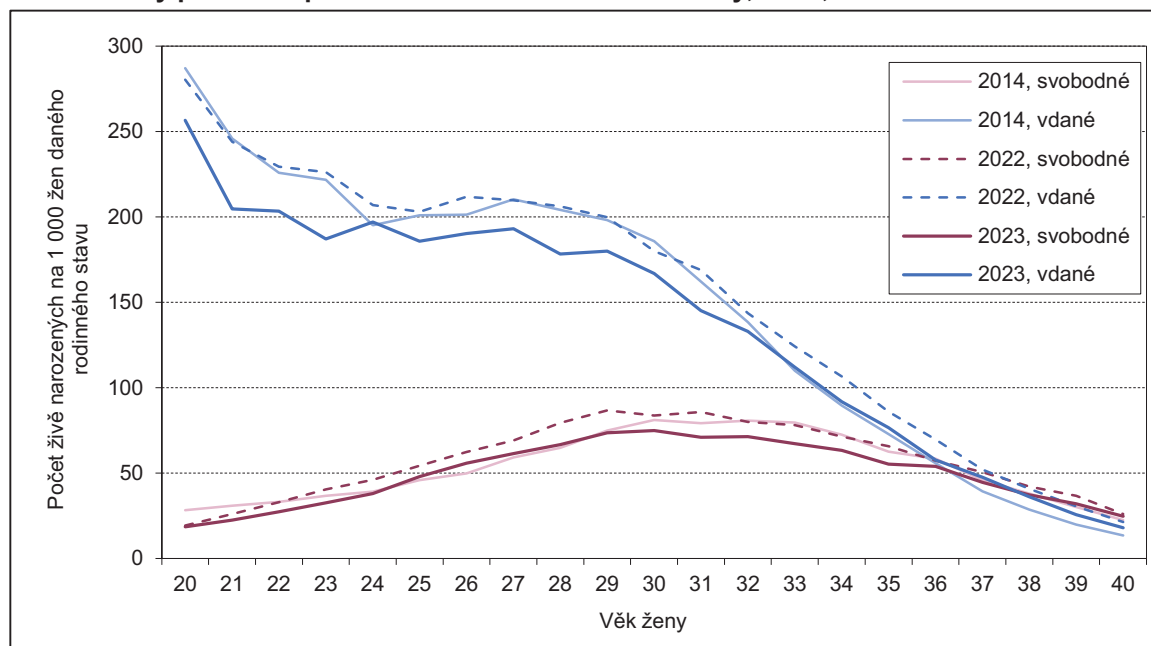
Plodnost žen podle rodinného stavu

Profil věkově specifických měr plodnosti se tradičně liší také podle rodinného stavu ženy²⁷. Specifické míry plodnosti svobodných žen nejprve od nejmladších věků postupně rostou, maximálních hodnot dosahují ve věcích 29–32 let (v roce 2023 75 dětí na tisíc žen ve věku 30 let) a teprve poté mají s věkem klesající tendenci. U vdaných žen je typická vyšší intenzita plodnosti u mladších žen – do cca 20 let věku, neboť vstup do manželství (pokud k němu dojde) bývá v nízkém věku často spjat s těhotenstvím ženy²⁸. Kolem věku 25–29 let se míry plodnosti vdaných žen stabilizují na podobné úrovni, poté mají míry s rostoucím věkem opět klesající tendenci. Po 33. roku života se plodnost žen vdaných a svobodných sblíží a po 35. roce věku je již rozdíl v jejich intenzitě malý (obr. 4.8).

Srovnání měr plodnosti podle věku vdaných a nevdaných žen mezi roky 2014 a 2023 ukazuje, že změny v intenzitě plodnosti podle věku se u jednotlivých skupin matek odlišují. Snížení měr plodnosti mezi roky 2014 a 2023 se projevilo u vdaných žen mladších 33 let (ve věku 20–23 let o 10–17% a ve věku 25–28 o 4–13%), kdežto v případě svobodných u žen mladších 25 let a ve věku 29–38 let (o 2–15%). V ostatních věkových skupinách zůstala plodnost zachována nad úrovní z roku 2014. Meziročně se míry plodnosti snížily v roce 2023 u matek mladších 40 let nezávisle na tom, zda se jednalo o svobodné nebo vdané matky, přičemž kromě matek v nejmladším věku a starších 34 let zasáhl meziroční pokles svobodné matky úhrnem silněji (o 11–17 %) než vdané matky (o 7–14 %).

²⁷ Věkově specifické míry plodnosti podle rodinného stavu ženy byly vypočítány jako poměr živě narozených dětí ženám daného věku a rodinného stavu a středního stavu žen daného věku a rodinného stavu, přičemž střední stav žen odpovídal průměru z počátečního a koncového stavu žen v referenčním roce. Vzhledem k minoritnímu zastoupení rozvedených a ovdovělých žen na reprodukci je hodnocena pouze plodnost vdaných a svobodných.

²⁸ V důsledku nízkých počtů narozených dětí a vdaných žen v tomto věku však míry plodnosti výrazně kolísají.

Obr. 4.8 Míry plodnosti podle věku a rodinného stavu ženy, 2014, 2022 a 2023

Předmanželské koncepce

Předmanželské koncepce neboli podíl narozených v 1. pořadí do 8 měsíců po sňatku z celkového počtu narozených v 1. pořadí v nynějším manželství se v posledních deseti letech pohyboval mezi 20,2 % a 25,3 % (tab. 4.9). V letech 2014 až 2017 se do 8 měsíců po sňatku rodila zhruba čtvrtina dětí narozených v nynějším manželství v 1. pořadí. Poté se jejich podíl snižoval až do roku 2020, kdy mohl reagovat na protiepidemická opatření, která omezila konání větších společenských akcí včetně svateb. V následujících dvou letech se podíl postupně vrátil na předcovidovou úroveň (nejprve na 22,0 % v roce 2021 a poté na 23,8 % v roce 2022). V roce 2023 se úroveň předmanželských koncepcí snížila na 21,8 % (tj. 5 949 dětí z 27 238 dětí narozených v prvním pořadí v nynějším manželství).

Podíl předmanželských koncepcí se liší podle věku ženy. U nejmladších žen je podíl vyšší – u žen mladších 20 let v roce 2023 tvořil tři čtvrtiny z dětí živě narozených v 1. pořadí do 8 měsíců po sňatku. Druhý nejvyšší podíl se dlouhodobě vyskytuje ve věkové skupině 20–24 let (37,4 % v roce 2023). V posledním desetiletí s výjimkou let 2015, 2016 a 2020 byla zaznamenána nejnižší hodnota ve věkové skupině 30–34letých žen (18,0 % v roce 2023).

Tab. 4.9 Předmanželské koncepce (%) podle věku matky, 2014 a 2018–2023

Věk	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-19	72,7	74,1	75,2	78,8	76,8	70,9	75,2
20-24	42,6	41,1	40,1	36,7	37,7	39,5	37,4
25-29	23,9	23,6	23,1	19,5	22,3	23,7	21,6
30-34	21,4	19,2	19,2	16,8	18,3	19,8	18,0
35-39	24,2	24,8	23,2	20,0	21,0	23,3	20,3
40-44	28,7	28,8	26,1	23,3	25,7	26,9	26,5
45+	29,0	24,6	24,3	16,3	25,3	23,6	20,0
Celkem	25,0	23,9	23,3	20,2	22,0	23,8	21,8

Nejvyšší dokončené vzdělání matky hraje také významnou roli v úrovni předmanželských koncepcí (tab. 4.10). Nejčastěji se děti prvního pořadí rodí do 8 měsíců po uzavření manželství ženám se základním vzděláním, a to téměř ve třetině vše

ch případů prvních dětí narozených vdaným ženám v nynějším manželství (30,9 % v roce 2023). S rostoucím vzděláním předmanželských koncepcí ubývá. V roce 2023 se vdaným ženám se středním vzděláním bez maturity narodilo do 8 měsíců po svatbě 27,7 % dětí prvního pořadí, ženám se středním vzděláním s maturitou téměř čtvrtina (23,8 %) a 18,4 % dětí prvního pořadí ženám s vysokoškolským vzděláním.

Tab. 4.10 Předmanželské koncepce (%) podle vzdělání matky, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ZŠ	32,1	33,2	32,9	28,1	31,6	32,6	30,9
SŠ bez maturity	29,3	31,4	28,6	25,7	26,9	30,2	27,7
SŠ s maturitou	27,1	26,0	25,9	21,6	24,0	26,7	23,8
VŠ	21,5	20,2	19,7	17,2	18,9	19,8	18,4

Meziporodní intervaly²⁹

Průměrná doba mezi prvním a druhým porodem živě narozeného dítěte se v průběhu posledních deseti let snížila ze 4,5 let v roce 2014 na 4,1 let v období 2019–2023. Nejčastější byl mezi 1. a 2. porodem dvouletý interval, jehož podíl vzrostl z 28,9 % v roce 2014 na 33,5 % v roce 2023, tedy na více než jednu třetinu (tab. 4.11). Jednalo se o nejvyšší dosažený podíl za posledních deset let. Druhým (také v celém desetiletí) nejčetnějším intervalem byl tříletý, v kterém se rodila v posledních třech letech přes jednu čtvrtinu dětí druhého pořadí. Na dalším místě tohoto třídění se jednalo o druhorozené děti narozené pouze s ročním odstupem od prvního, v roce 2023 jich bylo celkem 13,2 %. Podíl dětí narozených v dvouletém a tříletém intervalu mezi roky 2014 a 2023 posílil, u ostatních oslabil. Do uplynutí čtyř let (v délce 0–3 dokončené roky) od prvního živě narozeného dítěte se v roce 2023 narodilo přes dvě třetiny dětí druhého pořadí.

Tab. 4.11 Meziporodní intervaly, 2014 a 2018–2023

Meziporodní interval (dokončené roky)	Interval mezi 1. a 2. porodem (%)							Interval mezi 2. a 3. porodem (%)						
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,6	0,5	0,5	0,7	0,5	0,7	0,6
1	13,9	15,1	15,0	14,5	14,0	13,9	13,2	12,9	12,7	12,6	12,9	12,2	12,3	13,0
2	28,9	33,2	32,9	32,3	32,5	32,8	33,5	17,8	19,8	19,9	19,9	20,5	20,5	20,7
3	18,3	17,8	18,7	19,9	21,1	20,9	20,9	14,4	13,5	14,6	15,5	15,9	16,5	15,5
4	9,8	8,5	9,0	9,4	9,8	9,3	9,2	9,0	9,4	9,6	10,1	10,6	9,9	9,9
5	7,7	6,2	6,2	6,4	6,3	6,3	6,3	8,1	8,3	7,8	7,8	8,3	8,0	8,4
6	5,7	4,6	4,6	4,5	4,3	4,5	4,3	7,2	7,1	7,0	6,9	7,0	6,9	7,1
7	3,9	3,5	3,3	3,3	3,0	3,1	3,1	5,7	5,9	6,1	5,6	5,6	5,3	5,4
8	2,5	2,8	2,4	2,2	2,1	2,2	2,3	5,2	5,4	5,1	4,5	4,6	4,4	4,7
9	1,8	2,0	1,9	1,7	1,6	1,7	1,6	3,9	4,0	4,3	3,5	3,4	3,6	3,0
0–4	71,3	74,9	76,0	76,4	77,6	77,2	77,2	54,7	55,9	57,3	59,1	59,8	59,9	59,6
5–9	21,7	19,2	18,4	18,1	17,2	17,8	17,6	30,1	30,7	30,3	28,3	28,8	28,3	28,6
10–14	5,0	4,5	4,4	4,2	4,0	3,9	4,1	11,2	10,3	9,8	10,1	8,9	9,5	9,4
15–19	1,6	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0	3,4	2,6	2,1	2,1	2,2	2,0	2,0
20+	0,4	0,3	0,2	0,4	0,2	0,2	0,2	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
Průměrná délka (roky)	4,5	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	5,8	5,6	5,5	5,4	5,3	5,3	5,3

Pozn.: Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů

²⁹ Pro zjednodušení výpočtu počítáno pouze z jednočetných porodů.

Průměrný počet let uplynulých mezi druhým a třetím porodem se snížil z 5,8 let v roce 2014 na 5,3 let v roce 2023. Interval mezi druhým a třetím porodem není tolik koncentrovaný do prvních čtyř let od porodu (méně než polovina v roce 2023) oproti odstupu mezi prvním a druhým dítětem. Podstatný podíl zastává i 5–9letý porodní interval, ve kterém se v posledním desetiletí se narodilo 28,3–33,0 % třetirozených dětí. Mezi roky 2014 a 2023 poklesl podíl dětí narozených s 5letým a vyšším intervalem o necelých 5 p.b.. Obdobně jako v případě meziporodních intervalů mezi prvním a druhým porodem, tak i mezi druhým a třetím uběhly nejčastěji dva roky (tab. 4.11). Zastoupení tohoto intervalu vzrostlo ze 17,8 % v roce 2014 na 20,7 % o deset let později.

Narození rodičům s migračním původem

Podíl živě narozených dětí s jiným než českým státním občanstvím³⁰ na všech živě narozených vrostl mezi roky 2014 a 2023 z 3,2 % na 8,3 % (tab. 4.12), tj. o 5,1 p. b. Z toho jen za poslední dva roky byl zaznamenán růst o 3,8 p. b., který jde za dětmi s ukrajinským státním občanstvím, jejichž počet se zvýšil zejména v důsledku nárůstu rodiček přicházejících v migrační vlně z válkou zasažené Ukrajiny. Z celkového počtu živě narozených dětí s cizím státním občanstvím se v roce 2023 nejčastěji jednalo právě o děti s ukrajinským státním občanstvím, kterých bylo 4 308 a tvořily více než polovinu těchto dětí. Na druhém místě se s velkým odstupem umístily děti se slovenským státním občanstvím (931, tj. 12,3 %) a třetím nejčastějším cizím státním občanstvím narozených obyvatel Česka bylo občanství vietnamské (688, tzn. 9,1 %). Pořadí jednotlivých občanství se v posledních deseti letech proměňovalo. V letech 2014 a 2015 se po Češích narodilo nejvíce dětí s vietnamským občanstvím, v letech 2017–2019 se slovenským občanstvím³¹ a v letech 2016 a 2020–2022 s ukrajinským.

Tab. 4.12 Živě narození podle státního občanství*, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Živě narození s cizím státním občanstvím	3 482	4 425	4 717	4 940	5 075	6 526	7 573
- podíl na úhrnu (%)	3,2	3,9	4,2	4,5	4,5	6,4	8,3
z toho státní občanství: Ukrajina	846	981	1 103	1 238	1 382	3 145	4 308
Slovensko	530	1 082	1 121	1 137	1 118	993	931
Vietnam	996	868	897	856	762	693	688
Rusko	204	254	270	277	290	216	242
Mongolsko	146	139	196	228	236	229	223

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2023.

Živě narozených dětí s rodinnou vazbou do zahraničí je však mnohem více. Zhruba o třetinu vyšší je například zastoupení živě narozených, jejichž matka/otec má jiné než české státní občanství (tab. 4.13). V roce 2023 bylo narozených s matkou-občankou cizího státu 10 550, resp. s otcem-občanem cizího státu 10 054, a tyto děti představovaly 11,6 %, resp. 11,0 % úhrnného počtu živě narozených. Také v případě tohoto podílu byl jeho trend v uplynulém desetiletí jednoznačně rostoucí; před deseti lety v roce 2014 bylo zastoupení matek s cizím státním občanstvím u živě narozených 5,6 %, v případě otců 6,0 %. V období 2014–2021 byly nejpočetnějšími rodičkami Slovenky, od roku 2022 převládly Ukrajinky (v roce 2023 4 817 živě narozených, tj. 45,7 % z matek-cizinek). Třetí nejpočetnější skupinu matek s cizím státním občanstvím představovaly po celé minulé desetiletí Vietnamky.

Stejná občanství na prvních třech místech dominovala i u otců – na prvním místě v letech 2014–2021 šlo také o Slováky, od roku 2022 je vystřídali Ukrajinci (v roce 2023 3 766 živě narozených, tj. 37,5 % z otců-cizinců), kteří byli v letech 2014 a 2015 na třetím místě a v letech 2016–2021 na místě druhém. Třetí nejpočetnější skupinu otců-cizinců představovali od roku 2016 Vietnamci, kteří byli na počátku uplynulé

³⁰ Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení přímo nesleduje, je odvozováno od občanství rodičů. Cizí státní občanství ČSÚ udává pouze u dětí, u nichž ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR.

³¹ Výrazně vyšší počty narozených dětí slovenského státního občanství od roku 2017 jsou s velké částí důsledkem zavedení kontroly adresy pobytu s využitím administrativních datových zdrojů.

dekády (v letech 2014–2015) na druhém místě. Oproti pořadí u matek, kde se na čtvrtém místě umísťují Rusky, jde u otců od roku 2018 o muže s rumunským občanstvím. Státní občanství, která se v posledních deseti letech umístila na pátém pořadí, jsou jak u mužů, tak u žen poměrně proměnlivá vzhledem k nízkým počtům.

Tab. 4.13 Živě narození s cizím státním občanstvím matky/otce*, 2014, 2018 a 2023

	Matka s cizím státním občanstvím			Otec s cizím státním občanstvím ¹⁾		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Živě narození	6 152	7 263	10 550	6 579	7 719	10 054
- podíl na úhrnu (%)	5,6	6,4	11,6	6,0	6,8	11,0
z toho stát narození: Ukrajina	1 154	1 297	4 817	785	943	3 766
Slovensko	2 109	2 799	2 472	1 850	2 679	2 220
Vietnam	1 044	923	775	894	850	701
Rusko	341	433	423	191	236	202
Mongolsko	157	144	230	124	127	206
Rumunsko	108	193	168	144	279	298

* Výběr a řazení občanství podle četnosti matek v roce 2023.

Další možnou charakteristikou migračního původu dítěte je údaj o státu narození³² matky, resp. otce. Zastoupení živě narozených dětí matek, resp. otcům narozeným v cizině se mezi roky 2014 a 2023 zvýšilo z 6,3 % na 12,8 %, resp. z 6,8 % na 12,2 % (tab. 4.14), v absolutním pohledu jejich počet vzrostl z 6 975 na 11 709, resp. z 7 472 na 11 117. Největší skupinu matek narozených mimo Česko v roce 2023 tvořily ženy narozené na Ukrajině, kterých bylo 5 113 (43,7 %), následovaly ženy narozené na Slovensku (2 838; 24,2 %) a ženy narozené ve Vietnamu (870, 7,4 %). Pro otce platilo stejné pořadí států narození jako u žen. Na otce narozené na Ukrajině připadalo 36,2 % (4 024) dětí z dětí s otci narozenými mimo Česko, na muže narozené na Slovensku 23,2 % (2 576) a na otce narozené ve Vietnamu 7,0 % (782). Pořadí států narození na prvních třech místech matek a otců si neodpovídalo v minulém desetiletí pouze v letech 2014–2015 a 2022. U žen v letech 2014–2021 bylo pořadí zemí stabilní – první Slovensko, pak Ukrajina a Vietnam. U mužů v letech 2014–2015 bylo obrácené pořadí druhého a třetího místa oproti ženám a v roce 2021 ještě přetrvávalo pořadí první Slovensko, pak Ukrajina a Vietnam.

Tab. 4.14 Živě narození s cizím státem narození matky/otce*, 2014, 2018 a 2023

	Matka s cizím státem narození			Otec s cizím státem narození ¹⁾		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Živě narození	6 975	8 530	11 709	7 472	8 974	11 117
- podíl na úhrnu (%)	6,3	7,5	12,8	6,8	7,9	12,2
z toho stát narození: Ukrajina	1 245	1 541	5 113	831	1 132	4 024
Slovensko	2 624	3 367	2 838	2 433	3 339	2 576
Vietnam	1 065	1 003	870	917	908	782
Rusko	377	530	559	219	293	322
Mongolsko	158	154	245	123	127	212
Moldavsko	103	160	186	114	153	216

* Výběr a řazení států narození podle četnosti matek v roce 2023.

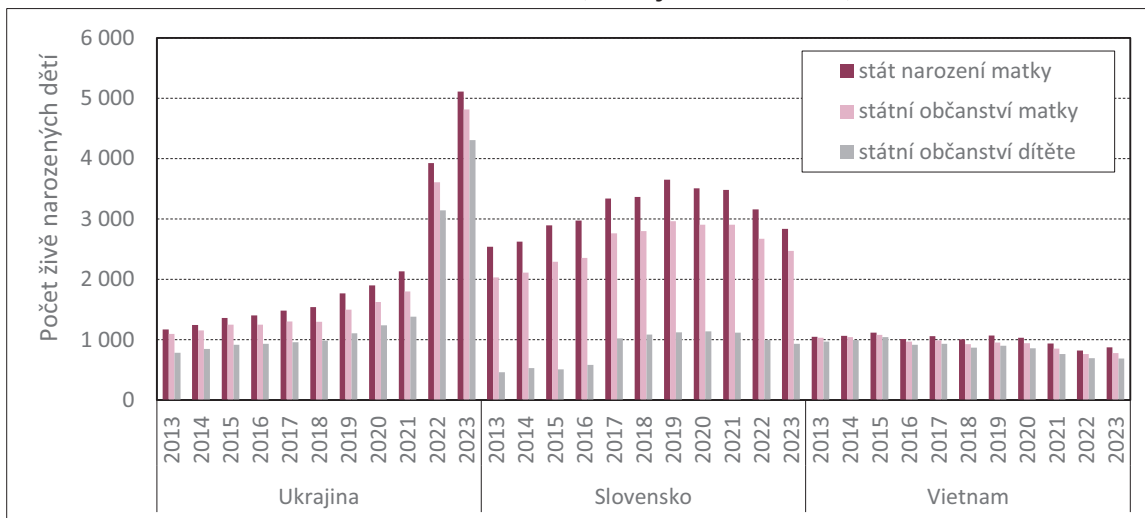
¹⁾ U dětí narozených mimo manželství nejsou údaje o otci povinné. V roce 2013 nebyly zjištěny u 8,8 tisíc dětí, v roce 2017 u 8,2 tisíc a v roce 2022 u 6,7 tisíc živě narozených.

Obrázek 4.9 ukazuje, že dětí s matkou s cizím státním občanstvím/se státem narození mimo Česko je více než dětí s odvozeným cizím státním občanstvím. Děti matek narozených na Slovensku tak měly výrazně

³² Tento přístup rozšiřuje pohled o ty cizince-rodíče, kteří pobývají na našem území již delší čas a získali české státní občanství, a o občany s českým státním občanstvím, kteří ho mají po celý svůj život, ale narodili se v cizině.

častěji české státní občanství od jednoho nebo obou rodičů než děti matek narozených na Ukrajině a Vietnamu.

Obr. 4.9 Živě narození s vazbou na Slovensko, Ukrajinu či Vietnam, 2014–2023

5 Úmrtnost

V roce 2023 zemřelo téměř 113 tisíc obyvatel Česka, což představovalo meziroční pokles o 6,2 % nesený zejména pokračujícím snižováním úmrtnosti na covid-19. Naděje dožití při narození meziročně vzrostla, u mužů na 76,9 let (nárůst o 0,7 roku) a u žen na 82,8 let (nárůst o 0,8 roku). Kojenecká úmrtnost byla v roce 2023 mírně nižší než o rok dříve, hodnoty 2,2 promile dosáhla ale již i v roce 2021. Nejčastější příčinou smrti zůstalo některé z onemocnění oběhové soustavy s 43,7 tisíci zemřelými, druhé místo patřilo i v roce 2023 novotvarům s 27,9 tisíci úmrtími (první dvě místa příčin smrti jsou dlouhodobě stabilní). Počet úmrtí na covid-19 se významně snížil a v seřazení podle kapitol MKN-10 zaujal až 12. pozici.

Rok 2023 byl druhým rokem v pořadí, kdy po pandemii covidu-19 počet zemřelých výrazněji poklesl. Počet 112 795 úmrtí odpovídá stavu z let 2018 a 2019 a představuje meziroční úbytek o 7 424 úmrtí (relativně o 6,2 %). Během poslední dekády, tedy mezi roky 2014 a 2023, došlo naopak k nárůstu počtu zemřelých (o 7 130, relativně o 6,7 %), což reflektuje dlouhodobější vývoj – počet úmrtí má v Česku s určitými meziročními výkyvy rostoucí trend již od roku 2007, hlavně vlivem změn věkového složení populace (v letech 2020 a 2021 k vyšším počtům zemřelým významně přispěl i covid-19)

Úmrtí mužů tvoří standardně větší část zemřelých, jejich běžný podíl se pohybuje v rozmezí 50–51 %, čemuž odpovídal i rok 2023 s 51,4 % úmrtí na straně mužů, tj. 58 030 zemřelých mužů a 54 765 žen. Přitom v druhé polovině minulého desetiletí byl podíl mužů na úmrtích lehce vyšší než v jeho první půli. I nárůst počtu úmrtí mezi krajními roky 2014 a 2023 evidujeme u mužů markantnější než u žen – o 8,0 % (4 290 úmrtí), u žen došlo ke zvýšení o 5,5 % (2 840 úmrtí). S tím v korespondenci pokles počtu zemřelých mezi roky 2022 a 2023 byl nižší u mužů než u žen – o 5,5 % versus 6,9 % (o 3 374 méně zemřelých mužů a o 4 050 žen). V průběhu poslední dekády se sedmdesátíky stávají silné ročníky narozených ze čtyřicátých let 20. století, přičemž míra úmrtnosti mužů je vyšší než míra úmrtnosti žen i v tomto seniorském věku.

Sezónnost úmrtnosti

Tab. 5.1 Zemřelí podle měsíce úmrtí, 2014–2023

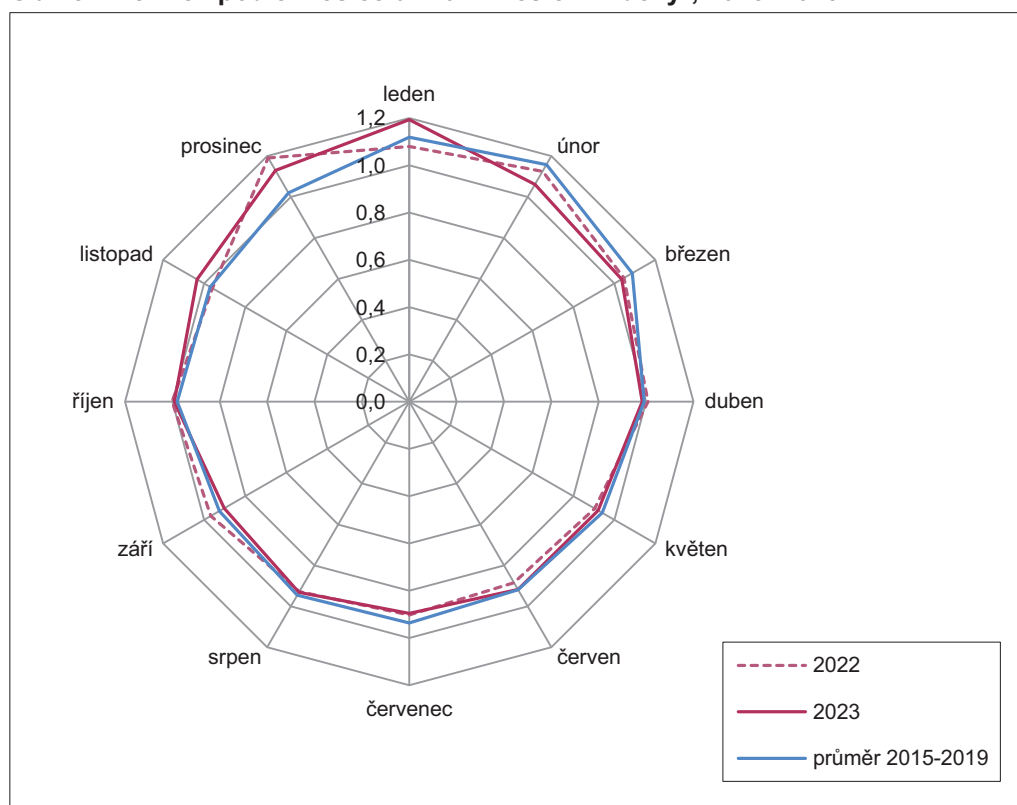
Měsíc úmrtí	2014	2017	2020	2022	2023	Průměr let 2015-2019	Rozdíl 2023 a průměr 2015-2019	Rozdíl 2023 a 2022
Zemřelí celkem	105 665	111 443	129 289	120 219	112 795	111 130	1 665	-7 424
Leden	9 127	12 359	10 226	11 034	11 440	10 571	869	406
Únor	8 276	10 009	9 802	10 388	9 185	9 945	-760	-1 203
Březen	9 332	9 649	10 219	10 695	9 925	10 272	-347	-770
Duben	8 654	8 751	9 279	9 963	9 122	9 059	63	-841
Květen	8 604	8 921	8 795	9 236	8 816	8 887	-71	-420
Červen	8 243	8 399	8 847	8 748	8 509	8 402	107	-239
Červenec	8 779	8 367	9 178	9 219	8 580	8 845	-265	-639
Srpen	8 443	8 655	9 379	9 477	8 929	8 924	5	-548
Září	8 579	8 583	9 459	9 564	8 362	8 457	-95	-1 202
Říjen	9 130	9 410	14 189	10 232	9 510	9 253	257	-722
Listopad	8 592	8 857	15 751	9 491	9 594	8 876	718	103
Prosinec	9 906	9 483	14 165	12 172	10 823	9 637	1 186	-1 349

Počty zemřelých v jednotlivých měsících roku jsou v Česku provázány s ročními obdobími, respektive častějším výskytem respiračních onemocnění v zimní sezóně, popřípadě v menší míře také s vlnami veder v letních měsících. Standardně tak k nejvyšším počtům úmrtí dochází v zimních měsících roku a březnu,

k nejnižším pak od května do září. I měsíční počty úmrtí v roce 2023, které se pohybovaly od 8 362 úmrtí v září po 11 440 úmrtí v lednu, si zachovaly toto typické rozložení, najdeme ale určité odchylky od průměru let 2015–2019³³. V lednu roku 2023, kdy doznívala chřipková epidemie z prosince 2022, zemřelo o 8,2 % (o 869 úmrtí) více osob než v průměrném lednu z let 2015–2019 (při celkovém ročním zvýšení počtu úmrtí o 1,5 %, tj. o 1 665), v únoru a březnu pak naopak méně (o 7,6 %, respektive o 3,4 %). Znatelně více osob v meziměsíčním porovnání s lety 2015–2019 zemřelo také koncem roku 2023 – v prosinci o 12,3 % (o 1 186 úmrtí), v listopadu o 8,1 %. V souvislosti s celkově nižším počtem úmrtí mezi lety 2022 a 2023 počet zemřelých meziměsíčně klesl v případě všech kalendářních měsíců s výjimkou ledna a listopadu, relativně nejvýrazněji v září, únoru a prosinci (o 12,6 % až 11,1 %).

Měsíční index (očistěný o nestejný počet dní v kalendářních měsících) porovnávající měsíční počet zemřelých konkrétního měsíce s průměrným měsícem daného roku, byl v roce 2023 stejně jako absolutní počty zemřelých nejvyšší v lednu (1,19) a prosinci (1,13). V těchto měsících a v listopadu přesahoval i index pro jmenované měsíce v průměru let 2015–2019. Nejnižší měsíční indexy zemřelých evidujeme v roce 2023 v červenci a září (0,90), které byly spolu s únorovým a březnovým indexem nižší než jim odpovídající měsíční indexy pro období let 2015–2019.

Obr. 5.1 Zemřelí podle měsíce úmrtí – měsíční indexy*, 2015–2023

* Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu zemřelých k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očistěný index (přepočten na stejný počet dnů v měsíci).

Věkové složení zemřelých

Okolo 80–85 % zemřelých v letech 2014–2023 představovali senioři ve věku 65 let a starší. Jejich zastoupení na úhrnu zemřelých mírně rostlo až do roku 2020 (na 84,5 %), poté o necelý procentní bod pokleslo a následně stagnovalo, přičemž v roce 2023 tvořily osoby 65leté a starší 84,1 % zemřelých, tj. 94 875 úmrtí. Úmrtí žen jsou do věkové skupiny 65 a více let kumulována ještě výrazněji než úmrtí mužů, v roce 2023 ze všech zemřelých žen jich bylo 89,7 % ve věku 65 a více let, mezi muži byli zastoupeni ze 78,8 %. Necelou polovinu všech úmrtí v poslední dekádě představovali starší senioři ve věku 80 a více let,

³³ Roky 2020 a 2021 jsou pro porovnání opomínuty z důvodu jejich atypičnosti dané probíhajícími epidemiemi onemocnění covid-19.

když se jejich podíl držel kolem 45 %, jen v roce 2021 klesl na 42,7 % a v roce 2023 dosáhl 45,3 % (absolutně 51 101 úmrtí). Podíl úmrtí osob o desítku let starších, tedy ve věku 90 a více let, v letech 2014–2023 většinou mírně rostl (s výjimkou let 2021 a 2023) z 11,4 % na 14,6 %, resp. 14,8 % v roce 2022 (16 512 úmrtí v roce 2023). Obě tyto skupiny starších seniorů jsou z hlediska četnosti úmrtí větší u žen než u mužů; v roce 2023 byli 80 a víceletí zastoupeni mezi zemřelými ženami z 57,0 %, kdežto mezi zemřelými muži jen z 34,3 %, ve věku 90 let a více šlo o podíly 21,4 % na straně žen a pouze 8,2 % na straně mužů. Nárůst počtu úmrtí mezi krajními roky dekády mají na svědomí pouze seniorské věkové skupiny, relativně nejvýrazněji právě 90letí a starší, v případě úmrtí v mladších věkových skupinách nastal naopak pokles počtů.

Úmrtí ve věku 15–64 let tvořila v letech 2014–2023 celkem 15,2 % až 19,6 % všech zemřelých, přičemž nejvyššího podílu bylo dosaženo na počátku období, v dalších letech jejich zastoupení pravidelně klesalo k minimu v roce 2020, následoval nepatrný nárůst a stagnace. V roce 2023 tak v produktivním věku zemřelo 15,6 % obyvatel, tj. 17 560 osob. Mezi muži jsou úmrtí 15–64letých zastoupena významně častěji než mezi ženami, v roce 2023 představovala 20,9 % úmrtí mužů a 10,0 % úmrtí žen. Dětská úmrtí, respektive zemřelí do 14 let, se v Česku vyskytují minimálně, představují méně než 0,5 % zemřelých. Ač v absolutních počtech dochází k více úmrtím na straně chlapců než dívek, v minulém desetiletí zemřelo v jednotlivých letech o 21 až 93 více chlapců, v relativním zastoupení na celku úmrtí podle pohlaví nejsou markantní rozdíly.

Tab. 5.2 Zemřelí, 2014–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zemřelí celkem	105 665	112 920	112 362	129 289	139 891	120 219	112 795
v tom ve věku: 0 -14	421	454	463	397	406	397	360
15-64	20 746	19 280	18 793	19 648	22 493	18 567	17 560
65+	84 498	93 186	93 106	109 244	116 992	101 255	94 875
Zemřelí muži	53 740	57 273	57 339	66 599	73 522	61 404	58 030
v tom ve věku: 0 -14	241	246	262	236	239	209	194
15-64	14 232	13 169	12 750	13 428	15 426	12 656	12 109
65+	39 267	43 858	44 327	52 935	57 857	48 539	45 727
z toho 80+	17 444	18 714	19 001	23 034	23 422	20 855	19 902
z toho 90+	3 313	4 122	4 402	5 328	5 431	5 063	4 773
Zemřelé ženy	51 925	55 647	55 023	62 690	66 369	58 815	54 765
v tom ve věku: 0 -14	180	208	201	161	167	188	166
15-64	6 514	6 111	6 043	6 220	7 067	5 911	5 451
65+	45 231	49 328	48 779	56 309	59 135	52 716	49 148
z toho 80+	30 053	32 142	31 463	36 642	36 354	33 762	31 199
z toho 90+	8 751	11 191	11 286	13 365	12 919	12 673	11 739

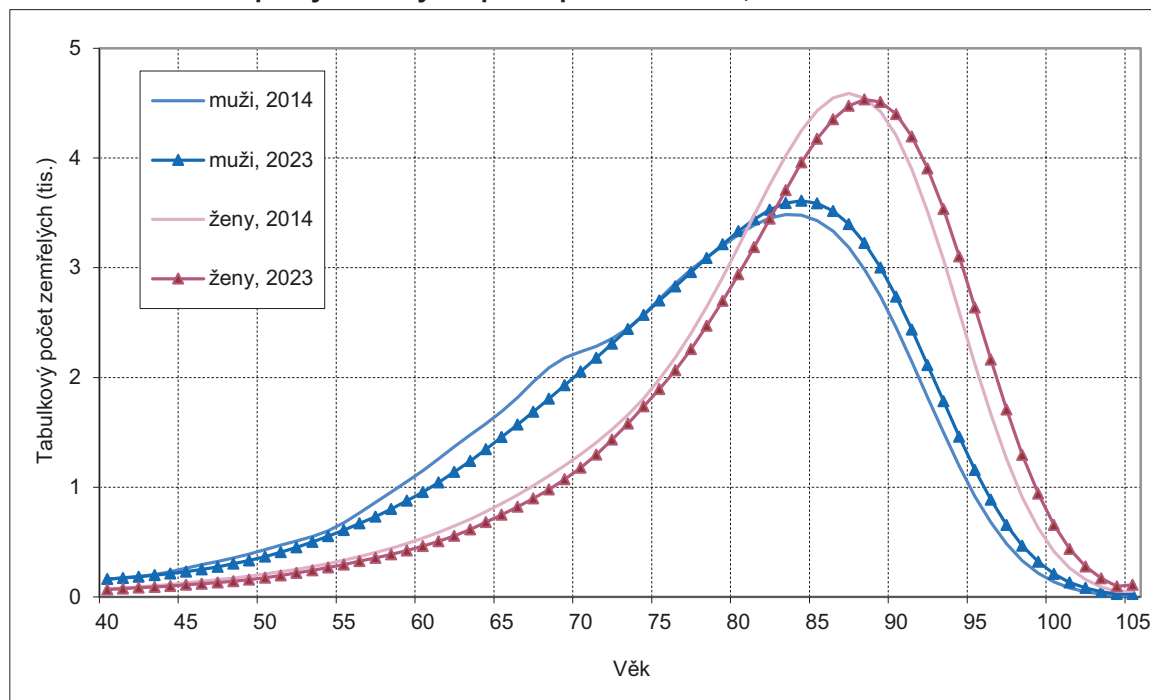
Vliv věkové struktury populace, zejména posun početně slabších/silnějších generací do vyššího věku, který vedle úrovně úmrtnosti také ovlivňuje věkovou strukturu zemřelých (hlavně její vývoj v čase) eliminují například ukazatele úmrtnostních tabulek. Tabulkové počty zemřelých uvádí, kolik by v jednotlivých věcích při zachování pravděpodobností úmrtí daného roku zemřelo osob, pokud by počáteční velikost generace byla vždy stejná.

Mezi lety 2014 a 2023 nastal u obou pohlaví posun těžiště úmrtnosti do vyššího věku, což charakterizuje méně tabulkových počtů úmrtí v nižším věku (hodnoceno od věku kolem 40 let, neboť počty úmrtí v nižších věcích jsou díky velmi nízké úmrtnosti v nich rozkolísané) a vyšší počet úmrtí ve vyšším věku na konci desetiletí. K pravidelně vyšším počtům úmrtí v roce 2023 než v roce 2014 docházelo u mužů od věku 79 let, u žen od věku 89 let. O rok se u obou pohlaví posunul také modální věk (věk nejvyššího počtu úmrtí), na 84

let u mužů a 88 let u žen³⁴. Stejná Trend posunu tabulkových počtů zemřelých do vyššího věku je zřejmá i mezi lety 2019 a 2023 (i 2022 a 2023), z čehož (a z pozitivního vývoje úrovně úmrtnosti – viz dále) vyplývá, že vývoj úmrtnosti v posledních dvou letech již vyrovnal a překonal negativní vlivy epidemie covidu-19.

Z hlediska odlišností mezi muži a ženami platí, že počty tabulkových úmrtí žen jsou, a to dlouhodobě, kumulována nejen do vyššího věku, ale také užšího věkového intervalu, zatímco u mužů je interval nejvyššího počtu úmrtí širší a s nižším vrcholem (obr. 5.2).

Obr. 5.2 Tabulkové počty zemřelých* podle pohlaví a věku, 2014 a 2023

* Ukazatel úmrtnostních tabulek udávající počet zemřelých podle věku při standardizované věkové struktuře.

Míry úmrtnosti podle věku

Rok 2023 přinesl meziroční pokles měr úmrtnosti prakticky napříč celým věkovým spektrem. Z pohledu pětiletých věkových skupin³⁵ došlo k jejich snížení pravidelně ve skupinách od 45–49 let u mužů a od 35–39 let u žen, přičemž věkové kategorie dětského a mladšího dospělého věku s velmi nízkou (a tudíž v čase kolísavou) úmrtností lze v tomto porovnání pominout. Snížení úmrtnosti v téměř celém rozsahu věkové struktury je patrné i z porovnání měr úmrtnosti z let 2014 a 2023 – z relevantně vysokých měr úmrtnosti pouze míra úmrtnosti žen 90letých a starších byla v roce 2014 nižší (nepatrně) než v roce 2023. Nejvýraznější snížení měr úmrtnosti mezi krajními roky desetiletí nastalo v absolutním vyjádření u mužů i žen ve věkové skupině 85–89 let (o 11 úmrtí na tisíc osob stejného věku u mužů a o 19 u žen) a věkové skupině 80–84 let. Meziroční snížení měr úmrtnosti je nejpatrnější v o pětiletku vyšší věkové skupině 90 let a více – u mužů o 25 úmrtí na tisíc osob stejného věku, u žen o 24; věkové skupiny osmdesátníků se drží na dalších pozicích.

³⁴ Pro srovnání, pokud vezmeme reálnou populaci Česka a reálné počty zemřelých ovlivněné početností jednotlivých generací, byl v roce 2023 modální věk při úmrtí mužů o 8 let nižší, tj. 76 let, žen o 2 roky vyšší, tj. rovných 90 let.

³⁵ Míry úmrtnosti pro věkové skupiny jsou definované jako počet zemřelých v dané věkové skupině na 1 000 obyvatel stejného věku.

Tab. 5.3 Míry úmrtnosti podle pětiletých věkových skupin a pohlaví (na 1 000 obyvatel), 2014–2023

Věková skupina	Muži							Ženy						
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	2,8	2,7	2,9	2,7	2,6	2,3	2,3	2,1	2,4	2,2	1,8	1,8	2,0	1,9
1–4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
5–9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
10–14	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
15–19	0,5	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
20–24	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3
25–29	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
30–34	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,0	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
35–39	1,2	1,3	1,2	1,3	1,5	1,4	1,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5
40–44	2,0	1,9	1,8	1,9	2,1	1,9	2,0	0,9	0,8	0,9	0,9	1,1	0,9	0,9
45–49	3,4	3,0	3,0	3,0	3,6	3,1	2,9	1,7	1,5	1,5	1,6	1,8	1,5	1,4
50–54	5,5	5,6	5,3	5,5	6,5	5,1	4,8	2,6	2,4	2,3	2,6	2,9	2,5	2,2
55–59	9,6	8,6	8,3	9,0	10,7	8,4	8,2	4,3	4,0	4,0	4,3	4,9	4,0	3,8
60–64	16,1	15,1	14,9	16,0	18,9	14,2	13,0	7,0	7,2	7,0	7,0	8,4	6,7	5,9
65–69	25,1	24,0	23,2	25,6	29,3	23,1	21,4	11,4	11,2	10,7	11,5	13,7	10,5	10,2
70–74	35,9	36,7	35,5	40,7	46,5	36,7	33,2	18,6	18,9	18,0	20,0	23,2	18,3	17,2
75–79	56,6	54,5	53,6	64,3	72,5	56,7	52,0	33,4	31,6	31,7	35,5	39,0	32,8	29,8
80–84	93,2	90,6	88,1	106,3	108,6	91,1	84,4	65,0	61,7	59,3	69,1	69,8	61,5	54,9
85–89	159,0	154,8	154,4	182,9	184,9	164,5	148,0	126,0	124,5	119,1	135,0	135,5	120,9	107,5
90+	278,4	269,9	271,2	313,9	328,3	301,8	276,6	237,3	248,8	242,5	281,3	271,6	263,9	239,8
Celkem*	10,4	11,0	10,9	12,6	14,2	11,6	10,9	9,7	10,3	10,2	11,6	12,5	10,7	9,9

* Tzv. hrubá míra úmrtnosti uvedená v řádku „celkem“ je definovaná jako podíl zemřelých ke střednímu stavu obyvatelstva daného roku (v promile) a z nemalé části je ovlivněna věkovou strukturou žijící populace, takže při pokračujícím populačním stárnutí nemá pro porovnání vývoje úmrtnosti v delším časovém horizontu (i místně) dobrou vypovídací schopnost.

Kojenecká úmrtnost

Počet kojeneckých úmrtí, tj. úmrtí dětí do jednoho roku věku, ke kterým došlo v roce 2023, je historickým minimem Česka. Je samozřejmě spoluvytvářen i značným snížením počtu živě narozených dětí, přesto 200 loni zaznamenaných kojeneckých úmrtí znamenalo i snížení kojenecké úmrtnosti na hodnotu 2,2 ‰. Meziročně tak počet úmrtí kojenců klesl o 30 a kojenecká úmrtnost o 0,1 promilového bodu. Při porovnání let 2014 a 2023 bylo úmrtí dětí do jednoho roku věku o 63 méně a kojenecká úmrtnost se snížila o 0,2 promilového bodu. Zatímco počet kojeneckých úmrtí klesl rokem 2023 již posedmé v řadě, kojenecká úmrtnost v poslední dekádě spíše oscilovala kolem hodnoty 2,4 ‰ (hodnoty 2,2 ‰ dosáhla i v roce 2021).

Tab. 5.4 Zemřelí kojenci a kojenecká úmrtnost, 2014–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zemřelí kojenci do 1 roku věku	263	292	288	249	246	230	200
v tom ve věku: 0 dnů	45	58	48	63	54	36	48
0–6 dokončených dnů	115	123	109	134	109	87	84
7–27 dokončených dnů	57	64	66	38	43	38	41
0–27 dokončených dnů	172	187	175	172	152	125	125
28–364 dokončených dnů	91	105	113	77	94	105	75
Kojenecká úmrtnost* celkem	2,4	2,6	2,6	2,3	2,2	2,3	2,2
v tom ve věku: 0 dnů	0,4	0,5	0,4	0,6	0,5	0,4	0,5
0–6 dokončených dnů	1,0	1,1	1,0	1,2	1,0	0,9	0,9
7–27 dokončených dnů	0,5	0,6	0,6	0,3	0,4	0,4	0,4
0–27 dokončených dnů (novorozenecká úmrtnost)	1,6	1,6	1,6	1,6	1,4	1,2	1,4
28–364 dokončených dnů (ponovorozenecká úmrt.)	0,8	0,9	1,0	0,7	0,8	1,0	0,8

* Počet zemřelých v daném věku na 1 000 živě narozených dětí.

Mezi lety 2022 a 2023 bylo méně jen ponovorozeneckých úmrtí (děti starší čtyř týdnů), novorozeneckých úmrtí (do 28 dnů věku dítěte) byl stejný počet. Obdobně klesla jen ponovorozenecká úmrtnost (z 1,0 ‰ na

0,8 ‰) a novorozenecká úmrtnost naopak vzrostla (z 1,2 ‰ na 1,4 ‰). Mezi krajními roky desetiletí, 2014 a 2023, se snížil počet novorozeneckých i ponovorozeneckých úmrtí (o 47 a 16), kojenecká úmrtnost klesla jen ve své složce novorozenecké (z 1,6 ‰ na 1,4 ‰).

Naděje dožití (střední délka života)

Střední délka života, nebo-li počet let, kterých mají osoby narozené v roce 2023 naději se dožít při zachování měř úmrtnosti tohoto roku, se v roce 2023 pro muže i ženy poměrně výrazně zvýšila. Meziroční nárůst byl u mužů o 0,7 roku na 76,9 let, u žen o 0,8 roku na 82,8 let, což jsou hodnoty vyšší než v roce 2019 (76,3 a 82,1 let) a příznivý vývoj úmrtnostních podmínek posledních dvou let tak nejen vyrovnal negativní dopad epidemie covidu-19 v letech 2020 a 2021, ale i navázal na pozitivní vývoj před covidovou pandemií. Mezi krajními roky desetiletí tak došlo k nárůstu střední délky života o 1,2 roku u mužů (z 75,7 na 76,9 let), respektive o 1,1 roku u žen (z 81,7 na 82,8 let).

Tab. 5.5 Naděje dožití ve vybraných věcích podle pohlaví, 2014–2023

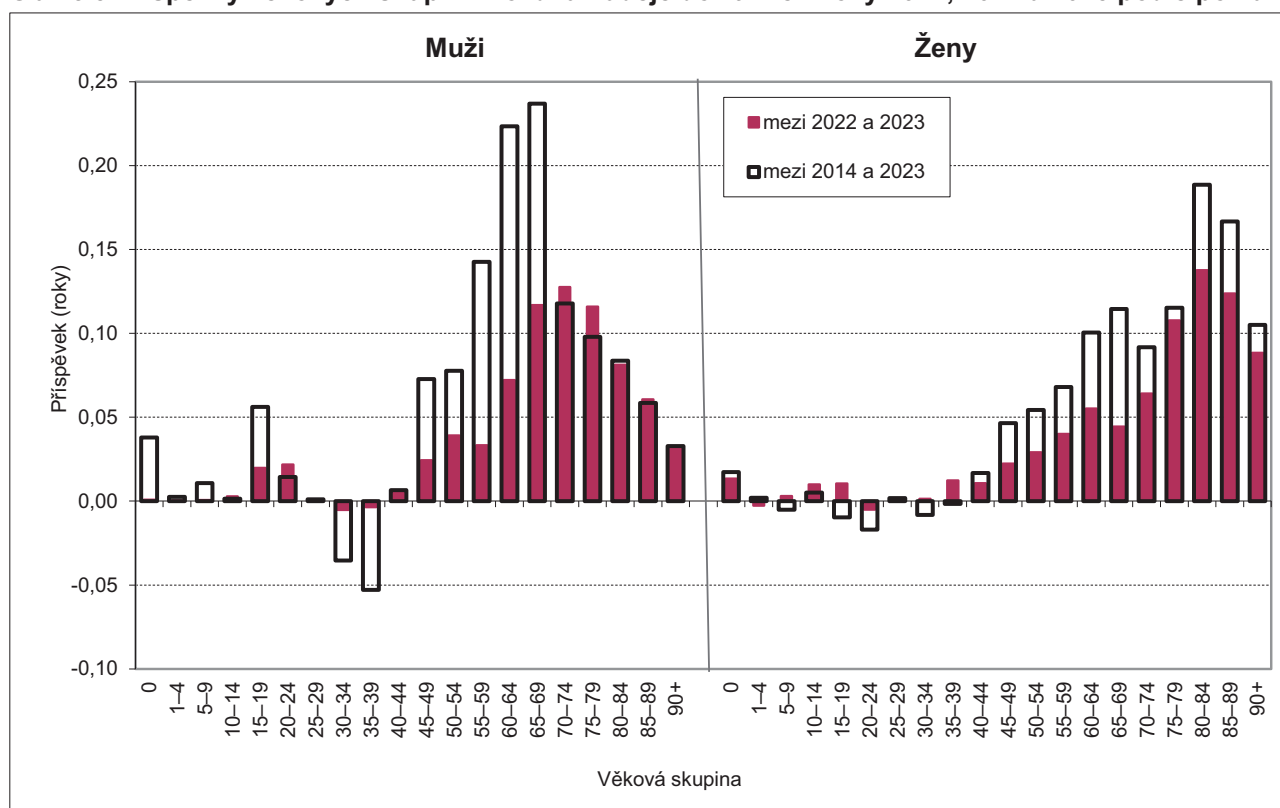
Věk	Muži							Ženy						
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	75,7	76,1	76,3	75,3	74,1	76,1	76,9	81,7	81,9	82,1	81,4	80,5	82,0	82,8
20	56,2	56,5	56,8	55,7	54,5	56,5	57,3	62,1	62,2	62,5	61,7	60,8	62,4	63,1
30	46,5	46,9	47,2	46,0	44,8	46,9	47,6	52,2	52,4	52,6	51,8	51,0	52,5	53,3
40	37,0	37,4	37,6	36,5	35,3	37,4	38,1	42,4	42,6	42,8	42,0	41,2	42,7	43,5
50	27,8	28,2	28,4	27,3	26,2	28,2	28,9	32,9	33,0	33,3	32,5	31,8	33,2	33,9
60	19,5	19,8	20,0	18,9	18,0	19,8	20,5	23,8	23,9	24,2	23,4	22,8	24,1	24,8
65	15,9	16,1	16,3	15,2	14,5	16,1	16,7	19,6	19,7	19,9	19,2	18,6	19,8	20,4
70	12,7	12,9	13,0	12,0	11,4	12,7	13,3	15,6	15,7	15,9	15,1	14,8	15,8	16,3
80	7,2	7,4	7,4	6,6	6,5	7,2	7,5	8,5	8,6	8,8	8,2	8,2	8,7	9,2

K meziročnímu nárůstu naděje dožití při narození žen v roce 2023 i mezi roky 2014 a 2023 přispěly nejvýrazněji věkové skupiny osmdesátnic, konkrétně vývoj úmrtnosti ve věkových skupinách 80–84 let a 85–89 let, a to mezi roky 2022 a 2023 o 0,26 roku z celkových 0,8 roku (tj. 34 % z celkového meziročního zvýšení), mezi roky 2014 a 2023 o 0,36 roku z celkových 1,1 roku (tj. 34 %). V případě mužů je situace různorodější. Meziročně zaznamenáváme nejvyšší příspěvek ke zvýšení naděje dožití u věkových skupin kolem 70 let – snížení úmrtnosti ve věku od 65 let do 79 let přispělo nárůstem o 0,36 roku z celkového zvýšení o 0,7 roku (tj. 48 %) mezi roky 2022 a 2023, když maximální příspěvek připadl na věkovou skupinu 70–74letých (nárůst o 0,13 roku). Oproti tomu mezi krajními roky dekády se na zvýšení střední délky života mužů nejvíce podílel pokles úmrtnosti šedesátníků. Vývoj úmrtnosti ve věkových skupinách 65–69 let a 60–64 let přinesl mezi roky 2014 a 2023 zvýšení o 0,46 roku z celkových 1,2 roků (tj. 39 % z celkového zvýšení mezi okraji desetiletí).

Rozdíl ve střední délce života mužů a žen odpovídal v roce 2023 hodnotě z roku 2022, činil 5,9 roku a nevymyká se ani ostatním roků desetiletí, kdy se pohyboval mezi 5,8–6,0 roky (s výjimkou většího rozdílu v letech 2020 a 2021). K určitému posunu ale dochází ve výši příspěvku jednotlivých věkových skupin k diferencii naděje dožití mezi muži a ženami. Zatímco v roce 2014 ji z více než dvou pětín tvořila rozdílná úmrtnost mužů a žen ve věkových skupinách v rozmezí 60 až 74 let (vůbec nejvyšší příspěvek u 65–69letých 0,91 roku z celkových 6,0 roku), v roce 2023 to byla, v obdobné váze (téměř 2/5 rozdílu naděje dožití při narození), rozdílná úmrtnost v rozmezí 65 až 79 let (vůbec nejvíc přispěli 70–74letí ve výši 0,80 roku z celkových 5,9 roku). Přitom všechny věkové skupiny od 70 let a výše se v roce 2023 podílely na diferencii naděje dožití podle pohlaví výrazněji než v roce 2014 a od věkové skupiny 75–79 let byla vyšší i absolutní hodnota příspěvku.

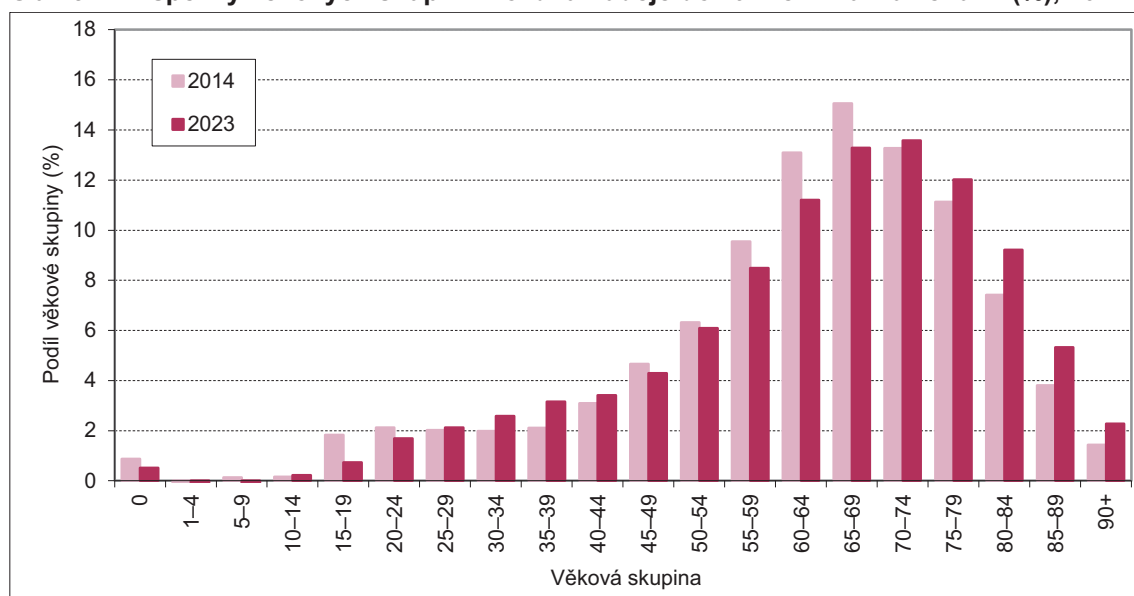

Obr. 5.3 Příspěvky věkových skupin k rozdílu naděje dožití mezi roky 2014, 2022 a 2023 podle pohlaví

Pozn.: Záporný příspěvek k celkovému růstu naděje dožití při narození u některých věkových skupin mladých dospělých (muži i ženy) i dětí (ženy) koresponduje se zvýšením měr úmrtnosti v těchto věkových skupinách a časových intervalech v reálné populaci (zde tabulková populace, očištěná od vlivu změn věkového složení), jde ale spíše o náhodné výkyvy podpořené nízkou úrovní úmrtnosti v daných věkových skupinách.

Obr. 5.4 Příspěvky věkových skupin k rozdílu naděje dožití mezi muži a ženami (%), 2014 a 2023

Zemřelí podle základní příčiny smrti

Statistika zemřelých podle příčin smrti není v čase plně srovnatelná, a to z důvodu průběžných (větších či menších) aktualizací Mezinárodní klasifikace nemocí (v ČR je od roku 1994 v platnosti její desátá revize,

dále MKN-10). Zásadními mezníky byly v posledních deseti letech roky 2018 a 2021³⁶. Krom toho byla v jarních měsících roku 2020 MKN-10 operativně aktualizována o onemocnění covid-19.

Tab. 5.6 Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin smrti, 2014–2023³⁷

Základní příčina smrti (kód dle MKN-10)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem	105 665	112 920	112 362	129 289	139 891	120 219	112 795
Novotvary (C00-D48)	27 603	28 266	28 869	28 716	27 717	28 170	27 921
ZN tlustého střeva, konečníku a řiti (C18-C21)	3 540	3 481	3 532	3 435	3 351	3 402	3 327
ZN slinivky břišní (C25)	1 998	2 159	2 266	2 327	2 343	2 312	2 428
ZN průdušnice, průdušky a plic (C33-C34)	5 259	5 275	5 334	5 304	4 898	4 973	4 917
ZN prostaty (C61)	3 090	2 993	3 183	3 234	3 213	3 182	3 204
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	4 090	5 137	5 160	5 897	6 091	5 756	5 696
Diabetes mellitus (E10-E14)	3 500	4 280	4 268	4 993	5 092	4 839	4 851
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	1 210	1 674	1 822	2 023	1 996	1 908	1 844
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	1 035	1 486	1 594	1 749	1 684	1 608	1 562
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	2 664	3 636	3 719	4 184	3 986	4 246	4 054
Alzheimerova nemoc (G30)	1 369	2 098	2 182	2 601	2 294	2 561	2 398
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	48 627	48 792	47 393	51 299	47 873	46 286	43 745
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	26 039	23 291	22 336	23 353	21 866	19 829	18 092
Akutní infarkt myokardu (I21-I22*)	5 476	3 989	3 793	3 642	3 392	2 969	2 696
Selhání srdce (I50)	3 045	5 499	5 477	6 728	6 543	7 290	7 151
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	9 410	7 985	7 419	7 552	7 112	6 884	6 506
Ateroskleróza (I70)	1 586	1 601	1 535	1 611	1 442	1 429	1 281
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	6 210	8 315	8 192	8 290	7 735	8 504	8 619
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	2 258	3 400	3 451	3 796	3 552	3 772	3 719
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	4 474	4 926	5 023	5 087	5 362	5 429	5 269
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	5 714	5 845	5 685	5 633	5 300	5 448	5 334
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	790	736	720	666	598	604	600
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	1 489	1 352	1 191	1 224	1 221	1 302	1 253
Covid-19 (U07, U10)	-	-	-	10 539	25 455	6 035	1 699
Ostatní	5 073	6 329	6 499	7 621	8 376	8 437	8 614

Pozn.: K větším aktualizacím MKN-10 došlo v letech 2018 a 2021.

ZN = zhoubný novotvar

* Kód I22 Pokračující infarkt myokardu od roku 2018 nepoužíván pro základní příčinu smrti, místo něho určena akutní forma I21.

Pohledem kapitol MKN-10 zemřelo v roce 2023 v Česku nejvíce osob na nemoci oběhové soustavy – 43,7 tisíce, tj. 38,8 % všech úmrtí, když nejčtenější z nich byly ischemické nemoci srdeční s 18,1 tisíci úmrtími (16,0 % úhrnu), na selhání srdce zemřelo 7,2 tisíce osob a na cévní nemoci mozku 6,5 tisíce. Druhou nejčastější skupinou příčin byly novotvary s 27,9 tisíci úmrtími (24,8 % celku), přičemž nejčtenější mezi nimi, zhoubný novotvar průdušnice, průdušky a plic, způsobil 4,9 tisíce úmrtí (4,4 %), dalšími byly zhoubný novotvar tlustého střeva, konečníku a řiti či zhoubný novotvar prostaty a ženského prsu. Na třetí příčce figurovala se značným odstupem kapitola nemoci dýchací soustavy – 8,6 tisíce zemřelých (7,6 %). S výjimkou covidových let 2020 a 2021 je uvedené pořadí prvních třech skupin příčin smrti typické a platné po celé desetiletí 2014–2023 i starší období. Na místo čtvrté v počtu úmrtí se v roce 2023 poprvé dostala kapitola nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek s 5,7 tisíce zemřelými (5,0 % úhrnu), která v jiných letech minulé dekády figurovala nejčastěji na páté, případně šesté pozici. Naprostou většina úmrtí v této skupině (85 % v roce 2023) představují zemřelí na diabetes mellitus. Další dvě skupiny příčin smrti způsobily velmi

³⁶ Podrobněji v publikacích *Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2018* (Kód publikace: 130069-19, *Vývoj obyvatelstva České republiky - 2018* | Produkty (gov.cz)) a *Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2021* (Kód publikace: 130069-22, *Vývoj obyvatelstva České republiky - 2021* | Produkty (gov.cz)).

³⁷ Podrobnější informace o příčinách smrti v publikaci *Zemřelí podle zkráceného seznamu příčin smrti v ČR, krajích a okresech 2014–2023* (Kód publikace: 130206-24, *Zemřelí podle zkráceného seznamu příčin smrti v ČR, krajích a okresech - 2014–2023* | Produkty (gov.cz)) a v datové sadě *Zemřelí podle příčin smrti a pohlaví v ČR, krajích a okresech 2006–2023* (Kód: 130143-24, *Zemřelí podle příčin smrti a pohlaví v ČR, krajích a okresech - 2006–2023* | Produkty (gov.cz))

podobný počet úmrtí – na páté v pořadí vnější příčiny i šesté nemoci trávicí soustavy zemřelo 5,3 tisíce osob (4,7 %); sedmé byly s 4,1 tisíci (3,6 %) nemoci nervové soustavy z více než poloviny reprezentované Alzheimerovou nemocí.

Tab. 5.6 Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin smrti, 2014–2023 (pokračování)

Základní příčina smrti (kód dle MKN-10)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Muži celkem	53 740	57 273	57 339	66 599	73 522	61 404	58 030
Novotvary (C00-D48)	15 252	15 551	15 936	15 901	15 093	15 339	15 150
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	2 041	2 049	2 138	2 013	1 975	2 004	1 931
ZN slinivky břišní (C25)	1 012	1 070	1 124	1 181	1 183	1 153	1 177
ZN průdušnice, průdušky a plíce (C33-C34)	3 588	3 404	3 481	3 421	3 080	3 102	3 007
ZN prostaty (C61)	1 509	1 372	1 443	1 524	1 427	1 488	1 519
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	1 830	2 307	2 386	2 679	2 932	2 690	2 674
Diabetes mellitus (E10-E14)	1 598	1 948	2 001	2 318	2 522	2 286	2 312
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	512	685	740	816	775	765	753
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	387	550	573	623	549	552	552
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	1 213	1 535	1 626	1 759	1 701	1 733	1 746
Alzheimerova nemoc (G30)	496	689	791	892	734	803	792
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	22 489	22 925	22 328	24 289	22 977	21 763	21 101
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	12 603	11 690	11 197	11 845	11 308	10 064	9 484
Akutní infarkt myokardu (I21-I22*)	3 165	2 353	2 259	2 270	2 143	1 793	1 745
Selhání srdce (I50)	1 456	2 483	2 514	3 083	2 997	3 214	3 235
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	3 885	3 443	3 218	3 356	3 105	3 029	2 947
Ateroskleróza (I70)	647	702	684	721	615	634	607
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	3 520	4 481	4 461	4 680	4 357	4 669	4 589
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	1 167	1 705	1 787	2 081	1 947	2 038	1 971
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	2 537	2 831	2 886	2 969	3 135	3 131	3 053
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	3 860	3 890	3 809	3 795	3 592	3 723	3 701
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	600	551	552	506	456	463	457
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	1 196	1 102	949	1 009	966	1 031	1 019
Covid-19 (U07, U10)	-	-	-	5 938	14 668	3 273	896
Ostatní	2 527	3 068	3 167	3 773	4 292	4 318	4 367
Ženy celkem	51 925	55 647	55 023	62 690	66 369	58 815	54 765
Novotvary (C00-D48)	12 351	12 715	12 933	12 815	12 624	12 831	12 771
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	1 499	1 432	1 394	1 422	1 376	1 398	1 396
ZN slinivky břišní (C25)	986	1 089	1 142	1 146	1 160	1 159	1 251
ZN průdušnice, průdušky a plíce (C33-C34)	1 671	1 871	1 853	1 883	1 818	1 871	1 910
ZN prsu (C50)	1 581	1 621	1 740	1 710	1 786	1 694	1 685
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	2 260	2 830	2 774	3 218	3 159	3 066	3 022
Diabetes mellitus (E10-E14)	1 902	2 332	2 267	2 675	2 570	2 553	2 539
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	698	989	1 082	1 207	1 221	1 143	1 091
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	648	936	1 021	1 126	1 135	1 056	1 010
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	1 451	2 101	2 093	2 425	2 285	2 513	2 308
Alzheimerova nemoc (G30)	873	1 409	1 391	1 709	1 560	1 758	1 606
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	26 138	25 867	25 065	27 010	24 896	24 523	22 644
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	13 436	11 601	11 139	11 508	10 558	9 765	8 608
Akutní infarkt myokardu (I21-I22*)	2 311	1 636	1 534	1 372	1 249	1 176	951
Selhání srdce (I50)	1 589	3 016	2 963	3 645	3 546	4 076	3 916
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	5 525	4 542	4 201	4 196	4 007	3 855	3 559
Ateroskleróza (I70)	939	899	851	890	827	795	674
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	2 690	3 834	3 731	3 610	3 378	3 835	4 030
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	1 091	1 695	1 664	1 715	1 605	1 734	1 748
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	1 937	2 095	2 137	2 118	2 227	2 298	2 216
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	1 854	1 955	1 876	1 838	1 708	1 725	1 633
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	190	185	168	160	142	141	143
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	293	250	242	215	255	271	234
Covid-19 (U07, U10)	-	-	-	4 601	10 787	2 762	803
Ostatní	2 546	3 261	3 332	3 848	4 084	4 119	4 247

Další poznámky viz tab. 5.6a.

Meziroční pokles počtu úmrtí o 7,4 tisíce osob (tj. relativně o 6,2 %) je ukryt hlavně v poklesu počtu úmrtí na covid-19 – v roce 2023 na něj zemřelo 1 699 osob, což oproti roku 2022 znamená pokles o 4 336 úmrtí, relativně o 71,8 %. Kapitola MKN-10 označená Kódy pro speciální účely, v Česku z příčin smrti obsahující jen covid-19 a s ním související stavy, se v žebříčku příčin odsunula až na 12. místo (ze čtvrtého v roce 2022). Vedle toho se mezi roky 2022 a 2023 snížil počet úmrtí ve všech čteněji zastoupených skupinách příčin smrti s výjimkou nemocí dýchací soustavy (nárůst o 1,4 %, který koresponduje s dlouhodobějším vývojem během uplynulé dekády). Větší meziroční snížení počtu úmrtí (vedle covidu-19), evidujeme u nemoci oběhové soustavy (pokles o 2,5 tisíce zemřelých, tj. o 5,5 %; pokles koresponduje s dlouhodobějším vývojem), novotvarů (dlouhodoběji stagnace počtů) či nemocí nervové soustavy (během desetiletí nárůst).

U mužů a žen jsou dlouhodobě i v roce 2023 první tři nejčastější skupiny příčin smrti shodné. U žen ale bývá markantnější zastoupení nemocí oběhové soustavy – v roce 2023 dosahoval podíl úmrtí na nemoci oběhové soustavy na úhrnu úmrtí žen / mužů 41,3 %, resp. 36,4 %. Naopak u mužů bývá významnější pozice novotvarů (v roce 2023 zahrnovaly 26,1 % všech úmrtí mužů, zatímco žen zemřelo na novotvary 23,3 %) a nemocí dýchací soustavy (7,9 % všech úmrtí mužů a 7,4 % úhrnu úmrtí žen). Na dalších místech se už žebříček příčin smrti mužů a žen rozchází. U mužů jsou významnější vnější příčiny úmrtí (6,4 % a 4. místo v roce 2023), dále nemoci trávicí soustavy (5,3 % a 5. místo) a až na 6. pozici skončily nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (4,6 %; celkově čtvrté) a na 7. místě nemoci nervové soustavy (3,0 % úmrtí mužů). U žen mají vyšší váhu nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (5,5 % úmrtí a 4. místo v roce 2023) a nemoci nervové soustavy (4,2 % a 5. místo), naopak oproti mužům ztrácejí nemoci trávicí soustavy na 6. místě (4,0 %) a ještě výrazněji na pozici 7. vnější příčiny smrti (3,0 % úmrtí žen).

Standardizované míry úmrtnosti na jednotlivé příčiny smrti umožňují oproti absolutním počtům zemřelých metodicky čistší srovnání úrovně úmrtnosti, a to v čase, místně i mezi pohlavími, neboť očišťují úmrtnost od vlivu rozdílů ve věkovém složení. V roce 2023 bylo pořadí sledovaných skupin příčin smrti podle standardizovaných měr úmrtnosti stejné jako podle absolutních počtů. U žen bez výjimky, u mužů se i v roce 2023 zopakovala odlišnost vyskytující se pravidelně od roku 2018 – nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek se podle standardizovaných měr posouvají na páté místo před nemoci trávicí soustavy, které jsou až šesté.

Jak ukazují různé ukazatele úmrtnosti, jsou úmrtnostní poměry mužů horší než úmrtnostní poměry žen. Index porovnávací standardizovanou míru úmrtnosti mužů a žen dosáhl v roce 2023 hodnoty 1,59 a během období 2014–2023 se pohyboval v rozmezí 1,53 až 1,65. Z hlediska jednotlivých příčin evidujeme mužskou nadúmrtnost na všechny skupiny (zde sledovaných) čtenějších příčin smrti, její výše je ale různá. Nadprůměrný index mužské nadúmrtnosti pozorujeme dlouhodobě pro vnější příčiny smrti (2,85 v roce 2023), covid-19 (1,95), nemoci dýchací soustavy (1,78), nemoci trávicí soustavy (1,77) a novotvary (1,66). Na opačné straně škály, s nejnižší mužskou nadúmrtností, figurují nemoci nervové soustavy (1,18)³⁸, respektive skupina Alzheimerova nemoc a jiné demence, na něž měly v posledních čtyřech letech už vyšší úmrtnost ženy (a dlouhodobě je úmrtnost na ně mezi pohlavími vyrovnaná, přičemž v absolutních počtech úmrtí ženy vedou).

³⁸ Pro nemoci duševní a poruchy chování byl v roce 2023 index mužské nadúmrtnosti ještě nižší (1,12), nepatří ale mezi nejčtenější skupiny příčin smrti (dle kapitol MKN-10 v roce 2023 až 11. místo). Zde jsou v tabulce zahrnuté pro obsažení diagnóz vaskulární a neučené demence v této kapitole, běžně sledovaných spolu s Alzheimerovou nemocí.

Tab. 5.7 Standardizované míry úmrtnosti podle pohlaví a vybraných příčin smrti (na 100 000 obyvatel), 2014–2023

Základní příčina smrti (kód dle MKN-10)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Muži celkem	1 568,5	1 519,8	1 493,2	1 718,8	1 873,8	1 569,4	1 441,8
Novotvary (C00-D48)	390,4	367,0	370,4	363,8	346,4	349,7	337,0
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	53,5	49,5	50,7	47,2	46,0	46,6	43,4
ZN slinivky břišní (C25)	24,6	23,9	24,6	25,6	26,0	25,0	25,0
ZN průdušnice, průdušky a plíce (C33-C34)	85,4	74,7	75,6	73,4	66,2	66,3	63,0
ZN prostaty (C61)	47,4	37,8	39,7	40,0	38,0	39,1	38,6
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	55,1	64,1	65,1	70,5	76,5	69,6	70,2
Diabetes mellitus (E10-E14)	47,9	52,9	53,9	60,3	64,7	59,1	60,2
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	17,7	21,9	22,7	24,0	23,0	22,4	21,0
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	14,8	19,2	19,4	20,1	18,7	18,4	17,1
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	35,7	42,5	45,1	46,7	44,7	46,5	44,4
Alzheimerova nemoc (G30)	18,0	21,5	25,5	26,3	22,1	24,8	23,2
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	734,6	668,3	636,8	682,5	648,7	610,1	572,3
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	414,4	344,4	321,7	336,8	323,8	283,2	260,0
Akutní infarkt myokardu (I21-I22*)	88,0	58,2	55,5	54,1	49,8	41,2	39,8
Selhání srdce (I50)	47,4	73,3	72,5	87,6	86,5	92,7	88,9
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	131,4	100,4	92,0	93,7	86,0	82,6	78,0
Ateroskleróza (I70)	22,7	21,9	20,8	21,0	18,3	19,2	16,6
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	108,7	123,9	120,4	123,6	112,6	120,6	117,0
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	40,6	51,9	53,6	60,1	53,9	57,3	54,5
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	60,8	62,5	62,8	64,0	65,9	66,4	64,3
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	91,7	87,4	86,2	83,9	79,5	81,4	79,7
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	11,8	11,0	10,9	9,9	9,2	9,1	8,9
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	24,5	22,1	19,0	20,4	19,7	20,7	20,2
Covid-19 (U07, U10)	0,0	0,0	0,0	160,8	365,2	92,1	25,8
Ostatní	73,8	82,0	83,8	99,0	111,2	110,6	110,1
Ženy celkem	1 009,9	993,3	963,8	1 084,3	1 138,3	997,8	907,5
Novotvary (C00-D48)	225,0	217,6	217,8	213,2	209,1	207,9	202,9
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	27,3	24,7	23,6	23,8	22,8	22,8	22,2
ZN slinivky břišní (C25)	18,0	18,5	19,1	18,8	19,0	18,6	19,6
ZN průdušnice, průdušky a plíce (C33-C34)	29,7	31,5	30,7	30,7	29,4	29,7	29,8
ZN prsu (C50)	29,1	28,1	29,6	29,0	30,1	28,0	27,4
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	44,0	50,5	48,3	55,3	53,9	51,6	49,8
Diabetes mellitus (E10-E14)	36,8	41,3	39,3	45,7	43,6	42,6	41,7
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	13,8	18,3	19,6	21,6	21,8	20,1	18,6
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	12,9	17,3	18,5	20,2	20,3	18,6	17,3
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	27,3	37,1	36,2	41,5	39,0	42,1	37,7
Alzheimerova nemoc (G30)	16,6	25,0	24,2	29,4	26,8	29,6	26,3
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	526,6	471,4	447,9	476,6	437,5	426,6	384,1
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	274,6	213,0	200,1	204,7	187,1	171,2	147,7
Akutní infarkt myokardu (I21-I22*)	45,2	29,2	26,7	23,5	21,3	19,5	15,4
Selhání srdce (I50)	32,3	55,0	53,3	64,5	62,5	71,5	66,7
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	109,8	81,7	74,4	72,9	69,6	65,9	59,3
Ateroskleróza (I70)	19,7	16,8	15,5	15,9	14,8	14,1	11,6
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	52,2	68,0	64,9	61,7	57,3	64,2	65,9
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	21,8	31,0	29,8	29,9	27,9	30,0	29,5
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	36,3	36,7	37,0	36,3	38,1	38,6	36,4
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	35,5	35,5	33,5	32,4	30,4	30,1	27,9
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	3,5	3,4	3,1	2,9	2,6	2,5	2,5
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	5,5	4,6	4,4	3,9	4,8	4,9	4,1
Covid-19 (U07, U10)	0,0	0,0	0,0	78,5	180,4	46,6	13,2
Ostatní	49,2	58,3	58,6	67,2	70,7	70,1	71,1

Pro standardizaci byl použit standard evropské populace, vydaný Eurostatem v roce 2013

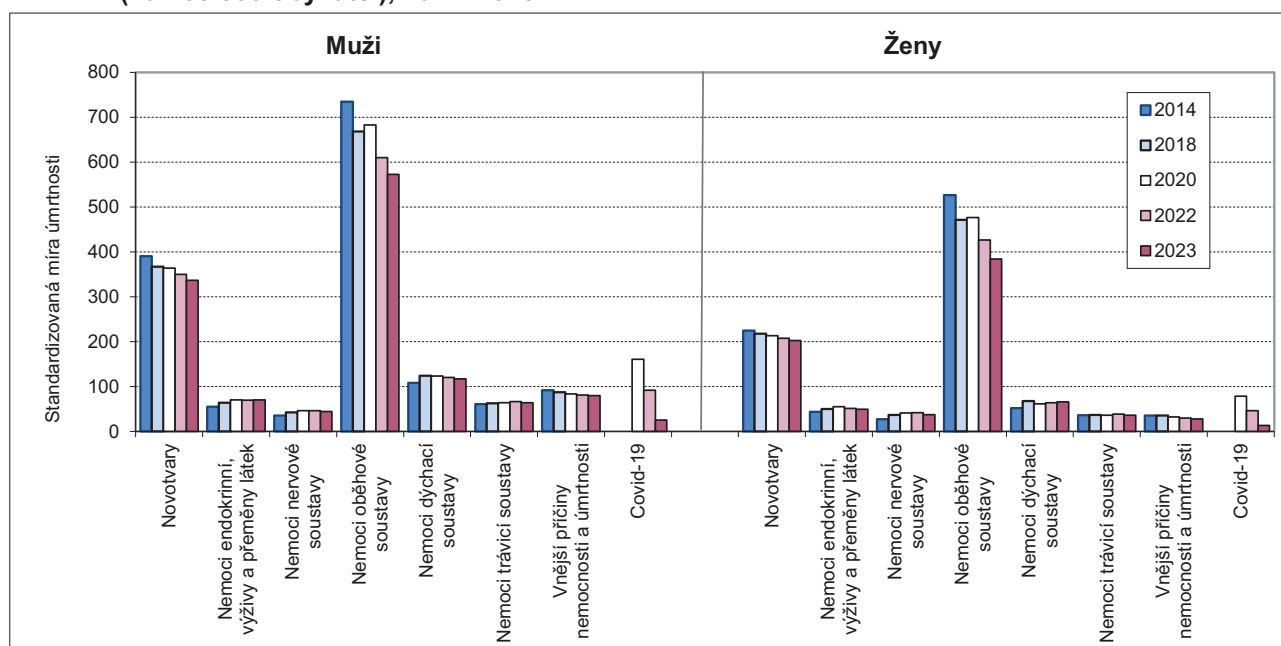
(zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-13-028>).

Další poznámky viz tab. 5.6a.

Standardizovaná míra celkové úmrtnosti se meziročně snížila pro muže o 8,1 %, pro ženy o 9,0 %. K poklesu došlo u standardizovaných měr úmrtnosti na většinu skupin příčin smrti, podobně jako u

absolutních počtů úmrtí. Nejmarkantnější redukci zaznamenala úmrtnost na covid-19 (jako u absolutních počtů zemřelých), u obou pohlaví o 72 % (71,9 % u mužů a 71,6 % u žen). Ke snížení celkové standardizované úmrtnosti dále přispělo její zmenšení na nemoci oběhové soustavy (u žen o 10,0 %, u mužů o 6,2 %) a relativně výrazněji na nemoci nervové soustavy (u žen o 10,5 %, u mužů o 4,6 %)³⁹. Standardizovaná míra úmrtnosti na nemoci dýchací soustavy klesla výrazněji pouze u mužů (o 3,0 %; u žen růst o 2,5 %). Z hlediska vývoje celého desetiletí, tedy při porovnání krajních roků 2014 a 2023, zachovává rok 2023 dlouhodobý celkový trend snižování úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy i na novotvary a vnější příčiny smrti (v případě novotvarů a vnějších příčin mírnější a více kolísavý). Přes meziroční redukci úmrtnosti na nemoci nervové soustavy dodržuje porovnání roků 2014 a 2023 dlouhodobější trend jejího nárůstu, podobně tomu je i u nemocí endokrinních, výživy a přeměny látek (u mužů došlo meziročně ke stagnaci úmrtnosti, u žen ke snížení). Trend nepravidelného vývoje úmrtnosti u nemocí dýchací soustavy⁴⁰ i stagnace v případě nemocí trávicí soustavy setrval.

Obr. 5.5 Standardizované míry úmrtnosti podle pohlaví a vybraných skupin příčin smrti (na 100 000 obyvatel), 2014–2023

Pozn.: Pro standardizaci byl použit standard evropské populace, vydaný Eurostatem v roce 2013 (zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-13-028>).

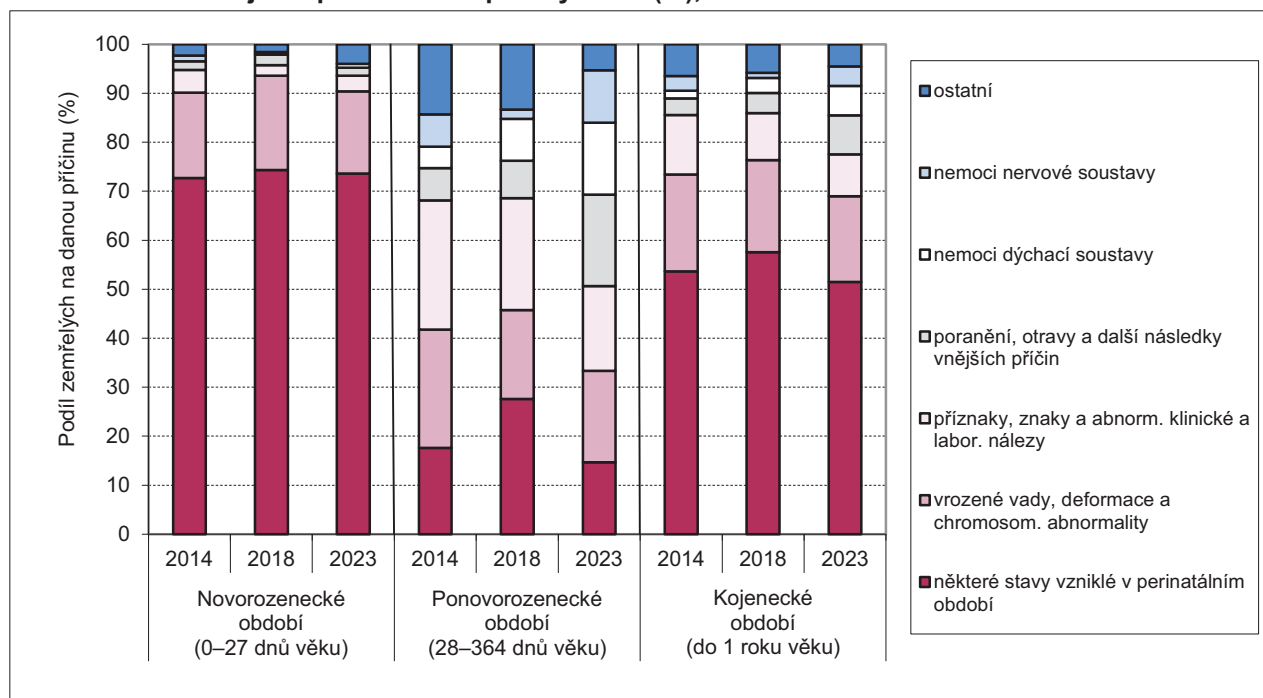
Z hlediska příčin smrti jsou specifická úmrtí v kojeneckém věku, protože kojenci umírají i na příčiny, které se ve vyšším věku již nevyskytují. Tyto příčiny jsou v rámci kapitol MKN-10 soustředěny převážně do kapitoly označené „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ a v roce 2023 způsobily 51,5 %, tj. 103 z celkových 200 úmrtí dětí do jednoho roku věku. „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ zapříčiňují pravidelně polovinu a častěji i více úmrtí kojenců. Druhou pozici na žebříčku nejčtenějších příčin úmrtí kojenců dlouhodobě, a nejinak i v roce 2023, zabírají „Vrozené vady, deformace a chromozomální abnormality“, naposledy s 17,5 % (35) úmrtími. Třetí příčka běžně, včetně roku 2023, patří „Příznakům, znakům a abnormálním klinickým a laboratorním nálezům“ – 8,5 %, tj. 17 úmrtí, které jsou, v průměru celé dekády, z přibližně 2/3 tvořeny syndromem náhlé smrti dítěte (SIDS). Čtvrté místo většinou zaujímají vnější příčiny a o další dvě pozice se dělí nemoci dýchací soustavy a nemoci nervové soustavy – tyto tři skupiny dlouhodobě nepřesahují 5,0 % kojeneckých úmrtí každá. Rok 2023 byl ale výjimečný s až 8,0 % podílem

³⁹ V absolutním vyjádření se více než snížení úmrtnosti na nemoci nervové soustavy podílelo její snížení na novotvary s celkově významně vyšší úmrtností. Meziroční pokles úmrtnosti na novotvary byl o 13 úmrtí mužů na 100 tis. mužů, resp. 5 úmrtí žen na 100 tis. žen (u nemocí nervové soustavy šlo o hodnoty 2, resp. 4), zatímco relativně klesla o 3,7 % u mužů a 2,4 % u žen (u nemocí nervové soustavy se jednalo o 4,6 %, resp. 10,5 %).

⁴⁰ Nepravidelnosti u úmrtnosti na nemoci dýchací soustavy spoluvytváří také v různých letech různě načasovaný a silný výskyt epidemii infekčních virových onemocnění dýchací soustavy.

úmrť dětí do jednoho roku na vnější příčiny. V novorozeneckém období (první čtyři týdny života) bývá převaha „Některých stavů vzniklých v perinatálním období“ ještě markantnější – v roce 2023 způsobily 73,6 %, tj. 92 z celkových 125 novorozeneckých úmrtí (dlouhodobě podíl kolem ¾) a spolu s druhými „Vrozenými vadami, deformacemi a chromozomálními abnormalitami“ stojí běžně za 90 % a více novorozeneckými úmrtími. Naopak v ponovorozeneckém období (od čtyř týdnů věku do jednoho roku) bývá zastoupení prvních třech skupin příčin smrti vyrovnanější a jejich pořadí se v jednotlivých letech mění. V roce 2023 se „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ dokonce do první trojice nedostaly, dělily se o čtvrté a páté místo s nemocemi dýchací soustavy a o první příčku žebříčku ponovorozeneckých úmrtí se podělily „Vrozené vady, deformace a chromozomální abnormality“ a vnější příčiny smrti (každá 18,7 %, tj. 14 ze 75 ponovorozeneckých úmrtí).

Obr. 5.6 Zemřelí kojenci podle věku a příčiny smrti (%), 2014–2023

Místo úmrtí

Dlouhodobě dochází v Česku k nejvíce úmrtím ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, v roce 2023 to bylo 66,7 tisíce, tj. 59,1 % všech úmrtí. Stejně tak stabilní bývá i druhé a třetí místo – doma zemřelo 28,6 tisíce, tj. 25,3 % všech úmrtí roku 2023 a v zařízení sociálních služeb 11,3 tisíce (tj. 10,0 %). Pořadí dalších sledovaných míst úmrtí (např. veřejná místa, převoz, aj.) se v desetiletí 2014–2023 měnilo, šlo ale o lokality s nízkým zastoupením na úhrnu úmrtí (maximální podíl každé do 2,4 %).

Význam jednotlivých míst úmrtí se částečně diferencuje podle pohlaví, věku a příčiny smrti, přičemž tyto odlišnosti zůstávají v čase zachovány. Muži častěji než ženy umírají doma (v roce 2023 byl podíl úmrtí doma u mužů 27,6 %, u žen 22,8 %) a ve venkovním a jiném veřejném prostoru (4,1 % versus 1,1 %), ženy naopak v zařízeních sociálních služeb (14,5 % úmrtí žen a 5,7 % úmrtí mužů).

Věkově specifické je zastoupení zdravotnických zařízení lůžkové péče jako místa úmrtí hlavně u mladých osob a dětí – zatímco u dětí do 14 let zde v roce 2023 došlo k 63,1 % úmrtí, mladých dospělých (od 15 do 39 let) ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče zemřelo jen 33,5 % (přesto i u mladých dospělých zůstávají prvním místem úmrtí). U osob od 15 do 39 let je oproti ostatním věkovým skupinám značně významnější zastoupení úmrtí ve veřejném prostoru (ulice, veřejné místo, „jinde“) s 26,7 % v roce 2023 (v úhrnu jde jen o 2,7 % všech úmrtí). Domov bývá pravidelně druhým nejčastějším místem úmrtí, ale jeho podíl se v jednotlivých věkových skupinách liší: např. ve středním věku (od 40 do 59 let) došlo k úmrtím doma ve třetině případů, zatímco u dětí a seniorů 80letých a starších jen v jedné pětině. Zařízení sociálních

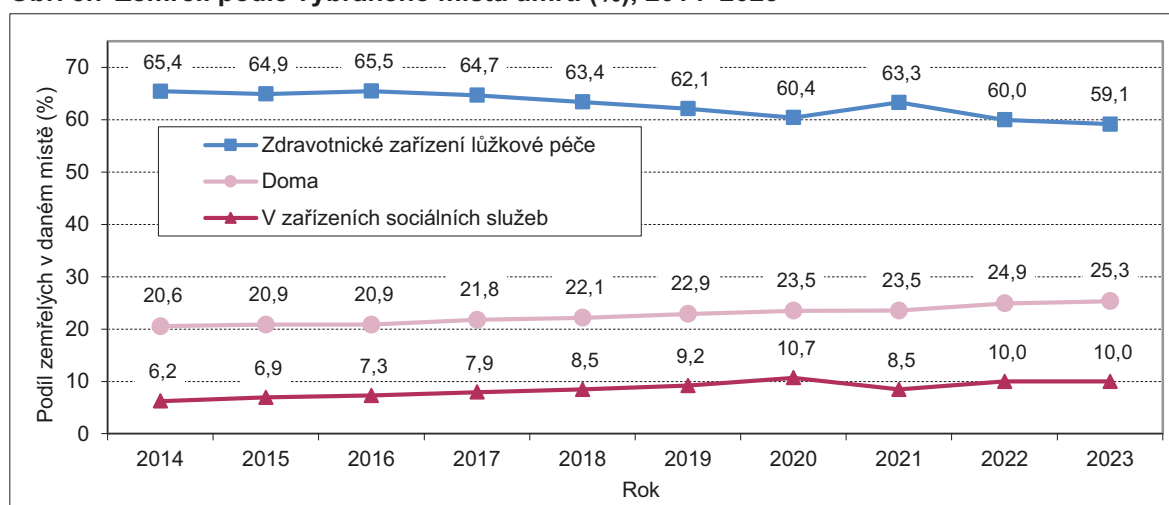
služeb mají logicky nejvyšší zastoupení u starších seniorů (17,2 % v roce 2023 ve věkové skupině 80 a víceletých), ale i v jejich případě zauímají zařízení sociálních služeb až třetí místo v žebříčku míst úmrtí.

Tab. 5.8 Zemřelí podle místa úmrtí, 2023

Místo úmrtí	Věková skupina					Pohlaví		Celkem
	0–14	15–39	40–59	60–79	80 a více	Muži	Ženy	
Celkem	360	1 889	9 999	49 446	51 101	58 030	54 765	112 795
Doma	74	514	3 345	14 192	10 431	16 043	12 513	28 556
Zdravotnické zařízení lůžkové péče	227	633	4 877	30 364	30 616	34 336	32 381	66 717
Jiné zdravotnické zařízení	8	9	47	346	434	387	457	844
Na ulici, veřejném místě	14	318	579	621	132	1 373	291	1 664
Při převozu	3	20	81	289	172	358	207	565
V zařízení sociálních služeb	1	16	123	2 350	8 783	3 305	7 968	11 273
Jinde	14	186	457	501	171	1 011	318	1 329
Nezjištěno	19	193	490	783	362	1 217	630	1 847

Zatímco pořadí míst úmrtí podle četnosti úmrtí v nich zůstává stabilní, váhy prvních třech nejčastějších mají po celou dobu platnosti číselníku míst úmrtí v současné podobě (od roku 2013) pravidelné vývojové trendy. Zastoupení úmrtí ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče se pravidelně snižuje (s výjimkou roku 2021 a ještě 2016) a pokles podílu úmrtí v nich mezi roky 2014 a 2023 byl o 9,6 %. Naopak váha úmrtí doma a v zařízeních sociálních služeb narůstala (v sociálních službách opět s výjimkou covidového roku 2021), mezi krajními roky minulé dekády o 23,2 % u úmrtí doma a o 60,2 % u úmrtí v zařízení sociálních služeb.

Obr. 5.7 Zemřelí podle vybraného místa úmrtí (%), 2014–2023

Zemřelí s migračním původem

Tab. 5.9 Zemřelí podle státního občanství*, 2014–2023

Státní občanství	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zemřelí cizí státní občané	560	956	985	1 189	1 575	1 306	1 645
podíl na všech zemřelých (%)	0,53	0,85	0,88	0,92	1,13	1,09	1,46
Česko	105 105	111 964	111 377	128 100	138 316	118 913	111 150
Ukrajina	89	170	155	198	292	296	658
Slovensko	106	244	260	321	385	300	320
Polsko	84	149	145	145	159	175	167
Rusko	47	59	59	71	106	87	77
Německo	33	67	73	81	99	87	71

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2023.

Statistika zemřelých zahrnuje nejen úmrtí českých státních občanů, kteří jsou obyvateli Česka, ale i občanů cizích států. Počet zemřelých obyvatel s cizím státním občanstvím se během uplynulého desetiletí sice meziročně zvyšoval (s výjimkou roku 2016 a 2022) z 560 (rok 2014) až na 1 645 úmrtí v roce 2023, na úhrnu všech úmrtí ale stále zaujímá nízký podíl – 1,5 % v roce 2023. Nejčastěji umírajícími státními občany byly většinou Slovinci, dále evidujeme významnější zastoupení Ukrajinců a Poláků a poté Rusů, Němců či Vietnamců. V roce 2023 bylo nejvíc úmrtí cizinců mezi Ukrajinci, zaujali 40,0 % všech úmrtí cizích státních občanů (658 úmrtí), následovali Slovinci s 19,5 % (320) a Poláci s 10,2 % (167).

Tab. 5.10 Zemřelí podle státu narození*, 2014–2023

Stát narození	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zemřelí s cizím státem narození	6 423	6 798	8 560	8 054	9 076	7 512	7 435
podíl na všech zemřelých (%)	6,08	6,02	7,62	6,23	6,49	6,25	6,59
Česko	99 242	106 122	103 802	121 235	130 815	112 707	105 360
Slovensko	4 022	4 328	5 686	5 187	5 901	4 713	4 514
Ukrajina	668	755	833	833	910	857	1 127
Polsko	313	395	462	443	423	434	380
Rumunsko	231	243	331	291	308	262	235
Rusko	150	150	175	161	198	182	196

* Výběr a řazení států narození podle četnosti v roce 2023.

Vývoj počtu a podílu zemřelých obyvatel narozených jinde než v Česku nebyl v dekadě 2014–2023 pravidelný. Podíl zemřelých narozených v cizině se pohyboval od 5,6 % (rok 2016) po 7,6 % (rok 2019) a v roce 2023 dosáhl 6,6 % všech zemřelých, tj. 7 435 úmrtí. Slovensko⁴¹ bylo po celé poslední desetiletí jednoznačně nejčastějším místem, kde se tito zemřelí narodili, se zastoupením blízcím se 2/3 úhrnu úmrtí narozených v cizině (60,7 % v roce 2023). Na druhém místě se pravidelně objevují zemřelí narození na Ukrajině (15,2 % v roce 2023), dále v Polsku.

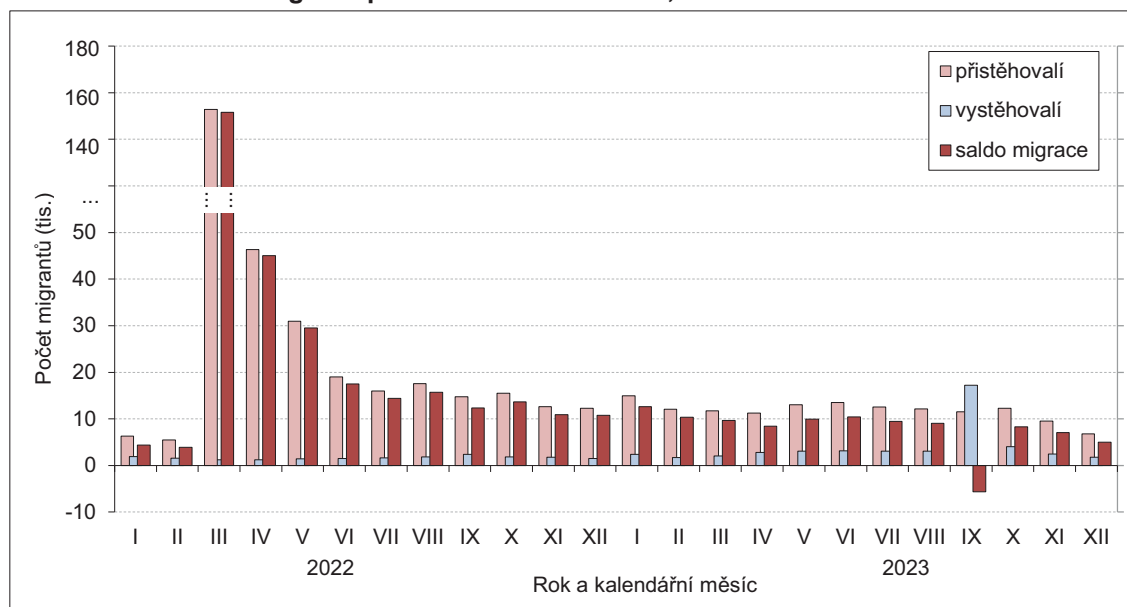
⁴¹ Výraznější nárůst počtu zemřelých narozených na Slovensku pro rok 2019 částečně odráží zavedení nové metodické kontroly dat.

6 Migrace

Po bezprecedentním nárůstu obyvatel zahraniční migrací v roce 2022 v důsledku uprchlické vlny z Ukrajiny zůstal objem zahraniční migrace vysoký i v roce 2023. Počet přistěhovalých ze zahraničí přesáhl 141 tisíc osob, vystěhovalých do zahraničí bylo téměř 47 tisíc. Saldo zahraniční migrace meziročně výrazně pokleslo, i tak však byl přírůstek stěhováním 94,7 tisíce osob druhý nejvyšší v poválečné historii Česka. V saldu zahraniční migrace nadále převládali občané Ukrajiny (75,2 tisíce) a druhou nejpočetnější skupinu představovali občané Slovenska (5,6 tisíce). Třetí nejvyšší saldo tentokrát připadlo občanům Filipín (2,1 tisíce). Skladba migračních proudů podle pohlaví a věku zůstala v roce 2023 odlišná od let před vypuknutím války na Ukrajině. V rámci vnitřní migrace bylo evidováno 288,6 tisíce stěhování mezi obcemi, nejvíce od vzniku samostatné České republiky. Za vyšším objemem primárně stál přírůstek změn obce pobytu občanů Ukrajiny.

Statistiku zahraniční migrace⁴² v letech 2022 a 2023 silně ovlivnila válka na Ukrajině, která vypukla v únoru 2022. Česko se stalo jednou ze zemí, kam uprchlíci odcházeli nejčastěji. Počet přistěhovalých je tak od března 2022 nepřetržitě výrazně nadprůměrný (obr. 6.1). Zatímco v jednotlivých měsících roku 2021 i v lednu a únoru 2022 se pohyboval v rozmezí 4,6–8,0 tisíce, od března do prosince 2022 činil 12,3–152,9 tisíce⁴³ a v roce 2023 měsíční úhrny přistěhovalých dosahovaly 6,8–15,0 tisíce.

Obr. 6.1 Zahraniční migrace podle měsíce stěhování, 2022 a 2023

Ve vývoji měsíčních počtů vystěhovalých se (více než u přistěhovalých) odráží metodický přístup k zapracování uprchlíků do demografické statistiky a legislativní podmínky pro udělení, resp. prodloužení dočasné ochrany. Do statistiky byli totiž zahrnuti pouze ti migranti, kteří naplnili statistickou definici obvykle bydlícího obyvatele Česka. V případě dat za rok 2022 šlo (pouze) o ty osoby, které měly platnou dočasnou ochranu v Česku ke konci roku 2022 a zároveň do konce března 2023 požádaly o její prodloužení. Osoby, které si do tohoto termínu o prodloužení dočasné ochrany nepožádaly, proto nebyly zahrnuty ani do přistěhovalých, tudíž ani do vystěhovalých. Měsíční počty vystěhovalých se tak v roce 2022 významně nelišily od předchozích let (dosahovaly 1,2–2,4 tisíce), v roce 2023 již byly ale zřetelně vyšší. S výjimkou září se pohybovaly v rozmezí 1,7–4,0 tisíce a v září 2023 bylo evidováno dokonce 17,2 tisíce osob

⁴² Údaje o stěhování přebírá Český statistický úřad ze dvou informačních systémů spravovaných Ministerstvem vnitra. Zdrojem dat o stěhování českých občanů je Informační systém evidence obyvatel (ISEO), pro data o stěhování cizích státních občanů pak Cizinecký informační systém (CIS).

⁴³ Počet přistěhovalých byl nejvyšší hned na začátku války. V březnu až červnu 2022 jejich měsíční úhrn klesal ze 152,9 tisíce přes 46,3 tisíce a 30,9 tisíce na 19,0 tisíce.

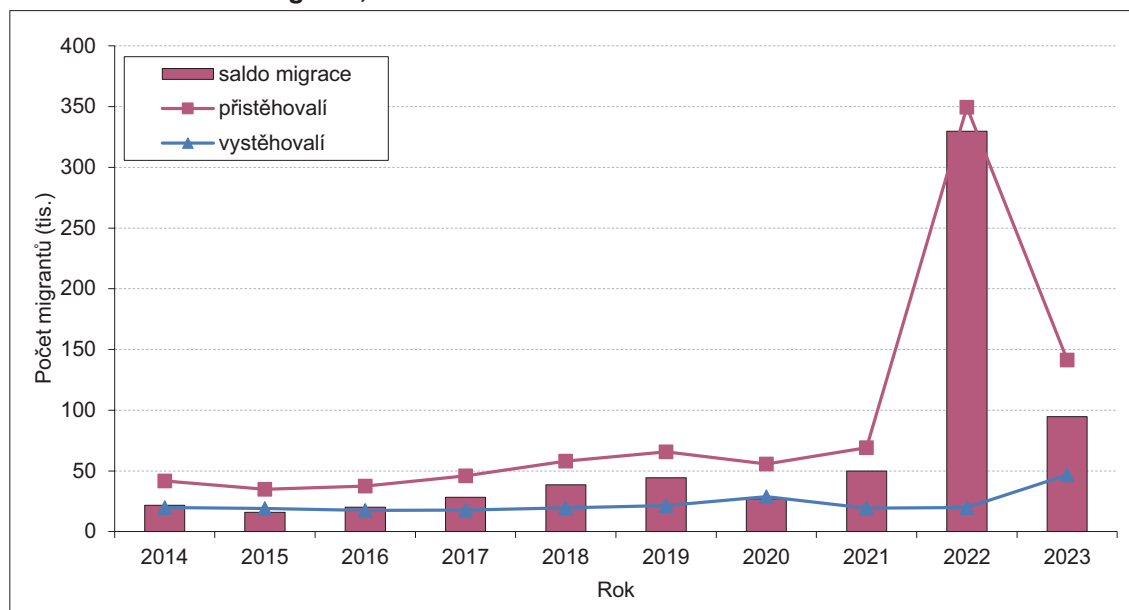
s ukončením pobytu v Česku. Na konci září 2023 totiž došlo k ukončení pobytu těm osobám s dočasnou ochranou, které se registrovaly k jejímu prodloužení, ale ve stanoveném termínu se osobně nedostavily k vyznačení vízového štítku (registrace znamenala automatické prodloužení ochrany do 30. září 2023)⁴⁴.

Celkem se v roce 2023 do Česka přistěhovalo 141 263 osob, po 349,5 tisících v roce 2022 šlo o druhý nejvyšší počet v poválečné historii Česka, 2,4krát vyšší než průměr z období let 2017–2021. Stejně jako v roce 2022, tak i v roce 2023 představovaly převážnou část přistěhovalých osoby s udělenou dočasnou ochranou, i když jejich podíl na celku se meziročně mírně snížil (cca z 84 na 71 %). Mezi lety 2014 a 2021 měl počet přistěhovalých převážně rostoucí trend (obr. 6.2, tab. 6.1), když nejvyšší (69,2 tisíce) byl počet přistěhovalých v roce 2021 a meziroční pokles nastal pouze mezi lety 2014 a 2015 a mezi 2019 a 2020⁴⁵.

Během roku 2023 došlo k ukončení registrovaného pobytu v Česku u celkem 46 591 osob. Šlo o nejvyšší počet vystěhovalých od odsunu německého obyvatelstva po 2. světové válce⁴⁶, ve srovnání s rokem 2022 (19,8 tisíce) o 26,8 tisíce vyšší, resp. 2,4násobný. Téměř polovinu vystěhovalých tvořily osoby s udělenou dočasnou ochranou. V letech 2014–2021 (obr. 6.2, tab. 6.1) se počty vystěhovalých pohybovaly v intervalu 17,4–28,7 tisíce⁴⁷.

Celková bilance zahraniční migrace v roce 2023 dosáhla 94 672 osob. Ve srovnání s bezprecedentně vysokým, téměř 330tisícovým, přírůstkem v roce 2022 šlo sice o saldo meziročně nižší o 70 %, i tak však představovalo druhý nejvyšší přírůstek zahraniční migrací v poválečné historii. Třetí nejvyšší v rámci posledního desetiletí 2014–2023 bylo saldo stěhování v roce 2021, kdy dosáhlo 50,0 tisíce. Naopak nejnižší, 16,0 tisíce, bylo v roce 2015. Mezi lety 2014 a 2022 tak mělo obecně rostoucí trend.

Obr. 6.2 Zahraniční migrace, 2014–2023

Složení migrantů podle pohlaví a věku

Až do roku 2021 v obou směrech zahraniční migrace (tj. „do“ i „z“ republiky) standardně převažovali muži, v posledních dvou letech 2022 a 2023 tomu bylo v důsledku přílivu uprchlíků z Ukrajiny jinak.

⁴⁴ Viz např. <https://www.mvcr.cz/clanek/docasna-ochrana-pro-ukrajince-pujde-prodlouzit-o-jeden-rok-vlada-schvalila-lex-ukrajina-iv.aspx>. Bližší informace o podmínkách udělení, resp. zachování dočasné ochrany lze najít také na <https://frs.gov.cz/docasna-ochrana/>.

⁴⁵ Nižší počet imigrantů v roce 2020 z velké části souvisel s protiepidemickými opatřeními proti covidu-19.

⁴⁶ Druhý nejvyšší byl 34,8tisícový úhrn vystěhovalých z roku 2004.

⁴⁷ Nejvyšší počet přísluší roku 2020 a částečně odráží novelizaci zákona o pobytu cizinců (zákonem č. 176/2019 Sb., č. 255/2019 Sb. a č. 277/2019 Sb.), která upravila platnost potvrzení o přechodném pobytu na území ČR, resp. osvědčení o registraci na dobu 10 let.

U přistěhovalých, mezi kterými bylo v letech 2014–2021 každoročně 54,5–60,9 % mužů, naopak v letech 2022 a 2023 z 58,1 resp. 51,8 % převažovaly ženy. Konkrétně v roce 2023 si nově registrovalo pobyt v Česku 68 124 mužů a 73 139 žen. K meziročnímu poklesu počtu přistěhovalých došlo jak u mužů, tak u žen, u žen více než u mužů (o 64, resp. 53 %). U vystěhovalých se převaha mužů udržela do roku 2022 včetně. Jejich podíl na celkovém počtu vystěhovalých se v letech 2014–2022 pohyboval v rozmezí 54,0–67,8 %, až roku 2023 se snížil na 49,2 %. Celkem bylo v roce 2023 zaevidováno ukončení pobytu u 22 917 mužů a 23 674 žen, ženy převažovaly nad muži mezi vystěhovalými vůbec poprvé. Ve srovnání s rokem 2022 počet vystěhovalých stoupl u mužů na téměř dvojnásobek a u žen na více než trojnásobek.

I ve struktuře salda zahraniční migrace podle pohlaví obvykle připadl větší podíl na muže. V letech 2014–2019 i 2021 dosahoval podíl mužů v saldu migrace 53,3–62,2 %, zatímco v letech 2020, 2022 a 2023 převažovaly ženy, tj. podíl mužů byl pod hladinou 50 %. V roce 2020 šlo o důsledek vysokého podílu mužů mezi vystěhovalými, v letech 2022 a 2023 odrážel nezvykle vysoký podíl žen mezi přistěhovalými. V roce 2023 z celkového salda zahraniční migrace 94 672 osob připadlo 45 207 na muže (47,8 %) a 49 465 na ženy (52,2 %). Oproti roku 2022 se podíl mužů v saldu migrace zvýšil, ale zůstal výrazně nižší než před rokem 2022.

Tab. 6.1 Zahraniční migrace podle pohlaví, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Přistěhovalí	41 625	58 148	65 571	55 661	69 201	349 548	141 263
v tom: muži	23 115	34 621	39 904	32 914	41 414	146 480	68 124
ženy	18 510	23 527	25 667	22 747	27 787	203 068	73 139
Podíl (%) mužů	55,5	59,5	60,9	59,1	59,8	41,9	48,2
Vystěhovalí	19 964	19 519	21 301	28 734	19 232	19 806	46 591
v tom: muži	11 238	11 201	12 348	19 484	12 198	12 315	22 917
ženy	8 726	8 318	8 953	9 250	7 034	7 491	23 674
Podíl (%) mužů	56,3	57,4	58,0	67,8	63,4	62,2	49,2
Saldo zahraničního stěhování	21 661	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672
v tom: muži	11 877	23 420	27 556	13 430	29 216	134 165	45 207
ženy	9 784	15 209	16 714	13 497	20 753	195 577	49 465
Podíl (%) mužů	54,8	60,6	62,2	49,9	58,5	40,7	47,8
Objem zahraničního stěhování	61 589	77 667	86 872	84 395	88 433	369 354	187 854

Také z pohledu věkového složení (v pětiletých věkových skupinách) se po vypuknutí války na Ukrajině struktura zahraniční migrace v Česku změnila. V předchozím období let 2014–2021 byly mezi **přistěhovalými** ze zahraničí každoročně nejčastěji osoby ve věku 25–29 let (absolutně 6,0–11,8 tisíce ročně), přičemž z celkového úhrnu tvořily necelou jednu pětinu. Na druhém místě pak šlo v letech 2018–2021 o osoby ve věku 30–34 let a na třetím o osoby 20–24leté (tab. 6.2)⁴⁸. Osoby ve věku 20–39 let tak do roku 2021 tvořily společně pravidelně více než polovinu (52–60 %) všech přistěhovalých, celá skupina osob produktivního věku mezi 15 a 65 lety 82–90 %. Podíl dětí do 15 let věku mezi přistěhovalými se pohyboval v rozmezí 8,0–15,7 % a zastoupení seniorů (65+ let) bylo pouze 1,3–2,5%.

V roce 2022, kdy začali proudit do Česka uprchlíci z Ukrajiny, byly díky jejich specifické věkově-pohlavní skladbě mezi přistěhovalými do Česka početně nejsilnější – každá s 10% podílem na přistěhovalých – věkové skupiny osob 35–39letých, 15–19letých a 30–34letých, a podíl přistěhovalých ve věku 25–29 let na čtvrtém místě byl jen mírně nižší. Váha celé skupiny osob produktivního věku 15–64 let se však výrazně snížila (z 90 na 75 %), když meziroční nárůst absolutního počtu přistěhovalých byl nejvýraznější v jiných věkových kategoriích, a to u dětí a seniorů. Děti do 15 let věku představovaly v roce 2022 více než pětinu

⁴⁸ Do roku 2017 bylo pořadí obrácené – více bylo 20–24letých přistěhovalých než 30–34letých.

přistěhovalých (22,1 %), podíl seniorů ve věku 65 a více let zůstal nízký, ale meziročně se téměř zdvojnásobil (na 3,2 %).

V roce 2023 bylo nejvíce přistěhovalých poměrně jednoznačně ve věkové skupině 15–19 let (18,9 tisíce; 13 % úhrnu). Dále následovaly (s 10,5–9,3% podílem) osoby z věkových skupin 35–39, 30–34, 25–29, 20–24 a 40–44 let. Přistěhovalí ve věku 20–39 let tak společně zahrnovali 40,5 % všech přistěhovalých, hlavní věková skupina 15–64 let pak 83,2 %. Podíl dětí do 15 let mezi přistěhovalými se meziročně snížil o téměř 9 p. b. na 13,5 %, zastoupení seniorů bylo podobné jako o rok dříve, když dosáhlo 3,3 %. Oproti roku 2022 bylo v roce 2023 přistěhovalých ze zahraničí méně ve všech pětiletých věkových skupinách (tab. 6.2). U většiny věkových skupin byl meziroční pokles obdobný (cca na dvě pětiny až polovinu počtu z roku 2022), výrazněji – cca na čtvrtinu – se snížil počet přistěhovalých dětí ve věkových skupinách 0–4, 5–9 a 10–14 let. Nicméně ve všech pětiletých věkových kategoriích zůstal v roce 2023 počet přistěhovalých znatelně vyšší než průměrné hodnoty z období let 2017–2021.

Tab. 6.2 Přistěhovalí podle věku, 2014 a 2018–2023

Věková skupina	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem	41 625	58 148	65 571	55 661	69 201	349 548	141 263
v tom: 0–4	3 451	2 477	2 656	1 862	2 014	21 391	6 216
5–9	1 204	1 637	1 953	1 635	1 821	28 042	6 294
10–14	1 126	1 275	1 591	1 330	1 684	27 878	6 577
15–19	4 442	4 635	5 410	4 492	5 518	35 594	18 874
20–24	5 773	8 724	9 145	6 881	8 684	30 478	13 251
25–29	6 980	11 086	11 810	10 087	11 832	33 598	14 316
30–34	5 267	8 856	9 983	8 597	10 388	35 335	14 701
35–39	3 773	6 240	7 384	6 477	8 555	36 434	14 903
40–44	2 900	4 857	5 807	5 018	6 548	30 081	13 138
45–49	2 285	3 495	4 359	3 814	5 236	23 644	10 700
50–54	1 829	2 198	2 548	2 405	3 193	16 170	7 856
55–59	1 094	1 151	1 388	1 402	1 716	10 104	4 798
60–64	647	653	653	719	864	9 672	4 965
65–69	417	375	375	409	463	5 493	2 460
70–79	334	376	390	413	482	4 475	1 780
80+	103	113	119	120	203	1 159	434
Podíl (%) věkové skupiny: 0–14	13,9	9,3	9,5	8,7	8,0	22,1	13,5
15–64	84,1	89,2	89,2	89,6	90,4	74,7	83,2
65+	2,1	1,5	1,3	1,7	1,7	3,2	3,3
Průměrný věk přistěhovalých ¹⁾	29,7	30,9	31,1	32,0	32,5	30,3	32,6

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty v daném roce.

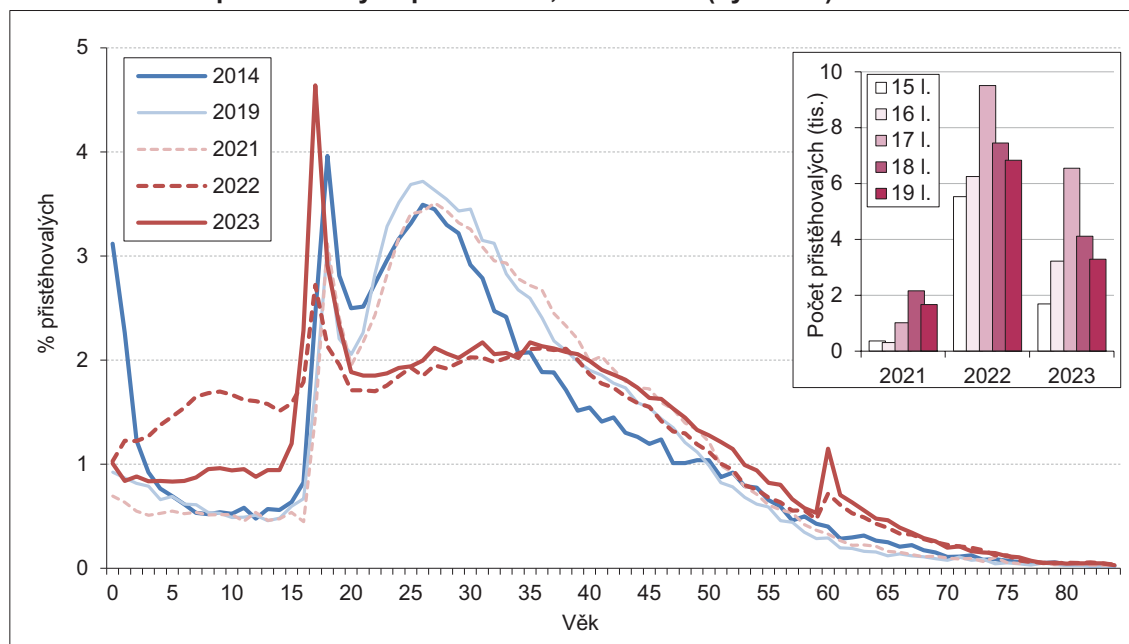
¹⁾ Výpočet z absolutních počtů přistěhovalých podle věku.

Detailnější pohled (obr. 6.3) ukazuje, že nejpočetnější věková skupina přistěhovalých těžila, podobně jako v roce 2022, zejména z vysokého počtu imigrantů ve věku 17 let (6,6 tisíce). Druhý nejvyšší byl počet osob ve věku 18 let (4,1 tisíce) a mírně vyšší než ve všech jiných věcích byl i počet přistěhovalých 19letých (3,3 tisíce) a 16letých (3,2 tisíce). Do roku 2021 přitom příslušel věku 18 let pouze lokální vrchol⁴⁹ a obecně nejvyšší byly počty přistěhovalých v rámci skupiny 25–29 let. Další specifikum skladby přistěhovalých zahrnujících značnou část osob s dočasnou ochranou spočívá ve skokovém zvýšení podílu imigrantů ve věku 60 let (oproti věku 59 let), resp. ve vyšším zastoupení osob od 60 let věku. Dále je také patrné ve srovnání s obdobím do roku 2021 vyšší zastoupení dětí mezi přistěhovalými. V roce 2023 byl přitom podíl

⁴⁹ Pravděpodobně odrážející příchod studentů ze zahraničí na české vysoké školy (důvod přistěhování se však nesleduje).

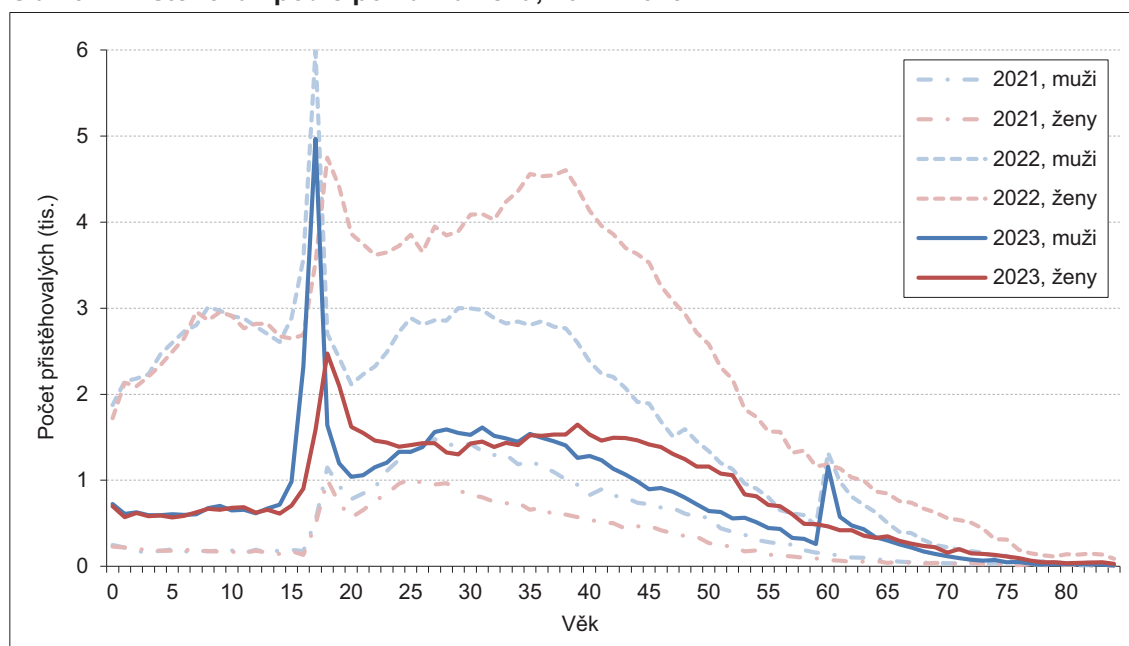
jednotlivých věků dětské hlavní věkové skupiny poměrně podobný, zatímco v roce 2022 byl pro nejmladší děti nižší než pro ty školního věku.

Obr. 6.3 Složení přistěhovaných podle věku, 2014–2023 (výběr let)

Z rozložení celkových počtů přistěhovaných podle věku na muže a ženy (obr. 6.4) je zřejmé, že oba skokové nárůsty podílu přistěhovaných – jak ve věku 17, tak 60 let – pramenily ze složení přistěhovaných mužů. U žen byl počet přistěhovaných nejvyšší ve věku 18 let a ve věku 60 let k žádnému vychýlení nedocházelo. V jednoletém detailu věku a pohlaví se do Česka v roce 2023 (stejně jako v roce 2022) nejčastěji přistěhovali právě sedmnáctiletí muži (abs. 5,0 tisíce) a na druhém místě osmnáctileté ženy (2,5 tisíce). Společně pokrývali 5 % všech přistěhovaných. Obrázek 6.4 dokládá výrazné sblížení počtu přistěhovaných mužů a žen v produktivním věku oproti roku 2022, nicméně při zachování (netradiční) převahy žen ve většině věků.

Obr. 6.4 Přistěhovalí podle pohlaví a věku, 2021–2023

Počet osob s ukončeným pobytem v Česku během roku 2023 byl rekordní (tab. 6.3). Ve všech pětiletých věkových skupinách meziročně vzrostl na 1,7–5,2násobek, stejně tak v porovnání s průměrem za pětileté

období 2017–2021. Struktura **vystěhovalých** podle věku se ale s příchodem uprchlíků z Ukrajiny nezměnila tak výrazně jako u přistěhovalých. Obdobně jako v předchozích letech byly i v letech 2022 a 2023 nejvyšší počty vystěhovalých ve skupinách produktivního věku mezi 20. a 40., resp. 45. rokem života. V roce 2023 maximum připadlo na skupinu 30–34 let (5,3 tisíce; 11,4 %), ale podobné 10–11% zastoupení měli i vystěhovalí ve věku 25–29, 35–39 a 20–24 let (absolutně 5,2–4,9 tisíce) a jen mírně nižší 40–44letí (4,3 tisíce). V předchozích letech však mívaly tyto nejčetnější věkové skupiny emigrantů obvykle vyšší podíl na úhrnu. Relativně nejvíce nadprůměrné byly totiž v roce 2023 počty vystěhovalých dětí (6,8 tisíce) a mladých ve věku 15–19 let (3,3 tisíce), které vzrostly zhruba na čtyřnásobek průměrného počtu z let 2017–2021. To se projevilo jejich výrazně vyšším zastoupením v rámci celé skupiny vystěhovalých. Děti do 15 let věku představovaly 14,7 % celkového počtu vystěhovalých, oproti roku 2022 i období let 2017–2021 to byla váha téměř dvojnásobná. Následkem toho naopak podíl složky celého produktivního věku 15–64 let meziročně poklesl z 89,7 na 81,4 % (průměr za období 2017–2021 činil 88,5 %). Seniorů ve věku 65 a více let bylo u vystěhovalých 3,9 % v roce 2023, což je podíl, který zapadá do intervalu hodnot celého posledního desetiletí (3,2–5,8 %). Absolutní počet vystěhovalých seniorského věku však dosáhl 1,8 tisíce a byl oproti průměru z let 2017–2021 dvojnásobný.

Tab. 6.3 Vystěhovalí podle věku, 2014 a 2018–2023

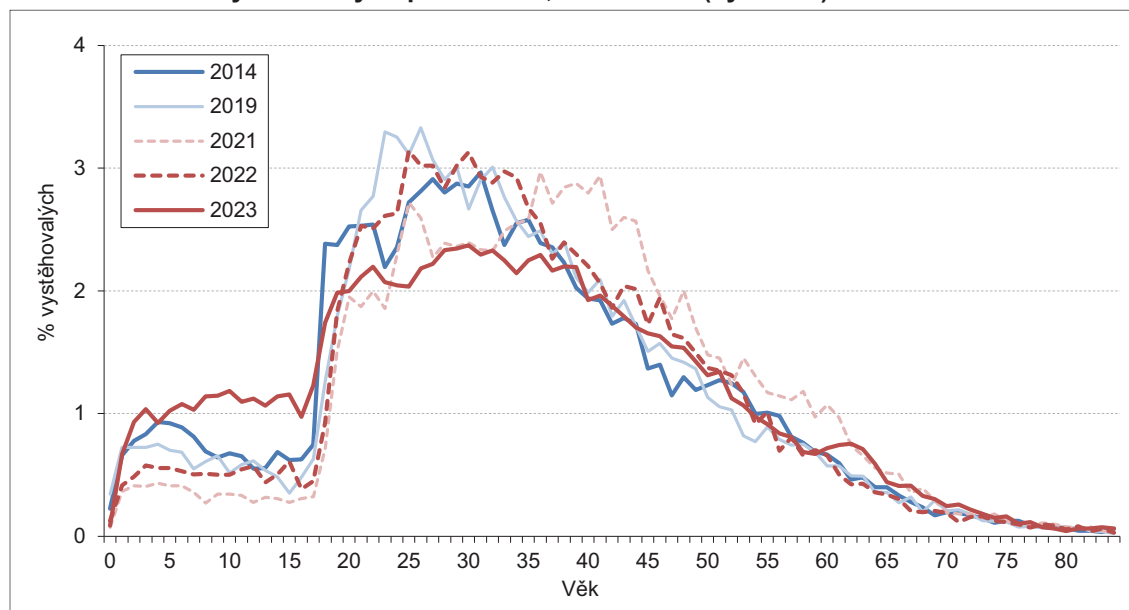
Věková skupina	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem	19 964	19 519	21 301	28 734	19 232	19 806	46 591
v tom: 0–4	684	482	695	364	324	427	1 700
5–9	789	714	682	467	345	515	2 524
10–14	623	509	582	498	303	507	2 612
15–19	1 348	998	961	1 000	601	832	3 299
20–24	2 424	2 754	3 015	2 841	1 916	2 476	4 858
25–29	2 819	2 775	3 286	3 312	2 372	2 978	5 178
30–34	2 674	2 741	2 963	3 417	2 325	2 939	5 305
35–39	2 311	2 285	2 499	3 541	2 690	2 412	5 170
40–44	1 817	1 881	2 025	3 017	2 578	2 016	4 313
45–49	1 278	1 380	1 558	2 722	1 846	1 669	3 630
50–54	1 183	975	1 023	2 449	1 330	1 211	2 710
55–59	848	808	822	2 022	1 073	767	1 826
60–64	520	540	530	1 405	767	470	1 638
65–69	283	310	306	792	395	248	883
70–79	258	280	268	694	270	241	728
80+	105	87	86	193	97	98	217
Podíl (%) věkové skupiny: 0–14	10,5	8,7	9,2	4,6	5,1	7,3	14,7
15–64	86,3	87,8	87,7	89,5	91,0	89,7	81,4
65+	3,2	3,5	3,1	5,8	4,0	3,0	3,9
Průměrný věk vystěhovalých ¹⁾	33,7	34,3	33,9	39,6	38,2	35,1	33,7

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty v daném roce.

¹⁾ Výpočet z absolutních počtů vystěhovalých podle věku.

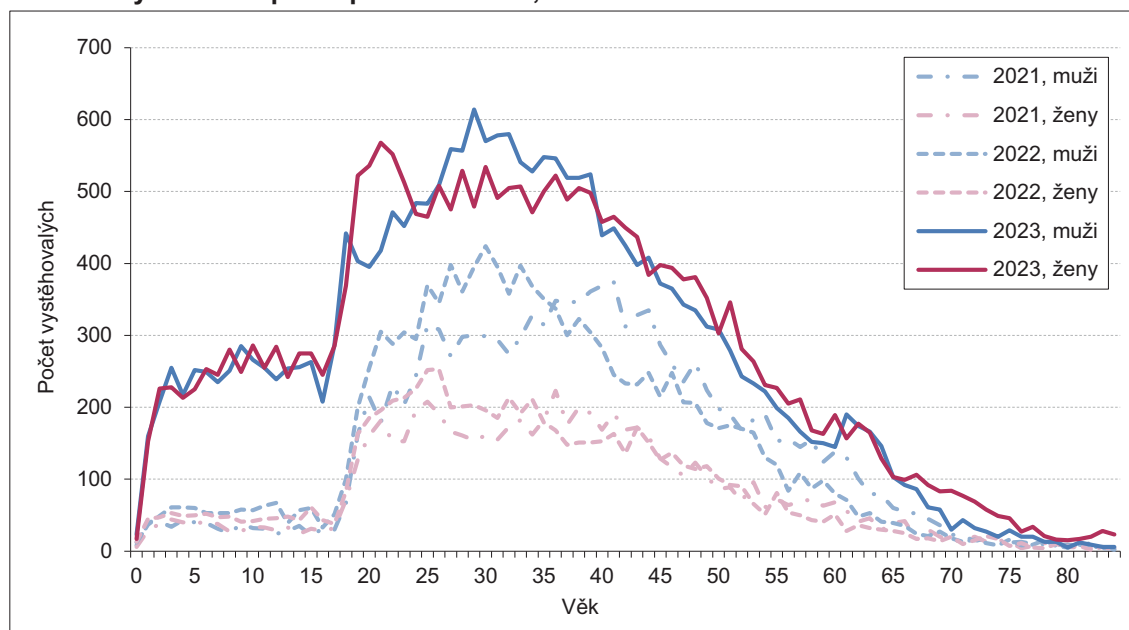
Detailní struktura vystěhovalých podle jednotek věku je tradičně poměrně rozkolísaná a nevykazuje výraznější vrchol v jednom konkrétním věku (obr. 6.5). Kromě výše uvedených změn je možné si v roce 2023 všimnout skokového zvýšení podílu připadajícího na vystěhovalé ve věku 61 let, které pravděpodobně odráží podobný nárůst přistěhovalých od věku 60 let v letech 2022 a 2023. Nezvykle posunutý vrchol struktury vystěhovalých v roce 2021 do vyššího věku souvisel se specifickou skladbou vystěhovalých v důsledku implementace novely zákona o pobytu cizinců, kdy byly ukončovány pobyty občanům EU, jejichž osvědčení o registraci trvalo více než 10 let a nebylo prodlouženo, tedy věkově spíše starším.

Obr. 6.5 Složení vystěhovalých podle věku, 2014–2022 (výběr let)

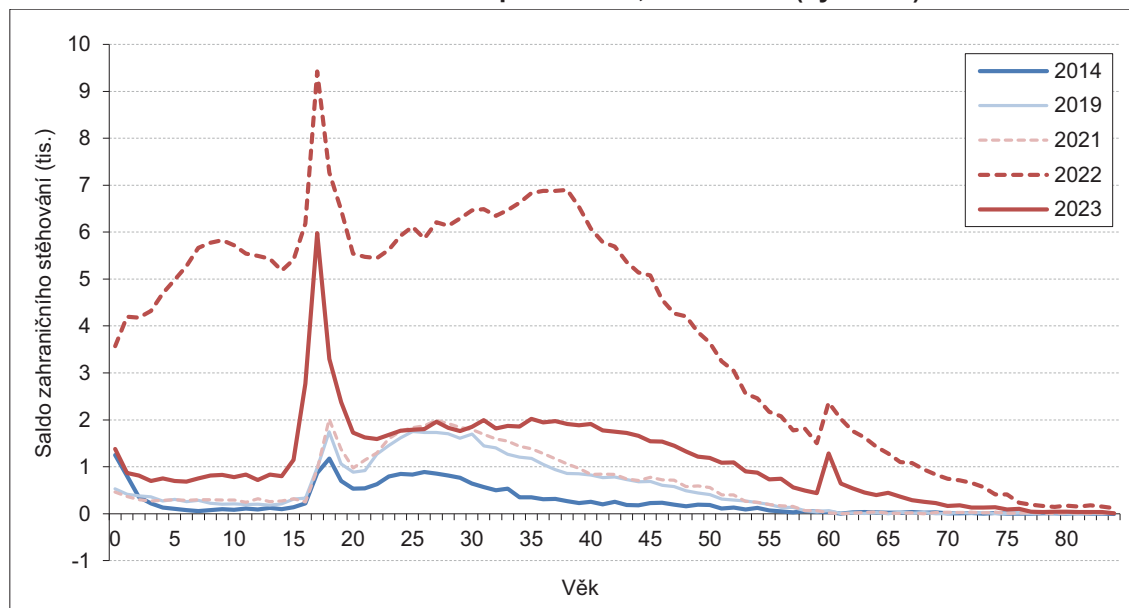
Věková struktura vystěhovalých mužů a vystěhovalých žen si je v základním profilu podobná (obr. 6.6), u dětí a u starších seniorů jsou si blízké i absolutní počty daných osob. K prudkému nárůstu počtu vystěhovalých dochází mezi 15. a 20. rokem věku – do roku 2022 většinou ve věcích 18 a 19 let, v roce 2023 již ve věku 17 let. Na rozdíl od předchozích let, kdy počty vystěhovalých mužů cca od 20 let věku výrazně převyšovaly počty vystěhovalých žen, v roce 2023 si byly v některých věcích produktivního období poměrně blízké, ve věkovém intervalu 19–23 let dokonce převažovaly ženy nad muži. Stejně jako v předchozích letech přitom platilo, že maxima u mužů příslušely vyšším věkům než u žen. V roce 2023 bylo v rámci pětiletých věkových skupin nejvíce vystěhovalých mužů ve věku 30–34 let, v jednoletém detailu ve věku 29 let, zatímco nejvíce vystěhovalých žen bylo již ve skupině 20–24 let, resp. ve věku 21 let. U vystěhovalých mužů pak lze, podobně jako u přistěhovalých, identifikovat skokové zvýšení podílu osob kolem 60 let věku, konkrétně ve věku 61 let.

Obr. 6.6 Vystěhovalí podle pohlaví a věku, 2021–2023

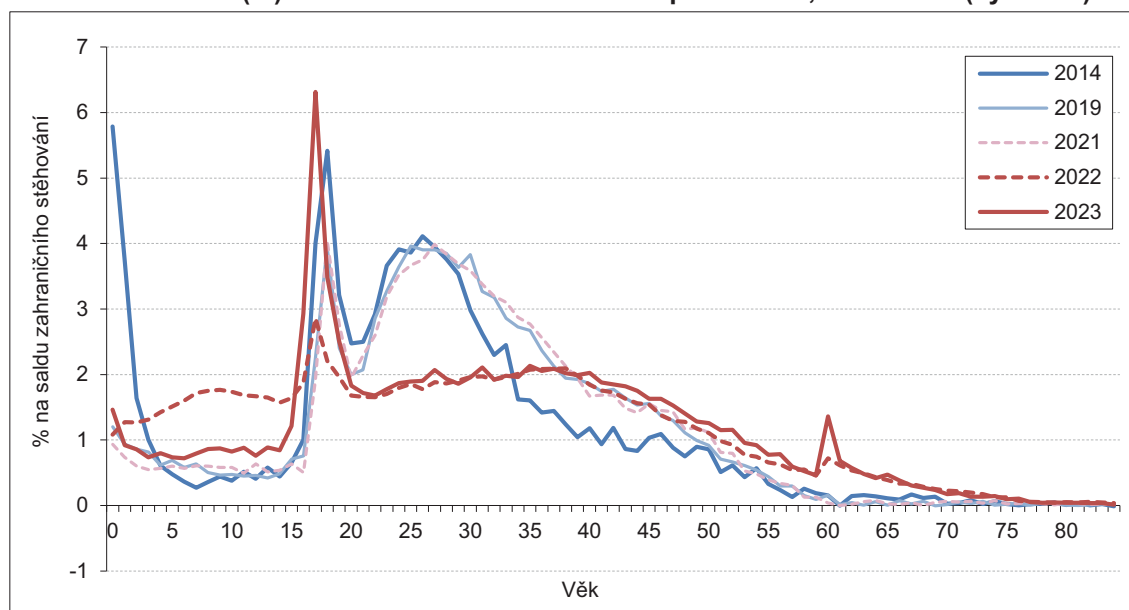

Z pohledu absolutních hodnot se výsledné saldo zahraniční migrace v jednotlivých věcích v roce 2023 výrazně přiblížilo zpět blíže k počtům obvyklým před rokem 2022, avšak věková skladba salda stěhování zůstala podobná jako o rok dříve, v roce 2022 (srovnej obr. 6.7 a 6.8).

Obr. 6.7 Saldo zahraničního stěhování podle věku, 2014–2023 (výběr let)

Obr. 6.8 Struktura (%) salda zahraničního stěhování podle věku, 2014–2023 (výběr let)

Pořadí věkových skupin podle hodnoty salda zahraničního stěhování zůstalo v roce 2023 na prvních šesti místech meziročně neměnné. Zatímco v roce 2022 si však byla salda dvou věkových skupin na předních místech početně blízka, v roce 2023 bylo prvenství skupiny 15–19 let zcela jednoznačné. Zahraničním stěhováním získalo obyvatelstvo Česka v tomto věku v roce 2023 celkem 15,6 tisíce osob a v druhé nejsilnější skupině 35–39 let 9,7 tisíce osob (tab. 6.4). Následovaly skupiny 30–34 let (9,4 tisíce), 25–29 let (9,1 tisíce), 40–44 let (8,8 tisíce) a 20–24 let (8,4 tisíce). V letech 2014–2021 přitom pravidelně nejvyšší zisky zahraničním stěhováním zajišťovala věková skupina 25–29 let (a poté skupiny 20–24 a 30–34 let).

Meziroční pokles salda zahraničního stěhování byl nejvýraznější u dětských pětiletých věkových skupin, což se odrazilo v poklesu zastoupení dětské složky z 23,0 % v roce 2022 na 12,9 % v roce 2023. Ve srovnání se

strukturou celkového salda migrace v období let 2017–2021 jde stále o podíl mírně nadprůměrný. Zastoupení seniorů ve věku 65 a více let v saldu zahraniční migrace zůstalo v roce 2023 výrazně nadprůměrné, když meziročně pokleslo jen mírně z 3,2 na 3,0 %.

Tab. 6.4 Saldo zahraničního stěhování podle věku, 2014 a 2018–2023

Věková skupina	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem	21 661	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672
v tom: 0–4	2 767	1 995	1 961	1 498	1 690	20 964	4 516
5–9	415	923	1 271	1 168	1 476	27 527	3 770
10–14	503	766	1 009	832	1 381	27 371	3 965
15–19	3 094	3 637	4 449	3 492	4 917	34 762	15 575
20–24	3 349	5 970	6 130	4 040	6 768	28 002	8 393
25–29	4 161	8 311	8 524	6 775	9 460	30 620	9 138
30–34	2 593	6 115	7 020	5 180	8 063	32 396	9 396
35–39	1 462	3 955	4 885	2 936	5 865	34 022	9 733
40–44	1 083	2 976	3 782	2 001	3 970	28 065	8 825
45–49	1 007	2 115	2 801	1 092	3 390	21 975	7 070
50–54	646	1 223	1 525	-44	1 863	14 959	5 146
55–59	246	343	566	-620	643	9 337	2 972
60–64	127	113	123	-686	97	9 202	3 327
65–69	134	65	69	-383	68	5 245	1 577
70–79	76	96	122	-281	212	4 234	1 052
80+	-2	26	33	-73	106	1 061	217
Hlavní věkové skupiny: 0–14	3 685	3 684	4 241	3 498	4 547	75 862	12 251
15–64	17 768	34 758	39 805	24 166	45 036	243 340	79 575
65+	208	187	224	-737	386	10 540	2 846
Podíl (%) věkové skupiny: 0–14	17,0	9,5	9,6	x	9,1	23,0	12,9
15–64	82,0	90,0	89,9	x	90,1	73,8	84,1
65+	1,0	0,5	0,5	x	0,8	3,2	3,0

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty v daném roce.

Zahraniční migrace podle státního občanství migrantů

Skladba přistěhovaných a vystěhovaných do/z Česka podle státního občanství migrantů se v průběhu posledního desetiletí výrazně neměnila (tab. 6.5). Nejčetnější tři skupiny jak u přistěhovaných, tak u vystěhovaných pravidelně tvořili občané Ukrajiny, Slovenska, Ruska či Česka, pouze jedenkrát šlo o občany Vietnamu (3. mezi vystěhovanými v roce 2014), resp. Filipín (3. mezi přistěhovanými v roce 2023).

V roce 2023 u přistěhovaných představovali pět nejčetnějších skupin občané Ukrajiny (106,0 tisíce), Slovenska (6,5 tisíce), Filipín (2,3 tisíce), Indie (1,9 tisíce) a Vietnamu (1,9 tisíce). Občané Filipín se v první pětici nejčetnějších skupin přistěhovaných objevili poprvé, když jejich počet meziročně vzrostl o dvě třetiny a již v roce 2022 (kdy byl v žebříčku na 8. místě) byl ve srovnání s předchozími lety 2,5násobný⁵⁰ (tab. 6.6). Občané Indie byli na čtvrtém místě mezi přistěhovanými podruhé v řadě, v první desítce se umístili i v letech 2018, 2019 a 2021. Celému imigračnímu proudu jednoznačně dominovali Ukrajinci (75 % celkového počtu, o rok dříve dokonce 89 %), jejichž váha mezi imigranty významně rostla již v letech 2017–2021 (z 15 % v roce 2016 na 46 % v roce 2021). Nic na tom nezměnil ani jejich velký meziroční úbytek (o dvě třetiny) v roce 2023, neboť jejich počet zůstal vysoce nadprůměrný. Velký úbytek přistěhovaných byl v roce 2023 zaznamenán také u občanů Ruska. Meziročně klesl o tři čtvrtiny a byl vůbec nejnižší od roku 2022. Pozadí

⁵⁰ S účinností od 1. 11. 2022 došlo k navýšení roční kvóty u země v Programu kvalifikovaný zaměstnanec (možnost podání žádostí o zaměstnaneckou kartu), konkrétně u Filipín o 300 míst na 2 300.

Ize hledat v omezení vízových služeb pro občany Ruska a Běloruska jako reakce vlády České republiky na ozbrojený konflikt na Ukrajině⁵¹.

Mezi vystěhovalými z Česka v roce 2023 tvořili pět nejpočetnějších skupin, stejně jako v roce 2022, občané Ukrajiny (30,8 tisíce), Česka (2,9 tisíce), Ruska (1,3 tisíce), Slovenska (0,9 tisíce) a Indie (0,8 tisíce).

K významné početní změně došlo pouze v případě občanů Ukrajiny, kterých mezi vystěhovalými meziročně přibýlo téměř 25 tisíc (tab. 6.6). Šlo z velké části o následek administrativního ukončení pobytu těm osobám s dočasnou ochranou, které se do stanoveného termínu nedostavily k vyznačení vízového štítku⁵².

Nejpočetnější skupinou mezi vystěhovalými byli Ukrajinci také v letech 2020, 2019, 2018 a 2014 (jinak byli druzí), zatímco v letech 2015–2017 to byli Češi (jinak pětkrát druzí a dvakrát třetí) a v roce 2021 Slováci (nejčastěji až na čtvrtém místě). Třetí nejpočetnější byli mezi vystěhovalými nejčastěji občané Ruska a platilo to i v roce 2023. Jejich počet se, na rozdíl od přistěhovalých, v roce 2023 meziročně významně nezměnil. Občané Indie byli na pátém místě mezi vystěhovalými druhým rokem v řadě, předtím šlo dvakrát o Poláky a před nimi čtyřikrát o občany Vietnamu.

Tab. 6.5 Nejčetnější státní občanství zahraničních migrantů a jejich podíly mezi migranty, 2014 a 2018–2023

Proud a pořadí	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Přistěhovalí - 1.	UA 20%	UA 29%	UA 35%	UA 38%	UA 46%	UA 89%	UA 75%
2.	SK 17%	SK 11%	SK 9%	SK 13%	SK 10%	SK 2%	SK 5%
3.	RU 12%	RU 6%	RU 7%	RU 6%	RU 5%	RU 1%	PH 2%
4.	CZ 8%	CZ 4%	CZ 3%	CZ 3%	CZ 3%	IN 1%	IN 1%
5.	VN 4%	VN 4%	RO 3%	RO 3%	VN 2%	VN 1%	VN 1%
Vystěhovalí - 1.	UA 22%	UA 18%	UA 21%	UA 18%	SK 26%	UA 30%	UA 66%
2.	CZ 20%	CZ 17%	CZ 18%	SK 15%	UA 20%	CZ 15%	CZ 6%
3.	VN 10%	RU 9%	RU 7%	CZ 7%	CZ 5%	RU 7%	RU 3%
4.	RU 9%	SK 7%	SK 6%	GB 7%	RU 5%	SK 4%	SK 2%
5.	SK 7%	VN 6%	VN 4%	PL 7%	PL 4%	IN 3%	IN 2%
Saldo stěhování - 1.	SK 26%	UA 34%	UA 41%	UA 59%	UA 57%	UA 92%	UA 79%
2.	UA 18%	SK 14%	SK 10%	SK 11%	RU 5%	SK 2%	SK 6%
3.	RU 14%	RO 5%	RU 6%	RU 8%	SK 4%	RU 1%	PH 2%
4.	DE 6%	BG 5%	RO 5%	RO 5%	RO 2%	IN 0%	VN 1%
5.	RO 5%	RU 4%	BG 4%	HU 4%	VN 2%	VN 0%	IN 1%

Zkratky: BG - Bulharsko, CZ - Česko, DE - Německo, GB - Velká Británie, HU - Maďarsko, IN - Indie, PH - Filipíny, PL - Polsko, RO - Rumunsko, RU - Rusko, SK - Slovensko, UA - Ukrajina, VN - Vietnam.

Občané Ukrajiny jednoznačně dominovali také ve výsledném saldu zahraniční migrace pro rok 2023, i když méně než o rok dříve. Jejich saldo 75,2 tisíce osob představovalo 79 % celkového přírůstku obyvatel zahraniční migrací (o rok dříve 92 %, ale v letech 2020 a 2021 necelých 60 %). Nejpočetnější skupinu v saldu tvoří občané Ukrajiny nepřetržitě od roku 2017 a výše jejich bilance zahraničním stěhováním postupně (s výjimkou roku 2020) narůstala. Zatímco v letech 2014–2016 končilo stěhování Ukrajinců ziskem „pouze“ 2,2–4,0 tisíce osob, mezi lety 2017 a 2021 saldo stoupl ze 7,7 tisíce na 28,4 tisíce a v roce 2022 pak skokově díky velké imigrační vlně po vypuknutí války až na 305,0 tisíce.

Druhé nejvyšší bylo v roce 2023 saldo zahraničního stěhování občanů Slovenska, které dosáhlo 5,6 tisíce, stejně jako o rok dříve. Na celkovém saldu migrace se podílelo šesti procenty. Druhé nejvyšší bylo saldo zahraničního stěhování Slováků také v letech 2017–2020, v roce 2021 bylo třetí, naopak v letech 2014–2016

⁵¹ Zdroj: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/aktuality/vizove_sluzby_pro_obcany_ruska_a.html

⁵² Podle statistiky Ministerstva vnitra České republiky (viz <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>) se mezi 31. 8. a 30. 9. 2023 snížil počet cizinců - občanů Ukrajiny - se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky o 13,5 tisíce.

hned první nejvyšší. Téměř po celé poslední desetiletí se bilance zahraničního stěhování občanů Slovenska pohybovala v rozmezí 4,0–5,6 tisíce osob, pouze v letech 2020 a 2021 byla nižší⁵³ (3,0 resp. 1,9 tisíce).

Třetí nejvyšší saldo zahraničního stěhování připadlo v roce 2023 na občany Filipín, když dosáhlo 2,1 tisíce. Ve srovnání s rokem 2022 narostlo o 0,8 tisíce a stejně velký nárůst jejich salda stěhování byl zaznamenán i mezi lety 2021 a 2022. V období let 2014–2021 se pohybovalo v rozmezí jednoho až sedmi set. Na čtvrtém místě v žebříčku zemí podle salda migrace se v roce 2023 umístil Vietnam (1,4 tisíce) a na pátém místě Indie (1,1 tisíce); v roce 2022 bylo jejich pořadí obrácené.

Nezvykle v záporné hodnotě skončila v roce 2023 bilance zahraniční migrace občanů Ruska (–0,5 tisíce), a to v důsledku vysokého počtu vystěhovaných. V období let 2014–2022 přitom ročně přibývalo zahraničním stěhováním 0,8–3,1 tisíce občanů Ruska, v roce 2021 představovali druhou nejpočetnější skupinu v saldu zahraniční migrace, v letech 2014, 2019, 2020 a 2022 třetí nejpočetnější. Záporná byla v roce 2023 také bilance zahraničního stěhování občanů Česka (–1,5 tisíce), která však není neobvyklá – kladné hodnoty dosáhla během posledního desetiletí pouze v roce 2021.

Tab. 6.6 Zahraniční migrace podle státního občanství*, 2014 a 2018–2023

Státní občanství	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Přistěhovalí	41 625	58 148	65 571	55 661	69 201	349 548	141 263
z toho občanství: Ukrajina	8 445	16 747	22 812	21 071	32 146	311 020	105 952
Slovensko	6 682	6 671	5 795	7 222	7 001	6 407	6 512
Česko	3 135	2 276	2 231	1 866	1 931	1 822	1 330
Indie	550	1 158	1 519	862	1 245	2 000	1 900
Filipíny	169	512	844	545	546	1 399	2 335
Vietnam	1 305	2 264	1 904	1 375	1 601	1 883	1 869
Rusko	2 852	3 388	4 265	3 439	3 731	3 274	822
Vystěhovalí	18 945	19 519	21 301	28 734	19 232	18 794	46 591
z toho občanství: Ukrajina	3 208	3 543	4 571	5 112	3 780	6 037	30 799
Slovensko	1 480	1 425	1 193	4 213	5 092	845	928
Česko	3 921	3 271	3 825	1 968	1 012	2 886	2 865
Indie	241	461	446	494	416	584	804
Filipíny	68	120	110	133	130	173	277
Vietnam	1 534	1 089	881	618	358	499	492
Rusko	2 061	1 705	1 538	1 268	1 010	1 384	1 324
Saldo zahraniční migrace	15 977	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672
z toho občanství: Ukrajina	2 246	13 204	18 241	15 959	28 366	304 983	75 153
Slovensko	5 202	5 246	4 602	3 009	1 909	5 562	5 584
Česko	–588	–995	–1 594	–102	919	–1 064	–1 535
Indie	309	697	1 073	368	829	1 416	1 096
Filipíny	101	392	734	412	416	1 226	2 058
Vietnam	–229	1 175	1 023	757	1 243	1 384	1 377
Rusko	791	1 683	2 727	2 171	2 721	1 890	–502

* Vybraná občanství zahrnují pětici nejčetnějších skupin u přistěhovalých, vystěhovaných či v saldu migrace v roce 2023. Seřazeny jsou podle velikosti objemu zahraniční migrace v roce 2023.

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty v daném roce.

⁵³ Pravděpodobně v důsledku vyššího počtu evidovaných vystěhovaných jakožto následek implementace novely zákona o pobytu cizinců z roku 2019.

Vnitřní migrace

Statistika vnitřní migrace sleduje registrované změny obce bydliště v rámci České republiky. Celkový objem takto definované vnitřní migrace se v roce 2023 meziročně zvýšil o 44,5 tisíce na 288 628 osob měnících obec svého bydliště. Bylo to nejvíce od vzniku samostatné České republiky. V relativním vyjádření objem vnitřní migrace meziročně vzrostl o mimořádných 18 %, zatímco v ostatních letech sledovaného desetiletí se změna pohybovala v intervalu -4 až +7 %. V letech 2014–2022 byl výrazně nižší i samotný objem vnitřní migrace, nacházející se v rozmezí od 232,0 tisíce (rok 2020, kdy v části roku platila protiepidemická opatření omezující pohyb obyvatel) po 250,7 tisíce (rok 2016) ročně.

Ve vnitřním stěhování na rozdíl od zahraničního běžně mírně převažují ženy nad muži (tab. 6.7). Zastoupení žen na objemu vnitřního stěhování mělo mezi lety 2014 a 2022 klesající trend, když se snížilo z 53,8 % v letech 2014 a 2015 na 51,4 % v roce 2022. V roce 2023 meziročně mírně narostlo na 52,5 %. Změna obce pobytu v rámci České republiky byla evidována u 151 427 žen (o 21 % více než o rok dříve) a u 137 201 mužů (o 16 % více než o rok dříve).

Tab. 6.7 Vnitřní migrace podle pohlaví a věku, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem	238 339	247 414	242 679	231 989	248 149	244 125	288 628
Muži	110 212	116 537	114 264	111 158	119 946	118 765	137 201
Ženy	128 127	130 877	128 415	120 831	128 203	125 360	151 427
Věková skupina: 0–4	30 434	31 657	31 670	29 725	31 696	32 055	31 921
5–9	16 662	17 275	17 249	16 073	16 299	16 373	19 550
10–14	11 054	11 665	11 735	11 278	11 442	11 060	14 217
15–19	10 854	10 064	9 782	9 217	9 252	9 172	15 702
20–24	20 327	17 891	17 380	15 814	16 227	15 785	21 716
25–29	31 425	33 707	33 065	31 200	31 997	30 656	32 549
30–34	29 234	31 237	31 094	30 745	33 074	32 359	35 842
35–39	23 702	23 248	22 443	21 768	23 505	23 583	28 479
40–44	15 954	19 334	18 719	18 040	18 998	18 025	22 776
45–49	11 319	12 983	13 062	13 409	15 179	15 180	19 660
50–54	8 747	9 838	9 367	9 093	10 202	10 297	14 060
55–59	7 482	6 857	6 880	6 852	7 776	7 653	9 258
60–64	6 958	6 563	5 914	5 447	6 131	6 037	6 949
65–69	4 762	4 822	4 521	4 326	5 109	4 972	5 084
70–79	4 793	5 749	5 537	5 443	6 569	6 551	6 494
80+	4 632	4 524	4 261	3 559	4 693	4 367	4 371
Podíl (%) věkové skupiny: 0–14	24,4	24,5	25,0	24,6	24,0	24,4	22,8
15–64	69,6	69,4	69,1	69,7	69,5	69,1	71,7
65+	6,0	6,1	5,9	5,7	6,6	6,5	5,5
Průměrný věk migrantů ¹⁾	30,6	30,8	30,6	30,7	31,5	31,4	31,5

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty v daném roce.

¹⁾ Výpočet z absolutních počtů migrantů podle věku.

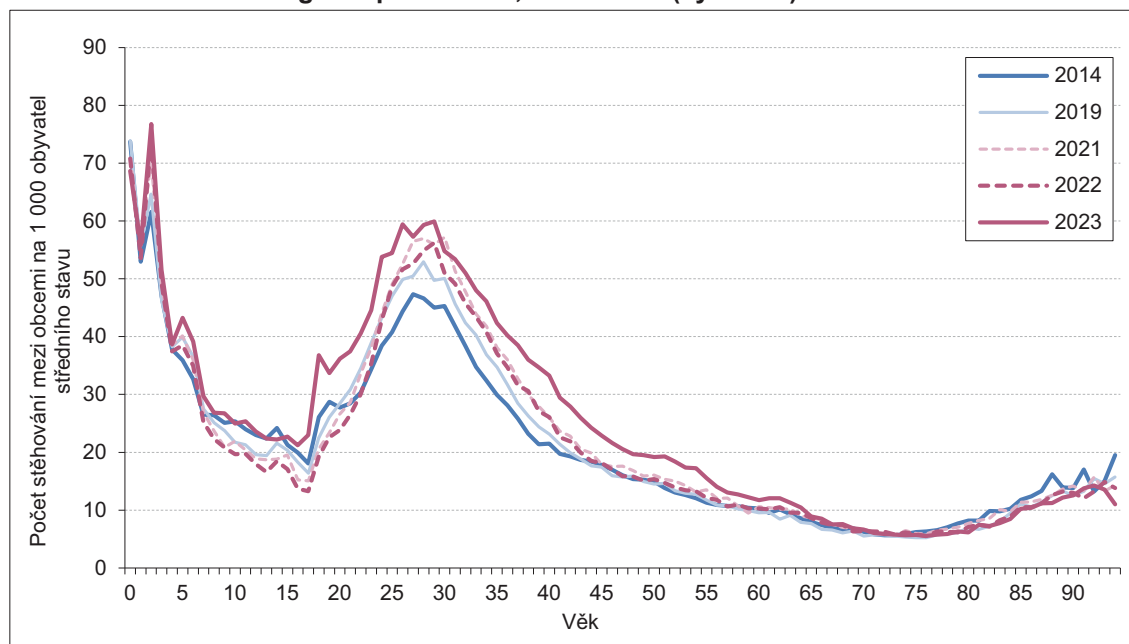
Z hlediska věku byla v uplynulém desetiletí v objemu vnitřní migrace do roku 2020 každoročně nejpočetnější skupina osob ve věku 25–29 let, od roku 2021 pak věková skupina 30–34 let (tab. 6.7). V pozadí tohoto posunu stojí měnící se početnost daných věkových skupin, nikoli posun nejvyšší intenzity stěhování do vyššího věku (viz dále). V průběhu roku 2023 změnilo obec bydliště v rámci České republiky celkem 35,8 tisíce obyvatel ve věku 30–34 let a 32,5 tisíce ve věku 25–29 let. První trojici nejčetnějších skupin ve statistice vnitřní migrace doplňovala každoročně skupina dětí ve věku 0–4 roky, v roce 2023 zahrnovala 31,9 tisíce osob měnících obec bydliště. Dohromady tyto tři věkové kategorie pravidelně zahrnovaly 38–40 %, tj. dvě pětiny stěhujících se po území České republiky, v roce 2023 to bylo mírně méně – 35 %. Právě v těchto nejpočetnějších skupinách se totiž počet případů vnitřního stěhování meziročně navýšil relativně nejméně (max. o 11 %), společně se skupinami seniorského věku, resp. u 0–4letých a 70–79letých počet

vnitřního stěhování dokonce mírně klesl. Naopak jednoznačně nejvýrazněji (až o 71 %) přibýlo v roce 2023 případů stěhování osob ve věku 15–19 let.

Z pohledu základních věkových skupin (0–14, 15–64 a 65+) bylo složení vnitřní migrace v posledním desetiletí poměrně stabilní: do roku 2022 se na objemu z 24–25 % podílely děti do 15 let věku, v roce 2023 z 23 %, osoby produktivního věku tvořily 69–70 %, resp. v roce 2023 pak 72 % objemu, a na seniory ve věku 65 a více let připadlo zbylých 6–7 %.

Porovnání v čase (obr. 6.9) ukazuje, že věkový profil intenzity stěhování (počet stěhování vztažený k počtu obyvatel daného věku) uvnitř Česka je poměrně stabilní. Nejvyšší bývá míra stěhování hned u nejmladších dětí ve věku 0–2 roky (průměrně se jich v roce 2023 v každém z těchto věků stěhovalo 67 z tisíce a podobně tomu tak bylo i v předchozích letech). Poté intenzita migrace klesá až do věku okolo 16–17 let (v roce 2023 měnili nejméně obec pobytu, 21 osob z 1 000, obyvatelé ve věku 16 let) a následně opět roste směrem k druhému vrcholu⁵⁴ mezi 25 a 30 roky věku. V roce 2023 byla nejvyšší míra vnitřního meziobecního stěhování u obyvatel ve věku 29 let, kterých se přestěhovalo 59 z každého 1 000, obdobnou míru (58 ‰) měly i osoby 26 a 28leté. U třicátníků a starších má intenzita vnitřní migrace s věkem klesající trend, když nejnižší míru migračního pohybu vykazují osoby okolo věku 75 let (6 ‰ ve věku 76 let v roce 2023). U starších seniorů naopak intenzita stěhování opět mírně roste, což může souviset s přesunem do zařízení sociální péče, k rodině nebo do menšího obydlí.

Obr. 6.9 Míra vnitřní migrace podle věku, 2014–2023 (výběr let)

V rámci pětiletých věkových skupin byla od roku 2011 až do roku 2022 míra vnitřního stěhování nejvyšší u 0–4letých dětí (v roce 2022 dosahující 57 ‰) a o něco nižší byl pravidelně lokální vrchol u skupiny osob 25–29letých (53 ‰ v roce 2022). Oproti tomu v roce 2023 byla míra stěhování mezi obcemi Česka mírně vyšší u osob ve věkové skupině 25–29 let než u 0–4letých (58,2 vs. 57,9 ‰). Mezi roky 2022 a 2023 se míra změny bydliště zvýšila ve všech pětiletých věkových skupinách do 70 let, přičemž relativně nejméně právě u nejmladší skupiny do 5 let věku (o 2 %) a pak u osob 65–69letých (o 5 %), podprůměrný byl i nárůst u skupiny 25–29 let. Naopak nejvíce (o 59 %) se meziročně zvýšila ve věkové skupině 15–19 let (ze 17 na 27 ‰, tj. o více než polovinu), dále (cca o třetinu) u 20–24letých a (o více než čtvrtinu) ve skupinách 40–44, 45–49 a 50–55 let.

⁵⁴ V roce 2023 byla přechodně vyšší i míra vnitřního stěhování u 18letých, která meziročně vzrostla téměř na dvojnásobek (z 19 na 37 ‰).

Vnitřní migrace podle státního občanství migrantů

V roce 2023 došlo k významné proměně skladby vnitřní migrace v rozdělení na migranty-občany ČR a migranty-cizince. Celkový meziroční nárůst objemu vnitřní migrace o 44,5 tisíce byl totiž dán vysokým přírůstkem počtu změn obce registrovaného pobytu u cizinců – meziročně z 29,5 tisíce na 93,0 tisíce, tj. na trojnásobek, zatímco počet případů vnitřního stěhování občanů Česka se o 19,0 tisíce (o 9 %) snížil na 195,7 tisíce. Prudce tak vzrostl podíl cizinců na vnitřním stěhování, a to z 12,1 % v roce 2022 až na 32,2 % v roce 2023. V letech 2014–2018 se přitom pohyboval mírně pod hranicí 8 % a mezi lety 2018 a 2022 měl mírně rostoucí trend (tab. 6.8). Stejný vývoj měl i samotný objem vnitřního stěhování cizinců: v letech 2014–2018 kolísal kolem 19 tisíc, poté postupně rostl na 29,5 tisíce v roce 2022 a následně skokově na 93,0 tisíce.

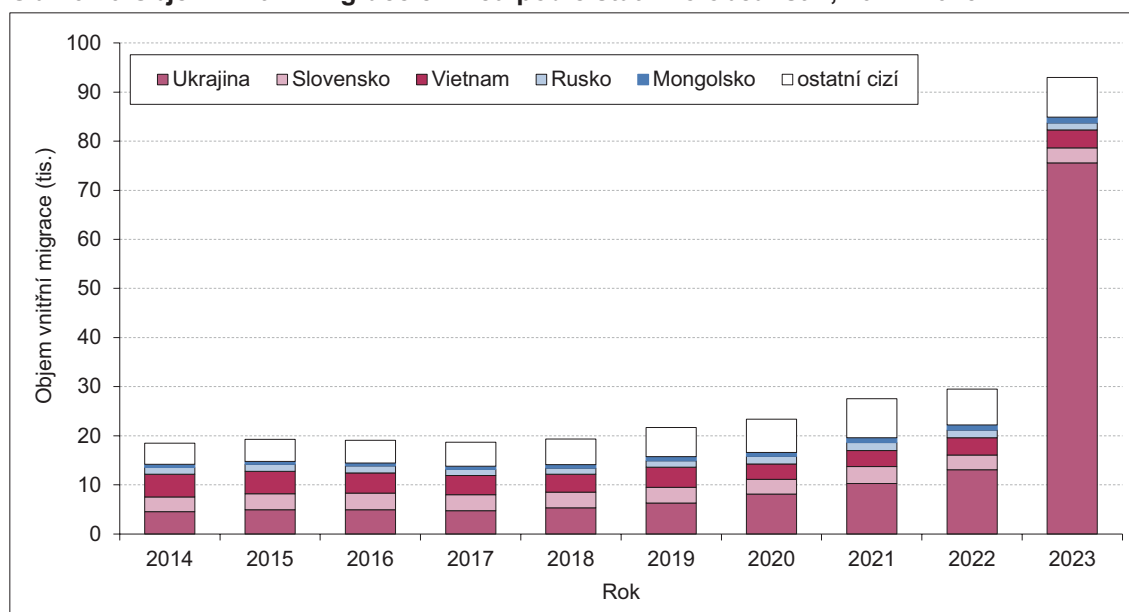
Tab. 6.8 Vnitřní migrace podle státního občanství*, 2014 a 2018–2023

Státní občanství	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem	238 339	247 414	242 679	231 989	248 149	244 125	288 628
ČR	219 850	228 086	220 981	208 600	220 632	214 643	195 669
Ostatní celkem	18 489	19 328	21 698	23 389	27 517	29 482	92 959
z toho: Ukrajina	4 517	5 314	6 316	8 127	10 242	13 072	75 589
Slovensko	4 683	3 705	4 120	3 124	3 240	3 544	3 682
Vietnam	2 980	3 161	3 174	2 966	3 477	2 983	3 027
Rusko	1 345	1 210	1 261	1 566	1 672	1 562	1 400
Mongolsko	672	702	871	828	968	1 039	1 174
Podíl cizinců na vnitřním stěhování (%)	7,8	7,8	8,9	10,1	11,1	12,1	32,2

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2023.

Hybnou silou rostoucího objemu vnitřního stěhování cizinců v posledních pěti letech bylo stěhování občanů Ukrajiny a platilo to i pro poslední nezvykle vysoký růst v roce 2023. Nejpočetnější skupinu cizinců migrujících uvnitř republiky představovali sice Ukrajinci každoročně již od roku 2015, ale od roku 2018 postupně zvyšovali svoji váhu na objemu vnitřního stěhování cizích státních příslušníků, a to z jedné čtvrtiny v roce 2017 na 44 % v roce 2022 a v roce 2023 až na 81 %. Tzn. čtyři z pěti cizinců, kteří v roce 2023 měnili obec pobytu, byli občané Ukrajiny. Tento vývoj pravděpodobně úzce souvisel s mechanismem prodlužování oprávnění k pobytu a měnicími se podmínkami pro příspěvek na bydlení. Absolutně v roce 2023 měnilo obec pobytu 75,6 tisíce Ukrajinců, zatímco o rok dříve 13,1 tisíce a na počátku posledního desetiletí, v roce 2014, pouze 4,5 tisíce.

Obr. 6.10 Objem vnitřní migrace cizinců podle státního občanství, 2014–2023

Další dvě silněji početné skupiny cizinců ve vnitřní migraci tvořili občané Vietnamu a Slovenska, kteří společně s Ukrajinci zároveň představují celkově nejsilnější skupiny cizinců žijících na území Česka. Druhé nejčetnější bylo téměř vždy vnitřní stěhování občanů Vietnamu, výjimkou byly roky 2014, kdy byli hned první nejpočetnější, a 2021, kdy byli na třetím místě jen s malým odstupem od Slováků. Ti pravidelně představovali (vyjma roku 2021, kdy byli druzí) třetí nejpočetnější skupinu cizinců ve vnitřním stěhování. Během let se přitom počty Vietnamců a Slováků v objemu vnitřního stěhování sblížily, když daný objem měl u Vietnamců do roku 2020 klesající trend, poté jen mírně rostl, zatímco u Slováků kolísal. V roce 2023 bylo zaznamenáno 3,7 tisíce případů vnitřního stěhování Vietnamců a 3,0 tisíce u Slováků, pro srovnání v roce 2014 to bylo 4,7 tisíce u Vietnamců a 3,0 tisíce u Slováků. Čtvrtou nejsilnější skupinu migrujících cizinců v letech 2014–2023 každoročně představovali občané Ruska (1,4 tisíce v roce 2023) a pátou (s výjimkou roku 2015) občané Mongolska (1,2 tisíce v roce 2023).

Proudy vnitřní migrace

Z pohledu jednotlivých meziobecních proudů stěhování v rámci České republiky byl v průběhu let 2014–2023 (tab. 6.9) jednoznačně nejčetnější pohyb z Brna do Prahy (9,7 tisíce změn obce pobytu za deset let). Druhý nejsilnější proud byl poloviční a směřoval z Ostravy do Prahy (4,7 tisíce stěhování v úhrnu), na třetím místě šlo o proud Praha–Kladno (4,5 tisíce). Čtyři až tři tisíce osob během let 2014–2023 pak měnilo bydliště v těchto směrech: z Plzně do Prahy (3,8 tisíce), z Jirkova do Chomutova, z Chomutova do Jirkova, z Kladna do Prahy, z Prahy do Brna, z Liberce do Prahy a z Prahy do Jesenice (3,1 tisíce). S výjimkou posledního uvedeného tak proudy z první desítky vždy spojovaly velká města. V samotném roce 2023 bylo pořadí první pětice mírně odlišné. Po prvním proudu Brno–Praha (1 343 osob) byl druhý nejčetnější tok Plzeň–Praha (647 osob) a třetí Praha–Brno (637), dále pak Praha–Kladno (531) a Ostrava–Praha (508).

Stejně jako v úhrnu veškerého vnitřního stěhování byla i u cizinců v posledním desetiletí nejčetnější změna obce pobytu z Brna do Prahy (4,9 tisíce v letech 2014–2023). Druhá nejčetnější však byla u cizinců změna pobytu z Prahy do Kladna (1,7 tisíce), na třetím místě z Plzně do Prahy (1,6 tisíce) a na čtvrtém z Prahy do Brna (1,6 tisíce)⁵⁵. Podíl cizinců na celkovém objemu byl u každého z těchto čtyř nejsilnějších proudů nadprůměrný (51 - 38 - 43 - 48 %). Vysoké zastoupení kolem jedné poloviny či přes měli cizinci také v toku z Prahy do Plzně (49 % z 2,6 tisíce stěhování v letech 2014–2023), z Mladé Boleslavi do Prahy (54 % cizinců z 1,8 tisíce stěhování), z Poděbrad do Prahy (72 % cizinců z 1,5 tisíce stěhování) a z Prahy do Karlových Varů (56 % cizinců z 1,2 tisíce stěhování). Naopak velmi nízké zastoupení na úrovni 5–8 procent měli cizinci ve vzájemném proudu stěhování mezi obcemi Jirkov a Chomutov a mezi obcemi Havířov a Ostrava.

Optikou jednotlivých obcí Česka vykazala v součtu let 2014–2023 nejvyšší saldo vnitřního stěhování obec Králův Dvůr (2,0 tisíce) v okrese Beroun, dále Chýně (1,8 tisíce) a Jesenice (1,5 tisíce) z okresu Praha-západ a jako čtvrté Říčany (1,4 tisíce) v okrese Praha-východ. Na dalších místech, se saldem v rozmezí 1,2–1,0 tisíce osob za desetileté období, pak byly obce Horoměřice, Nehvizdy, Milovice a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav. První desítku uzavíraly (se saldem 0,9 tisíce) Mníšek pod Brdy a Vysoký Újezd. Ve všech případech šlo o obce geograficky blízké Praze. V přepočtu na tisíc obyvatel dané obce bylo saldo vnitřního stěhování v rámci této skupiny obcí nejvyšší právě v posledním zmiňovaném Vysokém Újezdu (86‰), dále v Chýni (53 ‰) a v Nehvizdech (37 ‰)⁵⁶. V průběhu samotného roku 2023 však byly nejvyšší relativní přírůstky obyvatel vnitřním stěhováním zaznamenány ve zcela jiných sídlech, a to ve městech Jihlava, Beroun, Kladno, Mladá Boleslav, České Budějovice a v Praze.

⁵⁵ Tyto tři proudy se v celkovém pohledu (osob všech občanství) umístily na 3., 4. a 8. místě. Celkově druhý nejčetnější proud z Ostravy do Prahy byl v rámci meziobecního stěhování cizinců až na 6. místě (1,1 tisíce stěhování cizinců za roky 2014–2023).

⁵⁶ V rámci všech obcí byla hrubá míra salda vnitřního stěhování za období let 2014–2023 nejvyšší pro Radkovu Lhotu (149 ‰) v okrese Přerov (sídlu domova pro seniory) a obec Polerady (114 ‰) v okrese Praha-východ (zázemí Brandýsa n. L.-Staré Boleslavi). V absolutním počtu šlo o salda čítající 303 resp. 410 osob za daných deset let.

Tab. 6.9 Saldo a proudy vnitřního stěhování podle obcí v období 2014–2023 a v roce 2023

Obce s nejvyšším saldem vnitřního stěhování		Obce s nejnižším saldem vnitřního stěhování		Nejsilnější proudy vnitřního stěhování (z – do)	
Úhrn za roky 2014–2023					
Králov Dvůr	1 985	Brno	-15 895	Brno – Praha	9 658
Chýně	1 816	Ostrava	-13 433	Ostrava – Praha	4 740
Jesenice	1 489	Praha	-8 674	Praha – Kladno	4 479
Říčany	1 390	Havířov	-5 431	Plzeň – Praha	3 836
Horoměřice	1 245	Karviná	-4 422	Jirkov – Chomutov	3 621
Nehvizdy	1 215	Ústí nad Labem	-3 891	Chomutov – Jirkov	3 524
Milovice	1 152	Mladá Boleslav	-3 549	Kladno – Praha	3 328
Brandýs n. L.-Stará Boleslav	1 002	Frýdek-Místek	-3 283	Praha – Brno	3 274
Mníšek pod Brdy	909	Pardubice	-3 188	Liberec – Praha	3 156
Vysoký Újezd	907	Liberec	-2 931	Praha – Jesenice	3 066
Rok 2023					
Jihlava	347	Brno	-1 336	Brno – Praha	1 343
Beroun, Kladno	316	Ústí nad Labem	-682	Plzeň – Praha	647
Mladá Boleslav	288	Liberec	-496	Praha – Brno	637
České Budějovice	269	Ostrava	-453	Praha – Kladno	531
Praha	247	Pardubice	-395	Ostrava – Praha	508

Naopak nejvíce vnitřním stěhování trčila v průběhu posledního desetiletí 2014–2023 (nej)větší města, konkrétně Brno (-15,9 tisíce), Ostrava (-13,4 tisíce) a Praha (-8,7 tisíce). Čtvrtý nejhlubší byl úbytek obyvatel vnitřním stěhování v Havířově (-5,4 tisíce) a pátý v Karviné (-4,4 tisíce). Předposlední pětice obcí (se saldem minus 3,9–2,9 tisíce pro každou) pak zahrnovala města Ústí nad Labem, Mladá Boleslav, Frýdek-Místek, Pardubice a Liberec⁵⁷. V rámci uvedené desítky byl úbytek obyvatel vnitřní migrací v přepočtu na tisíc obyvatel největší v Karviné a v Mladé Boleslavi (-8 ‰ za desetileté období)⁵⁸, dále v Havířově (-7 ‰) a ve Frýdku-Místku (-6 ‰) a naopak nejméně výrazný v Praze (-1 ‰). V posledním sledovaném roce 2023 byl úbytek obyvatel vnitřní migrací jednoznačně největší v Brně (-1 336) a pak v Ústí nad Labem (-682), s odstupem dále v Liberci (-496), Ostravě (-453) a v Pardubicích (-395).

⁵⁷ S výjimkou Prahy bylo ve všech jmenovaných obcích saldo vnitřní migrace záporné každoročně. V Praze skončilo saldo vnitřní migrace během posledního desetiletí čtyřikrát v kladných hodnotách, a to roku 2014 (0,6 tisíce), 2016 (2,3 tisíce), 2017 (0,2 tisíce) a 2023 (0,2 tisíce).

⁵⁸ Podobný nebo ještě hlubší relativní úbytek obyvatel (hrubá míra vnitřního stěhování menší nebo rovna -8 ‰) zaznamenaly z měst nad 10 tisíc obyvatel také Mariánské Lázně (-9,8 ‰ za období 2014–2023), Bruntál (-8,9 ‰), Žďár nad Sázavou (-8,6 ‰) a Třebíč (-8,1 ‰).

Tabulková příloha - krajské srovnání

1 Obyvatelstvo podle věku a rodinného stavu

[Tab. 1.1 Počet a přírůstek obyvatel, 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 1.2 Obyvatelstvo v hlavních věkových skupinách, 2014 \(k 1. 1.\), 2018 a 2023 \(k 31. 12.\)](#)

[Tab. 1.3 Ukazatele věkového složení obyvatel, 2014 \(k 1. 1.\) a 2018–2023 \(k 31. 12.\)](#)

Tab. 1.1 Počet a přírůstek obyvatel*, 2014 a 2018–2023

Kraj	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel¹⁾							
Hl. město Praha	1 243 201	1 308 632	1 324 277	1 335 084	1 275 406	1 357 326	1 384 732
Středočeský	1 302 336	1 369 332	1 385 141	1 397 997	1 386 824	1 439 391	1 455 940
Jihočeský	636 707	642 133	644 083	643 551	637 047	652 303	654 505
Plzeňský	573 469	584 672	589 899	591 041	578 707	605 388	613 374
Karlovarský	300 309	294 896	294 664	293 311	283 210	293 595	295 077
Ústecký	825 120	820 789	820 965	817 004	798 898	812 337	811 169
Liberecký	438 609	442 356	443 690	442 476	437 570	449 177	450 728
Královéhradecký	551 909	551 021	551 647	550 803	542 583	555 267	556 949
Pardubický	515 985	520 316	522 662	522 856	514 518	528 761	530 560
Vysočina	510 209	509 274	509 813	508 852	504 025	514 777	517 960
Jihomoravský	1 170 078	1 187 667	1 191 989	1 195 327	1 184 568	1 217 200	1 226 749
Olomoucký	636 356	632 492	632 015	630 522	622 930	631 802	632 864
Zlínský	586 299	582 921	582 555	580 119	572 432	580 531	580 744
Moravskoslezský	1 221 832	1 203 299	1 200 539	1 192 834	1 177 989	1 189 674	1 189 204
ČR	10 512 419	10 649 800	10 693 939	10 701 777	10 516 707	10 827 529	10 900 555
Přírůstek obyvatel²⁾							
Hl. město Praha	15 878	14 119	15 645	10 807	15 993	81 920	27 406
Středočeský	12 963	16 537	15 809	12 856	14 236	52 567	16 549
Jihočeský	593	1 937	1 950	-532	625	15 256	2 202
Plzeňský	1 654	3 856	5 227	1 142	2 349	26 681	7 986
Karlovarský	-1 016	-790	-232	-1 353	-1 810	10 385	1 482
Ústecký	-1 148	-291	176	-3 961	-2 688	13 439	-1 168
Liberecký	242	1 056	1 334	-1 214	48	11 607	1 551
Královéhradecký	-319	-68	626	-844	-1 622	12 684	1 682
Pardubický	387	1 979	2 346	194	105	14 243	1 799
Vysočina	-314	358	539	-961	21	10 752	3 183
Jihomoravský	2 775	4 460	4 322	3 338	3 352	32 632	9 549
Olomoucký	-645	-686	-477	-1 493	-2 001	8 872	1 062
Zlínský	-1 038	-135	-366	-2 436	-1 286	8 099	213
Moravskoslezský	-4 156	-2 587	-2 760	-7 705	-5 451	11 685	-470
ČR	25 856	39 745	44 139	7 838	21 871	310 822	73 026
Přírůstek obyvatel na 1 000 obyvatel²⁾							
Hl. město Praha	12,7	10,9	11,9	8,1	12,6	60,4	19,9
Středočeský	9,9	12,2	11,5	9,2	10,3	36,5	11,4
Jihočeský	0,9	3,0	3,0	-0,8	1,0	23,4	3,4
Plzeňský	2,9	6,6	8,9	1,9	4,1	44,1	13,1
Karlovarský	-3,4	-2,7	-0,8	-4,6	-6,4	35,4	5,0
Ústecký	-1,4	-0,4	0,2	-4,8	-3,4	16,5	-1,4
Liberecký	0,6	2,4	3,0	-2,7	0,1	25,8	3,4
Královéhradecký	-0,6	-0,1	1,1	-1,5	-3,0	22,8	3,0
Pardubický	0,7	3,8	4,5	0,4	0,2	26,9	3,4
Vysočina	-0,6	0,7	1,1	-1,9	0,0	20,9	6,2
Jihomoravský	2,4	3,8	3,6	2,8	2,8	26,8	7,8
Olomoucký	-1,0	-1,1	-0,8	-2,4	-3,2	14,0	1,7
Zlínský	-1,8	-0,2	-0,6	-4,2	-2,2	14,0	0,4
Moravskoslezský	-3,4	-2,1	-2,3	-6,4	-4,6	9,8	-0,4
ČR	2,5	3,7	4,1	0,7	2,1	28,7	6,7

* Stavby obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021; údaje za předchozí roky navazují na výsledky SLDB 2011.

¹⁾ Počet obyvatel roku 2014 k 1. 1. (začátek desetiletého období), ostatní roky k 31. 12.

²⁾ Přírůstek obyvatel v roce 2021 vychází z rozdílu koncového a počátečního stavu roku 2021, přičemž oba stavy navazují na výsledky SLDB 2021. (Není proto shodný s rozdílem stavů k 31. 12. 2020 a 31. 12. 2021.)

Pozn.: Barvou a tučně jsou označeny nejvyšší hodnoty v daném roce, pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 1.2 Obyvatelstvo* v hlavních věkových skupinách, 2014 (k 1. 1.), 2018 a 2023 (k 31. 12.)

Kraj	0–14 let			15–64 let			65+ let		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Počet obyvatel ve věkové skupině									
Hl. město Praha	175 353	206 668	218 647	842 806	854 866	909 437	225 042	247 098	256 648
Středočeský	214 652	241 941	256 263	875 654	878 132	927 230	212 030	249 259	272 447
Jihočeský	95 890	101 230	102 765	429 563	412 313	410 715	111 254	128 590	141 025
Plzeňský	84 101	90 310	94 026	386 964	377 210	393 322	102 404	117 152	126 026
Karlovarský	44 480	44 461	43 393	205 387	191 556	188 837	50 442	58 879	62 847
Ústecký	128 800	131 642	125 649	560 986	531 098	518 141	135 334	158 049	167 379
Liberecký	68 196	71 752	71 560	296 026	282 606	285 215	74 387	87 998	93 953
Královéhradecký	82 276	85 577	85 947	367 934	348 778	345 988	101 699	116 666	125 014
Pardubický	77 936	82 063	84 560	347 586	334 475	334 506	90 463	103 778	111 494
Vysočina	75 488	78 620	81 172	344 450	328 141	325 800	90 271	102 513	110 988
Jihomoravský	172 886	189 153	198 417	789 416	764 698	777 424	207 776	233 816	250 908
Olomoucký	94 054	98 361	98 340	429 863	406 113	396 702	112 439	128 018	137 822
Zlínský	84 554	87 958	87 961	397 208	376 378	364 956	104 537	118 585	127 827
Moravskoslezský	178 789	183 324	179 058	835 577	783 759	757 202	207 466	236 216	252 944
ČR	1 577 455	1 693 060	1 727 758	7 109 420	6 870 123	6 935 475	1 825 544	2 086 617	2 237 322
Podíl obyvatel ve věkové skupině (%)									
Hl. město Praha	14,1	15,8	15,8	67,8	65,3	65,7	18,1	18,9	18,5
Středočeský	16,5	17,7	17,6	67,2	64,1	63,7	16,3	18,2	18,7
Jihočeský	15,1	15,8	15,7	67,5	64,2	62,8	17,5	20,0	21,5
Plzeňský	14,7	15,4	15,3	67,5	64,5	64,1	17,9	20,0	20,5
Karlovarský	14,8	15,1	14,7	68,4	65,0	64,0	16,8	20,0	21,3
Ústecký	15,6	16,0	15,5	68,0	64,7	63,9	16,4	19,3	20,6
Liberecký	15,5	16,2	15,9	67,5	63,9	63,3	17,0	19,9	20,8
Královéhradecký	14,9	15,5	15,4	66,7	63,3	62,1	18,4	21,2	22,4
Pardubický	15,1	15,8	15,9	67,4	64,3	63,0	17,5	19,9	21,0
Vysočina	14,8	15,4	15,7	67,5	64,4	62,9	17,7	20,1	21,4
Jihomoravský	14,8	15,9	16,2	67,5	64,4	63,4	17,8	19,7	20,5
Olomoucký	14,8	15,6	15,5	67,6	64,2	62,7	17,7	20,2	21,8
Zlínský	14,4	15,1	15,1	67,7	64,6	62,8	17,8	20,3	22,0
Moravskoslezský	14,6	15,2	15,1	68,4	65,1	63,7	17,0	19,6	21,3
ČR	15,0	15,9	15,9	67,6	64,5	63,6	17,4	19,6	20,5

* Stavby a struktura obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021; údaje za předchozí roky navazují na výsledky SLDB 2011.

Pozn.: Barvou a tučně jsou označeny nejvyšší hodnoty v daném roce, pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 1.3 Ukazatele věkového složení obyvatel*, 2014 (k 1. 1.) a 2018–2023 (k 31. 12.)

Kraj	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Průměrný věk							
Hl. město Praha	42,0	41,9	41,9	42,0	42,3	41,7	41,7
Středočeský	40,6	41,2	41,3	41,4	41,5	41,3	41,5
Jihočeský	41,6	42,7	42,8	43,0	43,2	43,1	43,3
Plzeňský	41,9	42,7	42,8	42,9	43,1	42,8	43,0
Karlovarský	41,5	42,9	43,1	43,3	43,6	43,4	43,6
Ústecký	40,9	42,0	42,2	42,4	42,7	42,6	42,9
Liberecký	41,1	42,1	42,3	42,4	42,7	42,6	42,9
Královéhradecký	42,0	43,1	43,3	43,4	43,6	43,5	43,7
Pardubický	41,5	42,4	42,6	42,7	42,8	42,7	42,9
Vysočina	41,6	42,8	42,9	43,0	43,2	43,1	43,3
Jihomoravský	41,7	42,4	42,5	42,6	42,7	42,5	42,7
Olomoucký	41,7	42,8	43,0	43,1	43,3	43,3	43,5
Zlínský	42,0	43,1	43,3	43,4	43,6	43,6	43,9
Moravskoslezský	41,5	42,7	42,9	43,0	43,3	43,3	43,5
ČR	41,5	42,3	42,5	42,6	42,8	42,6	42,8
Index stáří¹⁾							
Hl. město Praha	128	120	119	119	123	116	117
Středočeský	99	103	104	104	105	103	106
Jihočeský	116	127	129	131	134	133	137
Plzeňský	122	130	131	132	134	131	134
Karlovarský	113	132	134	137	142	139	145
Ústecký	105	120	123	124	128	128	133
Liberecký	109	123	124	125	128	127	131
Královéhradecký	124	136	139	141	143	142	145
Pardubický	116	126	128	129	131	129	132
Vysočina	120	130	132	133	135	133	137
Jihomoravský	120	124	125	125	126	124	126
Olomoucký	120	130	133	134	136	136	140
Zlínský	124	135	137	138	141	141	145
Moravskoslezský	116	129	131	132	136	137	141
ČR	116	123	125	126	128	126	129
Index ekonomické závislosti²⁾							
Hl. město Praha	55,8	62,1	63,1	63,4	66,3	66,0	65,4
Středočeský	59,4	67,6	69,1	70,2	72,0	72,5	72,7
Jihočeský	59,3	67,5	69,1	70,7	72,6	73,6	74,3
Plzeňský	58,6	66,1	67,2	68,5	70,7	70,4	70,4
Karlovarský	57,2	65,7	67,4	68,3	70,0	70,6	71,0
Ústecký	58,4	66,9	68,3	69,5	71,1	71,8	72,1
Liberecký	59,4	68,7	70,2	71,5	72,5	73,1	73,4
Královéhradecký	61,5	70,2	71,8	73,3	75,3	76,2	76,7
Pardubický	60,0	67,5	68,8	70,2	72,4	72,9	73,6
Vysočina	60,1	67,1	68,5	69,9	72,1	73,0	73,8
Jihomoravský	58,7	66,2	67,8	69,0	71,1	71,7	72,0
Olomoucký	59,1	67,4	69,1	70,8	72,6	73,6	74,3
Zlínský	58,6	66,5	68,1	69,5	71,5	72,6	73,6
Moravskoslezský	57,4	65,0	66,6	68,0	69,6	70,7	71,5
ČR	58,6	66,3	67,8	69,0	71,0	71,5	71,9

* Stavby a struktura obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021; údaje za předchozí roky navazují na výsledky SLDB 2011.

¹⁾ Počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let.²⁾ Počet osob ve věku 0–19 let a osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let.

Pozn.: Barvou a tučně jsou označeny nejvyšší hodnoty v daném roce, pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

2 Sňatečnost

[Tab. 2.1 Sňatky podle kraje bydliště ženicha, 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 2.2 Sňatky podle měsíce konání, 2023](#)

[Tab. 2.3 Sezónnost sňatečnosti, 2023](#)

[Tab. 2.4 Úhrnná redukovaná sňatečnost* ve věku 16–49 let podle pohlaví, 2014, 2018–2023](#)

[Tab. 2.5 Úhrnná redukovaná sňatečnost svobodných ve věku 16–49 let a průměrný věk při 1. sňatku* podle pohlaví, 2014, 2018 a 2023](#)

[Tab. 2.6 Sňatky s alespoň jedním cizincem mezi snoubenci v letech 2014, 2018 a 2023 a struktura snoubenců-cizinců podle st. občanství v roce 2023](#)

Tab. 2.1 Sňatky podle kraje bydliště ženicha, 2014 a 2018–2023

Kraj	Sňatky celkem						První sňatky v roce 2023		protogamní*	
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	mužů		žen
Hl. město Praha	5 862	6 549	6 841	5 455	5 704	6 983	6 393	4 952	5 164	4 483
Středočeský	5 376	6 656	6 872	5 631	5 660	6 904	6 181	4 363	4 452	3 777
Jihočeský	2 806	3 407	3 284	2 792	2 656	3 313	2 990	2 215	2 222	1 939
Plzeňský	2 519	3 034	3 006	2 479	2 654	2 987	2 630	1 942	1 915	1 676
Karlovarský	1 249	1 631	1 593	1 232	1 313	1 527	1 304	878	882	733
Ústecký	3 325	4 299	4 207	3 508	3 616	4 281	3 703	2 519	2 495	2 098
Liberecký	1 849	2 265	2 288	1 906	1 949	2 257	1 939	1 364	1 387	1 181
Královéhradecký	2 508	2 791	2 797	2 228	2 272	2 836	2 444	1 812	1 800	1 584
Pardubický	2 232	2 648	2 552	2 184	2 309	2 647	2 231	1 696	1 691	1 497
Vysočina	2 188	2 689	2 666	2 154	2 262	2 416	2 184	1 737	1 684	1 532
Jihomoravský	5 153	6 156	6 164	5 272	5 348	6 171	5 578	4 312	4 314	3 849
Olomoucký	2 737	3 204	3 213	2 665	2 795	3 242	2 774	2 097	2 108	1 852
Zlínský	2 482	2 856	2 903	2 513	2 651	2 901	2 423	1 906	1 904	1 715
Moravskoslezský	5 289	6 285	6 484	5 396	5 589	6 355	5 494	4 034	4 010	3 523
ČR	45 575	54 470	54 870	45 415	46 778	54 820	48 268	35 827	36 028	31 439

Pozn.: Barvou jsou označeny nejvyšší hodnoty v daném roce, pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

* Protogamní sňatky, tedy sňatky svobodných snoubenců.

Tab. 2.2 Sňatky podle měsíce konání, 2023

Kraj	Měsíc uzavření manželství												Sňatky celkem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Hl. město Praha	159	210	305	388	542	1 207	798	853	1019	430	287	195	6 393
Středočeský	99	152	236	322	470	1 279	992	844	1060	373	220	134	6 181
Jihočeský	58	68	116	182	205	604	498	418	541	171	80	49	2 990
Plzeňský	43	72	96	136	160	476	472	401	448	152	103	71	2 630
Karlovarský	32	41	60	86	92	208	226	206	206	72	39	36	1 304
Ústecký	70	113	138	218	264	672	613	559	593	221	156	86	3 703
Liberecký	34	49	67	105	148	418	321	275	301	107	64	50	1 939
Královéhradecký	39	49	75	117	165	549	436	356	416	128	61	53	2 444
Pardubický	35	49	59	141	172	421	339	342	417	132	76	48	2 231
Vysočina	22	36	76	133	155	447	371	324	395	107	72	46	2 184
Jihomoravský	89	137	238	400	492	1 086	766	721	1012	318	204	115	5 578
Olomoucký	50	55	121	190	249	528	404	366	491	176	96	48	2 774
Zlínský	45	53	76	173	206	418	363	321	473	162	78	55	2 423
Moravskoslezský	86	169	215	365	412	929	889	751	962	376	206	134	5 494
ČR	861	1 253	1 878	2 956	3 732	9 242	7 488	6 737	8 334	2 925	1 742	1 120	48 268

Pozn.: Barvou jsou označeny nejvyšší hodnoty v daném roce, pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 2.3 Sezónnost sňatečnosti, 2023

Kraj	Měsíční index*											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Hl. město Praha	0,29	0,43	0,56	0,74	1,00	2,30	1,47	1,57	1,94	0,8	0,55	0,36
Středočeský	0,19	0,32	0,45	0,63	0,90	2,52	1,89	1,61	2,09	0,7	0,43	0,26
Jihočeský	0,23	0,30	0,46	0,74	0,81	2,46	1,96	1,65	2,20	0,7	0,33	0,19
Plzeňský	0,19	0,36	0,43	0,63	0,72	2,21	2,12	1,80	2,08	0,7	0,48	0,32
Karlovarský	0,29	0,41	0,54	0,80	0,83	1,94	2,04	1,86	1,93	0,7	0,36	0,33
Ústecký	0,22	0,40	0,44	0,72	0,84	2,21	1,95	1,78	1,95	0,7	0,51	0,27
Liberecký	0,21	0,33	0,41	0,66	0,90	2,63	1,95	1,67	1,89	0,7	0,40	0,30
Královéhradecký	0,19	0,26	0,36	0,58	0,80	2,74	2,10	1,72	2,07	0,6	0,30	0,26
Pardubický	0,18	0,29	0,31	0,77	0,91	2,30	1,79	1,81	2,28	0,7	0,41	0,25
Vysočina	0,12	0,22	0,41	0,74	0,84	2,49	2,00	1,75	2,20	0,6	0,40	0,25
Jihomoravský	0,19	0,32	0,50	0,87	1,04	2,37	1,62	1,52	2,21	0,7	0,45	0,24
Olomoucký	0,21	0,26	0,51	0,83	1,06	2,32	1,72	1,56	2,16	0,75	0,42	0,20
Zlínský	0,22	0,29	0,37	0,87	1,00	2,10	1,77	1,56	2,38	0,79	0,39	0,27
Moravskoslezský	0,18	0,40	0,46	0,81	0,88	2,06	1,91	1,61	2,13	0,81	0,46	0,29
ČR	0,21	0,34	0,46	0,75	0,91	2,33	1,83	1,65	2,10	0,71	0,44	0,27

* Měsíční index vypovídá o poměru měsíčního počtu sňatků a průměrného měsíčního počtu daného roku v daném kraji. Jedná se o očištěný index (po přečtu na stejný počet dnů v měsíci).

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty měsíčního indexu v daném kraji/v ČR.

Tab. 2.4 Úhrnná redukovaná snátečnost* ve věku 16–49 let podle pohlaví, 2014, 2018–2023

Kraj	Muži						Ženy							
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hl. město Praha	0,507	0,564	0,584	0,463	0,525	0,619	0,553	0,546	0,626	0,642	0,516	0,586	0,663	0,603
Středočeský	0,507	0,632	0,652	0,518	0,541	0,643	0,562	0,594	0,725	0,759	0,608	0,640	0,745	0,640
Jihočeský	0,562	0,698	0,682	0,566	0,551	0,685	0,615	0,624	0,803	0,766	0,662	0,670	0,814	0,725
Plzeňský	0,536	0,655	0,650	0,516	0,582	0,634	0,561	0,608	0,774	0,770	0,626	0,698	0,761	0,629
Karlovarský	0,491	0,678	0,650	0,514	0,570	0,656	0,548	0,575	0,797	0,781	0,606	0,680	0,775	0,638
Ústecký	0,472	0,629	0,621	0,506	0,550	0,643	0,550	0,565	0,746	0,738	0,614	0,663	0,765	0,657
Liberecký	0,510	0,638	0,632	0,535	0,563	0,634	0,547	0,586	0,747	0,743	0,647	0,686	0,752	0,640
Královéhradecký	0,583	0,673	0,673	0,533	0,565	0,689	0,599	0,669	0,794	0,777	0,646	0,667	0,808	0,708
Pardubický	0,551	0,665	0,633	0,539	0,595	0,668	0,563	0,622	0,796	0,767	0,635	0,703	0,790	0,656
Vysočina	0,547	0,709	0,706	0,566	0,615	0,652	0,592	0,633	0,836	0,836	0,682	0,737	0,764	0,712
Jihomoravský	0,536	0,663	0,661	0,558	0,589	0,664	0,602	0,608	0,752	0,763	0,660	0,696	0,776	0,691
Olomoucký	0,541	0,657	0,672	0,551	0,598	0,697	0,599	0,616	0,750	0,791	0,644	0,706	0,827	0,707
Zlínský	0,545	0,655	0,676	0,582	0,648	0,702	0,589	0,635	0,767	0,798	0,689	0,783	0,860	0,717
Moravskoslezský	0,537	0,655	0,682	0,568	0,608	0,693	0,600	0,613	0,764	0,812	0,671	0,733	0,825	0,712
ČR	0,528	0,647	0,651	0,533	0,574	0,660	0,578	0,603	0,749	0,760	0,629	0,681	0,771	0,669

* Součet redukovaných měr snátečnosti (počet sňatků k celkovému počtu osob) pro věky 16–49 let.

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 2.5 Úhrnná redukovaná sňatečnost svobodných ve věku 16-49 let a průměrný věk při 1. sňatku* podle pohlaví, 2014, 2018 a 2023

Kraj	Úhrnná redukovaná sňatečnost svobodných						Průměrný věk					
	Muži			Ženy			Muži			Ženy		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Hl. město Praha	0,422	0,489	0,492	0,460	0,542	0,533	32,2	32,3	32,7	29,9	30,2	30,6
Středočeský	0,415	0,539	0,483	0,490	0,604	0,540	30,8	31,4	32,3	28,4	29,0	30,1
Jihočeský	0,472	0,597	0,542	0,508	0,674	0,628	31,1	31,3	32,1	28,5	28,9	29,9
Plzeňský	0,442	0,561	0,488	0,494	0,644	0,531	31,3	31,2	32,0	28,6	28,7	29,9
Karlovarský	0,386	0,558	0,460	0,454	0,639	0,524	31,4	31,8	32,6	29,0	29,4	30,4
Ústecký	0,377	0,505	0,469	0,438	0,588	0,546	31,3	32,1	33,0	28,6	29,6	30,8
Liberecký	0,428	0,529	0,475	0,486	0,615	0,544	31,0	31,8	32,5	28,6	29,5	30,4
Královéhradecký	0,485	0,573	0,528	0,554	0,663	0,607	31,1	31,4	32,1	28,4	28,8	29,9
Pardubický	0,471	0,570	0,500	0,523	0,674	0,575	30,8	31,0	31,8	28,3	28,6	29,6
Vysočina	0,484	0,624	0,533	0,546	0,717	0,625	30,4	30,7	31,6	27,9	28,3	29,1
Jihomoravský	0,458	0,578	0,539	0,513	0,653	0,605	31,0	31,3	32,1	28,4	28,9	30,0
Olomoucký	0,468	0,579	0,537	0,519	0,645	0,618	31,0	31,4	32,2	28,5	28,9	30,0
Zlínský	0,484	0,589	0,534	0,554	0,678	0,636	30,9	31,4	31,8	28,3	28,8	29,8
Moravskoslezský	0,449	0,565	0,529	0,509	0,639	0,613	30,7	31,3	32,3	28,4	29,0	30,2
ČR	0,444	0,555	0,509	0,501	0,632	0,577	31,1	31,5	32,2	28,6	29,1	30,1

* Vycházející z redukovaných měř. prvosňatečností pro věky 16-49 let.

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 2.6 Sňatky s alespoň jedním cizincem mezi snoubenci v letech 2014, 2018 a 2023 a struktura snoubenců-cizinců podle st. občanství v roce 2023

Kraj	Absolutně			Relativně (%)			Podíl snoubenců-cizinců podle st. občanství (%) v r. 2023						
	2014	2018	2023	2014	2018	2023	Velká Británie a Severní Irsko						
	2014	2018	2023	2014	2018	2023	Ukrajina	Slovensko	Rusko	Německo	Severní Irsko	ostatní	
Hl. město Praha	1 249	1 269	1 892	21,3	19,4	29,6	33,6	20,3	8,2	2,9	2,7	32,4	
Středočeský	559	679	941	10,4	10,2	15,2	39,6	30,2	4,5	1,9	2,1	21,7	
Jihočeský	247	260	407	8,8	7,6	13,6	36,1	23,3	3,7	5,2	2,0	29,7	
Plzeňský	267	285	441	10,6	9,4	16,8	53,1	20,2	2,3	4,5	2,0	17,9	
Karlovarský	193	180	199	15,5	11,0	15,3	33,2	16,6	4,5	9,5	3,5	32,7	
Ústecký	331	331	381	10,0	7,7	10,3	28,3	27,3	2,6	7,9	1,0	32,8	
Liberecký	189	208	238	10,2	9,2	12,3	31,9	29,8	1,7	5,9	1,3	29,4	
Královéhradecký	210	189	253	8,4	6,8	10,4	31,6	26,5	1,6	4,7	2,8	32,8	
Pardubický	193	199	269	8,6	7,5	12,1	33,8	27,9	1,1	3,7	1,5	32,0	
Vysočina	150	168	188	6,9	6,2	8,6	28,7	36,2	1,6	1,6	3,7	28,2	
Jihomoravský	628	631	886	12,2	10,3	15,9	24,3	41,0	3,6	1,8	2,1	27,2	
Olomoucký	238	219	302	8,7	6,8	10,9	17,2	38,7	2,3	6,3	4,3	31,1	
Zlínský	245	243	289	9,9	8,5	11,9	20,8	44,3	0,7	2,4	4,2	27,7	
Moravskoslezský	516	510	568	9,8	8,1	10,3	13,7	38,9	2,1	4,9	3,2	37,1	
ČR	5 215	5 371	7 254	11,4	9,9	15,0	31,3	28,9	4,2	3,7	2,5	29,3	

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

3 Rozvodovost

[Tab. 3.1 Rozvody, 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 3.2 Rozvody podle počtu nezletilých dětí žijících v manželství, 2014–2023 \(výběr let\)](#)

[Tab. 3.3 Rozvodovost a délka trvání manželství při rozvodu, 2014, 2018–2023](#)

Tab. 3.1 Rozvody, 2014 a 2018–2023

Kraj	Počet rozvodů							Podíl rozvodů vyššího pořadí			
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014		2023	
								muži	ženy	muži	ženy
Hl. město Praha	2 828	2 798	2 743	2 633	2 404	2 370	2 288	19,8	17,3	17,1	15,0
Středočeský	3 938	3 397	3 381	3 209	3 177	3 048	2 758	20,3	20,3	20,6	18,4
Jihočeský	1 568	1 439	1 433	1 345	1 276	1 148	1 201	19,5	19,4	19,7	17,2
Píseňský	1 374	1 386	1 279	1 207	1 149	1 043	1 106	21,4	21,5	20,3	21,3
Karlovarský	777	678	694	672	633	577	589	28,1	26,8	26,8	26,1
Ústecký	2 352	2 106	2 022	1 745	1 619	1 740	1 591	22,4	21,6	25,1	24,3
Liberecký	1 236	1 000	1 180	991	929	826	890	23,8	23,2	21,9	19,3
Královéhradecký	1 379	1 273	1 286	1 124	1 068	955	957	22,0	22,1	20,8	20,9
Pardubický	1 330	1 120	1 117	1 012	955	829	907	19,6	17,8	17,2	19,6
Vysočina	1 107	1 064	1 030	890	863	813	835	18,8	16,1	15,4	16,2
Jihomoravský	2 924	2 684	2 631	2 266	2 392	2 177	2 083	18,9	17,4	16,6	16,6
Olomoucký	1 521	1 417	1 377	1 255	1 237	1 104	1 121	16,4	16,7	16,6	16,9
Zlínský	1 277	1 285	1 274	1 033	1 087	1 002	948	15,9	15,8	14,6	15,4
Moravskoslezský	3 153	2 666	2 694	2 352	2 318	2 214	2 179	19,0	19,2	18,9	18,7
ČR	26 764	24 313	24 141	21 734	21 107	19 846	19 453	20,1	19,4	19,2	18,5

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 3.2 Rozvody podle počtu nezletilých dětí žijících v manželství, 2014–2023 (výběr let)

Kraj	Rozvody s nezletilými dětmi (%)		Počet nezletilých dětí v rozvedených manželstvích		Průměrný počet nezletilých dětí*		Rozvody 2023 podle počtu nezletilých dětí			
	2014	2018	2018	2023	2014	2023	1	2	3+	
Hl. město Praha	50,4	52,3	2 110	1 927	1,48	1,59	590	550	74	
Středočeský	60,0	60,9	3 633	2 693	1,54	1,58	858	731	119	
Jihočeský	59,8	59,3	1 497	1 341	1,60	1,61	321	312	44	
Plzeňský	58,7	58,7	1 209	1 280	1,50	1,56	318	267	40	
Karlovarský	50,8	50,3	584	519	1,48	1,53	165	124	17	
Ústecký	57,9	61,0	1 993	1 952	1,46	1,52	500	316	65	
Liberecký	58,2	59,8	1 095	941	1,52	1,55	296	221	40	
Královéhradecký	56,2	61,7	1 164	1 248	1,50	1,62	276	254	48	
Pardubický	58,3	59,9	1 201	1 097	1,55	1,62	247	245	36	
Vysočina	58,6	59,0	1 050	1 043	1,62	1,67	218	241	43	
Jihomoravský	55,5	59,0	2 433	2 529	1,50	1,63	562	548	102	
Olomoucký	57,4	59,3	1 341	1 332	1,54	1,61	317	286	52	
Zlínský	59,6	59,1	1 139	1 185	1,50	1,66	256	258	51	
Moravskoslezský	55,3	56,3	2 670	2 344	1,53	1,60	617	545	93	
ČR	56,8	58,4	23 119	22 294	1,52	1,59	5541	4898	824	

* Průměrný počet nezletilých dětí v rozvedených manželstvích s nezletilými dětmi.

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 3.3 Rozvodovost a délka trvání manželství při rozvodu, 2014, 2018–2023

Kraj	Úhrnná rozvodovost (%)										Průměrná délka trvání manželství při rozvodu									
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023						
Hl. město Praha	40,4	41,9	41,3	39,7	36,6	36,3	35,2	12,7	12,9	13,0	13,3	13,2	13,2	13,1						
Středočeský	61,5	54,8	54,7	51,8	51,5	49,4	44,9	12,7	13,5	13,7	13,8	13,7	13,9	13,7						
Jihočeský	45,5	43,9	43,9	41,8	39,7	36,0	37,6	13,3	13,1	13,7	13,1	13,2	13,5	13,9						
Plzeňský	45,2	47,5	44,0	41,5	40,1	36,6	38,9	12,3	12,8	12,8	13,3	13,2	13,0	12,7						
Karlovarský	44,0	41,6	42,8	41,5	39,5	36,8	38,2	12,0	11,9	12,1	12,5	12,5	11,9	11,9						
Ústecký	49,6	48,6	47,4	41,2	38,2	41,7	38,5	12,5	12,7	12,4	12,6	12,8	12,6	12,5						
Liberecký	49,8	43,0	50,5	42,8	40,8	36,6	39,6	12,9	13,0	13,5	14,0	13,2	13,4	13,7						
Královéhradecký	45,2	44,8	45,3	40,1	38,3	34,8	35,2	13,3	13,0	13,3	13,4	13,4	13,2	13,4						
Pardubický	48,1	42,8	42,5	39,0	37,4	32,7	35,8	13,3	13,5	13,9	14,2	13,6	13,7	13,9						
Vysočina	40,5	40,6	39,8	34,5	33,7	32,3	33,0	13,3	14,2	14,0	14,5	14,4	14,3	14,4						
Jihomoravský	46,5	44,8	44,1	38,3	40,7	37,2	35,8	13,7	14,0	14,2	14,3	14,2	14,3	13,8						
Olomoucký	43,9	43,3	42,9	39,0	38,7	35,4	35,8	13,6	14,1	14,0	14,3	14,7	13,8	14,3						
Zlínský	40,7	42,9	43,2	35,1	37,6	34,9	33,2	13,8	14,4	14,1	14,7	14,4	14,3	14,5						
Moravskoslezský	44,9	40,8	41,9	36,7	36,7	35,6	35,4	13,5	13,9	13,5	14,0	13,6	13,6	13,7						
ČR	46,7	44,8	44,8	40,6	39,7	37,7	37,1	13,1	13,4	13,5	13,7	13,6	13,5	13,5						

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

4 Porodnost

[Tab. 4.1 Živě narození, 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 4.2 Živě narození podle pořadí a rodinného stavu matky, 2023](#)

[Tab. 4.3 Podíl živě narozených mimo manželství \(%\), 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 4.4 Úhrnná plodnost podle pořadí, 2014–2023 \(výběr let\)](#)

[Tab. 4.5 Míry plodnosti ve věkových skupinách, 2014 a 2023](#)

[Tab. 4.6 Průměrný věk žen při narození dítěte, 2014–2023 \(výběr let\)](#)

[Tab. 4.7 Živě narození s cizím státním občanstvím, 2014, 2018 a 2023](#)

Tab. 4.1 Živě narození, 2014 a 2018–2023

Kraj	Živě narození							Narození v roce 2023	
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Celkem	Mrtvé
Hl. město Praha	14 624	15 460	14 933	14 713	15 157	13 528	12 575	12 610	35
Středočeský	14 572	14 776	14 836	14 437	15 111	13 467	12 249	12 299	50
Jihočeský	6 437	6 748	6 665	6 552	6 699	6 087	5 349	5 364	15
Plzeňský	5 674	6 082	6 027	5 876	5 933	5 509	4 942	4 956	14
Karlovarský	2 764	2 755	2 827	2 682	2 619	2 370	2 131	2 144	13
Ústecký	8 292	8 099	8 094	7 947	7 886	7 257	6 332	6 361	29
Liberecký	4 435	4 725	4 659	4 557	4 386	3 921	3 549	3 565	16
Královéhradecký	5 518	5 677	5 504	5 526	5 537	5 058	4 549	4 565	16
Pardubický	5 410	5 526	5 672	5 454	5 421	4 929	4 516	4 528	12
Vysočina	5 334	5 430	5 497	5 349	5 547	4 979	4 476	4 493	17
Jihomoravský	12 802	13 594	13 328	12 859	13 085	12 078	10 669	10 695	26
Olomoucký	6 400	6 699	6 359	6 584	6 394	5 985	5 322	5 340	18
Zlínský	5 599	6 078	5 774	5 834	6 040	5 361	4 861	4 871	10
Moravskoslezský	11 999	12 387	12 056	11 830	11 978	10 770	9 629	9 664	35
ČR	109 860	114 036	112 231	110 200	111 793	101 299	91 149	91 455	306

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 4.2 Živě narození podle pořadí a rodinného stavu matky, 2023

Kraj	Pořadí narození				Rodinný stav matky			
	1.	2.	3.	4.+	svobodná	vdaná	rozvedená	ovdovělá
Hl. město Praha	6 743	4 597	973	262	4 439	7 736	394	6
Středočeský	5 527	5 040	1 265	417	5 078	6 687	470	14
Jihočeský	2 384	2 123	600	242	2 406	2 708	227	8
Plzeňský	2 317	1 932	497	196	2 196	2 544	197	5
Karlovarský	965	773	239	154	1 130	895	101	5
Ústecký	2 798	2 293	688	553	3 734	2 355	238	5
Liberecký	1 574	1 410	386	179	1 718	1 685	139	7
Královéhradecký	2 036	1 837	475	201	2 143	2 234	164	8
Pardubický	1 997	1 814	526	179	1 972	2 377	163	4
Vysočina	1 942	1 818	521	195	1 790	2 507	174	5
Jihomoravský	4 961	4 294	1 052	362	4 121	6 168	370	10
Olomoucký	2 388	2 103	584	247	2 403	2 714	201	4
Zlínský	2 214	1 947	516	184	1 869	2 832	158	2
Moravskoslezský	4 319	3 677	1 073	560	4 474	4 782	357	16
ČR	42 165	35 658	9 395	3 931	39 473	48 224	3 353	99

Pozn.: Barvou označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 4.3 Podíl živě narozených mimo manželství (%), 2014 a 2018–2023

Kraj	Celkem										V tom podle pořadí (v roce 2023)		
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	1.	2.	3.+			
Hl. město Praha	40,6	40,7	40,3	40,5	40,5	41,0	38,5	44,1	31,7	33,1			
Středočeský	44,3	47,0	46,8	46,8	47,3	47,0	45,4	54,6	37,1	40,2			
Jihočeský	48,4	50,3	49,3	50,6	49,8	50,7	49,4	59,3	40,8	43,0			
Plzeňský	49,1	51,6	48,3	49,2	49,6	50,1	48,5	56,3	41,4	42,4			
Karlovarský	61,6	61,7	59,6	62,7	61,2	60,0	58,0	64,8	50,5	56,2			
Ústecký	61,1	63,4	63,5	62,8	63,0	62,7	62,8	69,7	52,7	65,9			
Liberecký	52,0	54,2	52,7	53,3	54,3	52,0	52,5	62,2	43,7	47,6			
Královéhradecký	47,9	49,8	51,4	51,5	51,9	51,1	50,9	59,1	43,1	47,5			
Pardubický	45,3	48,9	47,2	48,6	48,8	48,4	47,4	58,0	39,5	37,6			
Vysočina	41,3	43,4	45,7	44,6	45,8	45,1	44,0	55,0	36,4	33,4			
Jihomoravský	41,4	43,8	42,7	43,9	43,4	43,1	42,2	50,8	35,0	33,8			
Olomoucký	47,8	49,8	49,4	50,0	50,9	48,7	49,0	58,9	39,8	43,9			
Zlínský	39,1	42,3	43,4	43,1	43,1	42,0	41,7	53,3	32,5	30,7			
Moravskoslezský	50,4	51,9	52,2	51,1	50,9	51,4	50,3	58,0	40,8	51,7			
ČR	46,7	48,5	48,2	48,5	48,5	48,2	47,1	55,3	38,8	43,4			

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 4.4 Úhrnná plodnost podle pořadí, 2014–2023 (výběr let)

Kraj	Celkem															
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	1. pořadí		2. pořadí		3.+ pořadí				
								2014	2018	2023	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Hl. město Praha	1,45	1,56	1,52	1,51	1,71	1,44	1,30	0,80	0,87	0,73	0,51	0,54	0,46	0,14	0,15	0,12
Středočeský	1,61	1,74	1,76	1,74	1,90	1,64	1,49	0,79	0,87	0,71	0,61	0,65	0,59	0,20	0,23	0,18
Jihočeský	1,53	1,74	1,74	1,75	1,87	1,67	1,48	0,73	0,88	0,69	0,58	0,62	0,57	0,21	0,25	0,22
Plzeňský	1,47	1,70	1,70	1,69	1,79	1,59	1,40	0,75	0,87	0,68	0,54	0,61	0,53	0,19	0,22	0,18
Karlovarský	1,42	1,59	1,68	1,62	1,69	1,47	1,31	0,70	0,76	0,61	0,50	0,57	0,47	0,22	0,30	0,23
Ústecký	1,56	1,69	1,73	1,72	1,79	1,62	1,42	0,73	0,82	0,65	0,54	0,56	0,51	0,28	0,31	0,27
Liberecký	1,51	1,75	1,76	1,76	1,78	1,55	1,41	0,74	0,85	0,65	0,54	0,64	0,55	0,23	0,26	0,21
Královéhradecký	1,55	1,74	1,72	1,76	1,85	1,66	1,50	0,75	0,84	0,70	0,57	0,65	0,59	0,23	0,24	0,21
Pardubický	1,58	1,74	1,82	1,77	1,85	1,64	1,51	0,74	0,85	0,70	0,60	0,65	0,59	0,24	0,25	0,22
Vysočina	1,59	1,75	1,81	1,80	1,95	1,74	1,56	0,75	0,82	0,70	0,59	0,66	0,62	0,26	0,26	0,23
Jihomoravský	1,55	1,76	1,75	1,73	1,83	1,67	1,47	0,79	0,89	0,72	0,56	0,66	0,57	0,20	0,22	0,18
Olomoucký	1,50	1,73	1,68	1,79	1,82	1,70	1,53	0,74	0,85	0,71	0,53	0,62	0,59	0,23	0,25	0,23
Zlínský	1,43	1,70	1,65	1,71	1,88	1,66	1,54	0,68	0,83	0,73	0,54	0,64	0,60	0,21	0,23	0,21
Moravskoslezský	1,49	1,68	1,67	1,67	1,78	1,62	1,46	0,71	0,80	0,68	0,54	0,61	0,54	0,24	0,27	0,24
ČR	1,53	1,71	1,71	1,71	1,83	1,62	1,45	0,76	0,86	0,70	0,56	0,62	0,55	0,21	0,24	0,20

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 4.5 Míry plodnosti ve věkových skupinách, 2014 a 2023

Kraj	2014						2023					
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40+	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40+
Hl. město Praha	5,5	25,4	74,9	114,8	59,1	7,1	3,0	23,9	66,9	96,7	56,3	7,3
Středočeský	10,8	43,3	103,4	109,8	46,3	4,2	4,2	36,6	100,2	96,9	47,4	5,3
Jihočeský	11,5	45,7	96,1	105,4	39,8	3,4	5,7	38,1	105,5	95,0	41,9	4,5
Plzeňský	11,2	45,6	95,1	98,8	37,8	3,5	7,2	35,8	96,3	87,3	43,4	4,1
Karlovarský	19,9	56,1	91,0	75,3	36,0	3,6	9,2	46,2	85,2	74,9	37,9	3,2
Ústecký	23,3	65,1	94,7	85,1	36,4	3,6	12,8	55,1	94,2	77,2	35,9	4,0
Liberecký	14,0	49,7	91,7	99,5	39,6	4,0	7,0	40,8	92,3	90,8	41,8	4,0
Královéhradecký	11,6	44,2	98,8	104,2	42,7	4,0	5,9	38,8	100,9	100,0	43,6	4,9
Pardubický	10,4	41,2	106,0	109,1	41,9	3,5	5,8	40,8	104,9	97,6	44,2	4,3
Vysočina	9,1	41,4	111,1	110,0	39,5	3,8	5,2	39,1	111,1	104,0	43,0	4,7
Jihomoravský	9,3	36,9	100,9	111,7	45,2	3,8	4,7	33,1	96,4	102,3	48,6	4,8
Olomoucký	11,7	41,0	95,2	105,4	39,3	3,8	7,9	42,5	100,8	102,1	43,7	4,4
Zlínský	5,7	31,3	95,7	104,3	40,8	4,4	2,9	36,7	102,9	106,3	48,9	4,5
Moravskoslezský	15,2	49,0	96,8	95,5	35,2	3,4	8,7	40,6	99,4	91,7	41,7	4,5
ČR	11,9	43,0	95,6	104,4	43,2	4,2	6,2	37,7	94,7	95,4	45,9	4,9

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 4.6 Průměrný věk žen při narození dítěte, 2014–2023 (výběr let)

Kraj	Celkem																
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	1. pořadí		2. pořadí		3.+ pořadí					
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2023	2023
Hl. město Praha	31,5	31,7	31,7	31,8	32,0	31,8	31,8	30,1	30,3	32,8	33,0	35,0	35,2	35,0	35,0	33,0	35,0
Středočeský	30,0	30,2	30,3	30,3	30,5	30,6	30,5	28,2	28,3	31,3	31,5	33,6	33,7	33,6	33,7	31,4	33,6
Jihočeský	29,8	29,8	30,0	30,0	30,2	30,2	30,2	27,8	28,0	30,9	30,8	33,3	33,5	33,3	33,5	31,0	33,3
Plzeňský	29,7	29,9	29,9	29,9	30,1	30,0	30,2	27,9	28,1	30,9	31,3	32,9	33,2	33,1	33,2	31,3	33,1
Karlovarský	28,8	29,0	28,9	29,2	29,4	29,5	29,6	26,9	27,1	30,1	30,3	31,9	31,5	32,1	31,5	30,3	32,1
Ústecký	28,6	28,7	28,7	29,0	29,1	29,2	29,2	26,5	26,8	29,8	29,9	31,9	31,4	31,3	31,4	30,1	31,3
Liberecký	29,6	29,8	29,8	29,9	30,1	30,2	30,1	27,6	27,9	30,8	30,8	32,8	33,6	33,2	33,6	31,2	33,2
Královéhradecký	29,9	30,1	30,2	30,1	30,5	30,4	30,3	27,9	28,1	31,0	31,1	33,5	33,6	33,5	33,6	31,3	33,5
Pardubický	29,9	30,0	30,0	30,1	30,2	30,3	30,2	27,9	28,0	30,9	31,2	33,6	33,7	33,5	33,7	31,0	33,5
Vysočina	29,9	30,2	30,0	30,1	30,3	30,2	30,3	27,9	28,3	30,8	31,0	33,9	34,1	33,6	34,1	31,1	33,6
Jihomoravský	30,2	30,4	30,6	30,5	30,8	30,8	30,7	28,5	28,6	31,4	31,6	33,7	34,2	34,0	34,2	31,6	34,0
Olomoucký	29,8	30,1	30,0	30,0	30,1	30,4	30,1	28,0	28,3	31,0	31,1	33,1	33,2	32,9	33,1	31,0	32,9
Zlínský	30,5	30,5	30,6	30,5	30,6	30,8	30,6	28,5	28,7	31,5	31,4	34,3	34,3	33,9	34,3	31,5	33,9
Moravskoslezský	29,3	29,6	29,6	29,7	29,9	29,9	30,0	27,4	27,7	30,5	30,8	32,4	32,5	32,6	32,4	30,9	32,6
ČR	29,9	30,1	30,2	30,2	30,4	30,4	30,4	28,1	28,4	31,1	31,3	33,3	33,4	33,2	33,4	31,4	33,2

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 4.7 Živě narození s cizím státním občanstvím, 2014, 2018 a 2023

Kraj	Absolutně			Podíl (%)			Zastoupení občanství mezi cizími (%) v roce 2023		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023	Ukrajina	Slovensko	Vietnam
Hl. město Praha	1 376	1 812	2 561	9,4	11,7	20,4	51,1	12,8	6,5
Středočeský	467	629	1 117	3,2	4,3	9,1	61,5	12,8	8,2
Jihočeský	122	170	297	1,9	2,5	5,6	64,0	8,1	12,8
Plzeňský	209	285	545	3,7	4,7	11,0	64,6	8,4	9,2
Karlovarský	175	134	198	6,3	4,9	9,3	55,1	4,0	20,2
Ústecký	303	214	379	3,7	2,6	6,0	50,7	7,7	22,4
Liberecký	135	178	312	3,0	3,8	8,8	52,9	8,0	9,3
Královéhradecký	90	105	235	1,6	1,8	5,2	74,9	6,4	7,7
Pardubický	89	121	301	1,6	2,2	6,7	68,4	6,0	6,3
Vysočina	52	59	204	1,0	1,1	4,6	67,6	4,9	9,8
Jihomoravský	294	424	767	2,3	3,1	7,2	50,7	24,0	7,2
Olomoucký	45	80	176	0,7	1,2	3,3	59,7	10,8	14,8
Zlínský	37	71	196	0,7	1,2	4,0	63,8	12,8	10,2
Moravskoslezský	88	143	285	0,7	1,2	3,0	57,9	20,0	10,5
ČR	3 482	4 425	7 573	3,2	3,9	8,3	56,9	12,3	9,1

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Vybrána tři nejčastější cizí státní občanství na úrovni ČR v roce 2023. Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení přímo nesleduje, je odvozováno od občanství rodičů. Cizí státní občanství udává ČSÚ pouze u dětí, u nichž ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR.

5 Úmrtnost

[Tab. 5.1 Zemřelí, 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 5.2 Zemřelí podle měsíce úmrtí, 2023](#)

[Tab. 5.3 Sezónnost úmrtnosti, 2023](#)

[Tab. 5.4 Naděje dožití při narození podle pohlaví, 2014–2023 \(dvouletá období\)](#)

[Tab. 5.5 Zemřelí podle vybraných skupin příčin smrti, 2023](#)

[Tab. 5.6 Standardizované míry úmrtnosti na nejčastější skupiny příčin smrti \(na 100 000 obyv.\), 2023](#)

Tab. 5.1 Zeměpí, 2014 a 2018–2023

Kraj	Celkem						Podle pohlaví v r. 2023		
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Muži	Ženy
Hl. město Praha	12 118	12 417	12 178	13 621	14 460	12 810	12 212	6 125	6 087
Středočeský	12 301	13 687	13 471	15 302	16 708	14 351	13 765	7 183	6 582
Jihočeský	6 428	6 696	6 885	7 800	8 350	7 416	6 939	3 615	3 324
Plzeňský	5 761	6 276	6 356	7 066	7 912	6 698	6 111	3 166	2 945
Karlovarský	3 151	3 491	3 405	4 026	4 592	3 527	3 346	1 777	1 569
Ústecký	8 846	9 338	9 208	10 793	11 775	9 879	9 517	4 957	4 560
Liberecký	4 346	4 705	4 607	5 252	5 880	5 013	4 735	2 477	2 258
Královéhradecký	5 614	6 024	5 901	6 694	7 668	6 176	6 019	3 017	3 002
Pardubický	5 123	5 528	5 558	6 383	6 991	6 049	5 427	2 816	2 611
Vysočina	4 880	5 277	5 636	6 450	6 438	5 861	5 466	2 803	2 663
Jihomoravský	11 399	12 542	12 190	14 015	15 246	13 344	12 326	6 205	6 121
Olomoucký	6 461	6 952	6 914	8 126	8 562	7 481	6 981	3 601	3 380
Zlínský	6 120	6 338	6 291	7 794	7 984	6 695	6 276	3 191	3 085
Moravskoslezský	13 117	13 649	13 762	15 967	17 325	14 919	13 675	7 097	6 578
ČR	105 665	112 920	112 362	129 289	139 891	120 219	112 795	58 030	54 765

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 5.2 Zemřelí podle měsíce úmrtí, 2023

Kraj	Měsíc úmrtí												Zemřelí celkem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Hl. město Praha	1245	949	1085	973	961	925	886	1002	902	1053	1033	1198	12 212
Středočeský	1273	1123	1187	1157	1114	1 069	1 056	1 094	1 011	1 192	1 195	1 294	13 765
Jihočeský	701	537	604	535	547	500	565	550	540	596	607	657	6 939
Plzeňský	609	471	555	494	453	475	485	487	472	494	507	609	6 111
Karlovarský	340	286	324	261	259	258	264	250	233	289	285	297	3 346
Ústecký	1025	799	800	789	723	713	731	743	682	749	842	921	9 517
Liberecký	475	412	431	353	347	362	357	386	346	403	432	431	4 735
Královéhradecký	647	472	482	490	500	460	452	490	456	514	475	581	6 019
Pardubický	536	461	464	427	440	432	400	415	411	476	462	503	5 427
Vysočina	578	439	494	433	441	434	393	410	408	449	442	545	5 466
Jihomoravský	1259	1019	1112	991	961	881	951	950	945	1057	1041	1 159	12 326
Olomoucký	735	564	631	559	521	554	538	553	461	551	618	696	6 981
Zlínský	619	522	556	533	495	443	501	479	460	496	549	623	6 276
Moravskoslezský	1398	1131	1200	1127	1054	1 003	1001	1120	1035	1191	1106	1 309	13 675
ČR	11 440	9 185	9 925	9 122	8 816	8 509	8 580	8 929	8 362	9 510	9 594	10 823	112 795

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 5.3 Sezónnost úmrtnosti, 2023

Kraj	Měsíční index*											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Hl. město Praha	1,20	1,01	1,05	0,97	0,93	0,92	0,85	0,97	0,90	1,02	1,03	1,16
Středočeský	1,09	1,06	1,02	1,02	0,95	0,94	0,90	0,94	0,89	1,02	1,06	1,11
Jihočeský	1,19	1,01	1,03	0,94	0,93	0,88	0,96	0,93	0,95	1,01	1,06	1,12
Plzeňský	1,17	1,01	1,07	0,98	0,87	0,95	0,93	0,94	0,94	0,95	1,01	1,17
Karlovarský	1,20	1,11	1,14	0,95	0,91	0,94	0,93	0,88	0,85	1,02	1,04	1,04
Ústecký	1,27	1,09	0,99	1,01	0,89	0,91	0,90	0,92	0,87	0,93	1,08	1,14
Liberecký	1,18	1,13	1,07	0,91	0,86	0,93	0,89	0,96	0,89	1,00	1,11	1,07
Královéhradecký	1,27	1,02	0,94	0,99	0,98	0,93	0,88	0,96	0,92	1,01	0,96	1,14
Pardubický	1,16	1,11	1,01	0,96	0,95	0,97	0,87	0,90	0,92	1,03	1,04	1,09
Vysočina	1,25	1,05	1,06	0,96	0,95	0,97	0,85	0,88	0,91	0,97	0,98	1,17
Jihomoravský	1,20	1,08	1,06	0,98	0,92	0,87	0,91	0,91	0,93	1,01	1,03	1,11
Olomoucký	1,24	1,05	1,06	0,97	0,88	0,97	0,91	0,93	0,80	0,93	1,08	1,17
Zlínský	1,16	1,08	1,04	1,03	0,93	0,86	0,94	0,90	0,89	0,93	1,06	1,17
Moravskoslezský	1,20	1,08	1,03	1,00	0,91	0,89	0,86	0,96	0,92	1,03	0,98	1,13
ČR	1,19	1,06	1,04	0,98	0,92	0,92	0,90	0,93	0,90	0,99	1,03	1,13

* Měsíční index vypočítá o poměru měsíčního počtu sňatků a průměrného měsíčního počtu daného roku v daném kraji. Jedná se o očištěný index (po přepočtu na stejný počet dnů v měsíci).

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 5.4 Naděje dožití při narození podle pohlaví, 2014–2023 (dvouletá období)

Kraj	Období										Pořadí (1. = nejvyšší e0)	
	2014–2015	2015–2016	2016–2017	2017–2018	2018–2019	2019–2020	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2014–2015	2022–2023	
	Muži											
Hl. město Praha	77,5	77,7	78,1	78,3	78,4	78,2	77,1	77,1	78,2	78,2	1	1
Středočeský	76,0	76,1	76,3	76,1	76,3	76,2	75,1	75,4	76,2	76,6	7	8
Jihočeský	75,6	76,0	76,4	76,3	76,6	76,2	75,2	75,6	76,2	76,9	8	6
Plzeňský	76,1	76,0	76,2	76,2	76,4	76,0	74,7	75,2	77,0	77,0	6	5
Karlovarský	74,4	74,6	74,4	74,5	74,9	74,5	72,8	73,2	75,2	75,2	12	12
Ústecký	73,8	73,8	74,1	74,2	74,4	73,9	72,7	73,1	74,5	74,5	14	14
Liberecký	75,4	75,7	75,7	75,4	76,1	76,0	74,7	74,9	76,2	76,2	9	10
Královéhradecký	76,5	76,8	77,2	77,2	77,2	76,8	75,5	75,8	77,7	77,7	3	2
Pardubický	76,2	76,3	76,6	76,5	76,6	76,1	75,1	75,6	76,9	76,9	5	7
Vysočina	76,5	77,0	77,0	76,9	76,7	75,9	75,6	76,2	77,3	77,3	2	3
Jihomoravský	76,3	76,4	76,5	76,3	76,6	76,3	75,3	75,6	77,0	77,0	4	4
Olomoucký	75,1	75,2	75,5	75,6	75,7	75,1	74,1	74,7	76,1	76,1	11	11
Zlínský	75,4	75,4	75,5	75,8	75,9	75,1	74,1	75,0	76,5	76,5	10	9
Moravskoslezský	74,1	74,2	74,5	74,5	74,5	73,9	72,8	73,3	74,8	74,8	13	13
ČR ¹⁾	75,7	75,8	76,0	76,1	76,2	75,8	74,7	75,1	76,5	76,5	x	x
	Ženy											
Hl. město Praha	82,4	82,5	82,7	83,0	83,0	82,9	82,3	82,8	83,8	83,8	2	1
Středočeský	81,5	81,5	81,6	81,6	81,9	81,6	80,9	81,4	82,5	82,5	9	6
Jihočeský	81,5	81,6	82,1	82,0	82,1	81,9	81,1	81,3	82,3	82,3	8	9
Plzeňský	81,4	81,4	81,7	81,6	81,9	81,9	81,1	81,1	82,2	82,2	11	11
Karlovarský	80,2	80,5	80,5	79,9	80,2	80,0	78,8	79,2	81,1	81,1	13	13
Ústecký	79,7	79,7	79,8	80,0	80,2	79,9	79,0	79,2	80,4	80,4	14	14
Liberecký	81,4	81,5	81,7	81,7	81,7	81,5	80,7	81,0	82,3	82,3	10	10
Královéhradecký	82,2	82,0	82,4	82,6	82,5	82,4	81,5	81,6	82,5	82,5	4	7
Pardubický	82,1	82,1	82,2	82,3	82,2	81,9	81,0	81,2	82,8	82,8	5	5
Vysočina	82,6	82,4	82,7	83,0	82,7	82,3	81,7	81,9	82,9	82,9	1	4
Jihomoravský	82,4	82,4	82,7	82,7	82,8	82,4	81,6	82,0	83,1	83,1	3	2
Olomoucký	81,7	81,5	81,8	81,9	82,1	81,7	81,0	81,2	82,4	82,4	7	8
Zlínský	81,8	82,2	82,3	82,4	82,6	81,9	81,2	81,8	83,0	83,0	6	3
Moravskoslezský	80,8	81,0	81,1	81,1	81,2	80,9	80,1	80,3	81,4	81,4	12	12
ČR ¹⁾	81,6	81,6	81,8	81,9	82,0	81,7	80,9	81,3	82,4	82,4	x	x

¹⁾ Pro srovnatelnost jsou hodnoty za ČR vypočteny stejně jako v případě krajů za dvouleté kalendářní období.

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 5.5 Zemřelí podle vybraných skupin příčin smrti, 2023

Kraj	Počet zemřelých (abs.)									
	novotvary	nemoci endokrinní soustavy	nemoci nervové soustavy	nemoci oběhové soustavy	nemoci dýchací soustavy	nemoci trávicí soustavy	vnější příčiny	covid-19	ostatní	celkem
	Celkem									
Hl. město Praha	3 079	526	494	4 669	855	502	558	215	1 314	12 212
Středočeský	3 449	813	557	5 281	989	572	621	198	1 285	13 765
Jihočeský	1 752	337	266	2 356	576	279	284	107	982	6 939
Plzeňský	1 547	367	307	2 196	387	263	303	130	611	6 111
Karlovarský	824	187	121	1 230	297	135	161	31	360	3 346
Ústecký	2 442	570	300	3 524	740	416	388	105	1 032	9 517
Liberecký	1 169	259	120	1 867	366	237	272	72	373	4 735
Královéhradecký	1 523	206	197	2 401	434	249	281	101	627	6 019
Pardubický	1 222	202	192	2 381	398	229	246	94	463	5 427
Vysočina	1 390	350	275	2 114	404	203	242	82	406	5 466
Jihomoravský	3 009	460	374	4 969	1 062	644	582	199	1 027	12 326
Olomoucký	1 666	319	239	2 863	578	378	399	92	447	6 981
Zlínský	1 556	405	306	2 386	378	339	301	96	509	6 276
Moravskoslezský	3 293	695	306	5 508	1 155	823	696	177	1 022	13 675
ČR	27 921	5 696	4 054	43 745	8 619	5 269	5 334	1 699	10 458	112 795
	Muži									
Hl. město Praha	1 603	237	214	2 191	425	292	387	118	658	6 125
Středočeský	1 891	389	228	2 595	556	340	426	98	660	7 183
Jihočeský	940	164	137	1 212	299	155	186	59	463	3 615
Plzeňský	836	183	130	1 061	213	141	218	75	309	3 166
Karlovarský	443	93	56	640	148	85	112	22	178	1 777
Ústecký	1 313	282	133	1 751	389	246	266	50	527	4 957
Liberecký	640	116	58	946	182	138	191	29	177	2 477
Královéhradecký	806	107	68	1 161	229	139	178	56	273	3 017
Pardubický	659	105	82	1 166	219	130	172	61	222	2 816
Vysočina	797	157	112	989	237	122	174	41	174	2 803
Jihomoravský	1 599	205	161	2 277	560	376	396	106	525	6 205
Olomoucký	923	148	101	1 404	296	198	268	54	209	3 601
Zlínský	881	159	117	1 083	221	205	213	48	264	3 191
Moravskoslezský	1 819	329	149	2 625	615	486	514	79	481	7 097
ČR	15 150	2 674	1 746	21 101	4 589	3 053	3 701	896	5 120	58 030
	Ženy									
Hl. město Praha	1 476	289	280	2 478	430	210	171	97	656	6 087
Středočeský	1 558	424	329	2 686	433	232	195	100	625	6 582
Jihočeský	812	173	129	1 144	277	124	98	48	519	3 324
Plzeňský	711	184	177	1 135	174	122	85	55	302	2 945
Karlovarský	381	94	65	590	149	50	49	9	182	1 569
Ústecký	1 129	288	167	1 773	351	170	122	55	505	4 560
Liberecký	529	143	62	921	184	99	81	43	196	2 258
Královéhradecký	717	99	129	1 240	205	110	103	45	354	3 002
Pardubický	563	97	110	1 215	179	99	74	33	241	2 611
Vysočina	593	193	163	1 125	167	81	68	41	232	2 663
Jihomoravský	1 410	255	213	2 692	502	268	186	93	502	6 121
Olomoucký	743	171	138	1 459	282	180	131	38	238	3 380
Zlínský	675	246	189	1 303	157	134	88	48	245	3 085
Moravskoslezský	1 474	366	157	2 883	540	337	182	98	541	6 578
ČR	12 771	3 022	2 308	22 644	4 030	2 216	1 633	803	5 338	54 765

Pozn.: Barvou a tučně označeny nejvyšší hodnoty a pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 5.6 Standardizované míry úmrtnosti na nejčtenější skupiny příčin smrti (na 100 000 obyv.), 2023

Kraj	Míry úmrtnosti									
	novotvary	nemoci endokrinní soustavy	nemoci nervové soustavy	nemoci oběhové soustavy	nemoci dýchací soustavy	nemoci trávicí soustavy	vnější příčiny	covid-19	ostatní	celkem
Celkem										
Hl. město Praha	239	39	37	337	64	38	41	16	97	907
Středočeský	260	63	43	411	76	43	46	15	98	1 055
Jihočeský	259	50	40	349	85	41	43	16	146	1 029
Plzeňský	254	61	51	365	64	43	50	22	101	1 010
Karlovarský	273	65	42	426	101	45	55	10	125	1 142
Ústecký	302	76	39	469	95	52	49	14	135	1 233
Liberecký	259	59	27	425	82	53	61	16	85	1 067
Královéhradecký	252	34	32	391	71	42	49	16	102	990
Pardubický	227	37	35	438	74	43	46	17	85	1 003
Vysočina	257	64	50	386	74	38	46	15	74	1 005
Jihomoravský	245	36	30	391	84	53	47	16	81	983
Olomoucký	250	48	36	426	86	57	61	14	67	1 045
Zlínský	250	63	48	374	60	55	50	15	81	997
Moravskoslezský	268	58	25	461	96	67	57	15	85	1 132
ČR	257	52	37	402	79	48	49	16	96	1 037
Muži										
Hl. město Praha	306	47	42	434	83	53	65	24	124	1 178
Středočeský	341	78	45	520	108	57	70	22	122	1 363
Jihočeský	330	62	50	456	112	52	62	23	177	1 325
Plzeňský	322	79	54	449	86	54	84	34	129	1 289
Karlovarský	355	81	46	549	129	61	87	21	157	1 486
Ústecký	384	97	44	593	124	70	76	17	163	1 569
Liberecký	339	68	32	571	102	71	101	16	104	1 404
Královéhradecký	324	46	30	509	95	54	68	24	118	1 268
Pardubický	291	50	39	560	103	54	71	30	105	1 303
Vysočina	349	75	55	478	114	52	74	20	83	1 301
Jihomoravský	315	44	33	485	118	69	74	23	109	1 269
Olomoucký	335	57	38	560	117	70	94	23	81	1 376
Zlínský	348	68	50	471	94	76	80	22	108	1 316
Moravskoslezský	363	70	31	584	136	88	92	18	99	1 481
ČR	335	64	41	512	109	64	77	23	119	1 344
Ženy										
Hl. město Praha	195	33	32	269	50	27	21	11	78	717
Středočeský	205	53	41	328	55	30	25	12	78	828
Jihočeský	213	42	31	267	67	31	26	12	122	810
Plzeňský	204	50	48	299	48	35	24	14	80	801
Karlovarský	221	52	37	330	84	29	29	5	102	889
Ústecký	245	62	36	381	75	37	27	12	110	985
Liberecký	204	52	23	325	67	38	31	15	72	827
Královéhradecký	206	27	35	314	55	33	30	12	89	800
Pardubický	181	28	32	348	54	32	24	10	71	779
Vysočina	192	57	47	318	50	26	22	12	67	791
Jihomoravský	197	31	27	317	62	37	26	11	61	770
Olomoucký	192	40	32	328	67	47	34	9	56	806
Zlínský	183	57	45	305	39	37	25	11	62	765
Moravskoslezský	205	48	21	371	72	49	27	13	73	877
ČR	203	44	34	322	60	35	26	12	78	813

* Úmrtnost v krajích standardizována přímou standardizací na věkovou strukturu celé ČR (mužů a žen dohromady), aby se eliminoval vliv odlišné věkové struktury obyvatel jednotlivých krajů na úroveň úmrtnosti a zároveň bylo možno hodnotit i rozdíly v úmrtnosti podle pohlaví.

Pozn.: Barvou a tučně jsou označeny nejvyšší hodnoty na danou příčinu, pouze barvou nejnižší hodnoty na danou příčinu.

6 Migrace

[Tab. 6.1 Saldo migrace, 2014 a 2018–2023](#)

[Tab. 6.2 Saldo migrace podle věku a pohlaví, 2023](#)

[Tab. 6.3 Zahraniční migrace podle státního občanství, 2023](#)

[Tab. 6.4 Mezikrajské stěhování podle kraje vystěhování a přistěhování, 2023](#)

Tab. 6.1 Saldo migrace, 2014 a 2018–2023

Kraj	Absolutně							Relativně (na 1000 obyvatel)						
	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo (celkové) migrace														
Hl. město Praha	13 372	11 076	12 890	9 715	15 296	81 202	27 043	10,7	8,5	9,8	7,3	12,1	60,7	19,7
Středočeský	10 692	15 448	14 444	13 721	15 833	53 451	18 065	8,2	11,4	10,5	9,9	11,5	37,4	12,5
Jihočeský	584	1 885	2 170	716	2 276	16 585	3 792	0,9	2,9	3,4	1,1	3,6	25,5	5,8
Plzeňský	1 741	4 050	5 556	2 332	4 328	27 870	9 155	3,0	7,0	9,5	3,9	7,5	46,6	15,0
Karlovarský	-629	-54	346	-9	163	11 542	2 697	-2,1	-0,2	1,2	0,0	0,6	39,6	9,1
Ústecký	-594	948	1 290	-1 115	1 201	16 061	2 017	-0,7	1,2	1,6	-1,4	1,5	19,8	2,5
Liberecký	153	1 036	1 282	-519	1 542	12 699	2 737	0,3	2,3	2,9	-1,2	3,5	28,4	6,1
Královéhradecký	-223	279	1 023	324	509	13 802	3 152	-0,4	0,5	1,9	0,6	0,9	25,0	5,7
Pardubický	100	1 981	2 232	1 123	1 675	15 363	2 710	0,2	3,8	4,3	2,1	3,3	29,2	5,1
Vysočina	-768	205	678	140	912	11 634	4 173	-1,5	0,4	1,3	0,3	1,8	22,7	8,1
Jihomoravský	1 372	3 408	3 184	4 494	5 513	33 898	11 206	1,2	2,9	2,7	3,8	4,7	28,0	9,2
Olomoucký	-584	-433	78	49	167	10 368	2 721	-0,9	-0,7	0,1	0,1	0,3	16,5	4,3
Zlínský	-517	125	151	-476	658	9 433	1 628	-0,9	0,2	0,3	-0,8	1,1	16,3	2,8
Moravskoslezský	-3 038	-1 325	-1 054	-3 568	-104	15 834	3 576	-2,5	-1,1	-0,9	-3,0	-0,1	13,3	3,0
ČR	21 661	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672	2,1	3,6	4,1	2,5	4,8	30,6	8,7
Saldo zahraniční migrace														
Hl. město Praha	12 778	12 534	14 827	11 472	17 938	85 341	26 796	10,2	9,6	11,3	8,6	14,2	63,8	19,5
Středočeský	2 744	5 677	6 003	5 119	7 006	44 932	11 697	2,1	4,2	4,4	3,7	5,1	31,5	8,1
Jihočeský	344	1 997	2 253	530	2 183	16 637	3 914	0,5	3,1	3,5	0,8	3,4	25,6	6,0
Plzeňský	1 097	3 401	4 617	1 774	3 640	27 253	8 910	1,9	5,8	7,9	3,0	6,3	45,6	14,6
Karlovarský	472	806	942	735	820	11 909	3 188	1,6	2,7	3,2	2,5	2,9	40,9	10,8
Ústecký	1 106	1 962	2 313	22	2 176	16 759	2 908	1,3	2,4	2,8	0,0	2,7	20,7	3,6
Liberecký	463	1 635	1 576	6	1 954	13 090	3 066	1,1	3,7	3,6	0,0	4,5	29,3	6,8
Královéhradecký	243	1 122	1 625	1 108	1 099	13 970	3 766	0,4	2,0	2,9	2,0	2,0	25,3	6,8
Pardubický	357	2 140	2 365	1 333	1 867	15 464	3 750	0,7	4,1	4,5	2,5	3,6	29,4	7,1
Vysočina	167	1 152	1 422	875	1 341	11 852	4 451	0,3	2,3	2,8	1,7	2,7	23,1	8,6
Jihomoravský	1 115	3 215	3 107	4 397	5 430	33 921	11 590	1,0	2,7	2,6	3,7	4,6	28,0	9,5
Olomoucký	165	712	885	613	714	10 408	2 844	0,3	1,1	1,4	1,0	1,1	16,5	4,5
Zlínský	199	948	1 054	278	1 451	10 020	2 350	0,3	1,6	1,8	0,5	2,5	17,3	4,0
Moravskoslezský	411	1 328	1 281	-1 335	2 350	18 186	5 442	0,3	1,1	1,1	-1,1	2,0	15,3	4,6
ČR	21 661	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672	2,1	3,6	4,1	2,5	4,8	30,6	8,7
Saldo vnitřní migrace														
Hl. město Praha	594	-1 458	-1 937	-1 757	-2 642	-4 139	247	0,5	-1,1	-1,5	-1,3	-2,1	-3,1	0,2
Středočeský	7 948	9 771	8 441	8 602	8 827	8 519	6 368	6,1	7,2	6,1	6,2	6,4	6,0	4,4
Jihočeský	240	-112	-83	186	93	-52	-122	0,4	-0,2	-0,1	0,3	0,1	-0,1	-0,2
Plzeňský	644	649	939	558	688	617	245	1,1	1,1	1,6	0,9	1,2	1,0	0,4
Karlovarský	-1 101	-860	-596	-744	-657	-367	-491	-3,7	-2,9	-2,0	-2,5	-2,3	-1,3	-1,7
Ústecký	-1 700	-1 014	-1 023	-1 137	-975	-698	-891	-2,1	-1,2	-1,2	-1,4	-1,2	-0,9	-1,1
Liberecký	-310	-599	-294	-525	-412	-391	-329	-0,7	-1,4	-0,7	-1,2	-0,9	-0,9	-0,7
Královéhradecký	-466	-843	-602	-784	-590	-168	-614	-0,8	-1,5	-1,1	-1,4	-1,1	-0,3	-1,1
Pardubický	-257	-159	-133	-210	-192	-101	-1 040	-0,5	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,2	-2,0
Vysočina	-935	-947	-744	-735	-429	-218	-278	-1,8	-1,9	-1,5	-1,4	-0,9	-0,4	-0,5
Jihomoravský	257	193	77	97	83	-23	-384	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,3
Olomoucký	-749	-1 145	-807	-564	-547	-40	-123	-1,2	-1,8	-1,3	-0,9	-0,9	-0,1	-0,2
Zlínský	-716	-823	-903	-754	-793	-587	-722	-1,2	-1,4	-1,5	-1,3	-1,4	-1,0	-1,2
Moravskoslezský	-3 449	-2 653	-2 335	-2 233	-2 454	-2 352	-1 866	-2,8	-2,2	-1,9	-1,9	-2,1	-2,0	-1,6
ČR		0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	x	x	x

Pozn.: Barvou a tučně jsou označeny nejvyšší hodnoty v daném roce, pouze barvou nejnižší hodnoty v daném roce.

Tab. 6.2 Saldo migrace podle věku a pohlaví, 2023

Kraj	Hlavní věkové skupiny			Skupiny produktivního věku				Celkem	v tom	
	0–14	15–64	65+	15–24	25–34	35–44	45–64		muži	ženy
Saldo (celkové) migrace										
Hl. město Praha	1 602	25 768	-327	9 718	8 873	3 975	3 202	27 043	13 997	13 046
Středočeský	3 644	13 320	1 101	2 403	3 197	4 245	3 475	18 065	8 378	9 687
Jihočeský	591	2 909	292	748	427	797	937	3 792	1 891	1 901
Plzeňský	1 017	7 822	316	2 235	1 474	1 804	2 309	9 155	4 435	4 720
Karlovarský	425	2 074	198	562	275	561	676	2 697	880	1 817
Ústecký	307	1 592	118	544	11	488	549	2 017	1 273	744
Liberecký	326	2 259	152	767	200	698	594	2 737	1 149	1 588
Královéhradecký	582	2 435	135	811	218	668	738	3 152	1 589	1 563
Pardubický	635	1 980	95	610	67	635	668	2 710	1 205	1 505
Vysočina	727	3 180	266	877	364	813	1 126	4 173	1 732	2 441
Jihomoravský	1 100	9 802	304	2 619	2 895	2 168	2 120	11 206	4 898	6 308
Olomoucký	497	2 165	59	512	368	598	687	2 721	1 230	1 491
Zlínský	330	1 215	83	439	-18	297	497	1 628	702	926
Moravskoslezský	468	3 054	54	1 123	183	811	937	3 576	1 848	1 728
ČR	12 251	79 575	2 846	23 968	18 534	18 558	18 515	94 672	45 207	49 465
Saldo zahraniční migrace										
Hl. město Praha	3 311	22 745	740	7 568	6 315	4 662	4 200	26 796	13 743	13 053
Středočeský	1 442	9 905	350	2 888	2 084	2 508	2 425	11 697	5 627	6 070
Jihočeský	572	3 185	157	935	726	784	740	3 914	1 968	1 946
Plzeňský	906	7 789	215	2 244	1 486	1 823	2 236	8 910	3 912	4 998
Karlovarský	499	2 517	172	648	578	622	669	3 188	1 192	1 996
Ústecký	393	2 402	113	764	477	604	557	2 908	1 629	1 279
Liberecký	391	2 576	99	882	437	640	617	3 066	1 349	1 717
Královéhradecký	588	3 095	83	917	612	772	794	3 766	1 886	1 880
Pardubický	634	3 019	97	937	542	780	760	3 750	1 710	2 040
Vysočina	790	3 536	125	1 020	732	826	958	4 451	1 965	2 486
Jihomoravský	1 266	9 961	363	2 745	2 501	2 421	2 294	11 590	5 053	6 537
Olomoucký	423	2 344	77	610	531	621	582	2 844	1 307	1 537
Zlínský	318	1 958	74	539	478	430	511	2 350	1 152	1 198
Moravskoslezský	718	4 543	181	1 271	1 035	1 065	1 172	5 442	2 714	2 728
ČR	12 251	79 575	2 846	23 968	18 534	18 558	18 515	94 672	45 207	49 465
Saldo vnitřní migrace										
Hl. město Praha	-1 709	3 023	-1 067	2 150	2 558	-687	-998	247	254	-7
Středočeský	2 202	3 415	751	-485	1 113	1 737	1 050	6 368	2 751	3 617
Jihočeský	19	-276	135	-187	-299	13	197	-122	-77	-45
Plzeňský	111	33	101	-9	-12	-19	73	245	523	-278
Karlovarský	-74	-443	26	-86	-303	-61	7	-491	-312	-179
Ústecký	-86	-810	5	-220	-466	-116	-8	-891	-356	-535
Liberecký	-65	-317	53	-115	-237	58	-23	-329	-200	-129
Královéhradecký	-6	-660	52	-106	-394	-104	-56	-614	-297	-317
Pardubický	1	-1 039	-2	-327	-475	-145	-92	-1 040	-505	-535
Vysočina	-63	-356	141	-143	-368	-13	168	-278	-233	-45
Jihomoravský	-166	-159	-59	-126	394	-253	-174	-384	-155	-229
Olomoucký	74	-179	-18	-98	-163	-23	105	-123	-77	-46
Zlínský	12	-743	9	-100	-496	-133	-14	-722	-450	-272
Moravskoslezský	-250	-1 489	-127	-148	-852	-254	-235	-1 866	-866	-1 000
ČR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Pozn.: Barvou a tučně označena nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání, pouze barvou nejnižší hodnota.

Tab. 6.3 Zahraniční migrace podle státního občanství*, 2023

Kraj	Celkem	Ukrajina	Slovensko	Česko	Indie	Filipíny	Vietnam	Rusko	Ostatní
Přistěhovalí									
Hl. město Praha	39 851	25 918	1 916	254	916	309	612	526	9 400
Středočeský	18 158	14 401	821	126	214	288	218	66	2 024
Jihočeský	5 914	4 384	207	70	51	176	71	24	931
Plzeňský	12 355	9 801	409	57	62	436	127	24	1 439
Karlovarský	4 892	4 032	92	68	-	207	74	27	392
Ústecký	6 007	4 624	234	130	63	67	141	42	706
Liberecký	4 820	4 123	136	46	40	10	50	15	400
Královéhradecký	5 472	4 774	93	33	34	36	28	6	468
Pardubický	5 614	4 788	165	28	21	50	64	8	490
Vysočina	5 756	4 945	143	22	16	48	12	7	563
Jihomoravský	16 519	12 199	1 350	157	262	401	125	40	1 985
Olomoucký	4 177	3 238	212	72	52	50	27	16	510
Zlínský	3 686	2 827	274	59	20	78	25	8	395
Moravskoslezský	8 042	5 898	460	208	149	179	295	13	840
ČR	141 263	105 952	6 512	1 330	1 900	2 335	1 869	822	20 543
Vystěhovalí									
Hl. město Praha	13 055	7 320	136	323	411	48	105	854	3 858
Středočeský	6 461	5 039	128	213	60	33	70	75	843
Jihočeský	2 000	1 287	24	148	26	36	21	29	429
Plzeňský	3 445	2 611	94	147	14	27	35	32	485
Karlovarský	1 704	1 193	31	143	-	5	21	29	282
Ústecký	3 099	2 409	30	296	10	5	62	34	253
Liberecký	1 754	1 301	16	137	15	12	7	17	249
Královéhradecký	1 706	1 236	25	67	19	5	6	10	338
Pardubický	1 864	1 353	25	92	32	9	21	20	312
Vysočina	1 305	935	23	74	4	10	8	6	245
Jihomoravský	4 929	2 871	210	522	128	51	34	155	958
Olomoucký	1 333	810	54	123	26	15	11	22	272
Zlínský	1 336	931	57	132	5	7	11	15	178
Moravskoslezský	2 600	1 503	75	448	54	14	80	26	400
ČR	46 591	30 799	928	2 865	804	277	492	1 324	9 102
Saldo zahraniční migrace									
Hl. město Praha	26 796	18 598	1 780	-69	505	261	507	-328	5 542
Středočeský	11 697	9 362	693	-87	154	255	148	-9	1 181
Jihočeský	3 914	3 097	183	-78	25	140	50	-5	502
Plzeňský	8 910	7 190	315	-90	48	409	92	-8	954
Karlovarský	3 188	2 839	61	-75	-	202	53	-2	110
Ústecký	2 908	2 215	204	-166	53	62	79	8	453
Liberecký	3 066	2 822	120	-91	25	-2	43	-2	151
Královéhradecký	3 766	3 538	68	-34	15	31	22	-4	130
Pardubický	3 750	3 435	140	-64	-11	41	43	-12	178
Vysočina	4 451	4 010	120	-52	12	38	4	1	318
Jihomoravský	11 590	9 328	1 140	-365	134	350	91	-115	1 027
Olomoucký	2 844	2 428	158	-51	26	35	16	-6	238
Zlínský	2 350	1 896	217	-73	15	71	14	-7	217
Moravskoslezský	5 442	4 395	385	-240	95	165	215	-13	440
ČR	94 672	75 153	5 584	-1 535	1 096	2 058	1 377	-502	11 441

* Vybraná státní občanství zahrnují pětici největších skupin v jednotlivých proudech a saldu migrace Česka v roce 2023. Seřazeny jsou podle velikosti objemu zahraniční migrace.

Pozn.: Barvou a tučně označena nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání, pouze barvou nejnižší hodnota.

Tab. 6.4 Mezikrajské stěhování podle kraje vystěhování a přistěhování, 2023

Kraj vystěhování	Vystěhování celkem	Kraj přistěhování													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
Hl. město Praha	27 601	x	16 751	1 330	1 181	543	1 623	934	968	725	752	1 178	407	426	783
Středočeský	21 116	11 228	x	1 127	1 266	422	1 525	1 058	953	861	775	744	387	257	513
Jihočeský	5 620	1 626	1 068	x	654	130	271	149	136	153	574	393	122	107	237
Plzeňský	6 016	1 549	1 240	608	x	753	378	173	194	171	200	303	151	130	166
Karlovarský	3 398	904	487	179	787	x	328	81	88	74	97	160	68	28	117
Ústecký	7 082	2 173	1 589	252	491	410	x	784	240	193	171	282	179	96	222
Liberecký	4 843	1 273	1 112	138	182	72	699	x	540	163	121	234	127	79	103
Královéhradecký	5 977	1 408	1 066	199	217	76	248	517	x	1 189	170	406	202	101	178
Pardubický	6 421	1 298	959	189	263	77	251	183	1 197	x	418	777	363	170	276
Vysočina	5 350	1 068	699	585	211	73	159	117	169	438	x	1 359	159	129	184
Jihomoravský	9 895	2 134	946	406	396	153	265	198	301	637	1 318	x	1 058	1 214	869
Olomoucký	5 115	830	473	130	163	34	116	98	175	385	132	1 101	x	660	818
Zlínský	4 839	806	395	123	153	54	100	73	145	133	159	1 401	703	x	594
Moravskoslezský	6 926	1 551	699	232	297	110	228	149	257	259	185	1 173	1 066	720	x
Přistěhování celkem		27 848	27 484	5 498	6 261	2 907	6 191	4 514	5 363	5 381	5 072	9 511	4 992	4 117	5 060

Pozn.: Barvou a tučně označena nejvyšší hodnota v rámci vystěhovaných z daného kraje, pouze barvou nejnižší hodnota.